

T. C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ
BAŞKANLIĞI

Sayı: Tİ/YAY/kşl-b- 885

Ankara

Konu : Bilgi isteği

14/5/1984

DR. A. SÖYLEMEZOĞLU
MAUERSTR. 1,
4000 DÜSSELDORF 30
DEUTSCHLAND

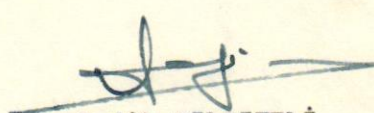
İlgi: 3.5.1984 tarihli yazınız.

İlgi'de belirtilen yazınızda istenen ; yıllık imalat sanayii, 1975, 1980 ve 1982 yıllarına ilişkin bilgiler ekte gönderilmektedir.

Ayrıca, Enstitümüzde mevcut olan "Genel Nüfus Sayımı; Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri 1975, 1980", "Türkiye ve Avrupa Ekonomik Topluluğu İlişkileri; Genel Bakış ve Karşılaştırmalar", "Enerjide Petrole Bağımlılığın Türkiye'nin Gelişmesine Getirdiği Kısıtlamalar 1970-1981", "Dış Ticaret Yıllık İstatistikleri 1980, 1981", "1980 Genel Tarım Sayımı; Muhtarlık Anketi Sonuçları", "Genel Tarım Sayımı; Hanehalkı Anketi Sonuçları, 1980", "Tarımsal Yapı ve Üretim 1981", "Genel Sanayi ve İşyerleri Sayımı; VI- Diğer İşyerleri, 1980" adlı yayınlar adresinize postalanmıştır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

BAŞKAN ADINA

Şefik YILDIZELİ
Teknik İşler Dairesi
Başkanı

Eki: 8 tablo

1. SANAYİ GRUBU:

İşyerlerinin faaliyetleri "Uluslararası İktisadi Faaliyet Kolları Sınıflandırılmasının" Türkiye'ye uygulanmış şekline göre tasnif edilmiştir. Bir işyerinin birden fazla faaliyeti olduğu takdirde, işyerinin ana faaliyeti esas alınmıştır. Ana faaliyetin tespitinde kullanılan iş gücü esas alınmıştır. Bu yapılmadığı takdirde üretim değeri en fazla olan faaliyet ana faaliyet olarak kabul edilmiştir.

2. SEKTÖR:

D- Devlet Sektörü

Ö- Özel Sektör

T- Toplam

3. İŞYERİ:

Tek bir mülkiyet veya kontrol düzeni altında mal veya hizmet üretimi amacı ile genellikle tek tip iktisadi faaliyet iora eden soru kağıdını doldurabilecek kayıt ve kaynaklara sahip olan yerdir.

4. ÜCRETLİ ÇALIŞANLAR ORTALAMASI:

Seçilmiş 4 ayda (Şubat-Mayıs-Ağustos- Kasım) ücretli çalışanlar toplamının 4'e bölünmesi suretiyle bulunmuştur.

5. ÇALIŞANLAR ORTALAMASI:

Ücretli çalışanlar ortalamasına, Kasım ayında işyerinde çalışan iş sahibi ve ortaklarla, ücretsiz çalışan aile fertlerinin ilavesiyle bulunmuştur.

6. ÜCRETLİ ÇALIŞANLARA YAPILAN YILLIK ÖDEMELER (BİN TL.) :

Maaş ve ücretler: Sosyal sigorta ve emekliliğe işverenin iştiraki ve benzeri ödemeler hariç olmak üzere gelir vergisi, emeklilik, Sosyal sigorta vb. keseneklerden önce bordrolarda brüt olarak görülen ve yaptıkları iş mukabili çalışanlara yapılan nakdi ödemeleri fazla mesai ödemelerini, ikramiye, prim, tazminat ödemelerini ve aynı yardımları kapsar. Aynı yardımlar işyerine mal oluş kıymetine göre değerlendirilmiştir.

Bir yıllık maaş ve ücretler tutarı üretimde ve diğer işlerde ayırımı ile toplam olarak derlenmiştir.

7. TÜKETİLEN ELEKTRİK:

İşyerinin yıl içinde satın aldığı elektriğe ürettiği elektriğin ilavesi, sattığı elektriğin çıkarılması ile elde edilmiştir.

1970-71-72/ve 1982 yıllarında tüketilen elektrik miktarı KWS olarak diğer yıllarda ise "Bin KWS" olarak verilmiştir.

8. YIL SONUNDA KURULU OLAN ÇEVİRİCİ GÜÇ TESİSATI KAPASİTESİ (BG.) :

Yıl sonunda işyerinin sahip olduğu taşıt araçları motorları dışındaki çeviricilerin kapasite ve sayısına, kullanılan ve ihtiyat olarak mahafaza edilen elektrik motorlarının kapasite ve sayılarının ilavesiyle bulunmuştur. Çeviricilere ve elektrik motorlarına ilave edilen sabit ve hareketli birimler ile makinalara takılan motorlar kapasiteye dahildir.

1963 yılı için 1 Kasım 1963 tarihi, diğer yıllar için ise yıl sonu itibarıyla tesbit edilmiştir.

9. GİRDİ (BİN TL.) :

Satın ve devralınan mal ve hizmetler değeri, yılbaşı stokları (hammadde, yardımcı maddeler, ambalaj malzemesi ve yakıtlar) değeri ile dışardan satın alınan elektrik kıymeti toplamından yıl sonu stok değerlerinin (hammadde, yardımcı maddeler, ambalaj malzemesi ve yakıtlar) çıkarılmasıyla elde edilmiştir.

10. ÇIKTI (BİN TL.) :

Satışlar ve başkalarına yapılan hizmetler karşılığı elde edilen gelirler, yıl sonu mamul ve yarımamul stokları, yıl içinde dışarıya satılan elektrik değeri ile işyerinin kendi personeli tarafından yapılan sabit kıymetler üretim değeri toplamından yılbaşı mamul ve yarımamul stoklarının çıkarılmasıyla elde edilmiştir.

NOT: 1963 - 1973 yılları kesin, 1974 - 1982 yılları geçici sonuçlardır.

1972 ve öncesi "Tarım Kesimi Dışındaki Ekonomik Faaliyet Sınıflandırması" ve 1973 ve sonrası Madencilik, Taşocaklığı ve imalat Sanayii Kesimi İktisadi Faaliyetler Sınıflandırması" İmalât sanayii kesimi anahtarı — Key for the manufacturing industry division of the "prior to 1972 classification of economic activities except agriculture" and after 1973 economic activities classification of mining, quarrying and manufacturing.

1972

1973 ve daha sonraki yıllar
1973 and after

20 — Gıda maddeleri sanayii — <i>Food manufacturing industries</i>	311 — 312
21 — İçki sanayii — <i>Beverage industries</i>	313
22 — Tütün işleme ve tütün mamulleri sanayii — <i>Tobacco manufactures</i>	314
23 — Dokuma sanayii — <i>Manufacture of textiles</i>	321
24 — Kundura, diğer giyecek eşya ve hazır dokuma eşya imali sanayii — <i>Manufacture of foot-wear, other wearing apparels</i>	322 — 324
25 — Ağaç ve mantar mamulleri sanayii (mobilya hariç) — <i>Manufacture of wood and cork products, except furniture</i>	331
26 — Mobilya ve mefruşat sanayii — <i>Manufacture of furniture and fixtures</i>	332
(Metal mobilya ve mefruşat hariç) — <i>Except metal furniture and fixtures</i> .	
27 — Kâğıt ve kağıttan mamul eşya sanayii — <i>Manufacture of paper and paper products</i>	341
28 — Matbaacılık, yayın ve bunlarla ilgili sanayii — <i>Printing, publishing and allied industries</i>	342
29 — Kürk ve deri mamulleri sanayii (Ayakkabı ve diğer giyim eşyası hariç) — <i>Manufacture of fur and leather products (Except manufacture of foot-wear and other wearing apparels)</i>	323
30 — Kauçuk mamulleri sanayii — <i>Manufacture of rubber products</i>	355
31 — Kimya sanayii — <i>Chemical industries</i>	351 — 352
32 — Petrol ve kömür mamulleri sanayii — <i>Manufacture of products of petroleum and coal</i>	353 — 354
33 — Metalden gayri madenlerden mamul eşya sanayii (Petrol ve kömür türemleri hariç) — <i>Manufacture of non-metallic mineral products (Except products of petroleum and coal)</i>	361 — 362 — 369
34 — Metal ana sanayii — <i>Basic metal industries</i>	371 — 372
35 — Madeni eşya sanayii (Taşıt araçları ve makineleri hariç) — <i>Manufacture of fabricated metal products (except transport equipment and machinery)</i>	381
(Metal mobilya ve mefruşat dahil) — <i>Including metal furniture and fixtures</i> .	
36 — Makina sanayii (Elektrik makineleri hariç) — <i>Manufacture of machinery (except electrical)</i> ...	382
37 — Elektrik makineleri, cihazları, aletleri ve elektrik malzemesi sanayii — <i>Manufacture of electrical machinery, apparatus, appliances and supplies</i>	383
38 — Taşıt araçları ve malzemesi sanayii — <i>Manufacture of transport equipment and supplies</i>	384
39 — Diğer imalat sanayii — <i>Other manufacturing industries</i>	356 — 385 — 390

Yıl: 1975

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
311-312	D	127	44 228	44 228	1 680 439		427 752	11 619 751	16 259 921
	Ö	1 246	53 118	55 080	1 556 225		394 512	24 986 769	29 586 641
	T	1 373	97 346	99 308	3 236 664		822 264	36 606 520	45 846 562
313	D	21	5 730	5 730	281 705		12 391	781 616	2 709 890
	Ö	56	6 147	6 212	205 619		22 986	847 966	1 676 521
	T	77	11 877	11 942	487 324		35 377	1 629 582	4 386 411
314	D	29	33 577	33 577	1 234 845		9 681	5 329 627	11 876 497
	Ö	26	4 869	4 903	98 227		23 472	1 832 699	2 251 999
	T	55	38 446	38 480	1 333 072		33 153	7 162 326	14 128 496
321	D	42	33 861	33 861	1 315 062		137 458	3 369 553	5 727 763
	Ö	966	117 209	118 331	3 822 392		436 525	22 536 242	31 516 817
	T	1008	151 070	152 192	5 137 454		573 983	25 905 795	37 244 580
322	D	2	243	243	11 152		75	33 319	42 750
	Ö	129	9 357	9 546	238 750		11 018	1 277 154	1 901 512
	T	131	9 600	9 789	249 902		11 093	1 310 473	1 944 262
323	D	—	—	—	—		—	—	—
	Ö	151	5 081	5 288	125 525		35 263	982 259	1 346 413
	T	151	5 081	5 288	125 525		35 263	982 259	1 346 413
324	D	2	1 847	1 847	87 105		400	124 091	247 420
	Ö	37	1 788	1 865	38 052		14 001	257 294	329 353
	T	39	3 645	3 712	125 157		14 401	381 385	576 773
331	D	26	5 163	5 163	206 083		37 311	518 951	812 644
	Ö	170	7 504	7 762	326 055		51 044	1 031 973	1 765 263
	T	196	12 667	12 925	532 138		88 355	1 550 924	2 577 907
332	D	17	1 952	1 952	96 374		841	131 487	244 517
	Ö	68	1 951	2 076	44 652		3 052	190 585	288 469
	T	85	3 903	4 028	141 026		3 893	322 072	532 986
341	D	7	11 548	11 548	655 879		171 671	2 276 431	3 684 644
	Ö	87	4 235	4 332	157 117		80 463	910 334	1 519 549
	T	94	15 783	15 880	812 996		152 134	3 186 765	5 204 193
342	D	11	1 970	1 970	85 245		1 177	96 145	268 609
	Ö	207	7 783	7 992	360 256		26 239	1 189 352	2 217 086
	T	218	9 753	9 962	445 501		27 416	1 285 497	2 485 695
351	D	9	8 692	8 692	488 092		150 699	2 487 750	4 789 184
	Ö	79	8 613	8 656	449 975		85 815	4 611 174	6 850 004
	T	88	17 305	17 348	938 067		236 514	7 098 924	11 639 188
352	D	4	2 444	2 444	126 424		9 600	237 282	429 516
	Ö	232	20 630	20 862	1 058 194		42 355	6 478 013	9 804 053
	T	236	23 074	23 306	1 184 618		51 955	6 715 295	10 233 569

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
353	D	0	4	2 417	2 417	260 257		121 209	15 632 116	28 851 145
	T		4	2 417	2 417	260 257		121 209	15 632 116	28 851 145
354	D		4	584	584	28 231		3 883	457 138	599 848
	Ö		22	2 103	2 114	133 740		8 108	1 598 989	2 159 989
	T		26	2 687	2 698	161 971		11 991	2 056 127	2 759 837
355	D									
	Ö		132	10 946	11 190	494 835		64 813	2 252 828	3 272 398
	T		132	10 946	11 190	494 835		64 813	2 252 828	3 272 398
356	D		1	28	28	1 895		1 350	15 509	30 067
	Ö		213	9 900	10 222	308 642		428 584	2 209 365	3 179 720
	T		214	9 928	10 250	310 537		429 934	2 224 874	3 209 787
361	D		3	2 104	2 104	72 254		3 276	59 601	192 857
	Ö		26	4 840	4 872	212 721		8 973	326 652	761 050
	T		29	6 944	6 976	284 975		12 249	386 253	953 907
362	D									
	Ö		43	9 426	9 465	324 977		150 545	1 068 441	1 957 972
	T		43	9 426	9 465	324 977		150 545	1 068 441	1 957 972
369	D		22	8 787	8 787	423 592		8 041 265	1 201 265	1 977 292
	Ö		293	25 171	25 552	824 814		397 710	2 749 128	4 888 228
	T		315	33 958	34 339	1 248 406		8 438 975	3 950 393	6 865 520
371	D		4	28 805	28 805	2 097 581		288 550	3 839 993	8 445 690
	Ö		217	15 971	16 293	693 371		270 956	6 503 240	8 340 395
	T		221	44 776	45 098	2 790 952		559 506	10 343 233	16 786 085
372	D		6	14 472	14 472	685 042		44 758	1 423 426	2 117 058
	Ö		83	5 174	5 272	246 849		63 233	1 891 874	2 642 352
	T		89	19 646	19 744	931 891		107 991	3 315 300	4 759 410
381	D		5	1 190	1 190	65 571		6 873	127 254	224 477
	Ö		511	33 339	33 711	1 099 835		1 283 056	4 953 637	7 892 801
	T		516	34 529	34 901	1 165 406		1 289 929	5 080 891	8 117 278
382	D		28	12 274	12 274	650 088		55 240	1 834 457	3 033 741
	Ö		365	29 089	29 514	1 194 203		392 748	5 927 210	8 821 727
	T		393	41 363	41 788	1 844 291		447 988	7 761 667	11 855 468
383	D		3	1 667	1 667	71 122		3 727	73 690	141 516
	Ö		193	24 084	24 180	1 007 361		141 642	5 748 921	8 640 923
	T		196	25 751	25 847	1 078 483		145 369	5 822 611	8 782 439
384	D		27	23 285	23 285	1 105 342		64 987	1 149 394	2 240 285
	Ö		239	28 720	28 949	1 249 697		537 980	10 041 428	14 062 253
	T		266	52 005	52 234	2 355 039		602 967	11 190 822	16 302 538
385	D									
	Ö		31	1 256	1 269	34 585		4 063	92 493	169 403
	T		31	1 256	1 269	34 585		4 063	92 493	169 403
390	D		1	798	798	24 178		300	38 647	73 964
	Ö		90	3 635	3 654	97 959		33 379	290 194	528 929
	T		93	4 433	4 452	122 137		33 679	328 841	602 893

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1-312	D	171	57 990	57 990	16 168 396	304 382	657 016	72 532 449	108 064 860	
	Ö	1 587	62 459	65 192	14 481 377	531 918	1 551 304	157 793 047	208 979 071	
	T	1 758	120 449	123 182	30 649 773	836 300	2 208 320	230 325 496	317 043 931	
313	D	22	4 972	4 972	1 697 003	7 843	824 743	3 681 350	9 458 616	
	Ö	66	6 271	6 362	2 226 070	40 691	69 335	7 156 792	15 665 801	
	T	88	11 243	11 334	3 923 073	48 534	894 078	10 838 142	25 124 417	
314	D	28	50 142	50 142	15 981 478	21 479	12 615	29 258 771	62 131 322	
	Ö	19	2 657	2 665	327 874	1 383	6 208	4 509 630	7 292 344	
	T	47	52 799	52 807	16 309 352	22 862	18 823	33 768 401	69 423 666	
321	D	42	33 108	33 108	8 983 274	208 895	35540 447	13 606 209	29 345 098	
	Ö	11166	132 122	133 458	31 055 245	1 360 972	1 405 900	122 391 598	214 380 551	
	T	1 208	165 230	166 566	40 038 519	1 569 867	4 946 347	135 997 807	243 725 649	
322	D	2	216	216	98 219	149	91	100 180	169 150	
	Ö	281	10 796	11 087	1 202 620	13 607	20 752	10 182 901	15 156 486	
	T	283	11 012	11 303	1 300 839	13 756	20 843	10 283 081	15 325 636	
323	D	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Ö	148	4 119	4 358	848 534	19 789	26 282	5 631 411	7 474 971	
	T	148	4 119	4 358	848 534	19 789	26 282	5 631 411	7 474 971	
324	D	2	2 101	2 101	760 233	4 540	12	1 382 141	2 796 778	
	Ö	78	2 539	2 619	358 554	5 206	16 920	2 712 637	3 630 086	
	T	80	4 640	4 720	1 118 787	9 746	16 932	4 094 778	6 426 86	
330	D	26	5 254	5 254	1 372 366	26 515	24 280	3 952 316	7 216 938	
	Ö	196	7 930	8 408	1 905 264	87 312	103 947	9 290 597	15 243 765	
	T	222	13 184	13 662	3 277 630	113 827	128 227	13 242 913	22 460 703	
332	D	11	551	551	33 231	2 166	2 523	332 587	795 536	
	Ö	137	3 431	3 637	422 783	4 440	9 018	2 099 379	3 274 618	
	T	148	3 982	4 188	456 014	6 606	11 541	2 431 966	4 070 154	
341	D	9	12 284	12 284	5 752 994	592 473	139 825	17 438 276	26 780 808	
	Ö	135	5 719	5 878	1 711 866	54 344	42 789	8 824 388	17 411 963	
	T	144	18 003	18 162	7 464 860	646 817	182 614	26 262 664	44 192 771	
342	D	11	2 541	2 541	880 098	1 859	3 453	416 111	1 666 663	
	Ö	227	8 110	8 331	2 375 708	12 901	53 850	11 436 761	17 893 605	
	T	238	10 651	10 872	3 255 806	14 760	57 303	11 852 872	19 560 268	
351	D	11	11 175	11 175	6 183 426	776 034	222 554	22 850 213	48 662 646	
	Ö	99	11 520	11 573	5 188 027	427 179	172 488	46 725 434	79 051 751	
	T	110	22 695	22 748	11 371 453	1 203 213	395 042	69 575 647	127 714 397	
352	D	6	2 203	2 203	1 050 475	7 119	3 040	1 556 939	3 043 386	
	Ö	314	16 711	18 427	7 585 599	64 507	74 939	61 783 818	87 454 911	
	T	320	18 914	20 630	8 636 074	71 626	77 979	63 340 757	90 498 297	
353	D	4	6 748	6 748	4 510 281	336 843	248 904	244 371 832	265 440 705	
	Ö	—	—	—	—	—	—	—	—	
	T	4	6 748	6 748	4 510 281	336 843	248 904	244 371 832	265 440 705	

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
4	D	4	839	839	359 066	702	2 123	4 480 914	5 683 218	
354	Ö	35	2 487	2 517	875 185	8 319	10 865	19 996 788	31 123 997	
	T	39	3 326	3 356	1 234 251	9 021	12 988	24 477 702	36 807 215	
5	D	—	—	—	—	—	—	—	—	
355	Ö	174	10 266	10 537	3 919 978	453 514	263 632	21 085 641	38 456 632	
	T	174	10 266	10 537	3 919 978	453 514	263 632	21 085 641	38 456 632	
56	D	1	53	53	23 041	739	360	529 337	614 399	
356	Ö	387	11 633	12 136	2 491 966	89 834	477 749	20 202 258	29 323 804	
	T	388	11 686	12 189	2 515 007	90 573	478 109	20 731 595	29 938 203	
61	D	3	2 118	2 118	537 678	14 876	3 238	518 411	1 521 824	
361	Ö	40	6 488	6 515	1 391 198	75 666	24 856	2 284 685	6 604 862	
	T	43	8 606	8 633	1 928 876	90 542	28 094	2 803 096	8 126 686	
62	D	—	—	—	—	—	—	—	—	
362	Ö	57	9 013	9 076	2 635 448	73 810	44 572	5 367 293	13 688 442	
	T	57	9 013	9 076	2 635 448	73 810	44 572	5 367 293	13 688 442	
69	D	24	9 517	9 517	3 824 964	414 877	13 816	13 113 231	22 230 594	
369	Ö	484	33 227	33 729	7 357 528	1 193 553	854 998	37 629 015	68 852 968	
	T	508	42 744	43 246	11 182 492	1 608 430	868 814	50 742 246	91 083 562	
71	D	5	36 729	36 729	20 441 992	1 071 822	450 089	49 309 178	88 838 433	
371	Ö	344	17 007	18 592	5 717 095	707 138	517 087	58 176 328	77 156 938	
	T	349	53 736	55 321	26 159 087	1 778 960	967 176	107 485 506	165 995 371	
72	D	6	12 826	12 826	5 365 884	818 637	51 367	10 009 181	20 878 479	
372	Ö	158	8 484	8 654	2 897 456	138 344	5 923 261	24 687 956	35 707 887	
	T	164	21 310	21 480	8 263 340	956 981	5 974 628	34 697 137	56 586 366	
81	D	6	2 428	2 428	1 379 600	4 602	1 632	1 513 206	4 342 260	
381	Ö	860	36 923	37 928	9 033 534	159 951	356 497	38 674 848	68 204 653	
	T	866	39 351	40 356	10 413 134	164 553	358 129	40 188 054	72 546 913	
82	D	18	12 474	12 474	6 410 562	139 497	178 175	12 887 433	21 417 351	
382	Ö	610	34 809	35 595	9 294 738	117 785	790 182	44 649 374	74 515 012	
	T	628	47 283	48 069	15 705 300	257 282	968 357	57 536 807	95 932 363	
83	D	5	2 174	2 174	842 619	2 540	10 729	1 194 108	1 843 305	
383	Ö	421	27 253	27 728	9 761 779	82 958	179 512	45 008 419	76 645 068	
	T	426	29 427	29 902	10 604 398	85 498	190 241	46 202 527	78 488 373	
84	D	19	20 038	20 038	10 121 366	29 719	43 881	6 419 666	19 390 256	
384	Ö	419	29 352	29 844	10 839 104	133 321	265 011	63 870 047	96 216 927	
	T	438	49 390	49 882	20 960 470	163 040	308 892	70 289 713	115 607 183	
85	D	—	—	—	—	—	—	—	—	
385	Ö	45	1 251	1 311	155 367	2 539	613	601 023	1 133 618	
	T	45	1 251	1 311	155 367	2 539	613	601 023	1 133 618	
89	D	1	586	586	199 503	548	1 295	114 692	82 970	
389	Ö	85	3 284	3 355	696 621	8 800	16 699	2 475 647	4 432 226	
	T	86	3 870	3 941	896 124	9 348	17 994	2 590 339	4 515 196	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
310	D	94	30 471	30 471	18 853 303	380 362 218	372 427	139 243 695	194 915 026
	Ö	1 646	60 923	63 843	24 964 635	534 915 388	564 514	299 292 709	392 420 645
	T	1 740	91 394	94 314	43 817 938	915 277 606	936 941	438 536 404	587 335 671
311	D	76	20 647	20 647	10 063 539	40 472 253	75 752	59 775 923	77 836 796
	Ö	193	9 778	9 961	5 126 322	99 348 244	81 111	67 374 850	81 964 169
	T	269	30 425	30 608	15 189 861	139 820 497	156 863	127 150 773	159 800 965
313	D	23	4 893	4 893	3 116 915	14 180 999	16 287	7 268 522	34 725 509
	Ö	76	6 521	6 629	4 437 787	46 007 290	36 513	16 916 596	38 125 062
	T	99	11 414	11 522	7 554 702	60 188 289	52 800	24 185 118	72 850 571
314	D	26	40 977	40 977	25 322 833	38 039 828	15 429	52 697 304	170 080 305
	Ö	22	3 437	3 469	921 127	1 806 899	5 511	15 871 099	29 181 005
	T	48	44 414	44 446	26 243 960	39 846 727	20 940	68 568 403	199 261 310
321	D	41	32 122	32 122	18 174 794	234 076 972	99 996	40 656 563	68 329 378
	Ö	1 256	140 573	141 752	58 831 278	1 509 099 230	18 724 626	321 453 733	511 572 729
	T	1 297	172 695	173 874	77 006 072	1 743 176 202	18 824 622	362 110 296	579 902 107
322	D	1	190	190	141 694	138 176	115	462 412	507 828
	Ö	376	17 015	17 324	4 668 182	20 775 006	30 696	35 592 611	53 168 271
	T	377	17 205	17 514	4 809 876	20 913 182	30 811	36 055 023	53 676 099
323	D	—	—	—	—	—	—	—	—
	Ö	182	5 611	5 872	5 741 618	24 999 384	123 784	16 111 311	22 400 901
	T	182	5 611	5 872	5 741 618	24 999 384	123 784	16 111 311	22 400 901
324	D	2	1 938	1 938	1 501 665	5 387 962	27 132	3 039 749	4 702 211
	Ö	106	3 583	3 686	1 143 634	7 517 336	10 035	9 198 493	12 414 742
	T	108	5 521	5 624	2 645 299	12 905 298	37 167	12 238 242	17 116 953
331	D	28	5 850	5 850	2 885 396	36 943 361	114 321	9 089 024	14 407 697
	Ö	201	7 663	7 933	2 744 133	98 908 341	228 256	19 793 813	27 637 682
	T	229	13 513	13 783	5 629 529	135 851 702	342 577	28 882 837	42 045 379
332	D	11	615	615	70 787	1 324 193	2 668	1 802 790	3 112 955
	Ö	131	3 976	4 162	985 932	8 108 007	12 756	6 173 830	9 815 129
	T	142	4 591	4 777	1 056 719	9 432 200	15 424	7 976 620	12 928 084
341	D	9	12 030	12 030	10 465 442	881 021 843	413 263	41 743 242	55 638 143
	Ö	141	6 738	6 836	3 539 451	100 630 114	162 320	26 814 260	40 876 196
	T	150	18 768	18 866	14 004 893	981 651 957	575 583	68 557 502	96 514 339
342	D	10	2 456	2 456	1 379 688	3 005 747	3 310	1 892 836	4 051 029
	Ö	231	9 054	9 186	5 734 347	25 336 732	22 825	31 262 439	49 013 976
	T	241	11 510	11 642	7 114 035	28 342 479	26 135	33 155 275	53 065 005
351	D	12	12 021	12 021	10 510 907	936 127 355	279 119	80 040 109	111 251 979
	Ö	121	12 687	12 735	9 536 345	581 360 446	223 202	130 209 470	177 569 759
	T	133	24 708	24 756	20 047 252	1 517 487 801	502 321	210 249 579	288 821 736
352	D	6	2 305	2 305	1 805 533	9 788 033	5 300	3 520 004	6 391 730
	Ö	347	20 409	20 666	14 353 067	77 637 093	208 381	121 311 685	177 901 527
	T	353	22 714	22 971	16 158 600	87 425 126	213 681	124 831 689	184 293 257

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3	D	4	6 825	6 825	7 131 018	298 455 209	133 522	626 757 953	848 832 868
353	Ö	—	—	—	—	—	—	—	—
	T	4	6 825	6 825	7 131 018	298 455 209	133 522	626 757 953	848 832 868
4	D	3	648	648	485 343	1 372 980	3 033	13 203 394	13 467 635
354	Ö	32	2 631	2 645	2 502 845	9 793 679	21 604	48 192 485	67 918 978
	T	35	3 279	3 293	2 988 188	11 166 659	24 637	61 395 879	81 386 613
5	D	—	—	—	—	—	—	—	—
355	Ö	178	10 713	10 948	7 617 588	122 371 868	294 552	45 384 763	82 062 477
	T	178	10 713	10 948	7 617 588	122 371 868	294 552	45 384 763	82 062 477
6	D	1	53	53	72 130	1 531 377	—	467 657	1 095 844
356	Ö	422	14 166	14 555	6 481 190	140 941 704	535 782	50 367 141	74 514 918
	T	423	14 219	14 608	6 553 320	142 473 081	535 782	50 834 798	75 610 762
61	D	3	2 201	2 201	1 183 863	14 646 185	6 015	1 238 381	3 228 025
361	Ö	45	6 067	6 109	3 281 408	66 547 160	30 865	7 067 220	16 929 378
	T	48	8 268	8 310	4 465 271	81 193 345	36 880	8 305 601	20 157 403
62	D	—	—	—	—	—	—	—	—
362	Ö	67	12 473	12 561	9 941 612	154 255 465	80 835	28 096 526	50 117 873
	T	67	12 473	12 561	9 941 612	154 255 465	80 835	28 096 526	50 117 873
69	D	25	8 507	8 507	6 377 725	539 789 407	144 922	31 420 154	48 732 587
369	Ö	484	31 109	31 701	14 174 686	1 435 439 837	732 652	80 116 702	148 297 673
	T	509	39 616	40 208	20 552 411	1 975 229 244	877 574	111 536 856	197 030 260
71	D	5	36 149	36 149	36 635 570	1 175 127 406	430 147	105 044 795	150 785 308
371	Ö	336	18 985	19 277	11 727 069	1 044 129 770	480 960	155 455 785	209 282 208
	T	341	55 134	55 426	48 362 639	2 219 257 176	911 107	260 500 580	360 067 516
72	D	6	12 206	12 206	8 417 596	850 124 421	163 054	21 649 720	30 859 121
372	Ö	191	9 668	9 835	5 856 165	279 794 212	143 415	52 433 503	73 361 813
	T	197	21 874	22 041	14 273 761	1 129 918 633	306 469	74 083 223	104 220 934
81	D	6	2 319	2 319	2 189 668	5 598 908	678	3 735 255	7 632 107
381	Ö	835	39 097	40 210	19 244 084	176 654 263	321 595	81 633 645	137 036 207
	T	841	41 416	42 529	21 433 752	182 253 171	322 273	85 368 900	144 668 314
82	D	21	12 939	12 939	12 020 831	167 049 766	116 431	34 822 331	57 178 683
382	Ö	637	38 956	39 707	22 530 125	155 471 875	1 144 524	110 129 936	174 909 160
	T	658	51 895	52 646	34 550 956	322 521 641	1 260 955	144 952 267	232 087 843
83	D	6	2 777	2 777	1 837 730	9 581 389	5 806	6 914 208	13 928 480
383	Ö	467	35 816	36 260	21 667 489	112 090 860	233 790	92 756 518	156 717 250
	T	473	38 593	39 037	23 505 219	121 672 249	239 596	99 670 726	170 645 730
84	D	14	16 890	16 890	13 827 721	38 229 118	60 000	7 950 528	30 761 394
384	Ö	377	31 990	32 297	21 708 361	179 082 177	305 025	127 261 588	202 781 843
	T	391	48 880	49 187	35 536 082	217 311 295	365 025	135 212 116	233 543 237
85	D	1	399	399	392 056	719 449	1 295	109 869	205 271
385	Ö	55	1 706	1 782	505 500	3 215 469	16 117	2 668 853	4 489 393
	T	56	2 105	2 181	897 556	3 934 918	17 412	2 778 822	4 694 664
390	D	—	—	—	—	—	—	—	—
	Ö	104	4 605	4 705	1 690 402	12 657 160	27 364	7 727 336	13 968 263
	T	104	4 605	4 705	1 690 402	12 657 160	27 364	7 727 336	13 968 263

İçindekiler

Ek tablo 5: 1977 girdi-çıktı tablosu

Ek tablo 6: 1982 girdi-çıktı tablosu

Ek tablo 4: Plan dönemi hedefleri

(Sektörlerin 1977 üretimi, katma değeri, toplam arz, 1977 v.)

Ek tablo 7: Sektörler için makine yatırımları tablosu

Ek tablo 8: tarım dışı iş gücü tablosu
eldeki en ayrıntılı tablo

Ek tablo 9: Traktör fabrikalarının
bugünkü durumu

Türkiye 1973

Input - Output

Tablosu

T.C. Başbakanlık Devlet
İstatistik Enstitüsü

Alan sektörler		Temel üretim sektörleri																			
		01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Veren sektörler		01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Temel üretim sektörleri	01 Tarım	7 520	8 981	1								1	774	1 248	3 631	1 465	3 088	202		2 069	5 390
	02 Hayvancılık	1 321										6 290		4			330				231
	03 Ormancılık			2		77			15	6	4			2			70	1			1
	04 Balıkçılık																94				
	05 Kömür madenciliği					1		1	2	1	13	1	1	6		53	30	5		1	18
	06 Ham petrol çıkarımı ve tabii gaz üretimi																				
	07 Demir cevheri çıkarımı																				
	08 Demir cevheri dışındaki diğer metalik cevher çıkarımı																				
	09 Metalik olmayan madenler çıkarımı																76				
	10 Taş ocakçılığı					2								2		5					
İmalât sektörleri	11 Mezbaha ürünleri											91		40			24				
	12 Sebze ve meyve işleme sanayii												11				15	67	73		
	13 Bitkisel ve hayvansal yağlar imali			149										2 171	2		192				1
	14 Un ve unlu mamuller sanayii			588										2	3		1 594	7			
	15 Şeker üretimi			10										12	7		547	34	106		
	16 Diğer besin maddeleri			570				3				9	2				750	1	5		2
	17 Alkollü içkiler																2	34			
	18 Alkolsüz içkiler																8				
	19 Tütün sanayii																				
	20 Çiğirleme													875						2	66
	21 Dokuma sanayii	32			26	3		2	1	4				9	69	107	59	1		35	41
	22 Elbise, giyim eşyası ve dokumadan hazır eşya				4					1											2
	23 Deri ve kürk ürünleri					17															1
	24 Ayakkabı sanayii																				
	25 Ağaç ve mantar ürünleri (Mobilya hariç)	90											4	9	4		4	19	3		10
	26 Ağaç mobilya ve mefruşat sanayii																1				
	27 Kâğıt ve kâğıt ürünleri			2		1						6	48	50	32	37	155	5		251	62
	28 Basım, yayım ve ciltçilik			2		1							5	12			8	12		1	7
	29 Kimyasal gübreler imali	2 228																			
	30 İlaç sanayii														1		18				
	31 Diğer kimyasal maddeler imali	345				19	5	2	8	4	13	3	1	36		4	40	5	16		1 611
	32 Petrol arıtımı	828		13	71	36	13	6	16	10	36	7	35	25	6	61	73	17	5	3	142
	33 Diğer petrol ve kömür ürünleri	44				13	1	1	4	3	9										1
	34 Kauçuk ve kauçuk ürünleri	173		2		13	1		1	4	1										8
	35 Plâstik ürünleri														12		30	1			50
	36 Cam ve camdan mamul eşya sanayii												1	1			4	132	53		
	37 Çimento sanayii					5	1	1	1		1										
	38 Diğer taş ve toprağa dayalı sanayii																				2
	39 Demir, çelik ana sanayii					59	24	1	2	7	2		84	88			25				25
	40 Diğer metal ana sanayii				4								1	1			26			4	
	41 Metal eşya sanayii	58	229	4		24		1	3	2	8	2	18	71			38	32	42		5
	42 Elektriksiz makineler (Onarım dahil)					58	12	6	20	9	18					25				3	37
	43 Tarımsal makina ve teçizat (Onarım dahil)	61																			
	44 Elektriksiz makineler					22	1	1	3	3	2						4				3
	45 Deniz ulaşım araçları (Onarım dahil)				12																
	46 Demiryolları ulaşım araçları (Onarım dahil)					4															
	47 Motorlu kara ulaşım araçları (Onarım dahil)	228		13		11	3	2	20	14	18					9					
	48 Diğer taşıma araçları (Onarım dahil)																				
	49 Diğer imalat sanayii					3	1										2	6			4
	50 Elektrik	10		2		112	3		6	5	39	19	6	66	98	9	74	12	7	6	327
	51 Gaz ve su											1					12	3			8
Hizmet sektörleri	52 Bina inşaatı																				
	53 Bina dışı inşaat																				
	54 Toptan ve perakende ticaret	315	532	5	10	62	11	6	16	15	25	614	252	334	190	70	987	76	35	132	271
	55 Otelcilik, lokantacılık, kahvecilik, v.s.			11																	1 381
	56 Demiryolu taşıması	36	6	8		11					2	7	3	3	2	44	20	4		2	21
	57 Diğer kara taşıması	383	308	622	4	21	14	3	8	2	17	138	123	149	88	130	641	33	11	40	306
	58 Deniz yolu taşıması	45	15		1	3					1	3	4	8	3	4	51	5	2	4	47
	59 Hava yolu taşıması																				
	60 Haberleşme			3		3	1		2		2	1	2	5	3	2	13	3	1	2	21
	61 Bankacılık, sigortacılık ve kooperatifçilik	2 048	79		2	136	47	25	58	56	28	15	25	55	41	183	24	9	16	314	650
	62 Kişisel ve mesleki hizmetler	606	270	216	18	12	31	4	1		27	9	15	56	21	24	92	29	26	12	146
	63 Kamu hizmetleri																				
	64 Konut sahipliği																				
Toplam	65 Toplam girdiler	16 371	11 737	906	148	733	169	63	188	143	270	7 221	1 436	4 873	4 196	2 250	9 212	746	401	2 881	5 998
	66 Vergili toplam üretim değeri	65 873	33 330	3 314	685	2 251	1 384	127	504	302	808	7 731	1 835	5 981	4 796	3 439	11 285	2 298	600	7 212	6 817
	68 Gayri safi katma değer (Piyasa fiyatlarıyla)	49 502	21 593	2 408	537	1 518	1 215	64	316	159	538	510	399	1 108	600	1 189	2 073	1 552	199	4 331	819
	68 Dahilde alınan net dolaylı vergiler	296		382		-2	77		20	7	15	17	4	5	6	751	208	601	38	1 743	6 215
	69 İthalât vergileri	68	34	106		1			1	9	3	1			5	10		25	33		180
	70 Gayri safi katma değer (Faktör fiyatlarıyla)	49 138	21 559	1 920	537	1 519	1 138	64	295	143	520	492	395	1 098	584	438	1 840	918	161	2 588	813
	71 Aşınma ve eskime	1 543	220	19	13	292	72	11	57	9	33	23	35	142	77	117	144	46	24	48	77
	72 Net katma değer (Faktör fiyatlarıyla)	47 595	21 339	1 901	524	1 227	1 066	53	238	134	487	469	360	956	507	321	1 696	872	137	2 540	736
	73 Maaş ve ücretler	3 100	578	600	268	1 957	68	52	420	196	206	155	142	406	162	391	1 330	303	92	818	119
	74 Diğer faktör gelirleri	44 495	20 761	1 301	256	-730	998	1	-182	-62	281	314	218	550	345	-70	366	569	45	1 722	617

Ara tüketim

İmalât sektörleri

[illegible]

Alan sektörler		Temel üretim sektörleri																						
Veren sektörler		01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
Temel üretim sektörleri	01 Tarım	7 520	8 981	1								1	774	1 248	3 631	1 465	3 088	202		2 069	5 390	1 237		
	02 Hayvancılık	1 321										6 290		4			330					231		
	03 Ormancılık			2		77			15	6	4			2			70	1				1		
	04 Balıkçılık																94							
	05 Kömür madenciliği					1		1	2	1	13	1	1	6		53	30	5		1		18		
	06 Ham petrol çıkarımı ve tabii gaz üretimi																							
	07 Demir cevheri çıkarımı																							
	08 Demir cevheri dışındaki diğer metalik cevher çıkarımı																							
	09 Metalik olmayan madenler çıkarımı																	76						
	10 Taş ocaklığı					2									2		5							
İmalât sektörleri	11 Mezbaha ürünleri											91		40			24							
	12 Sebze ve meyve işleme sanayii												11				15	67	73					
	13 Bitkisel ve hayvansal yağlar imali		149											2 171	2		192					1		
	14 Un ve unlu mamuller sanayii		588											2	3		1 594	7						
	15 Şeker üretimi		10											12	7		547	34	106					
	16 Diğer besin maddeleri		570					3				9	2				750	1	5			2		
	17 Alkollü içkiler																2	34						
	18 Alkolsüz içkiler																8							
	19 Tütün sanayii																							
	20 Çiçirleme														875					2	66	2 285		
	21 Dokuma sanayii	32			26	3			2	1	4			9	69	107	59	1		35	41	2 725		
	22 Elbise, giyim eşyası ve dokumadan hazır eşya				4						1											2		
	23 Deri ve kürk ürünleri					17																1		
	24 Ayakkabı sanayii																							
	25 Ağaç ve mantar ürünleri (Mobilya hariç)	90											4	9	4			4	19	3		1	10	
	26 Ağaç mobilya ve mefruşat sanayii																	1						
	27 Kâğıt ve kâğıt ürünleri			2		1							6	48	50	32	37	155	5		251		62	
	28 Basım, yayım ve ciltçilik			2		1								5	12			8	12		1		7	
	29 Kimyasal gübreler imali	2 228																						
	30 İlaç sanayii															1		18						
	31 Diğer kimyasal maddeler imali	345				19	5	2	8	4	13	3	1	36			4	40	5	16			1 611	
	32 Petrol arıtımı	828		13	71	36	13	6	16	10	36	7	35	25	6	61	73	17	5	3	3		142	
	33 Diğer petrol ve kömür ürünleri	44				13	1	1	4	3	9												1	
	34 Kauçuk ve kauçuk ürünleri	173		2		13	1		1	4	1												8	
	35 Plâstik ürünleri														12			30	1			1	50	
	36 Cam ve camdan mamul eşya sanayii												1	1				4	132	53				
	37 Çimento sanayii					5	1	1	1		1													
	38 Diğer taş ve toprağa dayalı sanayii																						2	
	39 Demir, çelik ana sanayii					59	24	1	2	7	2		84	88				25				25		
	40 Diğer metal ana sanayii					4							1	1				26			4			
	41 Metal eşya sanayii	58	229	4		24		1	3	2	8	2	18	71				38	32	42		5	5	
	42 Elektriksiz makineler (Onarım dahil)					58	12	6	20	9	18						25				3	1	37	
	43 Tarımsal makina ve teçizat (Onarım dahil)	61																						
	44 Elektriksiz makineler					22	1	1	3	3	2						4						3	
	45 Deniz ulaşım araçları (Onarım dahil)				12																			
	46 Demiryolları ulaşım araçları (Onarım dahil)					4																		
	47 Motorlu kara ulaşım araçları (Onarım dahil)	228		13		11	3	2	20	14	18						9							
	48 Diğer taşıma araçları (Onarım dahil)																							
	49 Diğer imalât sanayii					3	1										2	6					4	
	50 Elektrik	10		2		112	3		6	5	39	19	6	66	98	9	74	12	7	6	25	327		
	51 Gaz ve su											1					12	3					8	
Hizmet sektörleri	52 Bina inşaatı																							
	53 Bina dışı inşaat																							
	54 Toptan ve perakende ticaret	315	532	5	10	62	11	6	16	15	25	614	252	334	190	70	987	76	35	132	271	1 381		
	55 Otelcilik, lokantacılık, kahvecilik, v.s.			11																				
	56 Demiryolu taşıması	36	6	8		11					2	7	3	3	2	44	20	4		2	2	21		
	57 Diğer kara taşıması	383	308	622	4	21	14	3	8	2	17	138	123	149	88	130	641	33	11	40	140	306		
	58 Deniz yolu taşıması	45	15		1	3					1	3	4	8	3	4	51	5	2	4	3	47		
	59 Hava yolu taşıması																							
	60 Haberleşme			3		3	1		2		2	1	2	5	3	2	13	3	1	2	3	21		
	61 Bankacılık, sigortacılık ve kooperatifçilik	2 048	79		2	136	47	25	58	56	28	15	25	55	41	183	24	9	16	314	2	650		
	62 Kişisel ve mesleki hizmetler	606	270	216	18	12	31	4	1		27	9	15	56	21	24	92	29	26	12	19	146		
	63 Kamu hizmetleri																							
	64 Konut sahipliği																							
65	Toplam girdiler	16 371	11 737	906	148	733	169	63	188	143	270	7 221	1 436	4 873	4 196	2 250	9 212	746	401	2 881	5 998	11 351	2	
66	Vergili toplam üretim değeri	65 873	33 330	3 314	685	2 251	1 384	127	504	302	808	7 731	1 835	5 981	4 796	3 439	11 285	2 298	600	7 212	6 817	17 895	4	
68	Gayri safi katma değer (Piyasa fiyatlarıyla)	49 502	21 593	2 408	537	1 518	1 215	64	316	159	538	510	399	1 108	600	1 189	2 073	1 552	199	4 331	819	6 544	1	
68	Dahilde alınan net dolaylı vergiler	296		382		-2	77		20	7	15	17	4	5	6	751	208	601	38	1 743	6	2 157		
69	İthalât vergileri	68	34	106		1			1	9	3	1			5	10	25	33				180		
70	Gayri safi katma değer (Faktör fiyatlarıyla)	49 138	21 559	1 920	537	1 519	1 138	64	295	143	520	492	395	1 098	584	438	1 840	918	161	2 588	813	4 207	1	
71	Aşınma ve eskime	1 543	220	19	13	292	72	11	57	9	33	23	35	142	77	117	144	46	24	48	77	465		
72	Net katma değer (Faktör fiyatlarıyla)	47 595	21 339	1 901	524	1 227	1 066	53	238	134	487	469	360	956	507	321	1 696	872	137	2 540	736	3 742	1	
73	Maaş ve ücretler	3 100	578	600	268	1 957	68	52	420	196	206	155	142	406	162	391	1 330	303	92	818	119	3 234		
74	Diğer faktör gelirleri	44 495	20 761	1 301	256	-730	998	1	-182	-62	281	314	218	550	345	-70	366	569	45	1 722	617	508	1	

Ara tüketim

[illegible]

Ara tüketim

[illegible]

Ara tüketim

[illegible]

Alan sektörler		Temel üretim sektörleri																						
Veren sektörler		01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
Temel üretim sektörleri	01 Tarım	7 520	8 981	1								1	774	1 248	3 631	1 465	3 088	202		2 069	5 390	1 237		
	02 Hayvancılık	1 321										6 290		4			330					231		
	03 Ormancılık			2		77			15	6	4			2			70	1				1		
	04 Balıkçılık																94							
	05 Kömür madenciliği					1		1	2	1	13	1	1	6			53	30	5		1		18	
	06 Ham petrol çıkarımı ve tabii gaz üretimi																							
	07 Demir cevheri çıkarımı																							
	08 Demir cevheri dışındaki diğer metalik cevher çıkarımı																							
	09 Metalik olmayan madenler çıkarımı																	76						
	10 Taş ocaklığı					2									2		5							
İmalat sektörleri	11 Mezbaha ürünleri											91		40			24							
	12 Sebze ve meyve işleme sanayii												11				15	67	73					
	13 Bitkisel ve hayvansal yağlar imali		149											2 171	712		192					1		
	14 Un ve unlu mamuller sanayii		588											2	3		1 594	7						
	15 Şeker üretimi		10										12	7			547	34	106					
	16 Diğer besin maddeleri		570					3				9	2				750	1	5			2		
	17 Alkollü içkiler																	2	34					
	18 Alkolsüz içkiler																	8						
	19 Tütün sanayii																							
	20 Çiğirtilama														875						2	66	2 285	
	21 Dokuma sanayii	32			26	3			2	1	4			9	69	107	59	1		35	41	2 725		
	22 Elbise, giyim eşyası ve dokumadan hazır eşya				4						1											2		
	23 Deri ve kürk ürünleri					17																	1	
	24 Ayakkabı sanayii																							
	25 Ağaç ve mantar ürünleri (Mobilya hariç)	90											4	9	4			4	19	3		1	10	
	26 Ağaç mobilya ve mefruşat sanayii																	1						
	27 Kâğıt ve kâğıt ürünleri			2		1							6	48	50	32	37	155	5		251		62	
	28 Basım, yayım ve ciltçilik			2		1								5	12			8	12		1		7	
	29 Kimyasal gübreler imali	2 228																						
	30 İlaç sanayii																	18						
	31 Diğer kimyasal maddeler imali	345				19	5	2	8	4	13	3	1	36		4	40	5	16			1 611		
	32 Petrol arıtımı	828		13	71	36	13	6	16	10	36	7	35	25	6	61	73	17	5	3	3	142		
	33 Diğer petrol ve kömür ürünleri	44				13	1	1	4	3	9											1		
	34 Kauçuk ve kauçuk ürünleri	173		2		13	1		1	4	1											8		
	35 Plastik ürünleri														12			30	1			1	50	
	36 Cam ve camdan mamul eşya sanayii												1	1				4	132	53				
	37 Çimento sanayii					5	1	1	1		1													
	38 Diğer taş ve toprağa dayalı sanayii																						2	
	39 Demir, çelik ana sanayii					59	24	1	2	7	2		84	88				25				25		
	40 Diğer metal ana sanayii					4							1	1				26			4			
	41 Metal eşya sanayii	58	229	4		24		1	3	2	8	2	18	71				38	32	42		5	5	
	42 Elektriksiz makineler (Onarım dahil)					58	12	6	20	9	18						25				3	1	37	
	43 Tarımsal makina ve teçhizat (Onarım dahil)	61																						
	44 Elektriksiz makineler					22	1	1	3	3	2							4					3	
	45 Deniz ulaşım araçları (Onarım dahil)				12																			
	46 Demiryolları ulaşım araçları (Onarım dahil)					4																		
	47 Motorlu kara ulaşım araçları (Onarım dahil)	228		13		11	3	2	20	14	18						9							
	48 Diğer taşıma araçları (Onarım dahil)																							
	49 Diğer imalat sanayii					3	1										2	6					4	
	50 Elektrik	10		2		112	3		6	5	39	19	6	66	98	9	74	12	7	6	25	327		
	51 Gaz ve su																						8	
Hizmet sektörleri	52 Bina inşaatı																							
	53 Bina dışı inşaat																							
	54 Toptan ve perakende ticaret	315	532	5	10	62	11	6	16	15	25	614	252	334	190	70	987	76	35	132	271	1 381		
	55 Otelcilik, lokantacılık, kahvecilik, v.s.			11																				
	56 Demiryolu taşıması	36	6	8		11					2	7	3	3	2	44	20	4		2	2	21		
	57 Diğer kara taşıması	383	308	622	4	21	14	3	8	2	17	138	123	149	88	130	641	33	11	40	140	306		
	58 Deniz yolu taşıması	45	15		1	3					1	3	4	8	3	4	51	5	2	4	3	47		
	59 Hava yolu taşıması																							
	60 Haberleşme			3		3	1		2		2	1	2	5	3	2	13	3	1	2	3	21		
	61 Bankacılık, sigortacılık ve kooperatifçilik	2 048	79		2	136	47	25	58	56	28	15	25	55	41	183	24	9	16	314	2	650		
	62 Kişisel ve mesleki hizmetler	606	270	216	18	12	31	4	1		27	9	15	56	21	24	92	29	26	12	19	146		
	63 Kamu hizmetleri																							
	64 Konut sahipliği																							
	65 Toplam girdiler	16 371	11 737	906	148	733	169	63	188	143	270	7 221	1 436	4 873	4 196	2 250	9 212	746	401	2 881	5 998	11 351	2	
66 Vergili toplam üretim değeri	65 873	33 330	3 314	685	2 251	1 384	127	504	302	808	7 731	1 835	5 981	4 796	3 439	11 285	2 298	600	7 212	6 817	17 895	4		
68 Gayri safi katma değer (Piyasa fiyatlarıyla)	49 502	21 593	2 408	537	1 518	1 215	64	316	159	538	510	399	1 108	600	1 189	2 073	1 552	199	4 331	819	6 544	1		
68 Dahilde alınan net dolaylı vergiler	296		382		-2	77		20	7	15	17	4	5	6	751	208	601	381	743	6	2 157			
69 İthalât vergileri	68	34	106		1			1	9	3	1			5	10		25	33			180			
70 Gayri safi katma değer (Faktör fiyatlarıyla)	49 138	21 559	1 920	537	1 519	1 138	-64	295	143	520	492	395	1 098	584	438	1 840	918	161	2 588	813	4 207	1		
71 Aşınma ve eskime	1 543	220	19	13	292	72	11	57	9	33	23	35	142	77	117	144	46	24	48	77	465			
72 Net katma değer (Faktör fiyatlarıyla)	47 595	21 339	1 901	524	1 227	1 066	53	238	134	487	469	360	956	507	321	1 696	872	137	2 540	736	3 742	1		
73 Maaş ve ücretler	3 100	578	600	268	1 957	68	52	420	196	206	155	142	406	162	391	1 330	303	92	818	119	3 234	1		
74 Diğer faktör gelirleri	44 495	20 761	1 301	256	-730	998	1	-182	-62	281	314	218	550	345	-70	366	569	451	722	617	508	1		

Alan sektörler		Temel üretim sektörleri																				
Veren sektörler		01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Temel üretim sektörleri	01 Tarım	7 520	8 981	1								1	774	1 248	3 631	1 465	3 088	202		2 069	5 390	1 237
	02 Hayvancılık	1 321										6 290		4			330					231
	03 Ormancılık			2		77			15	6	4			2			70	1				1
	04 Balıkçılık																94					
	05 Kömür madenciligi					1		1	2	1	13	1	1	6		53	30	5		1		18
	06 Ham petrol çıkarımı ve tabii gaz üretimi																					
	07 Demir cevheri çıkarımı																					
	08 Demir cevheri dışındaki diğer metalik cevher çıkarımı																					
	09 Metalik olmayan madenler çıkarımı																76					
	10 Taş ocakçılığı					2								2		5						
İmalât sektörleri	11 Mezbaha ürünleri											91		40			24					
	12 Sebze ve meyve işleme sanayii												11				15	67	73			
	13 Bitkisel ve hayvansal yağlar imali		149										2	1 712			192					1
	14 Un ve unlu mamuller sanayii		588											2	3		1 594	7				
	15 Şeker üretimi		10											12	7		547	34	106			
	16 Diğer besin maddeleri		570					3				9	2				750	1	5			2
	17 Alkollü içkiler																2	34				
	18 Alkolsüz içkiler																8					
	19 Tütün sanayii																					
	20 Çıtırçırılama													875						2	66	2 285
	21 Dokuma sanayii	32			26	3			2	1	4			9	69	107	59	1		35	41	2 725
	22 Elbise, giyim eşyası ve dokumadan hazır eşya				4					1												2
	23 Deri ve kürk ürünleri					17																1
	24 Ayakkabı sanayii																					
	25 Ağaç ve mantar ürünleri (Mobilya hariç)	90											4	9	4		4	19	3		1	10
	26 Ağaç mobilya ve mefruşat sanayii																1					
	27 Kâğıt ve kâğıt ürünleri			2		1						6	48	50	32	37	155	5		251		62
	28 Basım, yayım ve ciltçilik			2		1							5	12			8	12		1		7
	29 Kimyasal gübreler imali	2 228																				
	30 İlaç sanayii														1		18					
	31 Diğer kimyasal maddeler imali	345				19	5	2	8	4	13	3	1	36		4	40	5	16			1 611
	32 Petrol arıtımı	828		13	71	36	13	6	16	10	36	7	35	25	6	61	73	17	5	3	3	142
	33 Diğer petrol ve kömür ürünleri	44				13	1	1	4	3	9											1
	34 Kauçuk ve kauçuk ürünleri	173		2		13	1		1	4	1											8
	35 Plâstik ürünleri														12		30	1			1	50
	36 Cam ve camdan mamul eşya sanayii												1	1			4	132	53			
	37 Çimento sanayii					5	1	1	1	1	1											
	38 Diğer taş ve toprağa dayalı sanayii																					2
	39 Demir, çelik ana sanayii					59	24	1	2	7	2		84	88			25					25
	40 Diğer metal ana sanayii					4							1	1			26			4		
	41 Metal eşya sanayii	58	229	4		24		1	3	2	8	2	18	71			38	32	42		5	5
	42 Elektriksiz makineler (Onarım dahil)					58	12	6	20	9	18					25				3	1	37
	43 Tarımsal makina ve teçhizat (Onarım dahil)	61																				
	44 Elektriksiz makineler					22	1	1	3	3	2					4						3
	45 Deniz ulaşım araçları (Onarım dahil)				12																	
	46 Demiryolları ulaşım araçları (Onarım dahil)					4																
	47 Motorlu kara ulaşım araçları (Onarım dahil)	228		13		11	3	2	20	14	18					9						
	48 Diğer taşıma araçları (Onarım dahil)																					
	49 Diğer imalât sanayii					3	1									2	6					4
	50 Elektrik	10		2		112	3		6	5	39	19	6	66	98	9	74	12	7	6	25	327
	51 Gaz ve su											1				12	3					8
Hizmet sektörleri	52 Bina inşaatı																					
	53 Bina dışı inşaat																					
	54 Toptan ve perakende ticaret	315	532	5	10	62	11	6	16	15	25	614	252	334	190	70	987	76	35	132	271	1 381
	55 Otelcilik, lokantacılık, kahvecilik, v.s.			11																		
	56 Demiryolu taşıması	36	6	8		11						2	7	3	3	2	44	20	4		2	21
	57 Diğer kara taşıması	383	308	622	4	21	14	3	8	2	17	138	123	149	88	130	641	33	11	40	140	306
	58 Deniz yolu taşıması	45	15		1	3						1	3	4	8	3	4	51	5	2	4	47
	59 Hava yolu taşıması																					
	60 Haberleşme			3		3	1		2		2	1	2	5	3	2	13	3	1	2	3	21
	61 Bankacılık, sigortacılık ve kooperatifçilik	2 048	79		2	136	47	25	58	56	28	15	25	55	41	183	24	9	16	314	2	650
	62 Kişisel ve mesleki hizmetler	606	270	216	18	12	31	4	1		27	9	15	56	21	24	92	29	26	12	19	146
	63 Kamu hizmetleri																					
	64 Konut sahipliği																					
65	Toplam girdiler	16 371	11 737	906	148	733	169	63	188	143	270	7 221	1 436	4 873	4 196	2 250	9 212	746	401	2 881	5 998	11 351
66	Vergili toplam üretim değeri	65 873	33 330	3 314	685	2 251	1 384	127	504	302	808	7 731	1 835	5 981	4 796	3 439	11 285	2 298	600	7 212	6 817	17 895
68	Gayri safi katma değer (Piyasa fiyatlarıyla)	49 502	21 593	2 408	537	1 518	1 215	64	316	159	538	510	399	1 108	600	1 189	2 073	1 552	199	4 331	819	6 544
68	Dahilde alınan net dolaylı vergiler	296		382		-2	77		20	7	15	17	4	5	6	751	208	601	38	1 743	6	2 157
69	İthalât vergileri	68	34	106		1			1	9	3	1			5	10		25	33			180
70	Gayri safi katma değer (Faktör fiyatlarıyla)	49 138	21 559	1 920	537	1 519	1 138	64	295	143	520	492	395	1 098	584	438	1 840	918	161	2 588	813	4 207
71	Aşınma ve eskime	1 543	220	19	13	292	72	11	57	9	33	23	35	142	77	117	144	46	24	48	77	465
72	Net katma değer (Faktör fiyatlarıyla)	47 595	21 339	1 901	524	1 227	1 066	53	238	134	487	469	360	956	507	321	1 696	872	137	2 540	736	3 742
73	Maaş ve ücretler	3 100	578	600	268	1 957	68	52	420	196	206	155	142	406	162	391	1 330	303	92	818	119	3 234
74	Diğer faktör gelirleri	44 495	20 761	1 301	256	-730	998	1	-182	-62	281	314	218	550	345	-70	366	569	45	1 722	617	508

28.10.19

Bu bir ev yapısıdır:

- 1.) 1971 istihbaratı de devletler, ayn
gözetim, edili: mür devletim, mür
saya gür de gürler herler.

- 2.) 1971 ve 1976 için herler
gür ayn herler herler!

Gruplaşırma denemesi (1976):

İşyeri büyüklüğüne göre:

İçel	236,9
Kozan	179,7
Adana	164,1
Çanakkale	137,5
Elazığ	113
Hatay	102,9
Antalya	102,4
Kars	97,5
Tekirdağ	90,7
<u>İstanbul</u>	89,2
İzmir	86,3
Eskişehir	82,4
Edirne	79,0
Bursa	77,5
Bilecik	73,4
Niğde	71,2
Manisa	67,1
Denizli	64,2
Sakarya	62,3
Giresun	58,22
Ordu	54,61
Aydın	50,8
İsparta	50,3
Kütahya	47,4
Ankara	41,8
Balıkesir	41,7

İşyeri büyüklüğüne göre sıralama (1976)

Gariante	40,3
Tokat	39,5
Bolu	36,9
Rize	35,8
Konya	35,1
Zonguldak	34,4
Kastamonu	32,7
Amasya	32,5
Nevşehir	32,4
Samsun	31,7
Sivas	30,2
Malatya	29,9
Erzurum	29,8
Trabzon	29,3
Afyon	28,7
Çorum	28,0
Diyarbakır	27,6
Kırklareli	27,6
Gankır	27,4
Maras	25,1
Burdur	24,6
Van	24,5
Uşak	24,2
Sinop	20,3
Erzincan	20,1
Urfa	18,0
Yozgat	16,5
Kars	14,7

1971 Özel Kesimi

İller	Ortalama ücretli sa- yı (işleme başına)	ücretli baş- na katma değer (1000TL)	ücretli baş- na top- lam sabit ser- maye alımı	ücretli baş- na makina donatım ali- mi	üretimde çalışanlara ödenen ü- cret payı	ücretli çalışan toplum (yillik ortalama)	(1) işyeri sayısı
Türkiye	70,24	51,61				321083	4571
Adana	153,92	52,18	11,74	10,16	76	18624	121
Afyon	30,74	25,95	2,41	1,24	96	584	19
Amasya	21,80	28,39	3,28	1,83	84	327	15
Ankara	32,26	35,49	7,06	5,31	79	12386	384
Antalya	41,93	70,41	0,95	0,47	75	1216	29
Aydın	50,75	42,50	1,60	0,90	77	3197	63
Balıkesir	32,60	46,12	3,58	2,25	78	2641	81
Bilecik	55,50	21,63	—	—	88	222	4
Bolu	26,04	35,02	—	—	95	625	24
Burdur	20,33	34,38	—	—	90	61	3
Bursa	44,40	58,39	17,23	10,07	69	14120	318
Çanakkale	33,15	50,98	2,73	1,78	90	431	13
Çankırı	22,38	39,09	—	—	74	67	3
Çorum	21,50	24,09	1,64	1,25	91	559	26
Denizli	54,56	26,99	3,64	3,06	83	1855	34
Diyarbakır	22,00	34,21	1,27	-2,12	78	132	6
Edirne	34,25	37,60	4,38	0,97	80	411	12
Elağ	89,60	16,23	1,58	0,72	87	448	5
Erzincan	17,86	23,25	3,10	2,5	94	125	7
Erzurum	29,60	30,28	4,22	1,86	88	444	15
Eskişehir	50,51	42,37	5,38	1,98	72	3863	75
Gaziantep	33,17	30,63	2,59	2,42	93	2521	76
Giresun	27,13	17,19	—	—	59	407	15
Hatay	84,59	38,79	2,27	1,39	86	2453	29
İzmir	40,74	33,43	6,90	6,20	87	774	19

İller

1977 Özel Kesim

(2)

İşletme başına ortalama ücretli sayı 31	ücretli başına katma değer 1000, TL	ücretli başına toplam sabit sermaye alımı	ücretli başına makine donatım alımı	üretimde çalışanlara ödenen ücret payı	ücretli başına toplam (ortalama)	işyeri sayı
140,36	57,70	2,82	0,73	81	5895	42
84,97	55,46	11,49	9,55	69	173174	2038
86,54	41,34	4,59	3,42	79	39031	451
16,00	41,54	5,58	5,58	75	48	3
24,43	19,53	1,36	0,74	94	171	7
96,56	45,53	12,27	10,15	87	3959	41
28,80	57,92	113,21	1,79	81	432	15
162,53	96,79	13,30	9,72	61	11377	70
32,81	35,77	3,68	2,06	75	2231	68
33,83	26,42	0,40	0,12	90	981	29
27,50	29,40	10,56	3,90	75	110	4
50,04	23,27	1,43	0,81	89	3553	71
21,33	38,21	0,10	0,10	92	256	12
18,50	69,98	2,44	0,66	79	148	8
39,71	15,28	4,32	1,85	79	278	7
80,50	—	—	—	—	161	2
45,65	24,18	0,94	0,49	73	2100	46
18,00	—	—	—	—	54	3
62,88	78,87	3,25	2,78	69	1572	25
37,51	23,80	2,16	1,29	72	1838	49
16,70	32,48	2,53	0,14	95	167	10
22,36	47,28	7,49	6,70	77	492	22
27,53	20,50	4,69	2,84	95	413	15
36,74	22,11	5,49	4,69	77	845	23
30,24	20,35	1,55	1,11	96	1240	41

1971 örel kerin

③

İller

İşletme baş-
na ortalama
ücretli sayın

ücretli baş-
şına katma
değer

ücretli
başına
toplam sabit
sevniye alımı

ücretli baş-
na makina
donatım alımı

üretimde
çalışanlara
ödenen ü-
cret payı

ücretli
çalışan
toplama
(ortalama)

İşyeri
sayın

Van

11,80

59,90

—

—

96

59

5

Yozgat

18,00

29,19

0,63

0,04

91

90

5

Zonguldak

34,24

19,10

6,39

5,09

87

1883

55

TÜRKİYE SOSYAL TÜSTAV
TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

1937	üçteke ba- sına elektrik motoru (beygir gücü)	İşletme başına elektrik m. (beygir gücü)	yüksek seride teknik y. m. m. toplam	diğer teknik eleman toplam	diğer yüksek seride eleman toplam	orta seride eleman teknik ler toplam	diğer teknik eleman toplam	diğer orta seride eleman toplam	İçtim toplam
İller									
Türkiye	2,57	261,36	0,53	0,214	0,114	0,975	0,844	0,752	0,838
Adana	3,09	805,11	0,645	0,243	0,223	1,488	0,835	0,612	0,854
Afyon	3,68	166,63	0,105	0	0	0,158	0,211	0,526	0,962
Amasya	2,45	74,40	0	0	0	0	0,067	0,800	0,878
Ankara	2,45	115,17	0,237	0,216	0,164	0,664	0,372	0,667	0,850
Antalya	1,44	203,38	0,103	0	0	0,069	0,207	0,172	0,888
Aydın	2,82	175,11	0,032	0	0,016	0,035	0,048	0,349	0,874
Balıkesir	2,36	111,74	0,074	0,123	0,025	0,296	0,272	0,494	0,876
Bilecik	0,72	132,50	0	0	0	0	0	0	0,882
Bolu	3,17	146,33	0,083	0	0	0,083	0	0,042	0,954
Burdur	1,22	100,00	0	0	0	0	0	0	0,941
Bursa	1,64	139,79	0,129	0,069	0,035	0,233	0,528	0,148	0,887
Çanakkale	0,66	145,54	0,154	0	0	0,308	0,231	0	0,887
Çankırı	3,12	142,33	0	0	0	0	0	0	0,818
Çorum	2,42	60,08	0,038	0	0	0	0,077	0	0,785
Denizli	2,60	245,97	0,059	0,029	0	0,059	0	0,294	0,909
Diğarbakır	5,26	136,67	0,008	0	0	0	0	0	0,840
Edirne	0,86	141,50	0	0	0	0	0	0,167	0,874
Elazığ	1,03	232,20	0	0	0	0	0	0,20	0,908
Erincan	3,32	66,86	0,143	0	0	0	0	0	0,930
Erzurum	2,39	84,93	0	0	0	0	0	0,067	0,923
Eskişehir	2,02	155,35	0,107	0,053	0,040	0,267	0,213	0,387	0,867
Gaziantep	1,84	98,97	0,026	0,053	0,026	0,013	0,013	0,013	0,914
İğel	3,60	504,86	0,714	0,381	0,048	0,619	0,405	0	0,914
İstanbul	3,31	281,37	0,932	0,325	0,167	1,510	1,334	0,938	0,809
Hatay	2,70	228,55	0,241	0,069	0	0,276	0	0,034	0,944
Rize			0	0	0	0	0	0	0,907

1977 İller	Üçteke başına elektrik motoru (Beygir gücü)	İşletme başına elektrik motoru	Yüksek serijede elemanlar			Orta serijede elemanlar			İşletme başına elektrik motoru (Beygir gücü)
			Müh. ve İş. Müh. İşletme başına	diğer teknik elemanlar İşletme başına	diğer yüksek serijede elemanlar İşletme başına	teknisyenler İşletme başına	diğer teknik elemanlar İşletme başına	diğer orta serijede elemanlar İşletme başına	
İzmir	3,47	300,48	0,306	0,237	0,100	0,716	1,113	1,925	0,894
Kars	1,75	28,00	0	0	0	0	0	0	0,875
Kastamonu	3,82	93,29	0	0	0	0	0	0	0,956
Kayseri	2,50	241,78	0,268	0,146	0	0,341	0,537	0,732	0,935
Kırklareli	2,45	70,67	0	0	0	0,067	0,067	0,067	0,888
Kocaeli	8,08	1313,11	0,90	0,186	0,271	2,400	1,200	0,400	0,760
Konya	7,06	231,60	0,029	0,015	0	0,162	0,088	0,044	0,678
Kütahya	3,56	120,45	0	0	0	0	0,034	0	0,937
Malatya	7,39	203,25	0	0	0	0	0	0	0,793
Manisa	3,31	165,65	0,127	0,042	0	0,338	0,225	0,451	0,928
K. Maraş	7,45	158,92	0	0	0	0	0	0	0,944
Mugla	2,19	40,50	0	0	0	0	0	0	
Neveşehir	3,72	147,71	0	0	0	14,286	0	0,143	0,884
Ordu	0,58	26,59	0	0	0,043	0,043	0,109	0,130	0,832
Sakarya	7,49	471,04	0,320	0	0,080	0,080	0,200	0,080	0,864
Samsun	2,43	90,98	0,102	0	0	0,163	0,020	0	0,838
Sivas	0,72	12,0	0	0	0	0	0	0	0,975
Tekirdağ	4,82	107,86	0	0	0	0	0	0,818	0,84
Tokat	5,18	172,60	0,067	0	0	0	0	0	0,908
Trabzon	3,10	113,78	0,087	0,174	0	0,391	0,087	0,130	0,863
Uşak	3,15	95,17	0	0	0	0	0,073	0,244	0,965
Van	4,15	49,00	0	0	0	0	0	0	0,952
Yozgat	3,68	66,20	0	0	0	0	0,20	0	0,955
Zonguldak	14,60	499,95	0,036	0,109	0,018	0,127	0,036	0,164	0,916
İsparta	14,47	181,95	0,053	0	0	5,263	0	0,263	0,911
İzmir	0,41	11,07	0	0	0	0	0	0,067	0,857

1971, üretim hissinde çalışan lar, işletme baş- ına, özel k. İller	yüksek seviyede elemanlar			orta seviyede elemanlar			üretim dışında Galişenler toplamı işletme başına
	Mühend. ve Yüksek Mühendis	Diger teknik eleman- lar	yüksek seviyede diger elemanlar	teknisyen- ler	Diger teknik eleman- lar	Diger orta seviyede elemanlar	
Türkiye	0,303	0,208	0,941	0,297	0,632	3,373	
Adana	0,289	0,149	1,496	0,124	0,909	7,595	
Afyon	0	0	0,105	0	0,105	0,316	
Amasya	0	0	0,067	0	0	0,600	
Ankara	0,159	0,076	0,320	0,130	0,284	0,883	
Antalya	0,103	0,034	0,172	0,103	0,207	2,517	
Aydın	0,032	0,032	0,063	0,032	0,143	2,270	
Balıkesir	0,062	0,074	0,136	0,062	0,247	0,840	
Bilecik	0	0,250	0	0	0	0	
Bozü	0	0	0,042	0	0,083	0,250	
Burdur	0	0	0,333	0	0	0	
Bursa	0,157	0,094	0,415	0,148	0,255	1,302	
Çanakkale	0,308	0	0,077	0,385	0,154	0,538	
Çankırı	0	0	0	0	0,333	0	
Çorum	0	0,038	0,192	0,038	0	0,423	
Denizli	0,029	0	0,176	0,059	0,088	0,941	
Diyarbakır	0	0	0,333	0	0	0,167	
Edirne	0	0	0,083	0	0,083	0	
Elazığ	0	0	0,800	0	0	1,600	
Erzincan	0	0	0	0	0	0	
Erzurum	0	0,267	0	0,067	0,067	0,133	
Eskişehir	0,133	0,053	0,720	0,093	0,333	1,653	
Gaziantep	0	0,029	0,171	0,053	0,079	0,224	
Giresun	0	0	0,067	0	0,067	0,733	
Hatay	0,034	0,241	0,207	0,276	0,172	1,759	
İsparta	0	0	0	0	0,211	1,211	

1977 üretim dışında galyonlar işletme başına	yüksek seviyede elementler			orta seviyede elementler		
İller	Mühendis ve yüksek mühendis	Diğer teknik elementler	Yüksek seviyede diğer elementler	Teknis- yenler	Diğer teknik elementler	Diğer orta seviyede elementler
İçel	0,286	0,024	0,714	0	0,643	4,071
İstanbul	0,430	0,332	1,385	0,433	0,915	5,024
İzmir	0,242	0,235	1,058	0,182	0,710	2,882
Kars	0	0	0	0	0,333	9,617
Kastamonu	0	0	0	0	0	0
Kayseri	0,244	0,122	0,415	0,293	0,073	1,878
Kırklareli	0	0,067	0,067	0	0	0,267
Kocaeli	2,286	0,614	4,443	2,900	3,143	12,214
Konya	0,103	0,074	0,279	0,088	0,235	0,515
Kütahya	0	0	0,034	0	0,034	0,138
Malatya	0	0	0	0	0	0
Manisa	0,380	0,042	0,014	0,085	0,141	0,704
K. Maraş	0	0	0	0	0	0
Muğla	0	0	0	0	0	0,250
Niğde	0	0	0,714	0,143	0	0,714
Ordu	0	0	0,174	0,022	0,065	1,391
Rize	0	1,333	0	0	0	0
Sakarya	0,240	0	0,720	0,280	0,360	4,960
Samsun	0,020	0,020	0,122	0,041	0,143	1,953
Sivas	0	0	0	0	0	0,20
Tekirdağ	0	0,045	0,091	0	0,045	0,455
Tokat	0	0	0	0	0	0
Trabzon	0,174	0,043	0,174	0	0,478	2,217
Uşak	0	0	0,122	0	0,049	0,366
Van	0	0	0	0	0	0,20
Yozgat	0	0	0	0	0,20	0
Zonguldak	0,018	0,018	0,327	0,036	0,055	0,691

1976

(1)

Özel kesim

arka bina
ulaştırma oran
dahil değil!
(bin)

İller	(ücretli) işçi sayısı ortalama işletme büyüklüğü	ücretli işçi başına katma değer	işçi başına sehit sermaye alınan (makina, teçhizat)	ücretli de çalışanlara ödenen ücret payı	diğer çalışanlara ödenen ücret payı	ücretli çalışan ortalama	işyeri sayısı
Türkiye	80,96	139,19	220,51	75	25	464442	5737
• Adana	164,11	146,00	36,91	77	23	31510	192
• Afyon	28,67	109,86	7,71	85	15	860	30
• Amasya	32,50	68,47	0,22	78	22	455	14
• Ankara	41,81	104,10	14,11	75	25	18019	431
• Antalya	102,40	55,85	3,09	80	20	4096	40
• Aydın	50,79	123,29	5,91	62	38	3911	77
• Balıkesir	41,67	145,57	6,74	73	27	3834	92
• Bilecik	73,4	62,5	147,21	73	27	734	10
• Bolu	36,97	180,03	18,38	78	22	1109	30
• Burdur	24,6	74,42	13,25	83	17	246	10
• Bursa	77,46	152,04	37,83	77	23	27112	350
• Canakkale	137,52	87,98	20,71	66	34	2888	21
• Çankırı	27,4	91,12	1,13	78	22	137	5
• Çorum	28,04	59,72	2,36	95	5	645	23
• Denizli	64,22	94,61	5,21	80	20	3211	50
• Diyarbakır	26,0	122,14	1,99	58	62	156	6 ?
• Edirne	79,0	233,86	7,99	79	21	1975	25
• Elazığ	113	67,15	11,24	75	25	1130	10
• Erzurum	20,14	51,69	1,94	77	23	141	7
• Erzurum	29,67	76,92	34,29	82	18	534	18
• Eskişehir	82,40	97,78	9,16	77	23	5768	70
• Gaziantep	40,27	62,63	12,65	85	15	4148	103

1976

İller	ücretli sayın (ortalama işleme büyüklüğü)	ücretli bozma katma değer	ücretli bozma sabit sermaye alınm	ücretinde çalışan ödenen ücret payı (%)	diğer çab. şarlara ödenen ücret payı (%)	ücretle çalışan ortalama toplam	işyeri sayın	
• Giresun	56,22	581,66	0,19	75	25	1293	23	?
• Hatay	102,91	85,14	4,07	83	17	4528	44	
• Isparta	50,31	137,51	28,99	78	22	1459	29	
• İçel	236,85	144,88	9,98	71	29	11369	48	
• İstanbul	89,16	137,66	16,32	75	25	220673	2475	
• İzmir	86,33	116,34	26,83	77	23	49556	574	
• Kars	74,67	52,95	—	84	16	44	3	
• Kastamonu	32,7	109,02	142,57	76	24	327	10	
• Kayseri	97,54	128,41	28,81	77	23	7218	74	
• Kırklareli	27,56	163,48	1,57	88	12	441	16	
• Kocaeli	179,73	291,57	30,85	66	34	24264	135	
• Kenya	35,13	64,65	28,16	79	21	3162	90	
• Kütahya	47,44	59,50	6,49	85	15	1613	34	
• Malatya	29,97	60,82	40,40	56	44	329	11	?
• Manisa	67,09	110,63	19,13	83	17	6038	90	
• Maraz	25,14	4,02	—	81	19	352	14	!
• Muğla	22,50	231,14	1,31	81	19	405	18	?
• Nevşehir	32,44	54,96	8,05	86	14	519	16	
• Niğde	71,22	55,93	5,05	73	27	641	9	
• Ordu	54,61	145,47	1,05	71	29	2785	51	
• Rize	35,83	57,73	2,20	90	10	215	6	
• Sakarya	62,34	133,66	53,36	75	25	2930	47	
• Samsun	31,71	73,81	7,73	67	33	2156	68	
• Sinop	20,33	31,82	—	81	19	61	3	
• Sivas	30,18	53,33	73,04	70	30	332	11	

1976

(3)

		ücretli katma değer	başına sabit sermaye alımı	ücretli çalışanlara ödenen ücret payı	diğer çalışanlara ödenen ücret payı	ücretli çalışanlar toplamı	işyeri sayısı
• Tekirdağ	90,72	141,08	14,41	81	19	3266	36
• Tokat	39,46	67,55	29,92	80	20	947	24
• Trabzon	29,27	107,33	7,45	84	16	878	30
• Urfa	18,0	61,93	0,26	91	9	54	3
• Uşak	24,22	53,40	8,13	97	3	1187	49
• Van	24,5	38,00	1,23	94	6	98	4
• Yozgat	16,5	155,18	0,56	99	1	66	4
• Zonguldak	34,38	104,27	6,74	87	13	2544	74

TÜRKİYE SOSYAL TÜSTAV
TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Türkiye'de Sanayi'nin Yapısı :

Industrial Production Structure
(in percent)

Survey Date Large and Medium Establishments	Current Data			1950	1963	1968
	Consumer goods	Intermediate goods	Investment goods			
	67.8	21.3	10.9	100.0	100.0	100.0
	50.2	31.6	18.2			
	51.5	32.1	15.4			
	50.1	38.1	11.8			
	1968	1963	1968			

(Kaynak: Turkey: Prospects and Patterns of an
Expanding Economy. A World Bank
Country Economic Report, 1975)

S. 218)

Verarbeitende Industrie, Produktionsjahr, BRD 1969

Umsatz (mill. DM) | Menge (1969)
1000

Verarbeitende Industrie	497 120	7 842
darunter: Grundstoff- und Produktionsgüterindustrie	156 359	1 790
Investitionsgüterindustrie	188 441	3 567
Verbrauchsgüterindustrie	84 865	1 931
Nachfragegüterindustrie (in geringem Maße)	67 455	554

Kapitel: Ständiges Wachstum für die BRD, 1971
S. 188

Devlet işletmelerinde ham maddelerin malzemetleri yeni

Yünün Mevsim: Yün ipliğinde kilo başına

(Bursa)

Ham madde (Kamugan, Merinos)	% 75	İşilik % 9	Müked masraf % 16
------------------------------------	------	---------------	----------------------

İstanbul
Defkeler

Ham madde (Shreilgan)	% 80	İşilik % 6	Müked masraf % 16
--------------------------	------	---------------	----------------------

Pamuk ipliği:

Ham madde (pamuk)	% 75	İşilik % 7	Genel masraf % 16
----------------------	------	---------------	----------------------

Seher sarayii

İçlikte toprak
rağı büyüktür }

Ham madde (pamuk)	% 70-80	İşilik % 5
----------------------	---------	---------------

Genel masraf
% 18

Kağıt ve selüloz sarayii

beyaz olan hamur

Ham madde	% 60	İşilik % 4
-----------	------	---------------

Müked masraf
% 16

Sarı hamur	% 60
------------	------

% 5

% 35

Tekrar Hesaplanacak!

İçerik Başına Katma

değerlerle

kuyula!

İmalat

Sanayiinde

üretimi

başına

Katma değer

\$ olarak.

FAC	\$	19655,94
USA	\$	18 905,80
Italy	\$	67 20,35
Portugal	\$	48 07,89
Belgien	\$	18 383,37
Pakistan	\$	1932,98
Japan	\$	14678,68
Turkey	\$	6254,70

TÜRKİYE SOSYAL TÜSTAN TARİH ARAŞTIRMA

Türkiye İmalat Sanayisinde Emek Verimliliği Endeksi. Kapsam: Özel
Büyük İşletmeler. (Fiyat artışları çıkarılmış katma değer / (Çalışanlar toplamı) = (Emek ver
1964 = 100. * : Fiyat artışları çıkarılmış mutlak değer (TL olarak).

	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1975*	1975*
<u>Tüm İmalat Sanayii</u>	96,9	100,0	115,9	126,6	129,4	133,4	154,9	167,0	181,5	190,8	165,9	174,7	34377,0	93281
1 Gıda maddeleri sanayii	90,8	100,0	101,9	95,2	102,9	99,0	145,9	130,5	132,2	140,5	138,4	124,0	24276,9	83513
2 İçki Sanayii	117,8	100,0	166,8	170,5	145,1	223,6	127,0	183,5	195,6	255,3	237,7	271,2	49898,9	133386
3 Tütün mamulleri sanayii	120,0	100,0	111,2	123,3	105,6	98,9	124,6	155,3	176,9	190,9	359,2	406,3	42674,3	8551
4 Dokuma sanayii	98,1	100,0	118,2	128,6	128,3	148,0	163,8	183,7	211,4	210,9	167,1	188,2	30360,1	8485
5 Kumaşa, diğer giyecek eşya ve hazır dokuma eşya san.	75,2	100,0	94,6	106,0	75,5	100,5	118,8	121,4	137,2	127,1	116,2	124,9	21835,5	6103
6 Ağac ve mantar mamulleri san.	83,3	100,0	130,1	101,7	136,8	91,9	125,7	127,8	85,8	109,5	118,7	141,8	26425,7	944
7 Mobilya ve mefruşat sanayii	122,0	100,0	114,4	125,0	133,0	114,2	94,4	105,1	100,4	60,5	90,8	89,5	13188,8	47
8 Kağıt ve kağıttan mamul eşya san.	110,1	100,0	110,9	145,1	299,8	221,6	194,5	288,9	122,4	256,1	292,3	299,8	55673,6	140
9 Matbaacılık, yaygın ve ilgili san.	90,2	100,0	90,7	108,3	111,2	133,9	149,1	145,0	138,9	152,8	133,4	159,1	50908,7	11
10 Kürk ve deri mamulleri san.	123,2	100,0	120,5	152,1	113,9	125,5	149,4	202,6	119,1	93,8	117,0	144,7	20836,4	6
11 Kaçuk mamulleri sanayii	87,7	100,0	303,2	373,0	421,3	345,9	379,3	360,0	437,3	362,0	377,3	387,9	56875,4	9
12 Kimya Sanayii	104,2	100,0	118,1	125,5	123,5	198,5	157,4	173,9	193,7	188,0	148,3	181,5	62612,0	12
13 Petrol ve kömür mamulleri sanayii	302,5	100,0	198,3	108,0	412,2	412,6	246,7	527,7	697,5	687,1	402,7	342,6	72625,4	2
14 Metalden gayri maddelerden mamul eşya sanayii	93,2	100,0	107,7	105,0	90,5	140,1	167,2	184,0	171,2	181,1	149,3	160,9	30429,9	
15 Metal ana sanayii	56,4	100,0	69,7	90,4	98,6	68,2	71,6	69,4	72,8	84,7	71,4	78,0	38056,5	
16 Madeni Eşya İmalat	109,0	100,0	137,8	132,0	134,3	70,2	152,9	173,9	196,4	192,6	168,4	201,2	36664,0	
17 Makina imalat (elektrik makinaları hariç)	99,5	100,0	76,6	85,1	84,3	97,4	133,8	102,0	109,2	100,2	89,0	115,4	36911,1	
18 Elektrik makinaları, cihaz- ları, Aletleri ve elektrikli imalat	107,8	100,0	109,7	103,4	103,7	103,4	96,1	115,9	124,8	139,4	161,8	183,6	56764,6	
19 Taşıt araçları ve malzeme- si imalat	136,4	100,0	189,5	229,3	38,5	168,5	108,8	200,0	276,4	287,6	323,1	235,2	48098,	
20 Muhtelif imalat sanayii	94,9	100,0	115,5	111,8	112,8	137,3	138,8	142,3	122,6	172,5	136,9	146,8	29401,8	

* * : 1975 fiyatlarıyla, Tüm imalat sanayi değeri = 100 olarak endeks. Kaynak: Enver Kaya, Türkiye Yayıncılık
Emek Üretkenliği Endeksleri (1963-1975), Milli Prodüktivite Merkezi, Ankara 1978

Türkiye İmalat Sanayiinin Yapısı: İmalat Sanayi işkollarının tüm imalat sanayii katma değeri içindeki payları (%).
Cari fiyatlarla devlet ve özel sektör toplamaları.
10 veya daha fazla kişi çalıştıran işyerleri.

		1963 ^a	1967 ^a	1970 ^a	1973 ^a	1976 ^b	Sıra numa.
	<u>Tüm İmalat Sanayii</u>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
1	Gıda maddeleri sanayii	19,2	15,5	12,7	11,0	10,5	3.
2	İçki Sanayii	3,3	4,6	3,7	2,8	3,3	11.
3	Tütün mamulleri sanayii	6,5	15,1	9,8	6,7	6,6	7.
4	Dokuma sanayii	22,0	13,7	13,8	15,0	15,4	1.
5	Kundura, diğer giyecek eşya ve hazır dokuma eşya san.	0,5	0,3	0,5	0,7	1,0	17.
6	Ağaç ve mantar mamulleri san.	1,5	0,8	0,9	1,1	1,2	16.
7	Mobilya ve mefruşat sanayii:	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	20.
8	Kağıt ve kağıttan mamul eşya s.:	3,3	1,7	2,6	2,2	2,2	13.
9	Matbaacılık, yayın ve ilgili san.	2,0	1,3	1,9	1,5	1,3	14.
10	Kürk ve deri mamulleri san.	0,5	0,2	0,3	0,2	0,3	19.
11	Kauçuk mamulleri sanayii:	1,0	2,5	1,7	1,4	1,2	15.
12	Kimya Sanayii:	6,9	4,7	6,6	6,4	8,0	5.
13	Petrol ve kömür mamulleri sanayii:	5,2	14,6	15,2	15,2	14,8	2.
14	Metalden gayri madenlerden mamul eşya sanayii:	5,6	3,9	5,2	5,4	5,9	8.
15	Metal ana sanayii	6,8	7,3	10,6	10,5	9,2	4.
16	Madeni Eşya İmalı	6,1	4,3	4,3	3,8	3,1	12.
17	Makina İmalı (elektrik makinaları hariç):	2,6	2,2	4,0	4,5	4,3	9.
18	Elektrik makinaları, cihaz- ları, Aletleri ve elek. malzemesi İmalı	2,4	1,8	1,4	2,6	3,7	10.
19	Taşıt araçları ve malzeme- si İmalı	3,5	4,4	3,1	7,1	7,5	6.
20	Muhhtelif İmalat sanayii	0,6	0,7	1,6	1,8	0,4	18.

Kaynaklar :

- a: Enver Kaya. Türkiye Yapım Sanayiinde Emek üretkenlik endeksleri (1963-1975). Milli Produktivite Merkezi Yayınları, Yayın No. 209, Ankara 1978 S. 25-34'teki verilere göre kendim hesapladım.
- b: "Yıllık İmalat Sanayii Anket Sonuçları. (geçici Sonuçlar) 1976". D.İ.E. Yayın No. 838, Ankara 1978, S. 7-8'deki verilere göre kendim hesapladım.

İşkolu sınıflandırması (tanımlama) :

Yukarda ilk sütun sıra numarası:	DİE'nin sınıflandırma no.su:	Yukarda ilk sütun sıra no.:	DİE'nin sınıflandırma no.su:
1	311-312	13	353, 354, 356
2	313	14	361, 362, 369
3	314	15	371, 372
4	321	16	381
5	322, 324	17	382
6	331	18	383
7	332	19	384
8	341	20	385, 39
9	342		
10	323		
11	355		
12	351, 352		

Çeşitli yıllarda imalat sanayii işkollarında devlet ve özel sektörlerinin payları. Cari fiyatlarla, on veya daha fazla kişi çalıştıran işyerleri. K: katma değer, Ç: çalışanlar.

(Oranları aşağıdaki kaynakların verilerine dayanarak kendim hesapladım)

		1964 ^a		1968 ^a		1972 ^a		1976 ^b	
		K	Ç	K	Ç	K	Ç	K	Ç
Tüm İmalat Sanayii		51,7	43,2	62,0	42,6	48,6	37,4	42,6	35,2
1	Gıda maddeleri sanayii	68,0	42,0	71,2	43,8	53,9	43,7	46,0	
2	İçki Sanayii	88,4	82,7	87,8	69,1	71,3	49,5	74,2	
3	Tütün mamulleri sanayii	76,4	72,8	96,5	79,6	94,3	83,5	94,1	
4	Dokuma sanayii	31,2	29,2	24,5	29,8	20,2	24,1	17,6	
5	Kundura, diğer giyecek eşya ve hazır dokuma eşya san:	68,9	72,5	61,7	64,7	20,1	26,3	17,5	
6	Ağaç ve mantar mamulleri san:	55,7	57,8	47,1	55,0	41,7	39,1	28,2	
7	Mobilya ve mefruşat sanayii:	0	0	0	0	—	19,1	33,1	
8	Kağıt ve kâğıttan mamul eşya s.:	93,6	88,8	88,0	88,1	83,8	73,9	68,9	
9	Matbaacılık, yayın ve ilgili san:	10,9	18,5	11,0	22,1	11,8	20,6	13,5	
10	Kürk ve deri mamulleri san:	0	—	0	—	0	—	0	
11	Kauçuk mamulleri sanayii:	0	—	0	—	0	—	0	
12	Kimya Sanayii:	18,3	32,1	16,8	31,4	29,0	28,8	29,4	
13	Petrol ve kömür mamulleri sanayii:	99,9	99,2	98,1	81,1	89,2	55,6	86,0	
14	Metalden gayri madenlerden mamul eşya sanayii:	33,4	23,3	30,5	27,8	23,1	24,7	17,8	
15	Metal ana sanayii	71,6	76,8	88,2	80,1	80,9	63,8	59,3	
16	Madeni Eşya İmali	43,6	40,2	45,7	31,3	74,5	21,5	7,9	
17	Makina İmali (elektrik makinaları hariç):	73,7	18,0	74,9	16,4	74,6	17,9	25,3	
18	Elektrik makinaları, cihazları, Aletleri ve elek. malzemesi İmali:	0,4	1,9	1,8	2,2	4,3	7,2	1,8	
19	Taşıt araçları ve malzemesi İmali	83,6	87,2	50,0	68,1	42,7	59,5	17,0	
20	Muhtelif İmalat sanayii	0	—	0	—	0,2	40,2	7,0	

Kaynak: a: Türkiye Yapım Sanayiinde Emek Üretkenlik Endeksleri, Ankara 1978, S. 25-34.

b: Yıllık İmalat Sanayii Anket Sonuçları, D.İ.E. y. No. 838, S. 7-8

External trade conversion factors: 1976

(U.S. cents per national currency)

	<u>Import</u>	<u>Export</u>
Federal Republic of Germany D. Mark	39,80	39,81
Japan (Yen)	0,3370	0,3372
Pakistan (Rupee)	10,1010	10,1010
Belgien (Franc)	2,5940	2,5969
Mexico (Peso)	6,6360	6,4592
Italy (Lira)	0,1196	0,1196
Portugal (Escudo)	3,2997	3,3110
Turkey (Lira)	6,1832	6,3694

1976

Lohn- u. Gehaltsaufschlag
in den Vertriebsstellen
in der Vertriebsstelle

Werkhäftung
in dem Vertriebsstelle

ARD	411 540 Millionen DM	8 333 000 *
USA	405 Milliarden \$	21 422 000 ±
Japan	49 350 Milliarden Yen	11 330 000 ±
Republik of Korea	1000 Million Korean won 3643,63	2 071 000 ±
Israel	Million Israel Pounds + Mining and quarrying 23 255	234 000 ±
Pakistan	Million Pakistan Rupees 20 344	1 084 000 ±
Belgien	724 Milliarden bfrs	1 022 000 ±
Schweden	Million Swedish Kronor 15 336	1 076 000 ±
Mexiko	Million Mexican Pesos 92 430 [1976]	2 476 000 + [1977]
1) year book of Labour statistics 1978 (110) [Hm/g 70] 2) year book of National Accounts Statistics 1977 Vol. I [Hm/g 5] 3) see also: ^{un} statistical yearbook 1977 p. 214		
* Statistical yearbook 1977, S. 603 ± Statistical yearbook 1978, S. 621-622 + Statistical yearbook 1979, S. 619		
Yearbook of National Accounts Statistics 1977, Vol. I Yearbook of National Accounts Statistics 1977, Vol. I Yearbook of National Accounts Statistics 1977, Vol. I		

5.702-705

Yearbook of National Accounts Statistics 1977, Vol. I

Yearbook of National Accounts Statistics 1977, Vol. I

Yearbook of National Accounts Statistics 1977, Vol. I

Kaynak

Year Book of National Account Statistics
1977, Vol I
Year Book of Labour Statistics 1978

BRD, Portugal, griechenland, USA, Italien, Japan
Spanien, Pakistan, Chile, Mexico

Manufacturing Industries:

Value added

Number of employees

1975		
✓ Portugal (Million Portu. escudos)	114817	788000
✓ 1975 Italy (1000 Million Italian lire)	36327	6465000
Brazil		
Argentinien		
Chile		

SANATI

a) yeni kurulan Anonim firmalar
4.8.4.K.P, S. 19

b) İmalat Sanayiinde Gıda ve İçecek
Sanayi (Gıda ve İçecek)
(0.8.4.K.P, S. 20)

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

Es Samstagvormittag. arbeitet Herr Alonso nicht. Er und Frau eine Wohnung. Sie kaufen eine und lesen die Es gibt viele , aber die sind zu teuer. Frau Alonso findet eine in der Zeitung. Das Angebot günstig. Frau Alonso Herrn Alonso die Anzeige. Die ist nicht zu hoch. Die ist nicht zu klein, sie ist 50 qm Die Wohnung hat eine, ein und einen Herr Alonso den Hausbesitzer an. Die Wohnung ist noch Herr und Frau Alonso die Wohnung besichtigen. Die ist in der Grüneburgstrasse. Die Hausnummer 81.

Am Nachmittag 16 Uhr klingeln Herr und Frau Alonso bei Arnold. Herr Arnold öffnet die Herr und Frau Alonso einen warten. Herr Arnold ruft Frau. Sie zeigt die Die Wohnung ist oben im zweiten Das Haus ist Neubau, es ist ein Altbau. Herr Alonso muß die Wohnung noch Der Flur ist nicht, aber das Wohnzimmer schön. Es hat zwei Fenster und einen Dort man nachmittags immer Sonne. Die Wohnung ist, aber sehr schön. Frau und Herr Alonso die Wohnung nehmen. Sie haben eine, sie ist vier Monate Viele nehmen gar keine Mieter Kindern, und oft sie keine Ausländer. Aber Herr und Frau Alonso haben Herr und Frau Arnold haben keine gegen die Ausländer. Sie haben auch Kinder Herr und Frau Alonso sehr glücklich. Die Wohnung ist und der Hausbesitzer freundlich.

kein, alt, Tochter, sind, ist, frei, Balkon, Zeitung, gegen, seine, Wohnung, müssen, meisten, Küche, ruft, wollen, Tür, Stock, groß, renovieren, hat, Hausbesitzer, Glück, Vorurteile, schön, gern, mit, samstags, Miete, zeigt, Anzeige, Angebot, Bad, suchen, Augenblick

AKBANK

İdare Meclisi ^{Başkan} Naim TALU'nun başkanlığında toplanan ferkelade Umumî Heyet Toplantısı Akbank'ın sermayesinin 600 milyon TL'den 1 milyar TL'ye çıkarılmasına karar verdi.

Cumhuriyet 14.2.79

TÜRKİYE SOSYAL TÜSTAV
TARİH ARASTIRMA

İKTİSAT ve TİCARET

BESİN FİYATLARI

Besin son
bir yılda % 69
fiyat artışı gösterdi

Milliyet
10.10.79
S. 7

GIYIM FİYATLARI

Bir yıllık
fiyat artışı
% 123'ü aşıyor

İstanbul'da fiyatlar bir yılda yüzde 79 yükseldi

ISINMA AYDINLATMA

Eylül ayında
ağustosdaki
fiyat
düzeyinde
kaldı

● Son iki yılda besin % 176, ısınma % 261, giyim
% 362 kira harcamaları % 253 fazlaştı

Mukaddes ORÇUN

İSTANBUL'da eylül 1979'da
perakende fiyatlar bir aylık
dönemde % 3.5, yılbaşına
göre % 60.2, 1978'e göre de % 79.9
artış göstermiştir.

1978 eylül ayında ise perakende fiyatlar ağus-
tosa göre % 6.8, yılbaşına göre % 54.8, 1977 eylül
ayına göre de % 79.3 artış göstermişti. Eylül
1979'da son iki yıllık perakende fiyat artışları ise
% 222.5'e yükselmiştir.

İstanbul Ticaret Odası'nca düzenlenen "Üc-
rettiler geçinme indeksi"ne göre, eylül 1979'da en
çok fiyat artışı defter fiyatlarındaki artışlar
nedeniyle "çeşitli" indeksinin alt grubu olan
"Kültür ve eğlence" harcamalarında ortaya
çıkmıştır. "Kültür ve eğlence" harcamaları yıl-
başına göre % 65.8, 1978 yılı eylül ayına göre ise
% 136 artmıştır.

Eylül 1979'da çeşitli maddelerdeki fiyat artış-
ları şöyledir:

★ Besin maddeleri fiyatları son bir ayda % 4,

yılbaşından bu yana % 51.8, son iki aylık dönem-
de de % 69 yükselmiştir.

★ Isınma, aydınlatma harcamalarında eylül
ayında bir değişiklik olmamış, yılbaşına göre ar-
tış % 90.4, 1978'in eşdönemine göre artış % 98.6
oranında olmuştur.

★ Giyim eşyası fiyatları, eylül 1979'da % 7.4,
yılbaşına göre % 92.7, 1978'in eylül ayına göre de
% 123.7 artış göstermiştir.

★ Zeytinburnu'nda gecekondu kiralardan
derlenen kira indeksine göre, ev kiralalarında eylül
1979'da bir artış olmamıştır. Kiralar yılbaşına
göre % 42.8, 1978'e göre de % 46 artmıştır.

★ Temizlik, sağlık, kültür, eğlence, ulaştırma
harcamalarını kapsayan "çeşitli" indeksi, son bir
ayda % 3.4, yılbaşından bu yana % 54, son bir
yılda da % 69.3 artış göstermiştir. Eylül ayında
ulaştırma harcamalarında bir artış olmamıştır.

Ücrettiler geçinme indeksinde belli maddeler
için 1979 eylül, 1977 eylül fiyatları karşılaştırıldı-
ğında ise şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır:

"Son iki yılda, besin maddeleri fiyatları % 176,
"ısınma, aydınlatma" harcamaları % 261.6,
"giyim" harcamaları % 362.4, "kira" harcamaları
% 253 artış göstermiştir.

Hisarbank Yönetim Kurulu
seçildi

Ord. Prof. Sami Irmak (eski başbakan)

Prof. Dr. Turgut Erem

Emekli Korgeneral Recai Ergin

Prof. Dr. Fadlullah Cerrahoğlu

Ahmet A. Demirel (Yönetim Kurulu

Başkanı) aynı zamanda

Hisarbank A.Ş. nin

genel müdürü

(Milliyet 4.9.80)

6 Haziran 1980 Vaziyeti

AKTİF

	T. Lirası	T. Lirası
Altın Mevcudu (Uluslara. standartta)		
Serbest : Safi Kg.	113.881,955	11.392.819.085,36
Merhun : Safi Kg.	—	11.392.819.085,36
Döviz Borçluları (Konvertibl)		61.600.139.914,04
Ufaklık Para		11.347.225,50
Dahildeki Muhabirler :		
Resmî Bankalar	55.866.374,22	
Diğer Bankalar	267.101,36	56.133.475,58
Krediler :		
Kamu Kurumları :		
A - Hazineye Kısa Vadelî Avans	124.148.900.000,—	
B - Hazine Kefaletini Haiz Bonolar :		
a) Katma Bütçeli İdareler	28.075.000.000,—	
b) Kamu İktisadi Teşebbüsleri	106.338.349.538,32	
c) Devlet Yatırım Bankası	19.283.103.327,15	153.696.452.865,47
C - Tahvil Üzerine Avans (DYB)		19.219.481.785,63
D - Ticarî Senetler		184.500.000,—
E - Altın ve Döviz Üzerine Avans		—
F - Mevduat Karşılıklarından Özel Finansman (1789 S. K. Mad. 11 ve 1823 S. K. Mad. 70)		7.176.342.986,91
Bankalar :		304.425.677.638,01
A - Ticarî Senetler		71.770.020.664,09
B - Tarım Senetleri		1.844.262.000,—
C - Tahvil Üzerine Avans		9.976.305.971,88
D - Orta Vadelî Krediler :		
a) Sınal	8.029.202.819,28	
b) Tarımsal	134.518.717,81	8.163.721.537,09
E - Bankalar Tasfiye Fonu İhtazları (153 S. K.)		—
F - Özel İhracat Fonu Finansmanı		2.789.580.918,31
G - Mevduat Karşılıklarından Tarımsal Finansman (1211 S. K. Mad. 40)		21.274.252.018,55
Tarım Kooperatifleri (T.C. Ziraat Ban.)		115.818.143.109,92
A - Tarım Satış Koop. Birlikleri :		
a) Destekleme	19.254.264.680,03	
b) Üreticiyi Güçlendirme	3.601.925.300,—	22.856.189.980,03
B - Tarım Kredi Kooperatifleri		34.867.160.000,—
Diğer :		57.723.349.980,03
Altın ve Döviz Üzerine Avans	17.564,98	17.564,98
Tahviller Cüzdanı :		
Devlet Tahvilleri	59.804.100,—	
Diğer Resmî Tahviller	—	
Resmî Bankalar Tahvilleri	—	
Özel Bankalar Tahvilleri	—	59.804.100,—
İtfaya Tabi Hesaplar :		

PASİF

	T. Lirası	T. Lirası
Tedavüldeki Banknotlar		204.820.134.440,—
Döviz Alacaklıları (Konvertibl)		23.867.948.285,28
Mevduat :		
A - Resmî :		
a) Hazine ve Genel Bütçeli İdareler ..	12.083.997.151,17	
b) Katma Bütçeli İdareler	2.122.814.070,—	
c) Kamu İktisadi Teşebbüsleri	1.917.345.063,75	
d) Diğer Amme Müesseseleri	1.173.295.607,12	
e) Sair	819.951.620,73	18.117.403.512,77
B - Bankalar :		
a) Resmî Bankalar	937.806.086,98	
b) Diğer Bankalar	7.191.053.114,09	
c) Yurt Dışındaki Bankalar	1.559.928,27	
d) Bankalar Tasfiye Fonu (153 S. K.)	444.425.044,50	
e) Mevduat Karş. (1211 S. K. Mad. 40)	108.423.873.151,08	116.998.717.324,92
C - Muhtelif :		
a) Bloke	657.016.742,98	
b) Diğer	13.723.867.110,84	14.380.883.853,82
D - Uluslararası Müesseseler ve Dış Yardım Karşılıkları :		
Uluslararası Müesseseler	20.699.967.637,22	
Dış Yardım Karşılıkları :		
a) Amerikan Yardım Karşılıkları	7.411.465,95	
b) Diğer Yardım Karşılıkları	—	20.707.379.103,17
Altın Alacaklıları :		
Hazine Safi Kg.	105,355	10.539.735,—
Sermaye		25.000.000,—
İhtiyat Akçesi :		

Resmî gazete, 15.6.80

G - Mevduat Karşılıklarından Tarımsal Finansman (1211 S. K. Mad. 40)	21.274.252.018,55	115.818.143.109,92
Tarım Kooperatifleri (T.C. Ziraat Ban.)		
A - Tarım Satış Koop. Birlikleri :		
a) Destekleme	19.254.264.680,03	
b) Üreticiyi Güçlendirme	3.601.925.300,--	
B - Tarım Kredi Kooperatifleri		
Diger :		
Altın ve Döviz Üzerine Avans	17.564,98	17.564,98
Tahviller Cüzdanı :		
Devlet Tahvilleri	59.804.100,--	
Diger Resmî Tahviller	---	
Resmî Bankalar Tahvilleri	---	
Özel Bankalar Tahvilleri	---	59.804.100,--
İtfaya Tabi Hesaplar :		
Tahkim Olunan Alacaklarımız Karşılığı Hazine tahvilleri (154, 1902 ve 2143 Sayılı Kanunlar)	25.490.236.136,16	
Değerlendirme Farkı Karşılığı Hazine Bonosu (65 S. K. Mad. 5)	85.052.790,66	
Tasfiyeye Tabi Tutulan Alacaklarımız (1211 Sayılı Kanun geçici Madde 5)	256.601.995,50	
1211 S. K. 61. Mad. gereğince değerlendirme farkı	91.202.568.427,--	117.034.459.399,32
Gayrimenkuller ve Demirbaş		531.322.126,59
Muhtelif :		
a) Altın : (Uluslararası standartta olmayan) Safi Kg.	3.231,605	323.291.746,18
b) Döviz :		
Hariçteki Muhabirler	31.840.683.281,27	
Diger Döviz Hesapları	48.566.832.516,01	80.407.515.797,28
c) Dahildeki özel bankalarla yapılan Rapor Muameleleri		
d) Sair Hesaplar	332.594.916.410,41	413.325.723.953,87
Toplam		1.081.978.937.573,20

D - Uluslararası Müesseseler ve Dış Yardım Karşılıkları :		
Uluslararası Müesseseler	20.699.967.637,22	
Dış Yardım Karşılıkları :		
a) Amerikan Yardım Karşılıkları	7.411.465,95	
b) Diğer Yardım Karşılıkları	---	20.707.379.103,17
Altın Alacaklıları :		
Hazine	105,355	10.539.735,--
Sermaye		25.000.000,--
İhtiyat Akçesi :		
Adi ve Fevkalâde	4.481.220.037,03	
Hususi (Bankamız Kanunu Madde 59)	29.212.645,63	
İlerde Vukuu Muhtemel Zarar Karşılığı (Bankalar Kanunu Madde 35)	25.000.000,--	4.535.432.682,66
Provizyonlar		1.292.914.091,57
Muhtelif :		
a) Ödenecek Senet ve Havaleteler	142.692.859,25	
b) Muhtelif Karşılıklar (Akreditif ve İç İstikraz Karşılıkları)	112.866.960,96	
c) Muhtelif Mahiyette Depozitolar	109.232.715.962,71	
d) Döviz :		
Hariçteki Muhabirler	2.709.890.063,89	
Diger Döviz Hesapları	443.226.505.526,19	445.936.395.590,08
e) Sair Hesaplar		121.797.913.171,01
Toplam		1.081.978.937.573,20

1 Mart 1980 tarihinden itibaren, Reeskont haddiyle avans işlemlerinde uygulanacak faiz oranları :

I - Kısa Vadeli Kredilerde :	
a) Genel olarak	% 14,00
b) Özel olarak :	
1 - T. C. Ziraat Bankası'nca Tarım Kredi Kooperatiflerine kullandırılan tarım kredilerinde	% 13,50
2 - Diğer tarım kredilerinde (Tarım Satış Kooperatifleri Birliklerine kullandırılan üreticiyi güçlendirme kredileri dahil) ve sanayi kredilerinde	% 12,75
3 - T. Halk Bankası'nca küçük sanayici, sanatkâr, esnaf ve esnaf teşekküllerine kullandırılan mesleki kredilerde	% 12,50
4 - Gider vergisi istisnasından yararlanan ihracat kredilerinde	% 15,00
II - Orta Vadeli Kredilerde :	
a) Genel olarak	% 15,00
b) Tarım kredilerinde	% 14,00
c) Gider vergisi istisnasından yararlanan kredilerde	% 17,25
III - Tahvil ve altın üzerine avans işlemlerinde	% 14,25

Resmî gazete, 75.6.80

Koyun etimi Kilom 750,-TL

(10.8.83 WDR Türkiye Yayın)

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARŞİVİ
TÜSTAV
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA VE KURTARMA VAKFI

Türkiye'de toplam kredilerin yıllık % artışı: (Merkez bankası
+ özel bankalar)

1952	1953	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63
—	26,7	18,7	27,5	12,4	32,8	10,8	9,9	1,5	6,6	17,8	15,1
64	65	66	67	68	69	70	71	72			
11,6	14,9	20,7	13,7	14,7	18,1	11,7	19,4	24,3			

Kaynak: Turkey: Prospects and Problems of an
Expanding Economy, Washington D.C. 1975, S. 395-396

Türkiye'de özel sektöre verilen kredilerin yıllık % oranı
(Dışer bankadan + özel bankalar) (net!)

1972	73	74	75	76	77	78	79
31,7	32,1	28,8	43,1	32,8	27,6	27,5	48,1

Kaynak: OECD Economic Survey, Turkey 1981

S. 64

Türkiye'de özel sektöre açılan kredilerin yıllık % artışı

(Merkez Bankası + özel bankalar)

1953	54	55	56	57	58	59	60	61			
29,9	25,3	15,0	12,8	16,2	11,1	8,6	4,8	-3,3			
62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	
22,5	14,0	13,0	18,1	29,9	16,9	20,9	21,2	12,0	14,2	31,8	

Kaynak: Turkey: Prospects and Problems of an Expanding Economy, Washington D.C. 1975, s. 395-396

Kaynaklar

- 1) World Bank S. 442 (Enerji cinslerine göre enerji üretimi, 1960-1973)
- 2) 1980 Programı, s. 233-234; S. 405-407
- 3) TİP, Demokrasiye için plan

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

Außerdem erforderten die eigenen Pläne der US-Militär den ~~Ausbau~~ Bau von
strategische Straßen (sogenannte "NATO-Straßen")

die wirtschaftliche Entwicklung bedeutete von Anfang an
auch verkehrsmäßige Erschließung. In den ersten Jahr-
zehnten der Republik wurde eine Verkehrspolitik betrieben,
die den Transport auf der Schiene Vorrang gab. ~~Das~~
~~In den Jahren~~ Wie man in der Tabelle 3 sieht,
wurde das Eisenbahnnetz in den ersten 17 Jahren
der Republik (1923-40) fast verdoppelt. In den
~~darauffolgenden 30 Jahren wurde~~ Doch nach
1950 wurde das Schwergewicht der Investitionen
im Verkehrswesen auf den Straßen transport verlegt,
sodass das Schienennetz ~~praktisch~~ ^{praktisch} quantitativ stagnierte.
~~Der Grund für diese verheerenden~~ ~~Anteil~~ Der
Anteil des Straßen transports an der Personen
beförderung ~~erhöhte sich~~ und dem Gütertransport
erhöhte sich auf ... nur ... %. Der
Anteil der Schiene ging dagegen drastisch zurück
(siehe Tabelle). Diese verhängnisvolle Wende
in der Transportpolitik hängt unmittelbar mit
dem wachsenden Einfluss der USA und dem Eintritt
in die NATO zusammen. Die amerikanischen Wirtschafts-
berater ~~plädierten~~ ~~für den Vorrang der "Primitive"~~ und
~~bevorzugten~~ ~~den~~ wollten den Einfluss des staatlichen Sektors
(Eisenbahnen sind in der Türkei staatlich) zurück drängen
und traten für die "Primitive" (private Fuhrunternehmen)
ein. ~~Das Transportwesen wurde das sich bis dahin~~
~~auf die im Land selbst hergestellte~~ ~~Entsprechend~~

Im Ergebnis: den amerikanischen Vorbild wurde das gesamte
Transportwesen auf LKW's und Busse verlegt. Nur
der Türkei

Anteil des Prinzenerbprinz an der
wichtigste
Stromerzeugung (o/o)

Jahre	Erdöl	Brennstoffe	Wasser	Stromerzeugung	Topfwerk ve. elektro- n. l. g. d. y. l. o. 50 y. d. l. 5.395	08 y. k. p. 5.398
1950	7,6	17,4	3,8	68,5		
1960	8,3	18,9	35,6	35,8		
1969	23,0	14,1	43,9	16,5		
1972	33,4	17,5	41,8	6,2		

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

Es stellt sich heraus, daß die Energiekrise in der Türkei ~~entsteht~~ ihre Ursache nicht an einem Energiemangel hat. Das eigentliche Problem liegt in der mangelnden Erschließung von vorhandenen und bekannten Energiequellen.

Wir ~~haben~~ ^(erwähnt bereits) ~~schon~~ ~~und~~ ~~gesagt~~, daß ~~bis~~ ~~vor~~ die Verstaatlichung der einheimischen Energiequellen zu Gunsten des Erdöls ~~das~~ ^{das} Ergebnis des politischen Einflusses der amerikanischen und britischen Ambitionen war. Die Auseinandersetzungen zwischen den Vorfahren einer an der nationalen Interessen orientierten Energiepolitik und den ~~künftigen~~ Lakaien der Erdölkonzerne bilden eine Kapitel für sich ~~und~~ wir wollen sie deshalb in einem ~~besonderen~~ späteren Beitrag behandeln. Seit Mitte der sechziger Jahre jedoch, mit dem Beginn der raschen Preissteigerungen für Erdöl, ~~verfolgt der~~ ^{verfolgt der} ~~Land in dem Kampf~~ für eine nationale Energiepolitik um einen neuen Schwerpunkt. Heute gibt es ~~keine~~ ~~niemand~~, der die sinnlose Abhängigkeit vom importierten Erdöl nicht beklagt ~~und~~ die ~~Annahme~~ ^(verstärkte) von Wasserkraft und Braunkohle verlangt.

"Sermaye yoğun bir yapıya sahip olan elektrik enerjisi sektöründe, yüzele düzeydeki talep artırımının karşılanması için her yıl giderek artan yüklü bir yatırım faaliyetleri sürdürülmesi zorunlu olmuştur. Bu nedenle sektörün karşıladığı sorunların çoğunluğu yatırımla ilişkilidir. Yoğun teknoloji gerektiren yatırım mallarının ve özellikle ağır elektronik Sanayiinin henüz kurulmaması, olunan nedenlerle dışardan gerçekleşmiş, bu ise finansmanın gereğini boyutların büyüt- müştür. Genel olarak sektörün en büyük sorunu dış finansman da dahil olmak üzere parasal gerekliliğin zamanında karşılanamaması olmuştur." (4 B4KP, S.397)

Das eigentliche Problem liegt heute anders:
Die Erschöpfung der einheimischen Energiequellen
und die ~~Schließung~~ ^{gegründete} der Sicherstellung der
Energieversorgung setzt vor allem den Bau
von Kraftwerken voraus. ~~Hier~~ Da jedoch
in der Türkei ^{alle} ~~Produktion~~ ^{anrichtungen} von Kraftwerk~~anlagen~~
(Gas- und Wasserturbinen, Generatoren,
Transformatoren, Isolatoren, Meß- und
Regel Einrichtungen) importiert werden müssen,
müsse in Durchschnitt über 50 % der
Investitionen für ein Kraftwerk ~~ausmachen~~ als
Darlehen bereitgestellt werden. Berücksichtigt
man die seit Jahren zunehmenden Handelsdefizite
und die chronische Devisenknappheit, ~~ist~~ wird
es offensichtlich, daß ~~aller~~ der Importbedarf
des geplanten und im Baubefindliche Kraftwerke
nicht gedeckt werden kann.

(Zitat TSKB)

Auf der anderen Seite könnte man mit nur
einem Bruchteil der für ^(den Import der) ~~die~~ Kraftwerk~~anlagen~~ ^{anrichtungen} benötigten
Darlehen eine eigene Industrie für Kraftwerk
anrichtungen bauen, die die Importabhängig-
keit auf diese Gebiet grundsätzlich beseitigen
würde.

Die reaktionäre Militärdiktatur, die in unserem Land seit nunmehr einem Jahr herrscht, regiert ~~auf dem~~ im Bereich der Wirtschaft die Politik der Demirel-Regierung fort. Die Interessen des Großkapitals, der ausländischen und einheimischen Monopole ~~haben die gleiche~~ Vorrang. ~~So dass~~
(~~hatten bis heute in fast allen Entscheidungen~~
der Junta)

gilt auch für die Energiepolitik. So ist die Türkei, je weiter dem je entfernt, die größte Probleme der Energieversorgung zu lösen.

Die Generale, die sich auf den Kemalismus berufen, hintertreiben den Aufbau ~~eine~~ der ~~alt~~ elektromechanischen Industrie, ~~unabhängig der Tatsache, dass dies~~
~~noch~~ obwohl diese Frage bereits 1935 (also in der Zeit Kemal Atatürk) positiv entschieden wurde.

Durch die Weltbank ^{und} die westlichen Länder (einschließlich BRD), die unter bestimmten Bedingungen bereit sind, Kredite für den Kauf von ~~Kraftwerk~~ ^{Generatoren}, Turbinen usw. zu geben, wegen sie ^{bevorzugt} ~~Kredite~~ für den Aufbau einer Kraftwerksindustrie ~~zu geben~~ in der Türkei mit Krediten zu unterstützen: ~~Nur die UdSSR~~ ^(offensichtlich) ~~ist bereit~~ sie wollen diesen lukrativen Markt nicht verlieren. Außerdem wissen sie auch die Vorteile der jetzigen Situation zu schätzen, die ihnen die Möglichkeit gibt, die Industrialisierungspolitik der Türkei weitgehend zu beeinflussen. So hat z.B. die Weltbank dem ^{Projekt des} großen Braunkohlekraftwerks in Elbristan erst zugestimmt und grünes Licht für die Kredite der westlichen Länder (so auch die BRD) gegeben, nachdem sie eine drastische Erhöhung der Strompreise durchgesetzt hatte.

Von allen Industrieländern hat sich lediglich die UdSSR bereit erklärt, den Projekt einer Kraftwerksindustrie in der Türkei mit Krediten und technischer Hilfe zu unterstützen.

Auch die Tatsache, daß eine solche Investition die unternehmerische Potenz des türkischen Privatkapitals für nicht ausreicht und deswegen (wie alle großen Investitionen) als staatlicher Betrieb emittiert werden muß, stellt für die ~~westlichen~~ ^{NATO} Länder einen Stein des Anstoßes dar. Bekanntlich ist für

lisierung, nicht in dem Aufbau der Schwerin-
 dustrie, sondern in irgendwelchen "alternativen"
 Wirtschaftsformen nicht. Wie gut gemeint solche
~~Vorstellungen~~ Vorstellungen auch sein mögen, gehen sie,
 wie wir zeigen wollen, } an grundlegenden Gegebenheiten der Türkei vorbei.
 Zudem stellen solche Ansätze Wasser
 auf die Mühlen der internationalen ~~Kapital~~
 Monopole dar, die ^{nicht} unser Land als ein
 Reservoir von billigen Arbeitskräften und
 Rohstoffen sowie als einen ^{attraktiven} Absatzmarkt
 erhalten wollen. Auch die Energieprobleme
 der Türkei können nur durch eine rasche
 Industrialisierung auf der Basis der Schwer-
 industrie gelöst werden.

Doch kehren wir uns zunächst ^{das Niveau} ~~der~~ dem
 gegenwärtigen Energieverbrauch in der
 Türkei zu. Als der geeignetste Indikator
 dafür bietet sich der jährliche Verbrauch
 an elektrischen Strom. Pro Kopf
~~des~~. Wie man in der Tabelle 1 erkennt,
 ist der pro Kopf Verbrauch in der Türkei
 von elektrischen Strom

Tabelle 3

Die Entwicklung des Eisenbahnverkehrs in der
Türkei:

Länge der Eisenbahnstrecken in km

3756
5639
7387
7671
7895
7185

Jahr
1922
1930
1940
1950
1960
1970

Türkei startet Entwicklungsprogramm 1981

Neue Investitionsförderungsrichtlinien in Kraft getreten

Ankara. — Das neue türkische Jahresentwicklungsprogramm 1981 im Rahmen des 4. Fünfjahresplans 1979—83 wurde nach seiner Ausarbeitung im staatlichen Planungsamt DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) und Billigung durch den Obersten Planungsrat (Yüksek Planlama Kurulu) unter Regierungsbeschuß Nr. 8/2024 im türkischen Staatsanzeiger (Resmî Gazete) Nr. 17176 vom 30. 11. 80 veröffentlicht. Gleichzeitig wurden in einem Zusatz zum genannten Beschuß die förderungswürdigen Investitionsbereiche neu definiert.

Gemäß dem 34 Artikel umfassenden Ministerratsbeschuß Nr. 8/2024 über die „Durchführung, Koordinierung und Überwachung des Jahresprogramms 1981“ werden alle Staatsunternehmen beauftragt, im Rahmen der seit Anfang 1980 eingeführten allgemeinen wirtschaftspolitischen Richtlinien jeweils eine Laufzeit von fünf Jahren umfassende Investitionsprogramme aufzustellen. Diese Programme der staatlichen Wirtschaftsbetriebe sollen auch die Prinzipien des 4. Fünfjahresplans 1979—83 beachten und auf Projektebene erfolgen.

Nach Anweisung der Regierung müssen diese Investitionsprogramme spätestens bis zum 15. 9. 81 fertiggestellt sein, damit sie in das Jahresprogramm 1982 aufgenommen werden können. Ferner wurde für alle Staatsunternehmen zur Auflage gemacht, ihre Finanzierungsprogramme für 1982 spätestens bis zum 1. 9. 81 dem staatlichen Planungsamt zukommen zu lassen.

Kompetenzen des Planungsamtes erweitert

Der Regierungsbeschuß sieht ferner die Aufstellung von „Durchführungsprogrammen“ für Großprojekte vor, an deren Verwirklichung mehrere Staatsunternehmen gleichzeitig beteiligt sind. Darüber hinaus muß jedes Unternehmen für jedes einzelne von ihm realisierte Projekt ein „Arbeitsprogramm“ ausarbeiten. Den staatlichen Betrieben wurde es außerdem zur Pflicht gemacht, bei sämtlichen neu zu ergreifenden Maßnahmen, insbesondere bei organisatorischen Umstrukturierungen, vorher das Urteil des staatlichen Planungsamtes einzuholen.

lichen Organisationen ist die Verausgabung von Mitteln bis zu maximal 5 Mio. TL durch eine Sondergenehmigung des Planungsamtes möglich. Bei notwendigen Veränderungen an bereits angelaufenen Investitionsvorhaben mit einem Wert von jeweils über 2 Mrd. TL ist eine Genehmigung des Obersten Planungsrates erforderlich; Projekte, die unter dem genannten Wert liegen, können schon nach Zustimmung des Planungsamtes revidiert werden.

Die Koordinierungsaufgabe sämtlicher im Rahmen des Jahresentwicklungsprogramms 1981 vorgesehenen öffentlichen Projekte obliegt allein dem Planungsamt. Alle staatlichen Unternehmen erhielten Anweisung, über ihre Betriebs- und Investitionsaktivitäten jeweils Quartalsberichte vorzulegen. Für vom Planungsamt als wichtig erachtete Vorhaben sind Monatsberichte aufzustellen. Darüber hinaus müssen die Unternehmen über ihre Finanzlage und Kreditsituation dem Planungsamt regelmäßige Rechenschaft ablegen.

Bei vorgesehenen Beteiligungen von Staatsunternehmen oder sonstigen Wirtschaftsbetrieben, deren Kapital sich zu mehr als 50% in öffentlichem Besitz befindet, an anderen Unternehmen oder bei der Veräußerung einer öffentlichen Beteiligung an Drittunternehmen ist vorher die Stellungnahme des staatlichen Planungsamtes sowie des Finanzministeriums einzuholen und danach ein entsprechender Antrag zur Genehmigung dem Ministerrat vorzulegen.

Förderungswürdige Bereiche neu definiert

In dem als Zusatz zu Beschuß Nr. 8/2024

Innerhalb dieser genannten Sektoren wurden gegenüber den Förderungsrichtlinien des Jahres 1980 in bestimmten Bereichen Änderungen vorgenommen. So kann die Produktion von Konzentraten für Fruchtsäfte nur noch dann gefördert werden, wenn die Anlage zur Herstellung von Konzentraten im Rahmen einer Erweiterung eines bereits bestehenden Betriebs erstellt wird. Zusätzlich gefördert werden sollen die exportorientierte Verarbeitung von Obst und Gemüse nach dem Verfahren der „Schockkühlung“. Die allgemeinen Förderungsrichtlinien bringen weiter Erleichterungen u. a. für die Bekleidungs- und Textilindustrie, Papierherstellung, Lederverarbeitung, Produktion von zahlreichen chemischen Stoffen, Reifenherstellung sowie Glasproduktion.

Auflagen gelockert

Bei der Förderung des Baus und der Einfuhr von Schiffen wurde die früher gemachte Auflage, daß die in Frage kommenden Schiffe eine Tonnage von jeweils mindestens 3 000 BRT umfassen müssen, gelockert. Wasserfahrzeuge, die für die Fischerei bestimmt sind, sowie solche, die für den Transport von Obst und Gemüse einzusetzen sind und über entsprechende Kühlanlagen verfügen, können schon bei einer Tonnage von über 499 BRT von Erleichterungen profitieren. Bei direkten Käufen bzw. Importen darf dabei das maximale Alter des Schiffes bei Tankern 10 und bei allen sonstigen Schiffen 14 Jahre nicht überschreiten. Auch die Förderung der Errichtung von elektrischen Hochspannungsleitungen sowie von entsprechenden Transformationszentralen wurde dahingehend weiter erleichtert, daß die Mindestspannungshöhe dieser Anlagen von bisher 154 kV auf 145 kV gesenkt wurde.

Ferner erfuhren die Touristkinvestitionen, bei denen bis zu 100% ige ausländische Kapitalanlagen gestattet sind, besondere Förderung. Es handelt sich dabei sowohl um den Bau neuer Einrichtungen wie auch die Erweiterung bzw. Modernisierung bereits existierender Anlagen. Die Investoren müssen dabei allerdings vom Ministerium

Länderkurzbe

Malaysia

Kautschukverarbeiter wollen Förderung — Beschlüsse der Pfeffergemeinschaft

Kuala Lumpur. — Die Senkung der Exportzölle für Rohkautschuk (vgl. NfA Nr. 249 v. 29. 12. 80) hat die Inlandspreise von Kautschuk in Malaysia so emporgetrieben, daß sichergeglaubte Exportaufträge für Kautschukerzeugnisse im Wert von 15 Mio. R wieder verloren gegangen wären, erklärte der Präsident der Malaysia Rubber Products Manufacturers Ass., Lim Beng Huat. Durch die Verringerung der Differenz zwischen Inlands- und Exportpreis für den Rohstoff und die drastische Erhöhung der Stromtarife sei der Wettbewerbsvorteil der inländischen kautschukverarbeitenden Industrie derart vermindert worden, fuhr Huat fort, daß das Ziel der Regierung, den Inlandskautschukverbrauch von gegenwärtig etwa 50 000 t bis 1990 auf 300 000 t pro Jahr zu versechsfachen, praktisch nicht mehr zu erreichen sei. Die Industrie bitte daher nach japanischem, taiwanischem und koreanischem Vorbild um gezielt auf diese für Malaysia wichtige Branche zugeschnittene Förderungsmaßnahmen.

Die Malaysian Rubber Development Corp. (Mardec) schloß mit der brasilianischen Cotia-Gruppe einen Vertrag über Lieferung von jährlich 20 000—30 000 t Kautschuk nach Brasilien in den Jahren 1981—1985. Das entspreche, erklärte ein Vertreter der Mardec, einem Drittel des brasilianischen Bedarfs an Naturkautschuk. Vor allem die Umstellung von Diagonalauf Gürtelreifen in Brasilens Kfz-Industrie bedinge einen vermehrten Bedarf an jenem Produkt.

Der Direktor der internationalen Abteilung der Cotia-Gruppe führte als Leiter einer brasilianischen Handelsmission, die kürzlich Malaysia besuchte, Gespräche mit dem Minister für Primärindustrien von Malaysia, Datuk Leong Khee Seong, über Rohwarenanfragen. Brasilien und Malaysia sind jeweils größtes und zweitgrößtes Exportland für die Rohstoffe der indikativen „UNCTAD-Kernliste“. Erörtert wurden u. a. Kooperationsmöglichkeiten im Kakaoanbau und bei pflanzlichen Ölen sowie die Stärkung der International Pepper Community (IPC) zu der Brasilien den Beitritt

fang
Gesam
gegen
Hälfte
dings
der P
Ankar
en Jah
erreich
Die
Minist
rund
visen-
kische
schlag
dem K
die re
ster a
Kredi
Canti
Einfu
und
fachen
stoffe
Dolla
Dolla
den
det w
gepla
dami
und
und
müß

Die
Köln,
weils
Inland
Gewü
mit d
schrift
Außen
10 80

□ C
S
(

Der Regierungsausschuss für die Aufstellung von „Durchführungsprogrammen“ für Großprojekte vor, an deren Verwirklichung mehrere Staatsunternehmen gleichzeitig beteiligt sind. Darüber hinaus muß jedes Unternehmen für jedes einzelne von ihm realisierte Projekt ein „Arbeitsprogramm“ ausarbeiten. Den staatlichen Betrieben wurde es außerdem zur Pflicht gemacht, bei sämtlichen neu zu ergreifenden Maßnahmen, insbesondere bei organisatorischen Umstrukturierungen, vorher das Urteil des staatlichen Planungsamts einzuholen.

Das Jahresprogramm 1981 legt ausdrücklich fest, daß sämtliche Investitionsausgaben des öffentlichen Sektors der strikten Kontrolle des Planungsamts und des Staatsrechnungshofes unterliegen. Weiterhin wird besonders herausgestellt, daß Budgetmittel, die für Erneuerungs- und Erweiterungsinvestitionen sowie für die Fertigstellung der bereits sich in Ausführung befindenden Vorhaben eingeplant sind, auf keinen Fall für Neuinvestitionen oder laufende Ausgaben verwendet werden dürfen. Bei Projekten der Genossenschaften dürfen die in Form von öffentlichen Krediten oder Zuschüssen beigesteuerten Mittel gemäß dem neuen Jahresprogramm nicht 70% des veranschlagten Projektwerks übersteigen.

Außer für die im Zusatz zum Jahresprogramm 1981 ausdrücklich aufgeführten Projekte dürfen grundsätzlich keine Ausgaben gemacht werden. Bei unerwartet auftretenden großen Reparaturarbeiten bei staat-

lichen Betrieben, deren Kapital sich zu mehr als 50% in öffentlichem Besitz befindet, an anderen Unternehmen oder bei der Veräußerung einer öffentlichen Beteiligung an Drittunternehmen ist vorher die Stellungnahme des staatlichen Planungsamts sowie des Finanzministeriums einzuholen und danach ein entsprechender Antrag zur Genehmigung dem Ministerrat vorzulegen.

Förderungswürdige Bereiche neu definiert

In dem als Zusatz zu Beschluß Nr. 8 2024 veröffentlichten Richtlinien „Zur Förderung und Lenkung der Investitionen, Exporte sowie devisenbringenden Dienstleistungen“ sind die einzelnen Sektoren z. T. sehr detailliert dargestellt, für die spezielle Förderungsmaßnahmen Anwendung finden. Grundsätzlich sind als Förderungsmaßnahmen Zollbefreiung bei Importen, die Zahlung von Zöllen in fünf Raten, Zinsausgleichszahlungen bei mittelfristigen Krediten sowie nicht im einzelnen definierte öffentliche Zuschüsse vorgesehen. In einer Liste, die in einem Zusatz zum türkischen Staatsanzeiger („Mükerrer“) Nr. 17176 vom 30. 11. 80 veröffentlicht wurde, sind die genannten Förderungsarten dem jeweiligen in Frage kommenden Sektor zugeordnet. Es handelt sich dabei um die Sektoren Landwirtschaft, Bergbau, verarbeitende Industrie, Energieerzeugung, Dienstleistungen, die letzteren unterteilt nach Verkehr, Tourismus, Handel und sonstige Dienstleistungen.

Verstärkte UdSSR-Hilfe für Laos

Moskau. — Die Sowjetunion und die Laotische Dem. VR haben mehrere Abkommen über Handel und wirtschaftliche Zusammenarbeit für den Zeitraum 1981/85 abgeschlossen, in denen u. a. eine Ausweitung des Handels um 250% und eine Versechsfachung der technischen Hilfe der UdSSR für dieses Land vorgesehen sind. Der Handel der Sowjetunion mit Laos ist insofern extrem einseitig, als den sowjetischen Exporten kaum irgendwelche Importe gegenüberstehen. Das Handelsvolumen hat sich in den letzten Jahren wie folgt entwickelt (in Mio. Rbl): 10,6 (1976); 22,6 (1977); 11,8 (1978); 25,2 (1979). Im Vorjahr wurden Waren im Wert von 25,0 Mio. Rbl nach Laos ausgeführt und nur für 0,2 Mio. Rbl eingeführt.

Bis 1985 will sich die UdSSR nun an der Errichtung von 50 Industrie- und anderen Betrieben beteiligen. Hauptgebiete, in de-

sonalausbildung, Gesundheitswesen und geologische Forschung. Im Bausektor sind als gemeinsame Objekte der Bau einer Zementfabrik (Projektkapazität: 200 000 t/a), einer Ziegelei (Projektkapazität: 12 Mio. Ziegel pro Jahr) und eines Kalkbrennwerkes vereinbart worden. Bei diesen Projekten soll die Sowjetunion Ausrüstung liefern sowie Montage- und Ausbildungsleistungen erbringen.

Im Ausbildungssektor geht es u. a. um die Errichtung einer technischen Fachschule (600 Schüler) und einer Berufsschule. Im Gesundheitswesen wird die UdSSR für ein Krankenhaus und eine Poliklinik, die im nächsten Jahr vollendet werden sollen, medizinische Ausrüstungen liefern und medizinisches Personal stellen. Im Geologiebereich beteiligt sich die Sowjetunion durch die Abordnung von Geologen an der Suche nach neuen Mineralien und Rohmaterialien.

richtung von elektrischen Hochspannungsleitungen sowie von entsprechenden Transformationszentralen wurde dahingehend weiter erleichtert, daß die Mindestspannungshöhe dieser Anlagen von bisher 154 kV auf 145 kV gesenkt wurde.

Ferner erfuhren die Touristikinvestitionen, bei denen bis zu 100%ige ausländische Kapitalanlagen gestattet sind, besondere Förderung. Es handelt sich dabei sowohl um den Bau neuer Einrichtungen wie auch die Erweiterung bzw. Modernisierung bereits existierender Anlagen. Die Investoren müssen dabei allerdings vom Ministerium für Tourismus und Information vorher eine Bescheinigung erhalten, die sie ausdrücklich als Fremdenverkehrsunternehmen anerkennt. So sollen sämtliche Unterbringungseinrichtungen mit einer Kapazität von über 100 Betten, Thermalbäder, Wintersportanlagen sowie an die Bedürfnisse ausländischer Touristen orientierte Restaurants, Sport- und Erholungsstätten an wichtigen Verbindungsstrecken und Straßenverbindungsknoten des Landes erleichtert werden erhalten. Darüber hinaus werden für touristische Fahrten und Besichtigungen geeignete Boote ins Förderungsprogramm aufgenommen.

Neben den z. T. erwähnten Bereichen werden auch Investitionen in die Verpackungsindustrie sowie Anlagen zur Erhöhung der Qualität von tierischen und pflanzlichen Nahrungsmitteln als förderungswürdig anerkannt. Dadurch soll die Absatzmöglichkeit türkischer Produkte auf Auslandsmärkten verbessert werden. In das Programm aufgenommen wurden auch Investitionen solcher Unternehmen, die in „organisierten Industrieregionen“ zur Behebung von bestimmten Versorgungsschwächen im Lande Anlagen errichten. Von Zollbefreiungen bzw. von der Möglichkeit, ausstehende Zolldschulden in Raten zu zahlen, können die letztgenannten Unternehmen jedoch nur in den sog. unterentwickelten Gebieten des Landes profitieren. Die als unterentwickelt bezeichneten Gebiete umfassen insgesamt 40 Provinzen, die am Ende der Förderungsrichtlinien aufgeführt sind. Sämtliche in diesen Provinzen durchgeführten Investitionen sowie Kapitalanlagen von Auslandstürken können alle vorgenannten Förderungsarten in Anspruch nehmen.

-BfAI/NfA (z) 6. 1. 81

Konkurrenz im Blick

Exportbemühungen in Frankreichs Ir

jenem Punkt.

Der Direktor der internationalen Abteilung der Cotia-Gruppe führte als Leiter einer brasilianischen Handelsmission, die kürzlich Malaysia besuchte, Gespräche mit dem Minister für Primärindustrien von Malaysia, Datuk Leong Khee Seong, über Rohwarenfragen. Brasilien und Malaysia sind jeweils größtes und zweitgrößtes Exportland für die Rohstoffe der indikativen „UNCTAD-Kernliste“. Erörtert wurden u. a. Kooperationsmöglichkeiten im Kakaoanbau und bei pflanzlichen Ölen sowie die Stärkung der International Pepper Community (IPC), zu der Brasilien den Beitritt beantragt hat. Die bisherigen Mitglieder sind Indien, Indonesien und Malaysia, die auf der nächsten IPC-Tagung im Juli oder August 1981 die Aufnahme Brasiliens zu formalisieren habe.

Auf der Tagung des Permanent Panel on Techno-Economic Studies der IPC wurde „im Grundsatz“ ein Preisstabilisierungssystem, das auf der Festlegung von Export-Mindestpreisen beruhen soll, beschlossen. Die UN Economic and Social Commission for Asia and the Pacific sagte der IPC technische Hilfe bei der Identifizierung neuer Absatzmärkte sowie für eine Studie über die Faktoren, die das jährliche Produktionsvolumen beeinflussen, zu.

-BfAI/NfA (d) 6. 1. 81

Österreich

Teuerungswelle rollt

Wien. — In Österreich rollt seit dem ersten Januar eine neue Teuerungswelle: Mit Jahresbeginn wurden einige Dienstleistungen verteuert. Die Bundesbahnen haben ihre Personen- und Gütertarife um rund 15% angehoben, dafür aber einige Verbesserungen für die Reisenden in der Form von verbilligten Rückfahrkarten und Netzkarten eingeführt. Auch die Post hat die Telefon- und Fernschreibgebühren erhöht, eine weitere Vertueuerung der Gebühren für Postkarten soll folgen. Durch die Erhöhung der Mehrwertsteuer für Heizöl und Strom verteuern sich die Heizungskosten.

-VWD/NfA (vv) 6. 1. 81

Türkei

Ankara will 1981 mehr einführen

Ankara. — Der türkische Handelsminister Kemal Cantürk hat für 1981 ein v-

İş Bankası, Akbank ve Yapı Kredi
Bankalarının toplam ticari bankalar
gibi: çeşitli konularda payları:
(yukarıdaki hesaba dayanarak)

		$\approx$
Aktif toplam	% 77,5	(78)
İştirakler	% 76,20	(76)
Kar	% 77	(77)
Mevduat toplam	% 77,8	(78)

Akbank tümüyle, Yapı ve Kredi de %30'u ile Sabancı Holdingin elinde!

Dikkat: Yatırım Bankaları, Yatırım Banka-
ları ve özel yasayla kurulmuş bankalar
(EtiBank, İller Bankası v.s. gibi) bu
hesaba dahil değil!

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği:

"Bankalarımızın 1977 sonu bilanço, kar ve zarar hesapları..." Ankara

Übungen XI

Herr und Frau Alonso gehen in ein Kaufhaus. Frau Alonso kauft sich einen (neu) Wintermantel und eine (rot) Bluse. Herr Alonso kauft eine (warm) Hose, eine (dick) Jacke, einen Pullover aus (rein) Wolle und ein Paar (gefüttert) Schuhe. Der (blau) Wintermantel paßt Frau Alonso ausgezeichnet, und die (rot) Bluse steht ihr auch sehr gut..

Herr und Frau Alonso gehen in eine andere Abteilung. Sie wollen sich dort (schön) Möbel und (günstig) Elektrogeräte ansehen. Frau Alonso möchte eigentlich alles kaufen: ein sehr (schön) und (preiswert) Schlafzimmer von sehr (gut) Qualität, eine (vollautomatisch) Waschmaschine, einen (groß) Kühlschrank, einen Staubsauger usw. Aber so viel Geld haben Alonsos nicht mehr. Sie überlegen, wie sie das bezahlen können. Frau Alonso möchte einen (günstig) Kredit aufnehmen. Herr Alonso auch, aber er hat ausgerechnet, daß das Ganze über DM 10 000 kostet und daß sie nur DM 100 monatlich zurückzahlen können. Und so lange möchte Herr Alonso finanziell nicht gebunden sein. Was können sie tun? Herr Alonso kommt auf die (gut) Idee, Überstunden zu machen. Aber ist das wirklich eine (gut) Lösung? Für Frau Alonso kommt das nicht in Frage. Sie will lieber ihren Mann zu Hause haben als eine (vollautomatisch) Waschmaschine.

INCOME GROUP/ REGION/COUNTRY	TOTAL PER CAPITA CONSUMPTION INDEX					FOOD CONSUMPTION PER CAPITA					ENERGY CONSUMPTION PER CAPITA (KILOGRAMS OF COAL EQUIVALENT)				
	1960	1965	1970	1973	1975	1960	1965	1970	1973	1975	1960	1965	1970	1973	1975
A. DEVELOPING COUNTRIES BY INCOME GROUP															
DEVELOPING COUNTRIES	75.6	85.0	100.0	111.6	2170.3	2192.6	2322.5	256.2	313.2	398.0	428.8	4350.3	5168.0	6461.0	6761.7
INDUSTRIALIZED COUNTRIES	71.3	84.8	100.0	114.3	2880.0	2972.0	3150.0	192.1	252.9	347.3	382.0	117.7	146.2	158.5	158.9
B. DEVELOPING COUNTRIES BY REGION															
HIGHER INCOME	71.3	84.8	100.0	114.3	2527.1	2576.6	2617.6	609.9	749.6	952.2	1043.8	280.1	328.0	487.1	532.4
MIDDLE INCOME	72.7	84.8	100.0	107.7	2278.9	2347.0	2425.7	192.1	252.9	347.3	382.0	117.7	146.2	158.5	158.9
LOWER INCOME	73.2	84.8	100.0	107.7	2024.4	2041.6	2215.6	158.5	192.1	252.9	347.3	117.7	146.2	158.5	158.9
OIL PRODUCING	73.2	84.8	100.0	107.7	2024.4	2041.6	2215.6	158.5	192.1	252.9	347.3	117.7	146.2	158.5	158.9
C. DEVELOPING COUNTRIES BY REGION															
SOUTHERN EUROPE	61.4	78.3	100.0	116.2	2394.0	2849.0	2948.0	588.8	784.4	1062.2	1252.7	874.9	1198.7	1438.3	1609.8
MIDDLE EAST	61.4	78.3	100.0	116.2	2394.0	2849.0	2948.0	588.8	784.4	1062.2	1252.7	874.9	1198.7	1438.3	1609.8
AFRICA	61.4	78.3	100.0	116.2	2394.0	2849.0	2948.0	588.8	784.4	1062.2	1252.7	874.9	1198.7	1438.3	1609.8
SOUTH ASIA	61.4	78.3	100.0	116.2	2394.0	2849.0	2948.0	588.8	784.4	1062.2	1252.7	874.9	1198.7	1438.3	1609.8
EAST ASIA	61.4	78.3	100.0	116.2	2394.0	2849.0	2948.0	588.8	784.4	1062.2	1252.7	874.9	1198.7	1438.3	1609.8
WESTERN HEMISPHERE	61.4	78.3	100.0	116.2	2394.0	2849.0	2948.0	588.8	784.4	1062.2	1252.7	874.9	1198.7	1438.3	1609.8
D. DEVELOPING COUNTRIES BY REGION AND COUNTRY															
SOUTHERN EUROPE															
CYPRUS	60.7	71.8	100.0	120.7	2460.0	2459.0	2670.0	802.8	918.2	1323.3	1705.4	874.9	1198.7	1438.3	1609.8
GREECE	52.0	72.7	100.0	120.7	2460.0	2459.0	2670.0	802.8	918.2	1323.3	1705.4	874.9	1198.7	1438.3	1609.8
MALTA	54.4	63.5	100.0	120.7	2460.0	2459.0	2670.0	802.8	918.2	1323.3	1705.4	874.9	1198.7	1438.3	1609.8
PORTUGAL	49.1	63.5	100.0	120.7	2460.0	2459.0	2670.0	802.8	918.2	1323.3	1705.4	874.9	1198.7	1438.3	1609.8
SPAIN	56.7	79.7	100.0	120.7	2460.0	2459.0	2670.0	802.8	918.2	1323.3	1705.4	874.9	1198.7	1438.3	1609.8
TURKEY	60.8	84.1	100.0	113.0	3110.0	2769.0	3250.0	248.5	348.0	479.7	568.0	874.9	1198.7	1438.3	1609.8
YUGOSLAVIA	65.0	77.4	100.0	120.9	2970.0	3154.0	3180.0	874.9	1198.7	1438.3	1609.8	874.9	1198.7	1438.3	1609.8
MIDDLE EAST															
BAHRAIN	61.8	69.6	100.0	123.3	2050.0	2030.0	2400.0	323.8	385.9	478.7	511.6	1261.9	1389.1	1332.0	1048.7
IRAN	76.1	99.8	100.0	140.9	1920.0	2055.0	2160.0	580.8	512.9	616.8	681.8	1261.9	1389.1	1332.0	1048.7
ISRAEL	53.3	71.2	100.0	120.0	2820.0	2827.0	2960.0	1239.4	1718.7	2524.4	2712.0	1261.9	1389.1	1332.0	1048.7
JORDAN	81.3	107.2	100.0	92.3	2220.0	2397.0	2430.0	188.8	295.4	295.2	381.7	1261.9	1389.1	1332.0	1048.7
KUWAIT	86.9	94.4	100.0	117.0	2160.0	2363.0	2280.0	1261.9	1389.1	1332.0	1048.7	1261.9	1389.1	1332.0	1048.7
LEBANON	86.9	94.4	100.0	117.0	2160.0	2363.0	2280.0	1261.9	1389.1	1332.0	1048.7	1261.9	1389.1	1332.0	1048.7
OMAN	86.9	94.4	100.0	117.0	2160.0	2363.0	2280.0	1261.9	1389.1	1332.0	1048.7	1261.9	1389.1	1332.0	1048.7
SAUDI ARABIA	43.9	58.6	100.0	131.6	2080.0	2080.0	2270.0	1876.0	1068.5	1414.7	1551.2	1261.9	1389.1	1332.0	1048.7
SYRIAN ARAB REPUBLIC	87.6	94.0	100.0	104.9	2350.0	2450.0	2650.0	273.9	340.2	453.1	450.7	1261.9	1389.1	1332.0	1048.7
UNITED ARAB EMIRATES	87.6	94.0	100.0	104.9	2350.0	2450.0	2650.0	273.9	340.2	453.1	450.7	1261.9	1389.1	1332.0	1048.7
YEMEN ARAB REPUBLIC	87.6	94.0	100.0	104.9	2350.0	2450.0	2650.0	273.9	340.2	453.1	450.7	1261.9	1389.1	1332.0	1048.7
YEMEN, PEOP. DEM. REP. OF	87.6	94.0	100.0	104.9	2350.0	2450.0	2650.0	273.9	340.2	453.1	450.7	1261.9	1389.1	1332.0	1048.7

(Continued)

INCOME GROUP REGION/COUNTRY	VALUE ADDED PER WORKER					AVERAGE NATIONAL SAVINGS RATE					PERCENT				
	1960	1965	1970	1973	1975	1960	1965	1970	1973	1975	1960	1965	1970	1973	1975
A. DEVELOPING COUNTRIES															
INDUSTRIALIZED COUNTRIES	511.9	599.8	706.4	1063.4	18.5	19.4	18.5	19.5	521.3	599.8	694.2	760.4	11.7	12.6	13.1
	563.0(+692.0)(+813.0)(+899.0)(+)					21.7	22.8	23.2	23.8	21.7	22.8	23.2	23.8	21.7	22.8
B. DEVELOPING COUNTRIES BY REGION															
HIGHER INCOME	1434.3	1715.6	1992.7	2296.9	18.5	19.4	18.5	19.5	521.3	599.8	694.2	760.4	11.7	12.6	13.1
MIDDLE INCOME	521.3	599.8	694.2	760.4	11.7	12.6	13.1	12.8	221.5	235.3	263.9	265.0	12.4	13.4	13.8
LOWER INCOME	507.5	663.3	822.7	986.8	18.3	20.2	22.1	34.4	507.5	663.3	822.7	986.8	18.3	20.2	22.1
OIL PRODUCING	507.5	663.3	822.7	986.8	18.3	20.2	22.1	34.4	507.5	663.3	822.7	986.8	18.3	20.2	22.1
C. DEVELOPING COUNTRIES BY REGION AND COUNTRY															
SOUTHERN EUROPE															
MIDDLE EAST	963.8	1652.6	1654.2	2014.8	20.6	21.5	21.7	22.3	439.1	520.8	594.2	645.2	14.1	14.7	15.0
AFRICA	439.1	520.8	594.2	645.2	14.1	14.7	15.0	15.8	350.6	421.2	475.3	524.4	12.4	13.4	13.8
SOUTH ASIA	350.6	421.2	475.3	524.4	12.4	13.4	13.8	13.8	244.9	303.6	376.9	440.8	10.8	15.1	19.0
EAST ASIA	244.9	303.6	376.9	440.8	10.8	15.1	19.0	22.3	144.0	1630.5	1659.1	2043.7	17.8	18.6	17.0
WESTERN HEMISPHERE	144.0	1630.5	1659.1	2043.7	17.8	18.6	17.0	19.0	144.0	1630.5	1659.1	2043.7	17.8	18.6	17.0
D. DEVELOPING COUNTRIES BY REGION AND COUNTRY															
SOUTHERN EUROPE															
CYPRUS	1471.1	1824.1	2361.4	2807.0	6.5	17.8	16.9	16.1	1414.4	2040.1	2817.5	4140.3	13.2	15.9	18.4
GREECE	1414.4	2040.1	2817.5	4140.3	13.2	15.9	18.4	21.6	1737.0	1796.7	2522.1	2786.4	17.5	15.4	14.5
MALTA	1148.1	1531.4	2131.8	2763.4	14.3	16.7	17.0	20.6	1520.4	2234.9	2917.1	3429.2	21.9	22.4	21.4
PORTUGAL	1520.4	2234.9	2917.1	3429.2	21.9	22.4	21.4	27.8	503.6	607.1	726.8	852.2	12.4	16.2	20.4
SPAIN	503.6	607.1	726.8	852.2	12.4	16.2	20.4	22.4	991.2	1280.3	1586.9	1922.8	32.7	30.1	29.9
TURKEY	991.2	1280.3	1586.9	1922.8	32.7	30.1	29.9	25.4	991.2	1280.3	1586.9	1922.8	32.7	30.1	29.9
YUGOSLAVIA	991.2	1280.3	1586.9	1922.8	32.7	30.1	29.9	25.4	991.2	1280.3	1586.9	1922.8	32.7	30.1	29.9
MIDDLE EAST															
BAHRAIN	828.2	1015.9	1552.4	2041.6	14.9	17.1	16.8	37.0	828.2	1015.9	1552.4	2041.6	14.9	17.1	16.8
IRAN	828.2	1015.9	1552.4	2041.6	14.9	17.1	16.8	37.0	828.2	1015.9	1552.4	2041.6	14.9	17.1	16.8
ISRAEL	1415.4	1454.9	1763.1	1763.1	17.0	18.9	21.2	26.3	1415.4	1454.9	1763.1	1763.1	17.0	18.9	21.2
JORDAN	3683.2	4793.2	6444.5	8191.4	13.1	14.0	6.4	5.4	3683.2	4793.2	6444.5	8191.4	13.1	14.0	6.4
KUWAIT	890.4	1308.6	1200.8	1105.4	-9.3	3.2	-2.0	0.2	890.4	1308.6	1200.8	1105.4	-9.3	3.2	-2.0
LEBANON	890.4	1308.6	1200.8	1105.4	-9.3	3.2	-2.0	0.2	890.4	1308.6	1200.8	1105.4	-9.3	3.2	-2.0
OMAN	890.4	1308.6	1200.8	1105.4	-9.3	3.2	-2.0	0.2	890.4	1308.6	1200.8	1105.4	-9.3	3.2	-2.0
SAUDI ARABIA	890.4	1308.6	1200.8	1105.4	-9.3	3.2	-2.0	0.2	890.4	1308.6	1200.8	1105.4	-9.3	3.2	-2.0
SOUTHERN ASIA															
AFGHANISTAN	1907.6	2911.0	3978.2	6658.7	33.7	44.4	31.6	54.8	1907.6	2911.0	3978.2	6658.7	33.7	44.4	31.6
INDONESIA	719.6	922.4	1043.9	1196.2	8.3	11.0	12.4	19.0	719.6	922.4	1043.9	1196.2	8.3	11.0	12.4
MYANMAR	719.6	922.4	1043.9	1196.2	8.3	11.0	12.4	19.0	719.6	922.4	1043.9	1196.2	8.3	11.0	12.4
NEPAL	719.6	922.4	1043.9	1196.2	8.3	11.0	12.4	19.0	719.6	922.4	1043.9	1196.2	8.3	11.0	12.4
PAKISTAN	719.6	922.4	1043.9	1196.2	8.3	11.0	12.4	19.0	719.6	922.4	1043.9	1196.2	8.3	11.0	12.4
SIKIM	719.6	922.4	1043.9	1196.2	8.3	11.0	12.4	19.0	719.6	922.4	1043.9	1196.2	8.3	11.0	12.4
THAILAND	719.6	922.4	1043.9	1196.2	8.3	11.0	12.4	19.0	719.6	922.4	1043.9	1196.2	8.3	11.0	12.4
VIETNAM	719.6	922.4	1043.9	1196.2	8.3	11.0	12.4	19.0	719.6	922.4	1043.9	1196.2	8.3	11.0	12.4
YEMEN, PEOP. DEM. REP. OF	719.6	922.4	1043.9	1196.2	8.3	11.0	12.4	19.0	719.6	922.4	1043.9	1196.2	8.3	11.0	12.4

COMPARATIVE ECONOMIC DATA
TABLE 12 (Cont.) : SELECTED ECONOMIC INDICATORS - II

INCOME GROUP/ REGION/COUNTRY	TOTAL PER CAPITA CONSUMPTION INDEX					FOOD CONSUMPTION PER CAPITA					ENERGY CONSUMPTION PER CAPITA				
	1960	1965	1970	1973	1974	1960	1965	1970	1973	1974	1960	1965	1970	1973	1974
AFRICA															
ALGERIA	111.9	102.9	100.0	106.2	1720.0	1892.0	1730.0	274.8	339.7	490.1	570.3	510.7	591.4	510.7	591.4
ANGOLA	74.2	96.7	100.0	100.3	1910.0	1911.0	2000.0	82.6	102.3	156.2	211.6	198.7	197.2	211.6	211.6
BRUNAI	65.3	99.2	100.0	95.7	2200.0	2173.0	2250.0	38.5	31.1	32.1	32.1	188.3	234.4	304.8	490.5
BURUNDI	93.6	91.2	100.0	102.6	1990.0	2040.0	2040.0	7.2	7.5	8.3	9.7	123.5	122.4	141.9	143.3
CAMEROON	74.9	70.6	100.0	99.2	2230.0	2228.0	2230.0	54.5	69.9	91.3	99.9	307.8	319.7	420.5	423.3
CENTRAL AFRICAN REPUBLIC	102.9	80.6	100.0	95.2	2170.0	2172.0	2170.0	31.0	35.5	62.5	53.8	291.6	276.2	294.4	296.0
CHAD	110.8	109.6	100.0	105.8	2200.0	2240.0	2060.0	9.8	14.8	23.9	19.8	255.9	237.0	270.3	204.8
CONGO PEOPLE'S REP. OF	95.3	76.5	100.0	97.0*	2690.0	2690.0	2690.0	129.9	130.3	188.7	184.4	544.4	554.0	574.3	688.4
EGYPT ARAB REPUBLIC OF	73.0	87.6	100.0	104.3	2690.0	2690.0	2690.0	291.5	306.9	261.5	324.0	643.9	698.4	864.8	882.3
ETHIOPIA	77.0	93.0	100.0	101.6	1890.0	1910.0	2160.0	8.0	13.3	33.7	35.1	135.0	160.3	179.8	193.9
GABON	55.1	97.7	100.0	131.5	2180.0	2182.0	2210.0	179.0	219.9	900.6	888.2	817.3	1184.8	161.5	2099.2
GAMBIA THE	94.1	94.1	100.0	97.8	2230.0	2315.0	2320.0	26.9	31.4	60.2	60.2	173.3	181.8	201.7	630.2
GHANA	96.1	97.3	100.0	97.0*	2050.0	2084.0	2090.0	100.0	101.4	170.3	161.4	641.2	603.8	676.0	630.2
GUINEA	97.0	97.0	100.0	117.7	2030.0	2059.0	2040.0	6.5	98.3	98.9	98.4	219.0	221.5	229.9	232.6
IVORY COAST	67.7	79.1	100.0	97.3	2170.0	2430.0	2490.0	137.3	127.7	196.6	258.7	413.9	513.4	640.5	700.1
KENYA	73.6	82.4	100.0	109.1	2380.0	2243.0	2360.0	60.8	127.7	196.6	258.7	308.2	317.8	408.9	450.9
LESOTHO	60.4	78.7	100.0	92.2	1990.0	2287.0	2040.0	84.0	247.3	380.4	406.7	119.4	154.4	147.9	184.9
LIBERIA	99.2	86.1	100.0	91.8	1990.0	2287.0	2040.0	296.5	281.4	578.4	4406.5	858.1	866.4	915.7	857.2
LIBYAN ARAB REPUBLIC	46.1/6	58.2	100.0	104.7	1730.0	2068.0	2570.0					468.4	494.9	923.9	7390.0
MACAO	90.7	101.6	100.0	83.8	2350.0	2347.0	2530.0					268.0	257.1	288.6	260.9
MAURITIUS	92.6	107.2	100.0	100.9	2000.0	2131.0	2210.0	38.8	44.5	52.0	52.0	143.7	165.9	181.6	232.7
MOROCCO	104.0	114.3	100.0	118.5	2240.0	2330.0	2360.0	14.8	21.6	20.0	23.7	141.1	144.2	132.7	134.6
MOZAMBIQUE	87.4	88.0	100.0	105.0	2090.0	2130.0	2220.0	20.6	40.6	134.5	100.7	345.8	558.2	600.8	591.0
NIGERIA	95.7	118.3	100.0	103.4*	2130.0	2130.0	2050.0	120.7	162.9	162.9	147.2	818.0	1022.5	900.4	1074.1
RUWANDA	91.3	118.3	100.0	119.4	2440.0	2166.0	2290.0	138.5	157.2	199.7	222.9	803.6	873.6	972.2	1037.8
RUWANDA	95.2	100.0	100.0	114.5*	2550.0	2560.0	2660.0	113.2	79.1	58.3	58.1	347.3	415.1	344.2	273.5
SENEGAL	97.5	77.0	100.0	96.1	2030.0	1901.0	1960.0	22.7	12.2	18.7	28.5	299.1	335.1	380.0	436.5
SIERRA LEONE	113.6	110.8	100.0	100.2	2300.0	2299.0	2300.0	11.4	8.7	10.1	12.8	143.7	165.9	181.6	232.7
SOMALIA	104.7	104.7	100.0	104.6	2040.0	2155.0	2240.0	47.6	64.5	140.2	129.8	141.1	144.2	132.7	134.6
SUDAN	112.2	99.7	100.0	110.9	1770.0	1770.0	1830.0	18.0	28.0	37.1	33.0	141.1	144.2	132.7	134.6
SWAZILAND	128.8	124.9	100.0	104.9	1900.0	2091.0	2160.0	50.4	80.5	118.7	118.8	141.1	144.2	132.7	134.6
TANZANIA	48.7	66.7	100.0	107.3	1600.0	2144.0	2260.0	11.4	8.7	10.1	12.8	141.1	144.2	132.7	134.6
TUNISIA	81.1	85.7	100.0	102.0	2040.0	2222.0	2160.0	45.7	50.5	60.1	71.7	141.1	144.2	132.7	134.6
UGANDA	77.4	88.0	100.0	104.8	1730.0	2000.0	2250.0	20.8	41.3	60.8	64.8	141.1	144.2	132.7	134.6
UPPER VOLTA	72.4	86.0	100.0	104.1	2170.0	2157.0	2130.0	29.3	37.6	71.7	66.2	141.1	144.2	132.7	134.6
ZAMBIA	90.7	89.3	100.0	96.4	2010.0	2060.0	1440.0	6.9	10.5	12.8	11.8	141.1	144.2	132.7	134.6
ZAMBIA	66.4	82.2	100.0	107.5	2000.0	2246.0	2390.0	85.0	83.5	96.5	103.5	141.1	144.2	132.7	134.6
ZAMBIA	71.3	90.7	100.0	106.2	2000.0	2246.0	2390.0	491.9	480.8	497.2					

See footnotes at end of table

TABLE 12 (Cont.) : SELECTED ECONOMIC INDICATORS - II

INCOME GROUP/ REGION/COUNTRY	VALUE ADDED PER WORKER					AVERAGE NATIONAL SAVINGS RATE				
	1960	1965	1970	1973	1974	1960	1965	1970	1973	1974
AFRICA										
ALGERIA	1719.2	1578.6	1828.6	2016.9	27.1	15.0	28.1	32.6	32.6	32.6
ANGOLA	510.7	591.4	510.7	591.4	13.7	12.0	9.7	23.3*	23.3*	23.3*
BRUNAI	198.7	197.2	211.5	211.6	8.1	2.9	9.1	8.0	8.0	8.0
BURUNDI	188.3	234.4	304.8	490.5	-6.2	-0.8	-2.3	22.4	22.4	22.4
CAMEROON	123.5	122.4	141.9	143.3	-4.3	2.5	0.5	7.8	7.8	7.8
CENTRAL AFRICAN REPUBLIC	307.8	319.7	420.5	423.3	9.2	12.9	12.2	12.3	12.3	12.3
CHAD	291.6	276.2	294.4	296.0	4.6	7.6	9.8	9.8	9.8	9.8
CONGO PEOPLE'S REP. OF	255.9	237.0	270.3	204.8	3.0	0.5	0.7	-2.4	-2.4	-2.4
EGYPT ARAB REPUBLIC OF	544.4	554.0	574.3	688.4	-2.5	22.2	17.5	6.4	6.4	6.4
ETHIOPIA	643.9	698.4	864.8	882.3	12.9	13.2	7.8	6.4	6.4	6.4
GABON	135.0	160.3	179.8	193.9	10.2	9.9	12.1	16.4	16.4	16.4
GAMBIA THE	817.3	1184.8	161.5	2099.2	32.8	26.2	22.4	27.1	27.1	27.1
GHANA	173.3	181.8	201.7	630.2	16.2	7.1	11.6	11.3*	11.3*	11.3*
GUINEA	641.2	603.8	676.0	630.2	5.4	9.9	9.8	-9.3	-9.3	-9.3
IVORY COAST	219.0	221.5	229.9	232.6	5.4	9.9	9.8	-9.3	-9.3	-9.3
KENYA	413.9	513.4	640.5	700.1	21.2	16.0	18.7	19.8	19.8	19.8
LESOTHO	308.2	317.8	408.9	450.9	14.8	12.8	18.4	22.6	22.6	22.6
LIBERIA	119.4	154.4	147.9	184.9	-11.5	-11.9	-26.0	-17.3	-17.3	-17.3
LIBYAN ARAB REPUBLIC	468.4	494.9	923.9	7390.0	4.9/5	42.8	44.7	49.4	49.4	49.4
MACAO	268.0	257.1	288.6	260.9	0.4	-0.3	10.6	9.9	9.9	9.9
MAURITIUS	143.7	165.9	181.6	232.7	-5.2	-0.6	6.2	9.7	9.7	9.7
MOROCCO	141.1	144.2	132.7	134.6	-7.1	12.0	11.8	4.4	4.4	4.4
MOZAMBIQUE	345.8	558.2	600.8	591.0	-7.1	3.5	14.7	-0.9	-0.9	-0.9
NIGERIA	818.0	1022.5	900.4	1074.1	6.6	11.7	13.6	23.0	23.0	23.0
RUWANDA	803.6	873.6	972.2	1037.8	12.5	10.1	10.4	14.2	14.2	14.2
RUWANDA	347.3	415.1	344.2	273.5	2.7	2.2	10.8	20.3*	20.3*	20.3*
SENEGAL	299.1	335.1	380.0	436.5	19.0	19.2	11.3	31.4	31.4	31.4
SIERRA LEONE	141.1	144.2	132.7	134.6	-7.1	12.0	11.8	4.4	4.4	4.4
SOMALIA	141.1	144.2	132.7	134.6	-7.1	12.0	11.8	4.4	4.4	4.4
SUDAN	141.1	144.2	132.7	134.6	-7.1	12.0	11.8	4.4	4.4	4.4
SWAZILAND	141.1	144.2	132.7	134.6	-7.1	12.0	11.8	4.4	4.4	4.4
TANZANIA	141.1	144.2	132.7	134.6	-7.1	12.0	11.8	4.4	4.4	4.4
TUNISIA	141.1	144.2	132.7	134.6	-7.1	12.0	11.8	4.4	4.4	4.4
UGANDA	141.1	144.2	132.7	134.6	-7.1	12.0	11.8	4.4	4.4	4.4
UPPER VOLTA	141.1	144.2	132.7	134.6	-7.1	12.0	11.8	4.4	4.4	4.4
ZAMBIA	141.1	144.2	132.7	134.6	-7.1	12.0	11.8	4.4	4.4	4.4
ZAMBIA	141.1	144.2	132.7	134.6	-7.1	12.0	11.8	4.4	4.4	4.4

(Cont. on next page)

COMPARATIVE ECONOMIC DATA

TABLE 12 (Cont.) : SELECTED ECONOMIC INDICATORS - II

INCOME GROUP/ REGION/COUNTRY	TOTAL PER CAPITA CONSUMPTION INDEX				FOOD CONSUMPTION PER CAPITA				ENERGY CONSUMPTION PER CAPITA			
	1960	1965	1970	1973 /a	1960	1965	1970	1973	1960	1965	1970	1972
	(.....1970=100.....)				(.....CALORIES PER DAY.....)				(KILOGRAMS OF COAL EQUIVALENT)			
SOUTH ASIA												
AFGHANISTAN	95.2	98.3	100.0	100.9*	2110.0	2060.0	2440.0	..	17.0	27.6	34.4	45.1
BANGLADESH	87.7	96.8	100.0	92.1/f	..	..	2310.0	..	..	..	..	..
BURMA	89.5	97.0	100.0	100.9	1910.0	2010.0	2160.0	..	52.8	48.1	56.6	57.6
INDIA	87.4	90.0	100.0	95.7	2030.0	2000.0	2210.0	..	141.1	173.3	179.9	186.0
NEPAL	..	..	..	..	2020.0	2030.0	2210.0	..	4.3	8.4	14.3	14.7
PAKISTAN	74.7	80.6	100.0	98.7	1980.0	2260.0	2310.0	..	138.8	178.2	194.1	144.8
SRI LANKA	92.7	90.1	100.0	96.8	2080.0	2100.0	2220.0	..	109.2	107.4	148.5	144.3
EAST ASIA												
BRITISH SOLOMON ISLANDS	..	..	..	..	..	..	..	..	80.0	83.3	122.7	161.8
CAMBODIA	101.9	105.0	100.0	..	2270.0	2230.0	2220.0	..	31.3	45.3	47.9	24.6
CHINA, REPUBLIC OF	67.2	82.6	100.0	115.6	2350.0	2340.0	2360.0	..	512.6	..	..	..
FIJI	79.1	86.1	100.0	120.6	..	..	..	..	253.6	353.6	478.8	521.3
HONG KONG	66.0	90.8	100.0	108.3	..	2370.0	..	..	461.8	642.0	1010.1	1033.6
INDONESIA	85.8	84.2	100.0	109.0	1930.0	1920.0	2160.0	..	131.8	115.9	114.7	132.6
KOREA, REPUBLIC OF	65.8	72.4	100.0	120.0	1990.0	2270.0	2350.0	..	258.1	448.6	608.7	826.9
LAO PEOPLE'S DEM. REP.	..	..	..	..	1790.0	2040.0	2220.0	..	17.2	33.1	92.8	79.1
MALAYSIA	82.2	94.2	100.0	107.0	2270.0	2190.0	2240.0	..	205.8	289.3	393.1	423.8
PAPUA NEW GUINEA	..	..	..	..	..	..	..	..	21.0	29.3	135.3	187.5
PHILIPPINES	84.1	83.9	100.0	105.5	1880.0	2020.0	2260.0	..	142.8	209.3	291.7	311.1
SINGAPORE	65.2	72.2	100.0	115.7	..	2430.0	..	..	599.8	631.7	807.9	885.3
SOUTH VIETNAM	70.4	81.7	100.0	95.2	2140.0	2200.0	2160.0	..	51.8	140.0	302.3	283.7
THAILAND	65.9	75.9	100.0	110.2	2120.0	2210.0	2220.0	..	62.0	127.2	244.8	289.3
WESTERN HEMISPHERE												
ARGENTINA	80.5	91.9	100.0	109.7	3060.0	2885.0	3060.0	..	1119.9	1399.0	1690.6	1727.8
BARBADOS	59.7	64.9	100.0	105.5	..	..	..	..	345.3	448.7	869.0	1120.9
BELIZE	..	..	..	..	..	..	..	..	222.7	386.8	450.4	606.3
BOLIVIA	76.5	91.8	100.0	112.6	1640.0	1765.0	1900.0	..	136.0	176.5	193.5	210.2
BRAZIL	75.2	78.2	100.0	121.5	2430.0	2541.0	2620.0	..	337.1	370.9	481.2	535.1
CHILE	81.0	88.3	100.0	99.6	2350.0	2516.0	2670.0	..	839.5	1048.1	1286.8	1516.2
COLOMBIA	77.3	85.9	100.0	108.6	2180.0	2192.0	2200.0	..	464.5	527.3	586.9	595.5
COSTA RICA	81.4	82.7	100.0	103.2	2200.0	2234.0	2610.0	..	199.4	296.0	407.2	482.7
DOMINICAN REPUBLIC	73.8	83.8	100.0	114.7	2080.0	2077.0	2120.0	..	154.2	214.5	231.4	265.9
ECUADOR	87.6	93.7	100.0	106.3	1850.0	1848.0	2010.0	..	183.7	214.4	293.3	296.4
EL SALVADOR	78.7	91.0	100.0	100.3	1870.0	1877.0	1930.0	..	123.4	171.4	210.3	203.8
GUATEMALA	79.7	86.8	100.0	110.2	1890.0	1952.0	2130.0	..	168.8	203.3	258.6	277.2
GUYANA	91.3	95.7	100.0	110.7	2290.0	2291.0	2390.0	..	564.4	815.3	1069.5	1011.9
HAITI	..	..	..	..	1820.0	1926.0	1730.0	..	44.6	33.6	31.7	32.0
HONDURAS	89.3	95.0	100.0	99.2	1900.0	1930.0	2140.0	..	162.2	163.6	228.8	230.4
JAMAICA	75.7	83.5	100.0	116.4	1940.0	2276.0	2360.0	..	519.8	918.0	1369.1	1561.5
MEXICO	72.1	85.7	100.0	107.0	2500.0	2624.0	2580.0	..	888.0	962.1	1198.3	1276.2
NETHERLANDS ANTILLES	..	..	..	..	..	..	..	..	16.2gh	15.8gh	24.0gh	22.4gh
NICARAGUA	73.1	92.0	100.0	100.4	2100.0	2253.0	2450.0	..	179.9	218.3	370.6	376.9
PANAMA	69.0	86.3	100.0	102.8	2560.0	2338.0	2580.0	..	490.1	1040.8	683.2	848.0
PARAGUAY	79.6	89.8	100.0	104.0	2580.0	2732.0	2740.0	..	86.1	132.8	149.0	130.4
PERU	66.1	87.2	100.0	110.7	2290.0	2271.0	2320.0	..	484.8	550.1	644.5	637.0
SURINAM	..	..	..	..	1910.0	2365.0	2450.0	..	734.0	1170.1	2247.6	2181.4
TRINIDAD AND TOBAGO	82.4	91.8	100.0	104.5	2360.0	2361.0	2380.0	..	1953.5/h	3666.7/h	4538.8/h	4179.7/h
URUGUAY	100.6	92.9	100.0	96.0	3070.0	3023.0	2880.0	..	816.2	882.5	913.0	905.4
VENEZUELA	83.0	87.9	100.0	95.1	2230.0	2367.0	2430.0	..	2661.2	2673.4	2469.2	2433.1

See footnotes at end of table.

TABLE 12 (Cont.) : SELECTED ECONOMIC INDICATORS - II

VALUE ADDED PER WORKER				AVERAGE NATIONAL SAVINGS RATE				INCOME GROUP/ REGION/COUNTRY
1960	1965	1970	1973 /a	1960	1965	1970	1973 /a	
(.....1972 US\$.....)				(.....PERCENT.....)				
189.2	189.3	197.6	209.4	4.8	1.5	1.6	3.5*	AFGHANISTAN
210.2	226.0	228.9	185.5	7.5	7.9	7.9	6.2/f	BANGLADESH
167.7	217.3	219.1	220.7	10.8	12.8	9.8	8.9	BURMA
228.9	247.5	281.2	280.7	13.8	14.2	14.4	15.0	INDIA
160.9	177.0	173.3	171.2	..	..	..	..	NEPAL
311.2	391.6	494.9	479.2	4.8	12.8	13.6	11.7	PAKISTAN
264.0	291.9	340.3	332.4	11.0	12.9	15.7	15.7	SRI LANKA
2857.1	2846.2	2646.2	2626.8*	..	..	..	..	BRITISH SOLOMON ISLANDS
387.7	410.4	378.9	315.5*	10.9	12.6	10.5	..	CAMBODIA
712.8	1005.6	1290.2	1574.8	12.6	19.6	26.1	24.3	CHINA, REPUBLIC OF
1371.6	1381.0	1662.8	1877.5	14.7	8.0	15.3	4.4	FIJI
1127.7	1775.9	1984.8	2305.8	1.9	14.0	22.9	30.2	HONG KONG
174.0	174.0	210.0	257.0	7.9	5.5	9.2	13.8	INDONESIA
447.5	540.0	840.2	999.5	1.4	7.5	16.3	22.1	KOREA, REPUBLIC OF
203.1	199.9	244.2	237.0	..	..	..	..	LAO PEOPLE'S DEM. REP.
1081.3	1282.6	1381.7	1610.8	22.6	18.0	20.7	22.8	MALAYSIA
338.9	408.0	475.7	642.5	..	14.9	13.9	24.4	PAPUA NEW GUINEA
513.2	556.7	642.6	683.8	14.9	21.2	18.5	22.7	PHILIPPINES
1712.1	2293.0	3298.1	3911.1	7.9	15.5	28.3	30.9	SINGAPORE
280.0	337.9	337.5	339.3	4.9	2.2	1.7	-2.4	SOUTH VIETNAM
262.1	327.6	430.0	476.5	14.1	18.9	20.2	22.5	THAILAND
2534.9	2973.5	3430.6	3733.5	20.1	20.3	19.4	21.4	ARGENTINA
1128.9	1437.8	2153.1	2145.0	1.3	4.1	-0.2	-4.6	BARBADOS
1429.6	1641.9	..	..	..	4.1	7.9	..	BELIZE
454.2	517.5	588.3	659.3	6.9	10.8	14.6	11.3	BOLIVIA
1056.5	1168.6	1449.7	1816.0	16.5	20.1	15.9	18.2	BRAZIL
2404.9	2791.2	3051.6	3020.7	12.7	17.0	15.6	11.1	CHILE
1055.7	1173.8	1305.0	1425.0	19.6	17.5	17.6	19.1	COLOMBIA
1530.1	1689.2	2143.3	2324.6	13.5	16.5	16.1	17.0	COSTA RICA
1189.1	1199.3	1525.8	1949.6	18.1	5.6	9.6	14.8	DOMINICAN REPUBLIC
901.0	962.1	1067.6	1208.4	12.5	10.3	13.8	15.3	ECUADOR
827.6	991.9	1097.1	1122.5	10.5	12.5	12.6	13.2	EL SALVADOR
1114.6	1287.1	1578.4	1839.3	7.5	10.4	11.7	14.5	GUATEMALA
1281.2	1337.7	1439.3	1330.6	12.6	12.8	15.6	7.2	GUYANA
194.8	187.4	..	..	2.8	-0.4	1.3	1.4*	HAITI
890.3	971.1	1051.8	1061.3	13.6	12.8	12.4	13.8	HONDURAS
1555.8	1997.9	2468.8	2602.6	16.3	15.1	17.4	8.8	JAMAICA
1727.3	2129.4	2577.7	2802.5	17.9	18.0	16.1	18.1	MEXICO
..	..	..	..	19.9	11.6	15.9/i	..	NETHERLANDS ANTILLES
979.2	1401.3	1501.9	1557.2	11.5	15.1	12.2	12.5	NICARAGUA
1568.0	2061.6	2659.6	3054.3	8.3	13.5	21.1	22.5	PANAMA
786.1	882.2	982.4	1083.2	16.5	13.3	11.4	18.3	PARAGUAY
1295.2	1595.6	1735.9	1901.6	22.3	15.8	15.8	14.1	PERU
..	..	..	..	12.1	12.1	12.4	..	SURINAM
2429.1	2379.0	2771.7	2915.1	28.3	21.8	19.6	24.6	TRINIDAD AND TOBAGO
1958.4	1966.5	2128.4	2023.3	11.8	15.2	10.4	9.8	URUGUAY
3208.7	3947.4	4222.5	4346.1	24.7	24.1	25.4	34.4	VENEZUELA

(Continued)

COMPARATIVE ECONOMIC DATA

TABLE 12 (Cont.) : SELECTED ECONOMIC INDICATORS - II

INCOME GROUP/ REGION/COUNTRY	TOTAL PER CAPITA CONSUMPTION INDEX				FOOD CONSUMPTION PER CAPITA				ENERGY CONSUMPTION PER CAPITA			
	1960	1965	1970	1973 /a	1960	1965	1970	1973	1960	1965	1970	1972
	(.....1970=100.....)				(.....CALORIES PER DAY.....)				(KILOGRAMS OF COAL EQUIVALENT)			
D. INDUSTRIALIZED COUNTRIES												
AUSTRALIA	77.5	86.7	100.0	108.4	3140.0	3130.0	3280.0	..	3920.2	4587.3	5383.9	5701.0
AUSTRIA	69.6	84.3	100.0	115.6	3150.0	2964.0	3310.0	..	2155.2	2631.7	3423.5	3599.9
BELGIUM	69.4	82.1	100.0	117.2	3160.0	3045.0	3380.0	..	4094.8	4891.9	6141.0	6698.7
CANADA	74.4	85.1	100.0	116.7	3010.0	3220.0	3180.0	..	5675.4	7169.4	9431.2	10.8/g
DENMARK	66.4	81.9	100.0	114.8	3340.0	3220.0	3240.0	..	2829.1	4093.5	5833.1	5569.9
FINLAND	63.3	81.6	100.0	115.7	3130.0	2977.0	3050.0	..	1650.1	2666.0	4158.6	4923.3
FRANCE	66.6	81.8	100.0	115.3	3140.0	3108.0	3210.0	..	2419.7	2970.7	3797.5	4155.7
GERMANY, FED. REP. OF	69.1	84.6	100.0	112.3	3120.0	2927.0	3220.0	..	3672.8	4240.3	5161.6	5396.1
ICELAND	69.8	91.2	100.0	127.2	..	2900.0	..	..	3636.4	3833.3	4146.3	4222.2
IRELAND	71.5	82.7	100.0	113.8	3470.0	3455.0	3410.0	..	1841.9	2244.1	3063.9	3307.6
ITALY	61.4	77.1	100.0	105.1	2770.0	2818.0	3180.0	..	1123.2	1784.1	2689.3	2795.5
JAPAN	49.1	69.4	100.0	123.1	2340.0	2416.0	2510.0	..	1154.6	1765.7	3185.8	3221.3
LUXEMBOURG	75.4	87.4	100.0	..	3160.0	3045.0	3380.0	..	11.9/g	14.0/g	17.6/g	18.6/g
NETHERLANDS	65.3	80.9	100.0	106.5	3250.0	3190.0	3220.0	..	2690.8	3442.1	5066.3	5711.4
NEW ZEALAND	89.6	100.5	100.0	117.8	3510.0	3454.0	3200.0	..	2027.8	2553.0	2828.8	2892.1
NORWAY	69.0	82.7	100.0	108.5	2910.0	2963.0	2960.0	..	2739.5	3553.6	4821.9	4642.2
SOUTH AFRICA	76.1	86.9	100.0	104.4	..	2732.0	2740.0	..	2550.2	2865.7	2814.8	3014.9
SWEDEN	70.6	85.9	100.0	103.3	2990.0	2907.0	2810.0	..	3490.6	4475.2	6185.2	5740.6
SWITZERLAND	72.1	87.3	100.0	114.4	3330.0	3162.0	3190.0	..	1937.7	2715.2	3485.9	3631.1
UNITED KINGDOM	84.1	93.0	100.0	112.5	3180.0	3233.0	3190.0	..	4934.9	5156.7	5417.8	5409.1
UNITED STATES	74.7	86.8	100.0	109.6	3120.0	3156.0	3330.0	..	8.0/g	9.2/g	11.1/g	11.6/g

(+) = tens of US \$.

a/* = 1972; b/1962; c/1961; d/1967; e/1963; f/1971; g/In metric tons; h/Includes crude oil consumption for refineries;

TABLE 12 (Cont.) : SELECTED ECONOMIC INDICATORS - II

VALUE ADDED PER WORKER				AVERAGE NATIONAL SAVINGS RATE				INCOME GROUP/ REGION/COUNTRY
1960	1965	1970	1973 /a	1960	1965	1970	1973 /a	
(.....TENS OF 1972 US\$.....)				(.....PERCENT.....)				
570.2	641.5	711.3	748.3	21.8	25.8	27.3	26.2	AUSTRALIA
314.7	391.2	518.4	602.1	28.1	27.5	29.2	32.6	AUSTRIA
501.1	623.7	763.8	866.7	19.1	23.3	26.9	25.2	BELGIUM
853.8	1013.9	1096.7	1195.0	20.5	24.1	22.6	22.3	CANADA
536.7	644.1	758.1	835.7	21.9	22.2	19.6	20.8	DENMARK
362.0	452.6	583.2	678.6	29.2	27.1	31.0	32.0	FINLAND
509.9	656.4	833.1	956.9	25.8	26.7	28.5	28.6	FRANCE
487.4	612.8	777.9	868.4	29.4	28.6	30.3	28.1	GERMANY, FED. REP. OF
493.7	637.9	648.9	795.8	23.8	29.0	25.1	26.2	ICELAND
271.0	327.0	410.8	474.2	12.9	16.6	17.8	20.3	IRELAND
293.9	403.9	550.1	630.3	23.9	22.8	23.3	21.1	ITALY
176.7	270.1	443.2	552.9	34.2	34.1	40.6	40.1	JAPAN
114.5	129.5	149.4	151.1	33.6	28.1	35.8	30.6*	LUXEMBOURG
516.0	613.4	775.6	869.6	29.7	26.8	26.2	28.7	NETHERLANDS
600.3	675.1	709.5	787.7	21.1	23.9	23.9	26.6	NEW ZEALAND
569.4	686.8	823.6	820.3	27.2	28.6	28.9	29.6	NORWAY
195.3	230.4	266.6	281.5	23.8	24.8	22.7	26.8	SOUTH AFRICA
681.4	835.5	964.1	989.4	23.7	24.9	24.1	23.1	SWEDEN
586.4	670.1	774.1	867.8	27.9	29.8	31.0	31.9	SWITZERLAND
435.4	491.0	561.4	627.5	18.1	19.6	21.7	19.6	UNITED KINGDOM
1054.4	1246.3	1329.9	1437.4	18.3	19.4	17.3	18.9	UNITED STATES

1/1968.
0000000000

ortalama 450 milyon liralık iş kaybına yol açtığı ifade edilen 5 n "Özürlü"nün bir eğitim devresinden sonra üretime büyük katkıda bulunabileceğini söyleyen Prof. Dr. Dilek Önel "Bu iş a 80 sene önce başladı biz çok geç kaldık" diyor.

bulunabiliyorlar. Teknik ve eğitimin bir arada kullanıldığı küçük üretim faaliyetlerinde görevlendirilebilecek

Doğa bu yıl yardımcı oldu, enerji yetmezliğine susuzluk eklenmedi

Barajlardaki su durumları geçen yıllara göre çok iyi

ANKARA (Hürriyet)- Genel enerji yetmezliğinden doğan elektrik sorununa, bu yıl barajların susuzluğu eklenmedi. "Barajların su durumunun hidrolik santralleri işletecek bir düzeyde olduğu" yetkililerce açıklandı. Bu konuda bilgi veren yetkililer, "Geçen yıl ve önceki yıllar olduğu gibi, susuzluk nedeniyle devre dışı bırakılan veya santrale zarar verecek biçimde, susuz çalıştırılan hiçbir barajın olmadığını ve barajlardaki su durumunun iyi olduğunu" bildirdiler.

YAĞIŞLAR YARDIMCI OLUYOR

Bu yılın elektrik enerjisi yönünden iyimser bir tarafı da, hidrolik santraller için barajlara gelen suyun, geçen yıla oranla fazlalığı oldu. İlgililer "Bu yıl önceki yıllar gibi yağışlar az olsaydı ve kurak aylar yaşansaydı, kuraklık nedeniyle 2 milyar kilovatsaatlik bir elektrik enerjisi açığı ortaya çıkacaktı" dediler.

Yurdun hemen her bölgesine düşen son yağmur ve kar şeklindeki yağışlardan tüm barajlar yararlandı. Son yağışlar, barajlara yeni sular getirdi. Bu yağışlar, bu yıl en fazla 46 bin kilovat gücündeki Kemer barajına yaradı. Kemer barajı yağışlarla çok su aldı.

KEBAN'IN DURUMU EN İYİ

Türkiye'nin tükettiği elektrik enerjisinin yüzde 20'sini karşılayan, 641 bin kilovat gücündeki Keban Barajı, suyu en iyi olan barajlar içinde yer alıyor. Bu nedenle, elektrik kısıntı ve kesintisi, sıralarında Keban devre dışı tutulmayıp, tam kapasite çalıştırılıyor. Bu yıl suyu normalin üstünde olan barajların başında 69 bin kilovatsaatlik Demirköprü Barajı geliyor. Aynı şekilde 27 bin kilovatsaat gücündeki Almus Barajı da suyu iyi olan barajlar içinde yer alıyor. Ancak, Almus küçük bir baraj olduğu için üretimde büyük artışlar yaratmıyor. Karlı bölgelerde bulunan ve kar suları ile beslenen, Sarıyar, Hirfanlı, Almus gibi barajlar kar sularından bol bol yararlanıyorlar. Karların erimesiyle bu barajların suları daha da bollaşacak. 69 bin kilovat gücündeki Hirfanlı ve 70 bin kilovat gücündeki Kesik Köprü baraj göllerinin su durumları da iyi bulundu. Hirfanlı Barajı'ndan su alan Kesik Köprü Barajı'nın durumu, geçen yıla göre bu yıl çok iyi.

Batı bölgesinde bulunan baraj gölleri, yağışlardan daha kolay ve rahat yararlanıyorlar. Çukurova'da toplam 270 bin kilovat gücündeki Seyhan, Kadıncık I ve Kadıncık II santrallerinin su durumu geçen yıllara göre daha iyi durumda. Önümüzdeki yağışlar bu üç baraj gölüne daha fazla su gelmesine yardımcı olacak. 1956 yılından beri çalıştırılan Sarıyar Barajı'na bu yıl iyi su geldi. Bu da, santral için gerekli ve yeterli bir su düzeyi yarattı.

BİR GÜNÜN HİKAYESİ

Bir de nafaka olma

DÜNYANIN en çok evlenip boşanan adamı olarak bilinen 72 yaşındaki Glynn Scotty Wolfe, bu günlerde çılgınlar gibi aşk hayatı yaşadığı, 25 yaşındaki Brezilyalı güzel Regina Santos ile evlenme hazırlığı içinde. Scotty, Regina'ya öylesine aşık ki, hiç sormayın...

"... Bugüne kadar, 23 eşim oldu... Regina da 24'üncü eşim olacak. Onu öylesine seviyorum ki, evlendikten ve balayından sonra, üniversiteye göndereceğim ve mükemmel bir tahsil yapmasını sağlayacağım..." diyor. En son evliliği sadece 26 gün süren Scotty, bol bol evlilikleri konusunda, şunları anlatıyor:

"... Regina ile evlenmemde, bir tek üzüntüm var... Regina, 25 yaşında. Yani, evlendiğim 23 eşimden de en yaşlısı... Ama, zarar yok. Ben de 72 yaşını buldum... Demek, ben de yaşıyorum ve daha genç bir kızla evlenmek olanağı bulamadım... Aslında, ben 25 defa evlendim. Gerçi, bugüne dek resmen 23 eşim oldu. Ama, ikisi ile, ikişer defa evlendiğime göre, Regina, yine 24'üncü eşim, fakat evliliğim 26'ncı olacak... Bir insan, benim gibi otelci olursa, oteline gelip kalan müşterisi gitti diye oturup üzülür mü yani? Evlilik de böyle işte... Gelirler, geçerler... Tıpkı hancı odası gibi, en son evliliğim 26 gün sürmüştü. Dileğim, Regina ile evliliğimin, daha uzun sürmesinde..."

En büyük oğlu 54 yaşında olan, tam 40 çocuk babası Scotty, bir zamanlar California, Hollywood'un en zengin emlakçılarından biri imiş... Amma, evlenme ve çocuk, gelin sayısı çoğaldıkça, bugün, biri Blythe şehrinde, biri de Hollywood'da olmak üzere, iki tane orta halli otel sahibi... Oteline gelip geçen

Günün

Abanın ka da biliniz.

her genç k oluyormuş... mak istemi eşlerinden hi değil.

"... Yılda eşlerimle bir yapıyoruz. da meşgul gelemiyor. yeni eşlerin çocuğundan toplantılara yorum doğ bu vatan için 40 çocuk h mi? 100 yıl s 'şehri' kurma Bugüne del de sırf yar nedeni ile, ğim, güzel hatırlıyorum vlemiştik... yaşımda, be Yargıç, a gördüm... N mutlu ola kızdığım şe eşlerime, h bir hayli m rum. Elim yorum. Na da... Bana unutmam. letine bunc âdeta cez nafakanın kesilmesi, gocunduru "Bu evl sorusuna veriyor: "Aldım maya, eğl düşünmek şey... Ama 10 yıl olm yeni yeni, yor... Dah Birkaç de çocuk sah

Nehar Tüblek'in g

YSE Genel Müdürü Selahattin Seyis
açıkladı:

1974 yılında Türkiye'de 19 bin köy ve
yerleşme bölgesinde yaşayan 6 milyon
yurttaşın içine ve kullanma suyu ihtiyacı.
(65 bin yerleşim ünitesinin % 29'unda su yok)

Yer, [köy sayı]	Su miktar	Kir bedeli (milyon TL)
Gaziantep, Oğurci-Barak	11 litre/san	40
Urfa, Merkez - Edene [311]	120 lt/san	50
Urfa, Viranşehir-Merkez [175]	200 lt/san	74
Kocaeli, Kandıra-İtira [242]	95 lt/san	50
Antalya, Kaş-Merkez [150]	120 lt/san	100
Toplam	[878] 546	314

III, Plana göre 1977 sonuna kadar her yere su giderek!

1977 Sonu
durum

Beş büyük ticari
bankanın 23 ticari
banka arasındaki
durumu.

	Aktif toplamı TL	İştirakler TL	Kar TL	Merdiven toplamı TL
İş Bankası	83.578.650.000 % 38,2	2.273.204.000 % 41,6	630.729.000 % 37	55.395.409.000 % 36,6
Akbank	44.104.803.000 % 20,2	1.229.930.000 % 22,5	380.725.000 % 22	31.493.262.000 % 20,8
Garanti Bank	8.871.099.000 % 4,1	421.369.000 % 7,7	51.544.000 % 0,3	6.892.553.000 % 4,6
Yapı Kredi	41.753.938.000 % 19,1	660.089.000 % 12,1	310.903.000 % 18	30.934.744.000 % 20,4
Türk Ticaret Bankası	17.384.321.000 % 8	257.528.000 % 4,7	203.444.000 % 12	8.314.470.000 % 5,5

Die Energiekrise stellt einen jener grossen Brocken dar, aus denen sich die wirtschaftlichen Probleme der Türkei zusammenfügen. Nicht selten wird sie als Beispiel zitiert, um den Ausmass der gegenwärtigen Schwierigkeiten zu veranschaulichen. Weniger bekannt ist es dagegen, dass die Türkei reich an Energiequellen ist. Es stellt sich daher die Frage, wie es zu der heutigen Situation kommen konnte, in der die Türkei mehr als 70 % ihrer Exporterlöse für den Import von Mineralöl ausgeben muss.

Im folgenden versuchen wir zu zeigen, wie die blinde Ergebenheit in die Wünsche der amerikanischen Ölmultis und der Glaube an die ~~Wunderkraft~~ "Wunderkraft" des ausländischen Kapitals zu der jetzigen Misere geführt haben.

Das Energieproblem beherrscht das tagliche Leben in der Türkei. In 52 (von insgesamt 67) Provinzen einschliesslich der Hauptstadt Ankara und der grössten Industriezentren wird taglich drei Stunden lang der Strom abgeschaltet. Eine Ausnahme bilden lediglich die 11 Provinzen im Nordosten, die durch importierten Strom aus der Sowjetunion versorgt werden sowie die drei Provinzen im Nordwesten, die ihren Strom aus Bulgarien beziehen. Da der Strom zu etwa einem Drittel auf Erdölbasis produziert wird und die Türkei rund 70 % ihres Mineralölverbrauchs importieren muss, gefährden die chronischen Zahlungsbilanzdefizite die Energieversorgung unmittelbar. 1979, als das Land gegenüber dem Ausland praktisch Zahlungsunfähig war, mussten in Krankenhäusern dringende Operationen verschoben werden, da die Operationsräume nicht mehr beheizt

werden konnten. Die Frühjahrssaat erfolgte damals erst nach dem die Ecevit-Regierung sich den Forderungen des IWF (Internationaler Währungsfonds) gebeugt und so neue Kredite erhalten hatte. Nur so konnte die Treibstoffversorgung der Traktoren sichergestellt werden.

Die Lage ist heute weniger akut - jedoch nur weil die Regierung in Ankara eine Wirtschaftspolitik entsprechend den Wünschen des IWF betreibt und die NATO-Länder deshalb bereitwilliger Kredite geben. An der grundlegenden Tatsache, dass die Energieversorgung des Landes "auf pump" erfolgt, hat sich nicht das geringste geändert. Nach wie vor gibt die Türkei fast Dreiviertel ihrer Exporterlöse für den Einfuhr von Mineralöl und Mineralölprodukten aus. 1979 betrug dieser Anteil 78 %, in den ersten 11 Monaten von 1980, unter den Bedingungen eines drastischen Rückgangs der Produktion in allen Bereichen, noch 72 %.

Nun könnte man meinen, dass dieser Zustand durch übermassige Verschwendung, durch eine Neigung, über den Verhältnissen zu leben, herbeigeführt worden wäre. Ein solcher Standpunkt wird auch von jenen Kreisen propagiert, die die Industrialisierung der Türkei verhindern und die wirtschaftliche Abhängigkeit verewigen wollen. Im Einklang mit den Forderungen des IWF lehnen diese den Ausbau einer Schwerindustrie ab und treten für eine vorrangige Entwicklung der Konsumgüterindustrie, der Landwirtschaft und des ~~Exrn~~ Tourismus ein.¹ Wie wir zeigen wollen ist in Wirklichkeit der Aufbau der Schwer-

1) Siehe z.B. E. Gerken "Stabilisierung der türkischen Wirtschaft und internationale Hilfe" in: Europa-Archiv, Folge 21, 1980, S. 661

industrie eine notwendige Voraussetzung, um die Energieprobleme der Türkei lösen zu können.

Sehen wir uns zunächst das Niveau des gegenwertigen Energieverbrauchs in der Türkei an. Als der geeignetste Indikator dafür bietet sich der jährliche pro-Kopf Verbrauch an elektrischem Strom. Wie man in der Tabelle 1 erkennt, ist der Verbrauch pro Kopf von elektrischem Strom in der Türkei in den letzten 20 Jahren (von 1960 bis 1979) um 404 % gestiegen. Auf dem ersten Blick mutet sich dies als eine beachtliche Leistung an. Dieser Eindruck entsteht jedoch nur wegen des sehr niedrigen Ausgangsniveaus. Auch heute noch verfügen nur 42 % aller Dörfer über elektrischen Strom.² Auch heute noch leben 37 % unserer Bevölkerung (das sind 16,7 Millionen Menschen) in Ortschaften, in denen es keinen elektrischen Strom gibt.³ Diese Zahl beschönigt die eigentliche Situation. Denn allein die Tatsache, dass man in einer Ortschaft mit elektrischem Stromnetz wohnt, bedeuten keinesfalls, dass man tatsächlich über einen Stromanschluss verfügt. Selbst in den Millionenstädten Istanbul und Ankara ist die Zahl der Wohnungen ohne Stromanschluss noch ganz beachtlich.

Der grosse Aufholbedarf in Sachen Elektrifizierung und damit Energieverbrauch wird deutlich, wenn man einen internationalen Vergleich anstellt (Tabelle 2). Wie man sieht, liegt in der Türkei der gegenwertige Pro Kopf Verbrauch fast bei einem ~~Drittel~~ Viertel der Vergleichszahl in Spanien und einem Zwölftel des Niveaus

/---/ Sinai

2) DPT, 1980a-Programı, Ankara 1980, S. 234
3) Türkiye İstatistik Kurumu, Elektrik Enerjisi ve Kalkınma Bakanlığı (TEKEB), S. 18

3) TSKB, Elektrik Makine ve Gereçleri, S. 18

/A

/-auch

in der BRD. Vergleicht man hingegen das Bruttosozialprodukt pro Kopf in den drei Ländern, so zeigt es sich, dass die Türkei bei einem Drittel des spanischen und etwa einem Achtel des bundesdeutschen Niveaus liegt. Man kann also deutlich erkennen, dass in der Türkei der Stromverbrauch pro Kopf selbst relativ zum niedrigen wirtschaftlichen Entwicklungsniveau zurückgeblieben ist. Von einem zu hohen Energieverbrauch kann keine Rede sein.

/u

Eingangs hatten wir festgestellt, dass die Türkei reich an Energiequellen ist. Obwohl die diesbezüglichen Reserven nur unzureichend erforscht sind, ist es bereits heute ersichtlich, dass das Land über grosse Braunkohlereserven verfügt und hinsichtlich ihrer Wasserkraftreserven in Europa an zweiter Stelle (hinter Norwegen) rangiert⁴. Trotzdem wurde seit Jahren Jahrzehnten eine Energiepolitik betrieben, die als Energieträger Erdöl den Vorrang gab. So stieg der Anteil des Erdöls unter dem Verbrauch von Primärenergieträgern von 7,9 % im Jahre 1962 auf 48,9 % im Jahre 1979⁵. Gleichzeitig liess man die einheimischen Energiequellen weitgehend ungenutzt, ja sogar unerforscht. Wenn man die heute bekannten Reserven der Türkei mit der tatsächlichen Produktion vergleicht, ergibt es sich, dass bei Braunkohle nur 12,2 % und bei Wasserkraft nur 12,8 % des vorhandenen Potentials genutzt wird⁶. Mit anderen Worten: Allein aufgrund der heute bekannten Reserven liesse sich die jährliche Produktion auf das fünf Fache steigern!

4) TSKB, aaO, S. 5-7

5) DPT, 4. Bes Yıllık Kalkınma Planı, S. 404 und DPT, 1980 Programı, S. 406

6) TSKB, aaO, S. 164

Betrachtet man nicht den Energiesektor insgesamt sondern nur die Stromerzeugung für sich, bietet sich das gleiche Bild. Auch hier wurde die Stromerzeugung auf der Grundlage von thermischen Kraftwerken, die Mineralöl verbrauchen, vorangetrieben. Das Mineralöl bezog die Türkei von amerikanischen und britischen Ölmultis. So stieg der Anteil des Mineralöls bei der Stromerzeugung von 7,6 % im Jahre 1950 auf 46,4 % im Jahre 1974. Dafür ging der Anteil der einheimischen Energieträger entsprechend zurück⁷.

Untersuchungen haben ergeben, dass, um die Wasserkraftreserven des Landes nutzbar zu machen, etwa 500 Staudämme und 350 Wasserkraftwerke gebaut werden müssten. Neben der vervielfachung der Stromerzeugung würde dies auch noch zur Folge haben,

- o dass 5 Millionen Hektar Land zusätzlich bewässert werden kann (d.h. eine Verdoppelung der bewässerten Landfläche),
- o dass 200 000 Hektar Land vor Überschwemmungen und Flutkatastrphen geschützt wird und
- o dass fast eine Milliarde m³ Frischwasser zusätzlich verfügbar wird.⁸

Es zeigt sich also, dass die gegenwärtige Energieknappheit in der Türkei das Ergebnis einer Politik ist, die zu Gunsten der amerikanischen Ölmultis (die die Hauptlieferanten von Erdöl waren) angelegt war und den Ausbau der einheimischen Energiereserven vernachlässigte.

7) DPT, 1980 Yılı Programı, S. 405

8) TÜRKİYE TUSIAD, ~~Türkiye~~ Turkish Economy 1979, S. 296

Die demokratischen Kräfte in unserem Land haben von Anfang an ~~gegen~~ gegen diese Politik Stellung genommen. Sie haben vor den Folgen einer Politik gewarnt, die lediglich den Interessen der amerikanischen ~~Ölmultis~~ Ölmultis diene. Die diesbezüglichen Auseinandersetzungen standen insbesondere seit 1961 im Vordergrund des antiimperialistischen Kampfes. Die amerikanisch-britischen Ölmultis und die türkische Grossbourgeoisie gaben grosse Summen für Propagandazwecke ~~aus~~ aus. Trotzdem konnten sie nicht verhindern, dass weite Kreise der Bevölkerung ~~die~~ ihre Machenschaften ~~immer~~ zu durchschauen begann. Diese Auseinandersetzungen zwischen den Verfechtern einer an den nationalen Interessen orientierten Energiepolitik und den Lakaien der Erdölkonzerne bilden ein Kapitel für sich - wir wollen sie deshalb in einem späteren Beitrag behandeln. Seit Mitte der siebziger Jahre, seit dem Beginn der raschen Preissteigerungen für Erdöl, konzentriert sich der Kampf für eine nationale Energiepolitik um einen neuen Schwerpunkt. Die Entwicklung der letzten Jahre hat gezeigt, wie recht die demokratischen Kräfte unseres Landes hatten, als sie gegen die künstlich herbeigeführte Abhängigkeit von dem importierten Erdöl auftraten. Heute gibt es niemanden mehr, der diese Abhängigkeit nicht beklagt und die verstärkte Ausnutzung von Wasserkraft und Braunkohle verlangt.

Das eigentliche Problem liegt heute anders: Die Erschliessung der einheimischen Energiequellen und die Sicherstellung der Energieversorgung setzt vor allem den Bau von Kraftwerken voraus. Da jedoch gegenwärtig die gesamte Ausrüstung der Kraftwerke (Gas- und Wasserturbinen, Generatoren, Transformatoren, Schalt-, Regel- und Messeinrichtungen)

importiert werden müssen, sind im Durchschnitt über 50 % der Investitionskosten für ein Kraftwerk als Devisen (zum Kauf von Ausrüstungen) bereitzustellen. Berücksichtigt man die seit Jahren zunehmenden Handelsbilanzdefizite und die chronische Devisenknappheit, so wird es offensichtlich, dass der Importbedarf der im Bau befindlichen und bereits geplanten Kraftwerke nicht gedeckt werden kann.

Das ist jedoch kein unlösbares Problem, wenn man bereit ist, die entsprechenden Konsequenzen zu ziehen. Man könnte mit nur einem Bruchteil der für den Import der Kraftwerksausrüstungen benötigten Devisen eine eigene Industrie für solche Ausrüstungen bauen, die die Importabhängigkeit auf diesem Gebiet grundsätzlich beseitigen würde.

Doch die Weltbank und die westlichen Länder (einschliesslich BRD), die unter bestimmten Bedingungen bereit sind, Kredite für den Kauf von Generatoren, Turbinen usw. bereitzustellen, weigern sich beharrlich, den Aufbau einer eigenen Kraftwerksindustrie in der Türkei mit Krediten zu unterstützen: offensichtlich wollen sie diesen lukrativen Markt nicht verlieren. Die jetzige Situation ist für sie auch insofern vorteilhaft, als sie ihnen die Möglichkeit gibt, die Industrialisierungspolitik der Türkei weitgehend zu beeinflussen. So hat z.B. die Weltbank dem Projekt eines grossen Braunkohlekraftwerks in Elbistan erst zugestimmt und grünes Licht für die Kredite der westlichen Länder gegeben, nachdem die türkische Regierung einen drastischen Erhöhung der Strompreise ~~zugestimmt~~ hatte. Auch die Tatsache, dass die unternehmerischen Potenzen des türkischen Privatk-

/---/ akzeptiert

pitals zum Aufbau einer Kraftwerksindustrie nicht ausreicht und deswegen ein solches Werk als staatlicher Betrieb errichtet werden muss, stellt für die NATO-Länder ein Stein des Anstosses dar. Bekanntlich ist die Bekämpfung des staatlichen Sektors und die Förderung der Privatinitiative das wichtigste Ziel der "Wirtschaftshilfe" jener Länder.

Die reaktionäre Militärdiktatur, die in unserem Land seit nunmehr einem Jahr herrscht, setzt in die Wirtschaftspolitik der Demirel-Regierung fort. Die Interessen des Grosskapitals, der ausländischen und einheimischen Monopole hatten bis heute in fast allen Entscheidungen der Junta den ~~absoluten~~ Vorrang. Das gilt auch für die Energiepolitik. Die Generale, die sich so gern und so oft auf den Kemalismus berufen, hintertreiben den Aufbau der elektromechanischen Industrie, obwohl diese Frage bereits 1935 (also ~~in der Zeit~~ Kemal Atatürks) positiv entschieden wurde. So ist die Türkei heute weiter denn je entfernt, die grossen Probleme der Energieversorgung zu lösen. Denn wie ein türkisches Sprichwort gagt: Mit Kübelweise herangeschlepptem Wasser kann man keine Mühle betreiben...

/-- zu Lebzeiten

---/

/k /bes

Tabellen

Tabelle 1

Jährlicher Pro Kopf Verbrauch an Strom (kWh)

1960 ^a	1965 ^a	1970 ^b	1975 ^b	1979 ^c
86	135	205	330	435

Quellen:

- a) Statistical Yearbook of Turkey 1968, S. 235
- b) Statistical Yearbook of Turkey 1977, S. 199
- c) TSKB, Elektrik Makina ve Gereçleri, S. 17

Tabelle 2

Jährlicher Pro Kopf Verbrauch an Strom (kWh)

Türkei (1979)	435
Malta (1975)	1053
Portugal (1975)	1207
Griechenland (1975)	1675
Spanien (1975)	2139
Irland (1978)	2785
Italien (1978)	2826
Frankreich (1978)	3876
BRD (1978)	5243

Quelle: TSKB, Elektrik Makina ve Gereçleri, S. 17

TÜRKİYE SOSYAL TARİHİNE İSTİRAZ

Enerji Somun

74 000 Gwh Türkiye
rezervi.
hidrolik enerji ~~kaynağı~~ (4. B.Y.K.P.
S. 394), ki bunun altında daha da
fazla olduğu tahmin ediliyor
(yine DPT tarafından)

Oysa 1977 yılında hidrolik kaynaklı
~~ve~~ elektrik enerjisi üretimi.

yaklaşık 8 592 Gwh idi.

(4. B.Y.K.P, S. 398). Buna göre

Türkiye hidrolik ~~kaynağı~~ enerji
kaynaklarının ^(yalnızca) % 11,6 sın

değerlendiriyorduk. Aynı oran linyit

için 1978'de yalnızca "görünür" linyit
yataklarının ele alarak % 0,4, "görünür"
ve "muhtemel" yataklar ele alarak % 0,3

idi.

(aynı yerdeki veriler)

Buna karşın 1978 yılında
Linyitin ~~birim~~ toplam ticari
enerji üretiminde içindeki
payı % 15,8; ardından
alınacak zonda olan petrolün
ise % 64,4 idi. Hidrolik enerji
ise % 8,1'lik bir paya sahipti.
(4.B.Y.K.P., S. 396) (3)

(Bunun elektrik enerjisi içindeki
payının ise bkz: 4. B.Y.K.P.,
S. 398)

→ Ayrıca: Elektrik Tüketicileri
Odası Genel Kurul Raporu.
1976

1979 Mali Yılı içinde toplanan vergiler :

Gelir Vergisi : 190 milyar 525 milyon lira

Dolaylı vergiler: 110 milyar lira

Servet vergileri 2 milyar 836 milyon lira

Dış ticaret vergileri 70 milyar lira

Toplam vergi geliri 403 milyar 836 milyon lira

Bu kalemlerin toplamı

373 milyar 360 milyon lira ediyor!

Buna kurumlar vergisi v.s. eklenecek!

Gelir vergisinin 125 milyarlık bölümünün ücretliler ödedi. Böylece ücretlilerin vergi yükümlülükleri içindeki oranları % 64 iken ödenen gelir vergisindeki payları % 66,1 oldu.

Buna karşılık yıllık bildirimle vergilenenler verginin ancak % 30'unu ödediler.

(Cumhuriyet, 14.10.80, 54)

• Dikkat: Kurumlar vergisi ile gelir vergisi toplamının doğrulmasına bakmak gerek!

5.363

- a: Türkiye İstatistik Yıllığı 1968, S. 344-347
b: cari üretim amilleri hesaplarıyla, Türkiye Millî Geliri, DİİE Yayın No. 536, 5.3
c: Türkiye İstatistik Yıllığı 1977, S. 346
d: cari üretim amilleri hesaplarıyla, Türkiye İstatistik Yıllığı 1977

	1963	1973	gelir vergisi g.s.m.h. payı	gelir vergisi g.s.m.h. payı
Tarım	2,3 ^a 40,0 ^b 2,6 ^c	26,5 ^d		
İnşaat	3,2 ^a 5,5 ^b 5,8 ^c	5,4 ^d		
Ticaret, banka ve sigortacılık	52,7 ^a 9,8 ^b 64,1 ^c	75,3 ^d		
Hizmetler	15,6 ^a 4,7 ^b 5,0 ^c	5,1 ^d		
İnşaat Sanayii	23,5 ^a 13,3 ^b 18,7 ^c	17,1 ^d		

(1)

Vergi yükü anaekilerin sırtında

"gelir vergisi yükünün yaklaşık % 65'i
toplum kullanabilir gelir 1/3'ünü alan
üçte ve maaşların üstünde kalmıştır."

[III. Plan döneminde] (D.B.Y.K.P., S. 23) (1)

~~Dolaylı vergi~~

En büyük bölümü anaekiler
tarafından ödenen dolaylı vergilerin toplam
vergiler içindeki payı 1972-77 yıllarında
% 49,2 idi. (D.B.Y.K.P., S. 91) (2)

İk. kaynak:

D.B.Y.K.P., S. 23

TIP Planı, S. 330 ve devam.

Vergilerin dağılımı, gelir dağılımı gibi
Türkiye'de sosyal ilişkilerin özünü ortaya
koyan konularda ~~çok~~ yeterli araştırmalar
ve yayınlar yok. Egemen sınıflar ülkeyi
nefel sömürdüklerini gizlemek için bu kon-
ularla ilgili yayınları engelliyorlar. Yine de
DPT, Türkiye Bakanlığı uzmanları ve TIP
tarafından ortaya konulan verilerin hepsi de
ülkemizde ~~gelir dağılımı~~ ulusal gelir

olan payının sermaye sahiplerine ~~hakk~~
el konulduğum, buna karşılık vergilerin
en büyük kısmının işi ve menkul kıymetlerden
ödediğini gösteriyor.

1971 yılı DPT'nin yaptığı "Gelir Dağılımı 1973" ⁽³⁾
araştırmasına göre ülkelerin toplam nüfus içinde
deh. payı % 37,0 iken toplam gelirdeh. payı
% 31,9 idi. Buna karşılık sermaye sahipleri,
büyük şirketler ve rektör mülk sahipleri nüfus
içinde payı % 10,7, toplam gelirden aldığı
pay ise % 35,2 idi. (D.D.T.K.P, S. 23)

1973'te buğün kadar fiyattan %
arttığını hesaba katarsak, bu denge
dağılımının buğün çok daha dengeye tiğün
onlayabiliriz.

Bir de dolaysız öde vergi bakalım. TIP'in yaptığı
hesaplara göre kar, rent ve faiz geliri sahip-
lerinin ortalama geliri, ülkeler arasında
1976'da 44 misli fark olduğu halde,
ödedikleri vergi, gelirlerinin en çok % 10'u
% 10'u kadardır. Buna karşılık ülkeler
gelirlerinin % 27'sini vergi olarak ödediler.

(TIP Planı, S. 333)

Türkiye'de burjuvazinin vergi yükünü anekdotlarla yüklemek (3)
işin bizzat burjuvaziye ~~ve~~ ilk gel var.

Maliye Bakanlığı yetkililerine açıklanan
ve TİP tarafından da ~~da~~ tebliğlanan
bilgiler göre, 1976'da toplam 16,7
milyar TL ~~ve~~ dolaylı vergi ödeyen

"kar, rant ve faiz geliri" sahipleri, aynı yılda
52,9 milyar TL vergi kazırdılar. (5) (TİP Planı, S. 337)

~~Diğer biri de, burjuvazi kendi yaptığı
yasalara göre ödemeyi gerekçe veriyor.
anlık öde öde.~~ Burjuvazi tarafından

53 milyar TL vergi kazıran yapılan vergi-
nin büyüklüğünü görebilmek için, 1976
yılında ödenen toplam dolaylı vergilerin
60 milyar TL tuttuğunu hatırlatalım.

~~bu~~ (D.B.Y.K.P, S. 89). (6) Üstelik bu

53 milyara, küçük işverimler tarafından
yapılan ve 27 milyar TL tuttuğu
belirli vergi kazancı dahil değildir.

(TİP Planı, S. 337). (7)

Birincisi, vergi yasaları işi ve emekçilerin en temel çıkarlarını
götürme almıyor. Örneğin işçileri ücretten bile vergi alıyor.
İkincisi, egemen sınıflar büyük çapta vergi kaçaklığı yapıyorlar.

Görüldüğü gibi işçileri ücretten bile vergi kesen ve emek eden burjuvazi
sıra kendine gelince kendi yaptığı yasalara göre ödemeyi gerekçe
verginin ~~ve~~ dörtte birini bile ödemiyor!

götürme
vird!

EK TABLO 1: BÜYÜK KOÇ AİLESİ

[illegible]

EK TABLO 2: KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ VE İŞTİRAKLERİ I

(KİT'lerin sermayesinin yüzde 50'sinden fazlasına sahip olduğu iştirakler)

Sektörler	Anadolü Bankası A.Ş.	Çay Kurumu	Devlet Malzeme Ofisi	Devlet Yatırım Bankası	EtiBank	Et ve Balık Kurumu	Güneş Matbaacılık T.A.Ş.	Makine ve Kimya Endüstriyel Kurumu	Petrol Ofisi	Sümerbank	Toprak Mahsulleri Ofisi	T.C. Devlet Demiryolları	T.C. PTT İşletmeleri	T.C. Ziraat Bankası	T. Uçak Sanayi A.Ş.	T. Demir ve Çelik İşletmeleri	T. Elektrik Kurumu	T. Kömür İşletmeleri Kurumu	T. Selüloz ve Kağıt İşletmeleri	T. Süt Endüstrisi Kurumu	T. Ziraat Donatım Kurumu	Adıyaman Pamuklu Dokuma Sanayi A.Ş.	Aksaray Azmi Milli T.A.Ş.	Antalya Pamuklu Dokuma Sanayi T.A.Ş.	Bergama Pamuk İpliği ve Dokuma San. T.A.Ş.	Bursa Soğuk Depoculuk Ltd. Şti.	Tasfiye Halinde Elektrometalurji Sanayi A.Ş.	Güney Doğu Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Nevşehir Pamuklu Dokuma Sanayi A.Ş.	TAKSAN Türk Takım Tezgahları San. Tic. A.Ş.	Abant ve Bolu Cerrasi Turizm A.Ş.	Alyon Cimento Sanayi T.A.Ş.	Ankara İmar Ltd. Şti.	Balkesir Cimento Sanayi T.A.Ş.	Bartın Cimento Sanayi T.A.Ş.	BOTAŞ Boru Hatlarıyla Petrol Taşıma A.Ş.	Corum Cimento Sanayi T.A.Ş.		
Hazine	90,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	96,15	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	55,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00					52,0	55,0												
EtiBank																																							
Et ve Balık Kurumu																										52,0	55,0												
Makina ve Kimya Endüstriyel Kurumu																																							
Petrol Ofisi																																							
Sümerbank																						89,76		81,62	72,27				88,75	10,0									
Toprak Mahsulleri Ofisi																																							
T.C. Devlet Demiryolları																							52,7																
T.C. PTT İşletmeleri																																							
T.C. Ziraat Bankası																							30,4	1,25	4,00														
T. Uçak Sanayi A.Ş.																																							
T. Demir ve Çelik İşletmeleri																																							
T. Elektrik Kurumu																																							
T. Kömür İşletmeleri Kurumu																																							
T. Selüloz ve Kağıt İşletmeleri																																							
T. Süt Endüstrisi Kurumu																																							
T. Ziraat Donatım Kurumu																																							
Adıyaman Pamuklu Dokuma Sanayi A.Ş.																																							
Aksaray Azmi Milli T.A.Ş.																																							
Antalya Pamuklu Dokuma Sanayi T.A.Ş.																																							
Bergama Pamuk İpliği ve Dokuma San. T.A.Ş.																																							
Bursa Soğuk Depoculuk Ltd. Şti.																																							
Tasfiye Halinde Elektrometalurji Sanayi A.Ş.																																							
Güney Doğu Sanayi ve Ticaret A.Ş.																																							
Nevşehir Pamuklu Dokuma Sanayi A.Ş.																																							
TAKSAN Türk Takım Tezgahları San. Tic. A.Ş.																																							
Abant ve Bolu Cerrasi Turizm A.Ş.																																							
Alyon Cimento Sanayi T.A.Ş.																																							
Ankara İmar Ltd. Şti.																																							
Balkesir Cimento Sanayi T.A.Ş.																																							
Bartın Cimento Sanayi T.A.Ş.																																							
BOTAŞ Boru Hatlarıyla Petrol Taşıma A.Ş.																																							
Corum Cimento Sanayi T.A.Ş.																																							

[illegible]

(KİT'lerin, sermayesinin yüzde 50'sinden azına sahip olduğu iştirakler)

[illegible]

MALİYE BAKANLIĞI
TETKİK KURULU NEŞRİYATI NO. 173 - 1977

TÜRK BANKACILIĞINDA İŞTİRAKLER
(1966-1974)

S. Yılmaz OCAKCIOĞLU
Bankalar Yeminli Başmurakıbı
A. İhsan KARACAN
Bankalar Yeminli Murakıbı

1977
Danga Matbaası

İÇİNDEKİLER

	Sahife No.
I — GİRİŞ	1
I.A. Çalışmanın Kapsamı	1
I.B. İştirakçiliğin Önemi	1
II — TÜRKİYE'DE MEVCUT BANKALAR VE TASNIFI	3
III — İŞTİRAKLERE TAHSİS EDİLEN SERMAYE	4
IV — MEVDUAT KABUL EDEN BANKALARIN İŞTİ- RAKLERİNİN GENEL GELİŞİMİ	7
IV.A. İştiraklere Tahsis Edilen Sermaye	7
IV.A.1. Mutlak Rakamlar İtibariyle Gelişim	7
IV.A.2. İştiraklerin Aktif İçindeki Yeri	8
IV.B. İştiraklerden Elde Edilen Gelir	9
IV.B.1. Mutlak Rakamlar İtibariyle Gelişim	9
IV.B.2. İştirak Gelirlerinin Toplam Gelirler- deki Payı	9
IV.C. İştiraklerin Randımanı	10
IV.C.1. Randıman Oranlarının Yıllar İtiba- riyle Seyri	10
IV.C.2. İştiraklerin Randımanının Aktiflerin Gelir Sağlama Oranı İle Kıyası	11
IV.C.3. İştiraklerin Randımanı İle Kanuni Faiz Hadleri ve Tahvil Faiz Oranları- nın Kıyası	12
IV.D. İştiraklere Kullandırılan Krediler	12
IV.E. İştiraklerin Sektörel Dağılımı	13
V — BELLİ BAŞLI BAZI BANKALARIN İŞTİRAKLERİ- NİN İNCELENMESİ	14

	Sahife No.
1. Türkiye İş Bankası	14
2. Akbank	21
3. Yapı ve Kredi Bankası	27
4. T. Garanti Bankası	34
5. Türk Ticaret Bankası	38
6. İstanbul Bankası	43
7. Sümerbank	48
8. Etibank	52
9. T.C. Ziraat Bankası	55
10. Türkiye Emlâk Kredi Bankası	59
11. Denizcilik Bankası	64
12. T. Vakıflar Bankası	66
13. Osmanlı Bankası	71
VI — BAZI BANKA İŞTİRAKLERİNİN SERMAYE PİYASASINDAKİ DURUMU	76
VII — BELLİ BAŞLI BAZI BANKALARIN İŞTİRAKÇİLİĞİNİN TOPLU DEĞERLEMESİ	78
VII.A. İncelenen Bankaların Sistemdeki Payı	78
VII.B. İştiraklerin Aktifteki Payı	79
VII.C. İştirak Gelirlerinin Toplam Gelirlerdeki Payı	80
VII.D. İştiraklerin Randımanı	81
VII.E. İştirak Kredileri Oranı	82
VII.F. İştiraklere Tahsis Edilen Kaynağın Aktif İçindeki Payı	83
VII.G. Sonuç Düşünceler	84
ŞEKİLLER :	86
Ek : TÜRKİYE SİNAİ KALKINMA BANKASI	94
BİBLİYOGRAFYA	96

I — GİRİŞ :

İ.A. ÇALIŞMANIN KAPSAMI :

Bankaların iştiraklerinin son zamanlarda reklamlarda çok kullanılan bir slogan haline gelmesi ve iştirak toplamlarının büyük boyutlara ulaşması bizi bu çalışmayı yapmaya sevk etmiştir. Amacımız, bankacılık sistemimizde ve ülke sanayileşmesinde önemli rolü olan bu konunun mevcut verilere göre araştırılıp durumun ortaya konmasını sağlamaktır.

Çalışmamızda hemen tamamıyla yayınlanmış verileri kullandık. Bu konuda «Türk Bankacılığının içinde olmayan» üçüncü bir şahıs gibi davranılmıştır.

İnceleme dönemi olarak 1966-1974 yılları arası alınmış bulunmaktadır. Çalışma esas itibariyle istatistiksel bir yöntemle yapılmış, mümkün olduğu kadar yorum ve değerlendirme yapmaktan kaçınılmıştır. Yapılan yorumlar ise mevcut yayınlanmış bilgiler çerçevesinde üçüncü şahsın yapabileceği değerlendirmeleri aşmamıştır.

İştiraklerin hukukî ve muhasebe yönü üzerinde durulmamıştır.

Ayrıca iştirak edilmiş firmaların, malî ve ekonomik yapıları, kârlılık ve üretim durumları ile de ilgilenilmemiştir.

İ.B. İŞTİRAKÇİLİĞİN ÖNEMİ :

«İştirakler, geleneksel anlayışa göre, ticaret bankacılığının değil iş bankacılığının fonksiyonudur. Ancak iktisadi gelişme koşulları, birçok ülkelerde mevduatla çalışan bankaları sanai iştiraklere bağlanmağa yöneltmiştir.

i) Ticaret bankaları, sanayie giderek genişleyen ölçüde kredi açmağa başlamışlardır. Açtıkları kredinin güvenliği bakımından, borçlu firmalar faaliyetini yakından izlemek ihtiyacını duymuşlardır. Sınai etüd ve istihbarat servisleri kurmuşlardır. Projeleri incelemek ve borçlu firmalara yardımcı olmak için kalifiye teknik elemanlar, muhasebe uzmanları, iktisatçılar ve pazarlamacılar çalıştırmışlardır. Fon kullanımının selâmeti düşünülerek aldıkları tedbirler, onlara avantajlı iştiraklere girmek fırsatlarını da hazırlamıştır. Kredi açtıkları firmalara hissedar olmaları ve yönetim kurullarına girmeleri, bunların kontrolünü de kolaylaştırmıştır.

ii) Bazı firmalar yönetim kusurları, döner sermaye yetersizliği veya pazarlama güçlükleri dolayısıyla aldıkları kredileri ödemekte zorluklara uğrayabilirler. Bankalar reorganizasyon tedbirleriyle ve fon tahsisleriyle durumun düzelebileceğini tesbit ederlerse, plasmanlarını güven altına almak için sermaye katkısında bulunabilirler.

iii) Bankaların fon kaynaklarında, vâdeli mevduatın yeri artan bir önem kazanmıştır. Vadeli mevduat, maliyeti yüksek bir fon kaynağıdır. Bankalar, vadeli mevduatı randımanlı ve değerleri yükselebilecek hisse senetlerine yatırmağı tercih edebilirler.

iv) Büyük ticaret bankaları, birçok ülkelerde devletleştirilmiştir. Hükümetler, kamu ve özel sektör ticaret bankalarından iktisadi ve politik yarar gördükleri teşebbüslere iştirak etmelerini ve kredi açarak desteklemelerini isteyebilirler.

v) Devlet tahvilleri ve hazine bonoları, ticaret bankalarının aktifinde önemli rakamlara erişmektedir. Faiz geliri kazandıran özel girişim ve kamu sektörü senetleri, enflasyon tahribatına açık portföy değerleridir. Hisse senetleri ise; para erozyonundan aynı derecede zarar görmemektedir. Aktifin reel değerini korumak ve aynı zamanda gelir elde etmek için, ticaret bankaları kronik enflasyonlarda iştiraklerini genişletebilirler.

vi) Bankalar ile holding'lerin iştirak politikaları, iki noktada ayrılır.

Holding aynı veya ayrı iş kollarında çalışan firmaların hisselerini elinde tutan bir malî kurum tipidir. Holding'e bağlı firmalar, birbirini tamamlayıcı nitelikte olabilir. Bazen de, holding'in rolü, sistemin malî koordinasyonuna inhisar edebilir. Holding kazancı, firmaların işletme kârından oluşur. Holding'lerin sermayeleri, kendi öz kaynaklarıdır.

İştiraklere giren ticaret bankalarının bağladıkları sermaye ise, mevduat sahiplerinin parasıdır. Bankalar yatırım inisiyatifini doğrudan doğruya kullanabilirler, kurulmakta veya genişletilmekte olan tesislere ortak olabilirler veya çalışmakta olan firmaları devralabilirler. Ortak oldukları firmaların temettü geliri yanında, bunlara açtıkları kredilerden ve yaptıkları hizmetlerden de kazanç elde ederler.

Bankaların kendi iştiraklerine bağları, holding-fiiliyal ilişkileri derecesinde köklü değildir. Bankalar, çıkarlarına uygun gördüklerinde, iştirak paylarını kısmen veya tamamen devredebilirler.

vii) Sermaye yatırımları, yalnız bankalardan firmalara doğru olmaz. Sanayi firmalarının ve holding'lerin de banka kurdukları veya banka yönetimini ele geçirmeye yetecek miktarda hisse senedi aldıkları

vakidir. 1921-1923 Alman enflasyonunda, bazı büyük sanayi firmaları, önemli malî kurumların hisse senetlerini toplamışlardır. Türkiye'de ve diğer ülkelerde de, sanayicilikten faaliyet alanlarını bankacılığa sirayet ettirmiş firmalar ve iş adamları bulunmaktadır.

viii) Bazı müellifler, Anglo-Sakson ticaret bankalarının sanayi iştiraklerine uzun süre rağbet etmediklerine işaret etmektedirler. Bir bankanın sanayi sektörü ile ilişkileri, Deutsche Bank'ın durumunda görüldüğü gibi açık olmayabilir. Bankalar, dolaylı yollardan sanayie sermaye bağlayabilirler. Sahip veya hissedar oldukları sigorta şirketleri, yatırım ortaklıkları, holding'ler konsorsiyum bankaları ve iş bankaları bulunabilir.» [*]

Bankalar Türk Kapitalizminin en dinamik kesimidir. Bu kurumların elinde önemli miktarlara ulaşan kaynak toplanmaktadır. Bu kaynakların iktisadî kalkınma yönünde kullanılması önem kazanmaktadır. Nitekim Bankalar Kanunu'nun bir çok hükmü ile iktisadi kalkınma yönünde olumlu sahalara yönelmeyi teşvik etmektedir.

Bankalar, yatırımların gerçekleştirilmesinde, yeni yeni işletmeler kurulmasında önemli olan iki unsura sahiptirler. Bu iki unsur teşebbüs gücü ile sermayedir. Bankalar bu iki güç kaynağını kullanarak Türk ekonomisine olumlu katkılarda bulunabilirler. Bu konuda izlenecek yol mevcut kurulu şirketlere iştirak etmek yerine yeni yeni firmaların kurulmasına öncülük etmek olmalıdır. Ancak bu şekilde banka iştiraklerinin ülkenin yatırım hacmine katkısı azamiye çıkacaktır.

Bankaların iştirakler portföyünün seçimi de önemli olmaktadır. Bu seçimde klâsik banka işletmeciliğinin ilkesi göz önünde tutulmalıdır : Likidite, emniyet, kârlılık. Riskinin iyi dağıtılamaması halinde, portföyde ağırlık teşkil eden sektörde veya işletmeler grubu yada işletmede bir kriz portföyü olumsuz yönde etkileyecektir.

İştirak şeklinde katılmaların çeşitli amaçlarla yapılması mümkündür. Örneğin;

- Fonları verimli bir şekilde kullanmak ve kârın maksimizasyonunu sağlamak.
- Kontrol sağlamak. Az bir sermaye ile çok büyük miktarlara ulaşan sermayelerin yönetimini elinde tutmak katılmaların başlıca amacı olabilir.
- Para değerindeki düşmelerden korunmak.

II — TÜRKİYE'DE MEVCUT BANKALAR VE TASNIFI :

1974 yılı sonu itibarıyla Türkiye'de, T.C. Merkez Bankası dahil olmak üzere faaliyette bulunan 44 banka mevcuttur. Bu bankaları şu şekilde tasnif etmek mümkündür.

[*] Feridun Ergin, Kredi sistemi, İstanbul 1975 S: 139 - 141

TABLO : 1

Bankanın Türü	Adedi
1 — T.C. Merkez Bankası	1
2 — Hususi Kanunla Kurulmuş Bankalar	11
3 — Kalkınma ve Yatırım Bankaları	3
4 — Millî Ticaret Bankaları	22
5 — Mahalli Bankalar	2
6 — Yabancı Bankalar	5
Toplam	44

III — İŞTİRAKLERE TAHSİS EDİLEN SERMAYE :

T.C. Merkez Bankası ile Kalkınma ve Yatırım Bankaları dışındaki bankaların 1972-1973-1974 yıl sonları itibarıyla iştiraklerine tahsis ettikleri sermaye miktarları aşağıdaki tabloda T. Bankalar Birliğinin tasnifine uygun olarak gösterilmiştir.

TABLO : 2

İŞTİRAKLERE TAHSİS EDİLEN SERMAYE (000 TL.)

	1972	1973	1974
HUSUSİ KANUNLARLA KURULMUŞ BANKALAR			
a)			
1 — İller Bankası	8 406	9 607	9 607
2 — İstanbul Emniyet Sandığı	491	491	491
3 — T.C. Turizm Bankası	2 435	2 375	6 500
4 — T.C. Ziraat Bankası	270 790	362 777	443 458
5 — T. Emlâk Kredi Bankası	146 676	146 950	147 777
6 — T. Halk Bankası	585	585	585
7 — T. Öğretmenler Bankası	3 629	3 479	3 554
8 — T. Vakıflar Bankası	60 873	79 412	117 386
	493 885	605 876	729 358
b)			
9 — Denizcilik Bankası	125 025	125 025	126 025
10 — Etibank	383 588	393 561	574 507
11 — Sümerbank	746 629	773 274	794 713
	1 255 242	1 291 860	1 495 245
Toplam	1 749 127	1 897 536	2 224 603
YABANCI BANKALAR			
12 — Banka Komerçiyale İtalyana	2 147	2 147	2 147
13 — Banka di Roma	2 070	2 070	2 070
14 — Hollantse Bank - Uni N.V.	50	50	50
15 — Osmanlı Bankası	65 983	80 518	84 515

	1972	1973	1974
16 — Uluslar. Ends. ve Tic. B.	1 412	1 735	1 775
Toplam	71 662	86 520	90 557
MAHALLİ BANKALAR			
17 — Afyon Terakki Servet B.	—	—	—
18 — Sağlık Bankası	—	—	—
Toplam	—	—	—
DİĞER MİLLİ BANKALAR			
19 — Akbank	182 043	315 072	429 623
20 — Anadolu Bankası	2 362	2 878	2 925
21 — Çaybank	—	—	—
22 — Demirbank	12 617	15 680	31 367
23 — Denizli İktisat Bankası	39	46	146
24 — Egebank	2 900	2 900	8 400
25 — Elâzığ İktisat Bankası	—	2	2 402
26 — Eskişehir Bankası	6 058	8 397	8 679
27 — İstanbul Bankası	8 841	63 674	109 116
28 — İşçi Kredi Bankası	1 966	6 560	6 558
29 — Kocaeli Bankası	233	233	233
30 — Milli Aydın Bankası	128	128	128
31 — Pamukbank	4 973	6 123	20 406
32 — Şekerbank	27 750	35 768	50 516
33 — Türk Dış Ticaret Bankası	—	—	—
34 — Türk Ticaret Bankası	71 353	80 368	118 014
35 — T. Bağcılar Bankası	371	361	341
36 — T. Garanti Bankası	58 546	95 252	144 089
37 — T. İmar Bankası	792	847	1 979
38 — T. İş Bankası	610 840	877 725	1 094 867
39 — T. Tütüncüler Bankası	119	113	162
40 — Yapı ve Kredi Bankası	167 673	208 180	234 517
Toplam	1 159 654	1 720 307	2 264 468
Umumi Toplam	2 980 443	3 704 363	4 579 628

Kaynak : T. Bankalar Birliği, Bankaların Yıl sonu Bilânço ve Kâr-Zarar Hesapları

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere ikisi mahallî banka olan 4 bankanın iştiraki yoktur. Bu bankalar; Afyon Terakki Servet Bankası, Sağlık Bankası, Çaybank ve Türk-Dış Ticaret Bankası'dır.

— Hususi Kanunlarla Kurulmuş bankaların iştirakleri toplamının, bankaların toplam iştirakleri içindeki payı 1974 yıl sonu itibarıyla % 48,57'dir. Bu grubun içinde % 67,21 ile en büyük paya özel amaçlı kuruluşlar olan Denizcilik Bankası, Etibank ve Sümerbank sahiptir. Bu üç bankanın iştirakler açısından bankacılık sistemindeki payı % 32,64'tür.

TABLO : 3

B a n k a	Kanunla Kurulmuş Bankalar Grubundaki % Payı	Sistem içindeki % Payı
1 — Sümerbank	35,72	17,35
2 — Etibank	25,82	11,95
3 — Ziraat Bankası	19,93	9,68
4 — T. Emlâk Kredi Bankası	6,64	3,22
5 — Denizcilik Bankası	5,66	2,75
6 — T. Vakıflar Bankası	5,27	2,56
Toplam	99,04	47,51
7 — Diğerleri	0,96 (*)	52,49 (**)
Genel Toplam	100,00	100,00

[*] 5 bankanın payı

[**] 34 bankanın payı

— Diğer Millî Bankaların (Tablo: 1'de Millî Ticaret Bankaları olarak belirtilmiştir) 1974 yıl sonu itibariyle iştirakleri toplamının, toplam banka iştirakleri içindeki payı ise % 49,44'tür. İştirakler açısından bu grup içinde en önemli paya % 48,34 ile T. İş Bankası sahiptir. T. İş Bankasının toplam banka iştirakleri içindeki yeri ise % 23,90'dır. Grubun içinde yer alan bankalardan iştirak miktarı bakımından önemli paya sahip olanların sahip oldukları ağırlık oranları aşağıda bir tablo halinde gösterilmiştir.

TABLO : 4

B a n k a	Diğer Millî Bankalar Grubundaki % Payı	Sistem içindeki % Payı
1 — T. İş Bankası	48,34	23,90
2 — Akbank	18,97	9,38
3 — Yapı ve Kredi Bankası	10,35	5,12
4 — T. Garanti Bankası	6,36	3,14
5 — T. Ticaret Bankası	5,21	2,57
6 — İstanbul Bankası	4,81	2,38
Toplam	94,04	46,49
7 — Diğerleri	5,96 (*)	53,51 (**)
Genel Toplam	100,00	100,00

[*] 16 Bankanın payı

[**] 34 Bankanın payı

— Mahallî Bankaların yukarıda da belirtildiği gibi iştirakleri bulunmamaktadır.

— Yabancı Bankaların toplam banka iştirakleri içindeki payı 1974 yıl sonu itibarıyla % 1,99'dur. Bu grub içinde en önemli paya Osmanlı Bankası sahiptir (Grubun % 93,33'ü ile).

IV — MEVDUAT KABUL EDEN BANKALARIN İŞTİRAKLERİ- NİN GENEL GELİŞİMİ :

Yukarıdaki Tablo: 2 de listesi verilen bankalardan İller Bankası ve T.C. Turizm Bankası bu gelişimin incelenmesinde hesaplamalara dahil edilmemiştir. Bu iki banka faaliyetleri açısından listedeki diğer bankalardan tamamıyla farklı olmaları nedeniyle gözönüne alınmamışlardır.

IV.A. — İŞTİRAKLERE TAHSİS EDİLEN SERMAYE :

IV.A. 1 — MUTLAK RAKAMLAR İTİBARIYLA GELİŞİM :

İştiraklere tahsis edilen sermaye miktarı mutlak rakamlar ve endeks olarak aşağıdaki Tabloda gösterilmiştir.

TABLO : 5

Yıllar	Tahsis Edilen Sermaye (Bin TL.)	Sabit Endeks (1966=100)	Zincirleme Endeks
1966	1 658 682	100,00	100,00
1967	1 704 582	102,77	102,77
1968	1 822 434	109,87	106,91
1969	2 226 502	134,23	122,17
1970	2 425 864	146,25	108,95
1971	2 725 184	164,30	112,34
1972	2 977 985	179,54	109,28
1973	3 692 381	222,61	123,99
1974	4 563 521	275,13	123,59

Yıllık Ortalama Artış % : 13,75

1966-1974 arasında iştiraklere tahsis edilen sermaye 9 yıl içinde 1,75 misli artarak 1.658.682 bin TL. dan 4.563.521 bin TL.ya çıkmıştır. Bu gelişme 1966=100 kabul edildiğinde 1974 te 275,13 gibi bir rakamı ifade etmektedir. İştiraklere tahsis edilen sermaye, en fazla artışı 1969'da % 22,17, 1973 te % 23,99, 1974 te ise % 23,59 ile göstermiştir. 1966-1974 arasında iştiraklere tahsis edilen sermayenin yıllık ortalama artışı % 13,75 olmuştur.

IV.A. 2 — İŞTİRAKLERİN AKTİF İÇİNDEKİ YERİ :

Ticaret bankalarının toplam bilançolarının aktif toplamı tutarları, endeks gelişimleri ve aktif içinde iştiraklerin payı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

TABLO : 6

Yıllar	Aktif Toplam (bin TL.)	Sabit Endeks 1966=100	Zincirleme Endeks	İştiraklerin Aktiflerdeki Payı	Sabit Endeks 1966=100
1966	39 085 179	100,00	100,00	4,24	100,00
1967	45 305 191	115,91	115,91	3,76	88,68
1968	46 554 153	119,11	102,76	3,91	99,22
1969	66 619 814	170,45	143,10	3,34	78,77
1970	70 823 602	181,20	106,31	3,42	80,66
1971	83 567 783	213,81	117,99	3,26	76,89
1972	107 465 411	274,95	128,60	2,77	65,33
1973	134 258 684	343,50	124,93	2,75	64,86
1974	169 808 877	434,46	126,48	2,68	63,21
Ortalama %			20,76	3,35	

1966-1974 arasında iştiraklerin toplam aktifler içindeki payı 1968 ve 1970 yılı hariç sürekli olarak düşmüştür. Tablodan da görüldüğü gibi 1966=100 iken iştiraklerin aktifler içindeki payı endeks olarak 1974 te 63,21'e düşmüştür. 1968 ve 1970 yıllarındaki genel eğilimin tersine olan durumu ise şu şekilde izah edebiliriz. Tablo: 5 ve Tablo: 6 dan da görüldüğü gibi 1968 yılında aktiflerdeki artış % 2,76 iken iştiraklere tahsis edilen sermayedeki artış % 9,87, 1970 yılında, aktiflerdeki artış % 6,31 iken iştirakler kalemindeki artış % 8,95 olmuştur. Toplam aktiflerdeki artışın, iştiraklerdeki artış oranından düşük olması nedeniyle 1968 ve 1970 yıllarında genel eğilimin tersine bir durum ortaya çıkmıştır.

Aslında iştiraklerin aktifler içindeki yüzde payının azalması ise bir bakıma olağandır. Çünkü sabit endeks olarak 1966=100 kabul ettiğimiz zaman 1974'e gelindiğinde toplam aktifler 434,46 olurken iştirakler endeksi ancak 275,13 olabilmıştır. Aynı şekilde 1966-1974 döneminde toplam aktif yıllık ortalama % 20,76 bir artış gösterirken iştirakler yalnızca % 13,75 bir artış göstermiştir.

İştiraklerin aktifler içindeki payı 1966'da % 4,24 iken 1974 te % 2,68 olmuştur. Dönem içinde iştiraklerin aktiflerdeki yeri ortalama % 3,35 dir. 1971'den sonra aktifler içindeki iştiraklerin payı dönem ortalamasından aşağıya düşmüştür.

IV.B. — İŞTİRAKLERDEN ELDE EDİLEN GELİR :

IV.B. 1 — MUTLAK RAKAMLAR İTİBARIYLA GELİŞİM :

Bir malî yatırım olan iştiraklerden elde edilen gelirler yıllar itibarıyla mutlak rakamlar olarak aşağıda gösterilmiştir :

TABLO : 7

Yıllar	İştirak Kârları (Bin TL.)
1966	81 774
1967	98 155
1968	110 645
1969	125 470
1970	113 186
1971	98 715
1972	113 397
1973	204 107
1974	224 439

İştirak Kârları dalgalı bir seyir izlemekle birlikte dönem içinde artmıştır. 1970-1971-1972 yılları düşme yönünde eğilimi yansıtan yıllar olmuştur. İştirak Kârlarını «İştiraklerin Randımanı» ile ilgili bölümde daha iyi değerlendirmek imkânına kavuşabiliriz. Çünkü İştirak Kârları mutlak rakamlar olarak yalnız başlarına çok anlamlı olmayan büyüklüklerdir. Ayrıca iştirak kârları fiyatlar düzeyi ile de yakından ilgili olmaları nedeniyle iştirak kârları için yapılacak bir endeks anlamsız olduğundan iştirak kârları endeksi çıkarılmamıştır.

IV.B. 2 — İŞTİRAK GELİRLERİNİN TOPLAM GELİRLERDEKİ PAYI :

İştiraklerden elde edilen gelirlerin toplam gelirlere olan oranı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir :

TABLO : 8

Yıllar	Toplam Gelirler (Bin TL.)	İştirak Kârlarının Gelirler içindeki Payı %
1966	3 189 983	2,56
1967	3 734 486	2,62
1968	4 414 373	2,50
1969	5 210 585	2,40
1970	5 841 325	1,93
1971	7 252 050	1,36
1972	8 957 103	1,26
1973	11 148 505	1,83
1974	14 405 720	1,55
	% Ortalama	2,00

Görüldüğü gibi iştirak kârlarının banka gelirleri içindeki payı çok düşük oranlarda kalmaktadır. Bu pay eğilim olarak yıllar içinde azalmıştır. İştirak gelirlerinin toplam gelirler içindeki payı 1969 dan itibaren dönemin ortalamasından aşağıya düşmüştür.

IV.C. — İŞTİRAKLERİN RANDIMANI :

İştiraklerden elde edilen gelirler ve bunun toplam gelirler içindeki payı, banka kaynaklarının kullanımının etkinliğini görmek açısından anlamlı değildir. Önemli olan iştiraklerin bankaya sağladığı randıman diğer bir deyişle iştirak yatırımlarının kârlılığıdır. Ancak bu rakamlar kaynakların alternatif kullanımları hakkında bir kıyaslama ve karar verebilme imkânı sağlayacaktır. Burada randımanı kârlılık (rantabilite) ile aynı anlamda kullandığımızı hemen belirtelim.

IV. C. 1 — RANDIMAN ORANLARININ YILLAR İTİBARIYLA SEYRİ :

İştiraklerin randımanı, iştirak kârlarının iştiraklere tahsis edilen sermaye oranlanmasıyla bulunan bir sayısal değerdir. Bunu aşağıdaki gibi gösterebiliriz.

$$\text{İştiraklerin Randımanı} = \frac{\text{İştirak Kârları}}{\text{İştiraklere Tahsis Edilen Sermaye}} \times 100$$

Randıman oranları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

TABLO : 9

Yıllar	Randıman (%)
1966	4,93
1967	5,76
1968	6,07
1969	5,63
1970	4,66
1971	3,62
1972	3,80
1973	5,52
1974	4,91
Ortalama	4,98

Randıman oranlarını global rakamlara dayanarak hesaplamamızın da doğurduğu bir takım problemler vardır. Şöyleki;

— Gecikme (Lag) ler unsurunun gözönüne alınması gerekir. Çünkü Kâr-Zarar tablolarında görülen iştirak kârları bir önceki yıldaki iştiraklere ait gelir kalemlerini yansıtmaktadır.

— Diğer bir problem yatırımların faaliyete geçip kâr dağıtılabilir hale gelmesiyle ilgilidir. Banka bir yatırıma iştirak etmiştir, ancak bu iştirak kuruluş safhasındadır ve bu nedenle kâr dağıtamamaktadır. Halbuki o yatırıma iştirak edilmesi nedeniyle iştirakler kalemi yükselirken iştirak kârlarında herhangi bir yükselme olmamıştır.

— İştirakler kaleminin kompozisyonunu dikkate almak zorunlu gibi görünmektedir. Her iştirak için ayrı ayrı iştirak randımanı hesaplamak bankanın iştiraklerini değerlendirmek açısından önemlidir. Böyle bir düşünce bankacılık sisteminde iştiraklerin sektörler itibariyle randımanlarını hesaplamayı da gerekli kılmaktadır.

— İştiraklerin randımanını değerlendirirken gözönünde tutulması gereken diğer bir önemli konu da iştiraklerin kâr dağıtım politikasıdır.

— Yukarıda Tablo : 9'da verilen rakamlar, sistemin ortalama rakamıdır. Aritmetik ortalama uç değerlerden etkilenen bir merkezi dağılım ölçüsü olması nedeniyle iştiraklerinin randımanı düşük hatta zararda olan bankalarla iştiraklerinin randımanı yüksek olan bankaların ortalamaya katılması yüzünden bulunan rakamlar temsili niteliklerini dağılımdaki eşitsizlik arttıkça kaybederler. İştiraklerin Randımanı açısından bankalar arasındaki farklılıklar ilerideki açıklamalarımız sırasında açıkça görülecektir.

IV.C. 2 — İŞTİRAKLERİN RANDİMANININ AKTİFLERİN GELİR SAĞLAMA ORANI İLE KİYASI :

İştiraklerin randımanını, toplam gelir/Aktif Toplamı olan aktiflerin gelir sağlama oranı ile kıyaslamak iştiraklerin bir alternatif kullanım yeri olarak değerlendirilmesinde önemlidir. Aktiflerin gelir sağlama oranı yıllar itibariyle aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 10

Yıllar	Oran %
1966	8,16
1967	8,24
1968	9,48
1969	7,82
1970	8,25
1971	8,68
1972	8,33
1973	8,30
1974	8,48
Ortalama	8,41

İştiraklerin bankalar sistemine kârlılık olarak katkısı, diğer aktif kullanım yerlerinden daha düşük oranlarda olmuştur.

IV.C. 3 — İŞTİRAKLERİN RANDIMANI İLE KANUNİ FAİZ HADLERİ VE TAHVİL FAİZ ORANLARININ KIYASI:

Randımanın kıyaslanabileceği diğer bir ölçüt'te kanunî faiz hadleridir. Dönem içinde kredilerin genel faiz oranı şöyle olmuştur.

— 1970'e	kadar	% 10,5
— 1973'e	»	% 11,5
— 1974'e	kadar	% 10,5
— 1974'ten	sonra	% 11,5

Bu oranlar ve devlet tahvillerinin dönemdeki faiz hadleri % 6-11 arasında değiştiği gözönüne alınırsa iştiraklerin randımanı bir kaç banka hariç oldukça düşüktür. İştirakler şeklinde yatırım, bankaların çoğu için kârlılık açısından verimsiz bir alandır. Bu da göstermektedir ki bankaların iştirak portföyü kâr amacı dışında başka saiklerle tutulmaktadır. Bunun yanısıra kârlılıkla ilgili konuda iştirak edilen firmaların durumu da rol oynamaktadır.

IV.D. — İŞTİRAKLERE KULLANDIRILAN KREDİLER :

Bankalar Kanunu'nun 51 inci maddesinin 2 nci fıkrası hükmüne göre; bankalar iştiraklerine açmış oldukları kredilerin 39 uncu maddeye göre tasnif edilmiş durumunu üç aylık hesap hülâsaları ile senelik bilâncolarında diğer muamelelerinden ayrı olarak göstermeye mecburdurlar.

39 uncu madde iştiraklere açılan krediler toplamını, ödenmiş sermaye ve ihtiyatlar toplamının % 20 si ile sınırlamış ve 38 inci madde hükmünü mahfuz tutmuştur. 38inci maddenin 6 ncı fıkrasının 1 inci bendi ise bankaların en az % 25 sermayesine sahip bulundukları sanayi, maadin, enerji, nafia hizmetleri, nakliyat ve ihracat işleri ile müstakil teşekküllerine, münhasıran bu işlerinde kullanılmak üzere açtıkları kredilerin hiç bir sınırlamaya tabi olmadığını düzenlemiştir. 38 inci maddenin yukarıdaki hükmü 39 uncu maddenin içinde yer alması gerekirken bir redaksiyon hatası olarak 38 inci madde içinde yer almış ve kanunun bu düzenleme şekli uygulamada malî tablolar ile ilgili olarak bazı yanlış anlamalara ve hatalı bilgi veren sonuçlara sebep olmuştur. Nitekim 51 inci madde de iştiraklere açılan kredilerin malî tablolarda gösterilmesinde 39 uncu maddeye göre tasnif edilmiş şeklin esas alınacağını belirtilmiş olması nedeniyle, 39 uncu maddedeki 38 inci madde-

nin mahfuz tutulması hükmü hiç dikkate alınmadan, gerek üç aylık hesap vaziyetlerinde gerekse bilâncolarda yalnızca % 20 had dahilinde kullandırılan krediler gösterilmektedir.

Bu durum, bankaların yıl sonu bilâncoları ve üç aylık hesap vaziyetlerinin bankaların iştiraklerinin tümüne kullandırılan toplam kredi miktarını tesbitte yetersiz kalmaları sonucunu doğurmaktadır. Bu nedenle, çalışmamızda, iştiraklere kullandırılan kredilerin miktarı ile ilgili sıhhatli rakamların elde edilememesi yüzünden bu konuda tüm bankacılık sistemi için global rakamlar verilememiştir. İleride her banka için verilen iştirak kredileri toplamı bilâncolarda yer alan 39 uncu madde kapsamı içindeki kredi rakamlarından meydana gelmektedir. Hatta bazı bankaların bilâncolarında, 39 uncu maddenin 1 inci fıkrası içinde verdikleri kredileri göstermede dahi yeterince titiz davranmadıkları görülmüştür.

Önemli rakamlara ulaşan iştirak kredilerinin malî tablolarda yalnızca 39 uncu madde içindeki değil 38 inci madde kapsamındakilerinin de ayrıca gösterilmesi hem 51 inci maddenin lâfzı hem de 39 uncu maddenin 2 inci fıkrası açısından gereklidir. Uygulamadaki yanlışlığın düzeltilmesi için üç aylık hesap hülâsası «Talimat ve İzahname»sinin 7 nci maddesinin değiştirilerek, 38 inci madde kapsamı içinde iştiraklere kullandırılan kredilerin «Sair müşteriler» tali hesabından çıkarılarak ayrıca gösterilmesi yasal bir zorunluluktur.

IV. E — İŞTİRAKLERİN SEKTÖREL DAĞILIMI :

Bankalar Kanunu'nun 51 inci maddesi, üç aylık hesap vaziyeti ve bilâncolarda iştiraklere tahsis edilen sermayenin 48 inci maddeye göre tasnifli şekilde gösterilmesini öngörmektedir.

48 inci maddenin 2 inci fıkrası «sanayi, maadin, enerji, nafia, nakliyat ve ihracat» sahalarında faaliyet gösteren firmalara iştiraki düzenlemektedir. 48 inci maddenin 1 inci fıkrası ise yukarıdaki faaliyet sahasının dışında kalan iştirakler ile ilgilidir.

48 inci maddenin sektör tasnifi geniş ve böyle bir araştırmada kullanmak için yetersiz olmasına rağmen bazı bankaların kanunun bu tas-

nif şekline dahi uymadıkları ve iştiraklerine tahsis ettikleri sermayeyi bilâncolarında tek kalem olarak gösterdikleri tesbit edilmiştir. Bu nedenle, çok kaba olsa bile iştiraklerin tüm bankacılık sistemi için 48 inci maddeye göre tasnifli şekli dahi çalışmamızda verilememiştir.

V — BELLİ BAŞLI BAZI BANKALARIN İŞTİRAKLERİNİN İNCELENMESİ :

Tüm bankacılık iştirakleri içinde önemli paya sahip olan bazı bankalar aşağıda ayrı ayrı incelenmişlerdir. Her banka aynı sistematik sıra içinde incelenmiştir.

1 — TÜRKİYE İŞ BANKASI :

Daha önce de belirtildiği gibi T. İş Bankasının sahip olduğu iştirakler toplamı, bankacılık sistemi iştiraklerinin % 23,90'ını, Diğer Millî Bankalar iştirakleri toplamının ise % 48,34'ünü oluşturmaktadır. İştiraklere tahsis edilen sermaye açısından T. İş Bankası bu haliyle Türk Bankacılığının en önde gelen ismidir.

1. A. — İŞTİRAKLERE TAHSİS EDİLEN SERMAYE :

1.A. 1 — MUTLAK RAKAMLAR İTİBARIYLA :

T. İş Bankasının 1966-1974 döneminde iştiraklerine tahsis ettiği sermaye miktarı 48 inci maddedeki tasnifli şekli de içermek üzere aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

TABLO : 11

(000 TL.)

Yıllar	48. m. f. 1	48. m. f. 2	Toplam
1966	18 784	310 467	329 251
1967	18 894	325 961	344 855
1968	18 984	356 795	375 779
1969	18 972	430 632	449 654
1970	19 339	464 892	484 231
1971	20 435	511 905	532 340
1972	22 435	588 405	610 840
1973	23 929	853 795	877 724
1974	28 195	1 066 671	1 094 866

İştiraklere tahsis edilen sermaye miktarı 9 yıllık dönem içinde 3 misli artış göstererek 329.251 bin TL. dan 1.094.866 bin TL. ya ulaşmıştır.

1.A. 2. — İŞTİRAKLERİN AKTİF İÇİNDEKİ YERİ :

T. İş Bankasının iştiraklerinin toplam aktifler içindeki payı yıllar itibariyle aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

TABLO : 12

Yıllar	Aktif Toplamı (000 TL.)	İştiraklerin Ak- tifteki % Payı
1966	6 077 029	5,42
1967	6 557 352	5,23
1968	8 272 264	4,54
1969	10 128 499	4,44
1970	10 803 234	4,48
1971	13 624 760	3,91
1972	18 077 629	3,38
1973	22 422 958	3,91
1974	27 614 772	3,96

İştiraklerin aktif içindeki oranında düşme görülmekle beraber bu düşüşte aktif toplamın iştirakler toplamından daha hızlı büyümesi etken olmuştur.

1.B. — İŞTİRAKLERDEN ELDE EDİLEN GELİR :

1.B. 1 — MUTLAK RAKAMLAR İTİBARIYLA :

1966 - 1974 döneminin iştirak kârları aşağıda gösterilmiştir :

TABLO : 13

Yıllar	İştirak Kârı (000 TL.)
1966	31 192
1967	38 288
1968	40 568
1969	47 936
1970	43 333
1971	49 369
1972	55 401
1973	75 390
1974	102 764

1.B. 2 — İŞTİRAK GELİRLERİNİN TOPLAM GELİRLERDEKİ PAYI :

İştirak gelirlerinin toplam gelirler içindeki payı yıllar itibariyle aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

TABLO : 14

Yıllar	Toplam Gelirler (000 TL.)	İştirak Kârlarının % Payı
1966	501 567	6,22
1967	589 085	6,50
1968	661 158	6,13
1969	813 744	5,89
1970	912 726	4,75
1971	1 149 880	4,29
1972	1 501 757	3,69
1973	1 866 709	3,99
1974	2 473 708	4,15

İştiraklerin aktifler içindeki payının azalmasına paralel olarak iştirak gelirlerinin toplam gelirler içindeki payı da azalmıştır.

1.C. — İŞTİRAKLERİN RANDIMANI :

İştiraklerin randımanı aynı dönem için aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 15

Yıllar	Randıman %
1966	9,47
1967	11,10
1968	10,79
1969	10,66
1970	8,92
1971	9,27
1972	9,07
1973	8,59
1974	9,88

T. İş Bankası, iştiraklerinin randımanı açısından tüm bankacılık sisteminden her yıl iki misli kadar daha randımanlı görünmektedir.

1.D. — İŞTİRAK KREDİLERİ :

Yıl sonu bilânçolarına dayanılarak aynı dönem için bulunmuş iştirak kredileri ile diğer krediler mutlak rakamlarla ve toplam krediler içinde iştirak kredilerinin nisbî payı aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 16
(000 TL. ve %)

Yıllar	İştirak Kredileri	Diğer Krediler	Toplam Krediler	İştirak Kredilerinin % Payı
1966	388 472	2 994 825	3 383 297	11,48
1967	453 323	3 143 501	3 596 824	12,60
1968	524 132	3 741 766	4 265 898	12,28
1969	860 595	4 409 177	5 269 772	16,33
1970	1 002 252	4 954 689	5 956 941	16,82
1971	1 126 664	5 671 805	6 798 469	16,57
1972	1 278 758	7 628 238	8 906 986	14,36
1973	1 651 982	10 825 723	12 477 705	13,24
1974	2 824 014	12 859 255	15 683 269	18,01

Şurası belirtilmelidir ki T. İş Bankası'nın bilançolarında, sıhhati hakkında kesin bir şey söylenemese bile 38 inci madde şumulündeki iştirak kredilerinin de ayrıca gösterildiği anlaşılmaktadır.

İştiraklere kullandırılan kredilerin toplam krediler içindeki payı dönemde sürekli olarak yükselmiş ve 1974 sonu itibariyle yaklaşık olarak 1/5 i olmuştur.

1.E. — İŞTİRAKLERE TAHSİS EDİLEN KAYNAK :

İştiraklere tahsis edilen kaynak deyimi ile iştiraklere tahsis olunan sermaye ve iştiraklere kullandırılan krediler toplamını kastetmekteyiz. Bu rakam banka kaynaklarının ne kadarının iştiraklere ayrılmış olduğunu göstermesi yönünden önemli olup aşağıdaki tabloda mutlak miktarları ve aktif içindeki nisbi payı gösterilmiştir.

TABLO : 17

Yıllar	Tahsis edilen kaynak (000 TL.)	Aktifteki % Payı
1966	717 724	11,81
1967	798 178	12,11
1968	899 911	10,88
1969	1 310 248	12,93
1970	1 486 483	12,76
1971	1 659 003	12,18
1972	1 839 588	10,45
1973	2 529 707	11,28
1974	3 918 881	14,19

Tablodan da görüldüğü gibi 1974 sonunda T. İş Bankasının kaynaklarının % 14'ü iştiraklerini finanse etmede kullanılmıştır.

1.F. — İŞTİRAKLER : 1974

T. İş Bankasının iştiraklerinin faaliyet dalları itibariyle ayrıntılı durumu aşağıdaki tabloda verilmiştir.

TABLO : 18

Faaliyet Dalı	1 9 7 4		1 9 7 3
	(000 TL.)	%	(000 TL.)
Sanayi Şirketleri	961 465	87,83	749 816
Bankalar	86 568	7,92	87 197
Maden Şirketleri	10 000	0,91	10 000
Sigorta Şirketleri	7 411	0,67	7 411
Enerji Şirketleri	9 050	0,82	8 225
Diğer Ticarî Şirketler	15 815	1,44	12 454
Tasfiye Halindeki Şirketler	4 558	0,41	2 568
Toplam	1 094 866	100,00	877 724

Görüldüğü gibi iştirakler içinde en önemli paya sanayi şirketleri sahip olduğundan, bu faaliyet dalındaki iştiraklerin ayrıca ayrıntılı olarak 1974 durumu aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 19

Sanayi Dalı	(000 TL.)	%
Cam Sanayii	209 317	21,77
Gıda Sanayii	178 891	18,61
Kimya Sanayi	156 756	16,30
Metalurji Sanayii	119 322	12,41
Metal İmalât ve Makina Sn.	77 414	8,05
İplik ve Dokuma Sanayi	77 227	8,02
Otomobil ve Lâstik Sanayii	60 530	6,30
Turizm Sanayii	31 355	3,26
Çimento Sanayii	29 024	3,02
Diğer Sanayi Kolları	21 629	2,25
Toplam	961 465	100,00

T. İş Bankasının sahip olduğu iştiraklerin firmalar itibariyle dökümü de aşağıdaki tablodadır.

TABLO : 20

SERMAYESİNE % 10 ORANIN- DAN FAZLA İŞTİRAKİ BULU- NAN ŞİRKETLER	Ş i r k e t i n			
	Nominal Sermayesi	Ödenmiş Sermayesi	Banka İşt- raki Defter Kıymeti	Temettüden Banka Hissesi
SINAI ŞİRKETLER				
GIDA SANAYİİ				
Şeker :				
Adapazarı Şeker Fabrikası T.A.Ş.	30 000 000	27 250 000	5 500 000	521 612
Amasya Şeker Fabrikası A.Ş.	30 000 000	27 250 000	3 850 000	443 979
Kütahya Şeker Fabrikası A.Ş.	26 000 000	23 500 000	5 875 000	687 434
Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.	500 000 000	437 500 000	145 827 505	10 790 005
Yağ :				
Unilever-İş Ticaret Sanayi	55 950 000	55 950 000	11 190 000	9 325 950
İçki :				
Türk Tuborg Bira ve Malt Sn.	35 000 000	35 000 000	3 500 000	1 377 250
Konserve :				
Kayıs Kurutma ve Pulp Fab.	20 000 000	6 875 000	2 513 750	
MADEN SANAYİİ				
Karadeniz Bakır İşletmeleri A.Ş.	600 000 000	600 000 000	88 618 000	
TAŞ-TOPRAK SANAYİİ				
Çimento :				
İzmir Çimento Fabrikası T.A.Ş.	81 000 000	64 500 000	8 130 000	216 468
İzmir Çimento Fabrikası T.A.Ş.				263 952
Konya Çimento Sanayii T.A.Ş.	44 000 000	27 500 000	9 187 500	350 000
Cam :				
Cam Elyaf Sanayii A.Ş.	60 000 000	60 000 000	6 000 000	9 418 500
Çayırova Cam Sanayii A.Ş.	150 000 000	150 000 000	44 850 000	4 770 000
Paşabahçe Cam Sanayii A.Ş.	80 000 000	80 000 000	23 850 000	
Teknik Cam Sanayii A.Ş.	40 000 000	40 000 000	11 850 000	
Topkapı Şişe Sanayii A.Ş.	120 000 000	120 000 000	37 230 000	
Türkiye Şişe ve Cam Sanayii A.Ş.	100 000 000	100 000 000	85 537 000	13 497 000
TEKSTİL SANAYİİ				
Dokuma :				
Balıkesir Pamuklu Dokuma Sa- nayii T.A.Ş.	35 500 000	15 500 000	3 537 125	855 000
İpekiş Mensucat T.A.Ş.	30 000 000	30 000 000	29 500 029	2 398 773
Sentetik İplik :				
Aksa Akrilik Kimya Sanayi A.Ş.	137 500 000	137 500 000	13 750 000	2 234 375
Polylen Sentetik İplik San. A.Ş.	85 000 000	57 500 000	6 600 000	1 382 813
Pamuk İpliği :				
Ceytaş Ceyhan Tekstil Sanayii	60 000 000	60 000 000	9 000 000	
Trakya İplik Sanayii	52 500 000	52 500 000	7 875 000	
LÂSTİK SANAYİİ				
Türk Pirelli Lâstikleri	120 000 000	120 000 000	30 905 000	6 181 000
KİMYA SANAYİİ				
Akdeniz Gübre Sanayii A.Ş.	162 000 000	162 000 000	16 200 000	1 820 100
Koruma Tarım İlaçları	35 000 000	35 000 000	7 252 866	311 816
Lever Brothers (Türkiye) San. ve Tic.	1 894 000	1 894 000	379 000	
PLÂSTİK SANAYİİ				
Keban Holding ve Ort. Plâstik	30 000 000	30 000 000	6 000 000	
DEMİR-MADEN VE MAKİNA				
Metal İmalât :				
Çelik Halat ve Tel Sanayi A.Ş.	27 000 000	27 000 000	2 950 000	474 000
İzmir Metalurji Fab. T.A.Ş.	180 000 000	135 000 000	19 600 000	3 504 000
İzmir Metalurji Fab. T.A.Ş.				576 000
Madeni İnşaat İşleri T.A.Ş.	50 000 000	41 132 500	24 698 000	
Omtaş Otomotiv Transmisyon Aksamı	48 000 000	36 000 000	6 000 000	
Presiz Metal İmalât Sanayii	22 500 000	22 500 000	4 500 000	
Tezsan Takım Tezgâhları San. ve Tic.	50 000 000	50 000 000	18 750 000	
Otomotiv :				
Tofaş Türk Otomobil Fab. A.Ş.	225 000 000	225 000 000	23 625 000	4 725 000

SERMAYESİNE % 10 ORANIN- DAN FAZLA İŞTİRAKİ BULU- NAN ŞİRKETLER	Ş i r k e t i n			
	Nominal Sermayesi	Ödenmiş Sermayesi	Banka İşti- raki Defter Kıymeti	Temettüden Banka Hissesi
Elektrik Motoru : Türk General Elek. Endüs. A. Ş. Wat Elektromek Cih. ve Mot. San. A.Ş.	37 700 000	37 700 000	4 525 000	2 635 264
Elektrik : General Elektrik T.A.O.	120 000 000	52 230 000	16 200 000	
Y e k û n	10' 600 000	10 600 000	2 650 000	1 870 482
BANKALAR	3 492 144 000		748 005 770	80 630 773
Ticaret : Türk Dış Ticaret Bankası A.Ş.	10 000 000	10 000 000	6 727 000	1 009 050
Yatırım : Sınai Yatırım ve Kredi Ban. A.O. Türkiye Sınai Kalkın. Ban. A.Ş. Türkiye Sınai Kalkın. Ban. A.Ş.	40 000 000 193 375 000	40 000 000 193 375 000	25 680 000 47 542 250	1 198 400 6 033 300 745 610
Y e k û n	243 375 000		79 949 250	9 745 807
Turizm : Altınyunus Çeşme Turistik Tesis.	30 000 000	30 000 000	3 000 000	
Ulaştırma : Umumi Mağazalar T.A.Ş.	10 000 000	10 000 000	2 000 000	600 000
Y e k û n	40 000 000		5 000 000	600 000
SİGORTA ŞİRKETLERİ				
Anadolu Anonim Türk Sig. Şir.	1 500 000	1 500 000	682 346	328 850
Ankara Anonim Türk Sig. Şir.	3 000 000	3 000 000	592 500	118 500
Destek Reasürans T.A.Ş.	2 000 000	2 000 000	2 599 500	232 800
Milli Reasürans T.A.Ş.	1 000 000	1 000 000	3 490 460	1 630 750
Milli Reasürans müessis hisse			45 731	375 429
Y e k û n	7 500 000		7 410 555	2 686 329
SAİR TİCARİ ŞİRKETLER				
Evsan Ev Sanayi Aletleri San. ve Tic.	15 000 000	15 000 000	2 500 000	
Gıda ve İhtiyaç Mad. T.A.Ş. (GİMA)	48 000 000	48 000 000	6 000 000	411 247
Hizmet İşleri Ltd. Şti.	250 000	250 000	50 000	
Kültür Yayınları İş Türk Ltd. Şti.	1 500 000	1 500 000	1 489 500	496 500
National Mukayyit Kasa	500 000	500 000	145 000	217 500
Tofaş Oto Ticaret A.Ş.	60 000 000	45 000 000	4 500 000	3 000 000
Y e k û n	125 250 000		14 684 500	4 125 247
KURULUŞ HALİNDEKİ ŞİRKETLER				
Ak-Al Tekstil Sanayi A.Ş.	75 000 000	37 500 000	5 625 000	
Çukurova Kimya ve Yem Sanayi	60 000 000	15 000 000	3 750 000	
Edirne urizm ve Endüstri A.Ş.	500 000	500 000	190 000	
Ege Gübre Sanayi A.Ş.	200 000 000	100 000 000	11 950 000	
Kazlı Deri Sanayii A.Ş.	80 000 000	57 500 000	10 000 000	
Keban Holding ve Ort. Ağın Deri.	12 000 000	12 000 000	2 300 000	
Mensa Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	75 000 000	52 500 000	9 500 000	
Ödemiş Tekstil ve Tic. San. A.Ş.	75 000 000	19 125 000	1 875 000	
Soda Sanayii A.Ş.	310 000 000	265 000 000	103 852 750	
Söğüt Seramik Sanayi A.Ş.	26 000 000	10 500 000	1 950 000	
Taksim Otelcilik A.Ş.	260 000 000	215 000 000	23 000 000	
Türk-Alman Turizm	37 750 000	37 750 000	5 165 000	
Upaş Uşak Elektro Porselen	20 000 000	12 300 000	1 000 000	
Y e k û n	1 231 250 000		180 157 750	
Sermayesine % 10 nispetinden az iştiraki bulunan şirketler	9 654 686 000	7 789 082 028	54 481 600	4 960 396
Tasfiye Halindeki Şirketler			4 557 596	7 748
Kıbrıs Şubemiz İştirakleri			619 830	6 612
UMUMİ YEKÜN	14794205000		1 094 866 851	102 763 912

2 — AKBANK :

Akbank, iştiraklere tahsis ettiği sermaye açısından, tüm bankacılık sisteminin % 9,38'ini, Diğer Millî Bankalar grubunun ise % 18,97'sini oluşturan bir bankadır.

2.A. — İŞTİRAKLERE TAHSİS EDİLEN SERMAYE :

2.A. 1. MUTLAKRAKAMLAR İTİBARIYLA :

1966-1974 döneminde iştiraklere tahsis olunan sermaye 48. m. ay-
rımı da gözönüne alınarak aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 21

(000 TL.)

Yıllar	48. f. 1	48. f. 2	Toplam
1966	3 343	22 536	25 929
1967	2 206	47 626	49 832
1968	2 193	78 294	80 487
1969	3 329	115 669	118 998
1970	3 616	126 098	129 714
1971	3 766	141 563	145 329
1972	4 067	177 975	182 042
1973	7 494	307 878	315 072
1974	19 639	409 984	429 623

Akbank'ın iştiraklerine tahsis ettiği sermaye miktarı dönemde normalin çok üzerinde bir artış göstermiştir. Nitekim 1966-1974 arasında bankacılık sisteminin iştiraklere tahsis edilen sermaye artışı 2 misli kadarken bu Akbankta 16 misli gibi normalin çok üzerinde bir artış göstermiştir. Bu konu ileride bizi daha fazla meşgul edecektir.

2.A.2. İŞTİRAKLERİN AKTİF İÇİNDEKİ YERİ :

Yıllar itibariyle iştiraklerin aktif toplamı içindeki payı aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 22

Yıllar	Aktif Toplamı (000 TL.)	İştiraklerin Ak- tifteki % Payı
1966	1 347 070	1,92
1967	1 656 722	3,01
1968	2 209 792	3,64
1969	3 034 227	3,92
1970	3 541 410	3,66
1971	4 900 527	2,96
1972	7 869 892	2,31
1973	10 114 957	3,11
1974	12 466 896	3,44

Mutlak rakamların yanı sıra iştiraklerin aktif içindeki payı da dönem boyunca sürekli olarak yükselmiştir.

2.B. İŞTİRAKLERDEN ELDE EDİLEN GELİR :

2.B.1. MUTLAK RAKAMLAR İTİBARIYLA :

1966-1974 yıllarının iştirak kârları mutlak rakamlar itibariyle aşağıdaki gibidir.

TABLO : 23

Yıllar	İştirak Kârı (000 TL.)
1966	1 987
1967	2 589
1968	3 023
1969	3 742
1970	5 915
1971	9 464
1972	18 185
1973	29 920
1974	35 288

İştirak kârları fiyatlar düzeyinin etkisi yanısıra iştiraklere tahsis edilen sermayeye paralel olarak önemli ölçüde artmıştır.

2.B.2. İŞTİRAK GELİRLERİNİN TOPLAM GELİRLERDEKİ
PAYI :

Toplam gelirler ve bunun içinde iştirak kârlarının payı aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 24

Yıllar	Toplam Gelirler (000 TL.)	İştirak Kârlarının % Payı
1966	105 858	1,87
1967	136 326	1,90
1968	170 708	1,77
1969	222 226	1,68
1970	276 020	2,14
1971	396 686	2,88
1972	612 344	2,97
1973	811 835	3,68
1974	1 015 862	3,47

2.C. İŞTİRAKLERİN RANDIMANI :

1966-1974 dönemi için iştiraklerin randımanı aşağıdaki gibidir.

TABLO : 25

Yıllar	Randıman %
1966	7,66
1967	5,19
1968	3,75
1969	3,14
1970	4,56
1971	6,51
1972	9,99
1973	9,50
1974	8,21

Akbank'ta, T. İş Bankası'nı da olduğu gibi iştiraklerin randımanı bankacılık sisteminin iştirakler randımanından 1971 den itibaren önemli ölçüde yüksek olduğu görülmektedir.

2.D. — İŞTİRAK KREDİLERİ :

Akbank'ın da iştirak kredilerini bilançoda gösterilmesinde T. İş Bankasına benzer bir durum olup, bu kredilerin 38.m. şumülü içinde açılan kredileri de kapsadığı anlaşılmaktadır. Ancak bu rakamın sıhhat derecesi konusunda bir şey söylenemez.

TABLO : 26

(000 TL. ve %)

Yıllar	İştirak Kredileri	Diğer Krediler	Toplam Krediler	İştirak Kredilerinin % Payı
1966	42 779	745 821	788 600	5,42
1967	92 749	881 924	974 673	9,51
1968	120 678	1 142 957	1 263 635	9,55
1969	173 982	1 483 294	1 657 276	10,50
1970	257 956	1 754 091	2 012 047	12,82
1971	319 870	2 573 030	2 892 900	11,05
1972	515 711	4 076 212	4 591 923	11,23
1973	876 114	4 828 666	5 704 780	15,35
1974	1 163 594	5 644 825	6 808 419	17,09

İştirak kredilerinin toplam krediler içindeki payı 1966-1974 döneminde yaklaşık olarak 3 misli artış göstererek % 5,42 den % 17,09'a yükselmiştir.

2.E. — İŞTİRAKLERE TAHSİS EDİLEN KAYNAK :

İştiraklere tahsis edilen kaynak aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 27

Yıllar	Tahsis edilen Kaynak (000 TL.)	Aktifteki % Payı
1966	68 708	5,10
1967	142 581	8,61
1968	201 165	9,10
1969	292 980	9,65
1970	387 670	10,95
1971	465 199	9,40
1972	697 754	8,86
1973	1 191 185	11,78
1974	1 593 217	12,78

2.F. — İŞTİRAKLER : 1974

Akbank'ın sahip olduğu iştirakler aşağıda ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

TABLO : 28

31 ARALIK 1974 SONU			
İŞTİRAKİN ADI	Sermayesi (000)	İşt. % si	Bankaca Öden. Mik.
BANKALAR			
T. Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	193 375	1,60	3 184 880
Sınai Yatırım ve Kredi Bankası A.O.	40 000	10	4 000 000
T. Halk Bankası A.Ş.	1 000 000	—	5 500
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	300 000	0,12	848 250
SİGORTA ŞİRKETLERİ			
Aksigorta A.Ş.	10 000	98,75	3 950 000
Atlantik Sigorta A.Ş.	—	—	—
Doğan Sigorta A.Ş.	1 000	38,44	11 544 740
Tam Hayat Sigorta A.Ş.	7 000	10	700 000
SANAYİ ŞİRKETLERİ			
ÇİMENTO SANAYİİ			
Akçimento Ticaret A.Ş.	105 000	17,36	19 582 500
Çukurova Çimento Sanayii T.A.Ş.	62 000	1,03	640 000
Çimsa Çimento Sanayi ve Ticaret A.Ş.	120 000	26,88	32 262 000
TEKSTİL SANAYİİ			
Bossa Ticaret ve Sanayi İşletmeleri T.A.Ş.	60 000	38,33	74 375 000
Kordsa Kord Bezi Sanayi ve Ticaret A.Ş.	100 000	30,84	30 838 000
Sasa Sun'i ve Sentetik Elyaf San. A.Ş.	275 000	25	45 375 000
Teksa Tekstil Ticaret ve Sanayi A.Ş.	100 000	32,30	20 250 000
Yünsa Yünlü Sanayi ve Ticaret A.Ş.	40 000	25	10 000 000
YAĞ SANAYİİ			
Ayeksa Yağ Sanayi ve Ticaret A.Ş.	13 500	33,33	4 500 000
Marsa Margarin Sanayi A.Ş.	32 000	96,60	28 072 845
Yağsa Yağ Sanayii A.Ş.	5 000	58,90	9 036 050
OTOMOTİV SANAYİİ			
Ak-Kardan Sanayi ve Ticaret A.Ş.	30 000	33,99	10 195 000
Anasa Anadolu Nissan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.	10 000	10	250 000

31 ARALIK SONU

İŞTİRAKİN ADI	Sermayesi (000)	İşt. % si	Bankaca Öden. Mik.
Donatma Donatım Sabancı Traktör San. ve Tic. A.Ş.	32 200	25	2 012 500
Goodyear Lâstikleri T.A.Ş.	81 000	0,06	90 000
Lassa Lâstik Sanayi ve Ticaret A.Ş.	400 000	25,15	29 436 250
Oto-Yol Sanayi A.Ş.	60 000	27	11 501 666
MADEN SANAYİİ			
Çelik Halat ve Tel Sanayii A.Ş.	27 000	5,37	1 450 000
Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	567 460	0,88	5 000 000
Karadeniz Bakır İşletmeleri A.Ş.	600 000	1,66	10 000 000
Nasaş Alüminyum Sanayii ve Ticareti A.Ş.	195 000	10	16 125 000
DİĞER SANAYİ ŞİRKETLERİ			
Birleşik Alman İlaç Fab. Türk Ltd. Şti.	26 430	15	5 847 000
İstanbul Turizm ve Otelcilik A.Ş.	175 000	2,57	4 500 000
Olmuk Mukavva Sanayii ve Ticaret A.Ş.	75 000	33,65	16 825 000
ENERJİ ŞİRKETİ			
Çukurova Elektrik A.Ş.	325 000	4,85	12 113 900
TİCARET ŞİRKETLERİ			
Akova Ticaret T.A.Ş.	500	91	227 500
Ak Yayınları Ltd. Şti.	500	99,40	497 000
İstanbul Oto A.Ş.	24 000	15	2 700 000
Oto-Yol Pazarlama A.Ş.	—	—	—
Bimsa Bilgi İşlem Mer. Tic. ve San. A.Ş.	—	—	—
TASFİYE HALİNDEKİ ŞİRKETLER			
T. Maden Bankası A.Ş.	12 000	6,25	187 500
Güney Cam Fabrikaları A.Ş.	10 000	15	375 000
Uygun Gıda ve İhtiyaç Mad. Pazarl. A.Ş.	514	—	14 000
Toplam			428 512 081

3 — YAPI VE KREDİ BANKASI :

1974 sonu itibariyle Yapı ve Kredi bankasının iştirakleri toplamının tüm bankacılık iştirakleri içindeki payı % 5,12, Diğer Millî Bankalar Grubu içindeki payı % 10,35 tir.

3.A. İŞTİRAKLERE TAHSİS EDİLEN SERMAYE :

3.A.1 — MUTLAK RAKAMLAR İTİBARIYLA :

İştiraklere tahsis edilen sermaye aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 29
(000 TL.)

Yıllar	48. m. f. 1	48. m. f. 2	Toplam
1966	—	70 228	70 228
1967	—	74 518	74 518
1968	1 230	65 448	66 678
1969	1 218	91 173	92 391
1970	10 169	114 708	124 877
1971	9 944	135 742	145 686
1972	15 560	152 113	167 673
1973	15 562	192 618	208 180
1974	15 048	219 470	234 518

Yapı ve Kredi Bankasının iştiraklerindeki artış sistemdeki artış kadardır.

3.A. 2 — İŞTİRAKLERİN AKTİF İÇİNDEKİ YERİ :

İştiraklerin aktif içindeki % payı ve aktif toplamı aşağıda bir tablo halinde verilmiştir.

TABLO : 30

Yıllar	Aktif Toplam (000 TL.)	İştiraklerin Aktifteki % Payı
1966	2 430 156	2,89
1967	2 995 186	2,49
1968	3 713 258	1,79
1969	4 918 318	1,88
1970	5 730 389	2,18
1971	7 349 196	1,98
1972	10 300 997	1,63
1973	13 156 603	1,58
1974	15 096 791	1,58

Yapı ve Kredi Bankasının iştiraklerinin aktifteki payı sistemin ortalamasından düşüktür.

3.B. İŞTİRAKLERDEN ELDE EDİLEN GELİR :

3.B. 1 — MUTLAK RAKAMLAR İTİBARIYLA :

Mutlak rakamlar itibariyle kârların yıllar itibariyle gelişimi aşağıdaki gibidir.

TABLO : 31

Yıllar	İştirak Kârı (000 TL.)
1966	7 518
1967	8 212
1968	7 344
1969	9 337
1970	13 853
1971	13 883
1972	2 786
1973	14 429
1974	15 761

3.B. 2. — İŞTİRAK GELİRLERİNİN TOPLAM GELİRLERDEKİ PAYI :

Toplam gelirler ve iştirak gelirlerinin bunun içindeki payı aşağıda gösterilmiştir :

TABLO : 32

Yıllar	Toplam Gelirler (000 TL.)	İştirak Kârlarının % Payı
1966	169 379	4,44
1967	218 454	3,76
1968	278 304	2,64
1969	364 788	2,56
1970	449 344	3,08
1971	588 316	2,36
1972	797 854	0,35
1973	1 048 060	1,18
1974	1 285 736	1,22

İştirak gelirlerinin toplam gelirler içindeki payı genellikle sistemin ortalamasına yakındır.

3.C. — İŞTİRAKLERİN RANDIMANI :

İştiraklerin randımanı aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 33

Yıllar	Randıman %
1966	10,70
1967	11,02
1968	11,01
1969	10,10
1970	11,09
1971	9,53
1972	1,66
1973	5,96
1974	6,72

Bu oranlar sistem ortalamasına göre yaklaşık bir misli fazladır.

3.D. — İŞTİRAK KREDİLERİ :

İştirak kredileri ve diğer krediler aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 34
(000 TL. ve %)

Yıllar	İştirak Kredileri	Diğer Krediler	Toplam Krediler	İştirak kredilerinin % Payı
1966	—	1 253 361	1 253 361	—
1967	—	1 529 818	1 529 818	—
1968	—	1 957 241	1 957 241	—
1969	—	2 567 216	2 567 216	—
1970	—	2 953 400	2 953 400	—
1971	—	4 099 265	4 099 265	—
1972	4 607	5 807 918	5 812 525	0,08
1973	9 694	7 432 010	7 541 404	0,12
1974	9 627	8 172 477	8 182 102	0,12

Yapı ve Kredi Bankasının bilançolarında 1966-1971 arasında 39. m. şumuline giren iştirak kredileri gösterilmemiştir. Son üç yılda gösterilen meblâğlar oldukça önemsizdir. 38. m. şumulüne giren krediler bilinemediğinden Yapı ve Kredi Bankası'nın iştiraklerine kullandığı krediler konusunda herhangi bir neticeye ulaşmak mümkün değildir.

3.E. İŞTİRAKLERE TAHSİS OLUNAN KAYNAK :

İştiraklere kullandırılan kredilerin gerçek miktarı bilinmediğinden Yapı ve Kredi Bankası için bulunan «iştiraklere tahsis olunan kaynak» rakamı iştiraklere tahsis olunan sermaye miktarından farklı değildir. Bu rakamlar ise aşağıda verilmiştir.

TABLO : 35

Yılar	Tahsis edilen kaynak (000 TL.)	Aktifteki % Payı
1966	70 228	2,89
1967	74 518	2,49
1968	66 678	1,79
1969	92 391	1,88
1970	124 870	2,18
1971	145 686	1,96
1972	172 280	1,67
1973	217 575	1,65
1974	244 143	1,62

3.F. — İŞTİRAKLER : 1974

Yapı ve Kredi Bankasının sahip olduğu iştirakler aşağıda ayrıntılı olarak yer almaktadır.

Bankanın % 99,72 payına sahip olduğu Endüstri Holding A.Ş. nin de iştirakleri ayrıca gösterilmiştir.

TABLO : 36

	Sermayesi (Bin TL.)	İ ş t i r â k		
		Nominal TL.	Mukayyet TL.	%
OTOMOBİL ve MOTORLU ARAÇLAR YAN SANAYİİ				
— Oyak Renault Oto. Fabrika- ları A.Ş.	250 000	32 400 000	32 400 000	12,96
— Robert Bosch Türk Motor- lu Araçlar Yan Sanayii A.Ş.	40 740	10 180 000	10 180 000	24,99
— Fisk Lâstikleri Sanayi A.Ş.	10 000	1 000 000	250 000	10,-
— Uniroyal Endüstri T.A.Ş.	120 000	40 000	99 500	0,03

	Sermayesi (Bin TL.)	İ ş t i r â k			%
		Nominal TL.	Mukayyet TL.		
— Döktaş Dökümcülük Tica- ret ve Sanayi A.Ş.	150 000	15 000 000	3 750 000	10,-	
GIDA SANAYİİ					
— Turyağ, Türkiye Yağ ve Mam. A.Ş.	40 000	16 579 000	26 446 520,75	41,45	
— Vigi Vize Gıda Sanayii ve Ticaret A.Ş.	15 000	3 750 000	3 750 000	25,-	
— Sun-Ova Gıda ve Yem Sa- nayii A.Ş.	25 000	2 500 000	625 000	10,-	
MATBAACILIK SANAYİİ					
— Binbirdirek Matbaacılık Sa- nayi A.Ş.	5 000	4 835 000	4 835 000	96,70	
— Tifdruk Matbaacılık Sanayii A.Ş.	40 000	12 000 000	12 000 000	30,-	
CAM SANAYİİ					
— Anadolu Cam Sanayii A.Ş.	300 000	30 000 005	24 750 005	10,-	
ÇİMENTO SANAYİİ					
— Çanakkale Çimento Sanayii A.Ş.	10 000	5 500 000	5 500 000	55,-	
ETERNİT SANAYİİ					
— Eternit Sanayi A.Ş.	30 000	8 914 000	8 914 000	29,71	
TURİZM SANAYİİ					
— Akdeniz Turistik Tesisler A.Ş.	45 000	6 750 000	6 750 000	15,-	
			140 250 025,75		
KİMYA SANAYİİ					
— Agro Merck Ziraî Mücadele İlaçları Fabrikası Ltd. Şti.	12 000	6 000 000	3 902 550	50,-	
TEKSTİL SANAYİİ					
— Kartaltepe Mensucat Fab- rikası T.A.Ş.	45 000	4 500 000	4 500 000	10,-	
— AK-AL Tekstil Sanayii A.Ş.	75 000	7 500 000	3 750 000	10,-	
— Sifaş Sentetik İplik Fabri- kası A.Ş.	104 000	200 000	500 000	0,019	
BAYINDIRLIK					
— Bayındırlık İşleri A.Ş.	1 000	880 000	880 000	88,-	

	Sermayesi (Bin TL.)	Nominal TL.	Mukayyet TL.	%
SANAYİ ve MAADİN Fİ- NANSMANI ve YATIRIM İLE UĞRAŞAN ŞİRKETLER				
— Endüstri Holding A.Ş.	69 000	59 819 000	59 819 000	99,72
— Türkiye Sınai Kalkın. Ban.	193 375	3 885 012	5 293 287	2,01
— Tasfiye halinde Türkiye Maden Bankası A.Ş.	12 000	1 500 000	375 000	12,50
— Sınai ve Malî Teşebbüsler A.Ş.	15 000	200 000	200 000	1,33
		Toplam	219 469 812,75	
BANKA ve SİGORTA				
— T.C. Merkez Bankası A.Ş.	25 000	76 100	111 867	0,80
— Türkiye İş Bankası A.Ş.	40 000	111 000	766 000	0,28
— Türkiye İmar Bank. T.A.Ş.	5 000	500 000	650 000	10,-
— Uluslararası Endüstri ve Ticaret Bankası A.Ş.	2 658	920 000	8 280 500	34,61
— Halk Sigorta T.A.Ş.	1 000	700 000	4 900 000	70,-
		Toplam	14 707 867	
SAİR İŞTİRAKLER				
— Gıda Gıda ve ihtiyaç Mad. T.A.Ş.	48 000	250 000	250 000	0,52
— Tasfiye Halinde Uludağ Ve- rem Sanatoryumu T.A.Ş.	2 000	95 003	87 253	4,75
— Tasfiye Halinde Ayakkabı ve Deri Sanayii A.Ş.	5 000	50 000	2 500	1,-
		Toplam	339 753	
		Genel Toplam	234 517 432,75	

ENDÜSTRİ HOLDİNG A.Ş.'NİN İŞTİRAKLERİ

OTOMOBİL ve MOTORLU ARAÇLAR YAN SANAYİİ

— Uniroyal End. T.A.Ş. 120 000 12 000 000 12 000 000 10,-

TEKSTİL SANAYİİ

— Kartaltepe Mensucat Fabri-
kası T.A.Ş. 45 000 4 800 000 4 800 000 10,66

MATBAACILIK SANAYİİ

— Binbirdirek Matbaacılık Sa-
nayii A.Ş. 5 000 50 000 50 000 1,-

	Sermayesi (Bin TL.)	İştirâk		%
		Nominal TL.	Mukayyet TL.	
— Tifdruk Matbaacılık Sana- yii A.Ş.	40 000	27 630 000	27 630 000	69,07
ETERNİT SANAYİİ				
— Eternit Sanayii A.Ş.	30 000	6 418 000	6 418 000	21,39
GÜBRE SANAYİİ				
— Bağfaş Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş.	30 000	1 250 000	1 250 005	5,16
BAKIR SANAYİİ				
— Karadeniz Bakır İşletmeleri A.Ş.	600 000	13 333 000	13 333 000	2,25
BOYA SANAYİİ				
— Dyo ve Sadolin Sentetik Selülozik Boya ve Vernik Fabrikaları A.Ş.	10 000	750 000	2 000 000	7,50
DEMİR ÇELİK SANAYİİ				
— Ereğli Demir ve Çelik Fab- rikaları T.A.Ş.	567 460	5 197 000	5 197 000	0,99
PORSELEN SANAYİİ				
— İstanbul Porselen San. A.Ş.	15 000	25 000	25 000	0,17
GIDA SANAYİİ				
— Turyağ Türkiye Yağ ve Mamulâtı A.Ş.	40 000	16 000	23 171,26	0,04
ÇİMENTO SANAYİİ				
— Çanakkale Çimento Sana- yi A.Ş.	10 000	2 500 000	2 500 000	25,-
ENERJİ ve BAYINDIRLIK				
— Çukurova Elektrik A.Ş.	325 000	162 500	152 500	0,05
— T. Petrolleri A.O.	2 000 000	4 000 000	4 000 000	0,20
— Bayındırlık İşleri A.Ş.	1 000	50 000	50 000	5,-
SANAYİ FİNANSMANI				
— Yatırımlar Holding A.Ş.	5 788	1 125 000	1 125 000	19,59
SİGORTA				
— Halk Sigorta T.A.Ş.	1 000	48 500	339 500	4,85
Genel Toplam			80 893 176,26	

4 — T. GARANTİ BANKASI :

1974 yıl sonunda, iştiraklere tahsis edilen sermaye açısından T. Garanti Bankası'nın Diğer Milli Bankalar Grubu'ndaki payı % 6,36, tüm bankacılık sistemindeki payı ise % 3,14'tür.

4.A. — İŞTİRAKLERE TAHSİS EDİLEN SERMAYE :

4.A.1. — MUTLAK RAKAMLAR İTİBARIYLA :

T. Garanti Bankası'nın 1966-1974 döneminde iştiraklere sermaye olarak tahsis ettiği fon miktarı aşağıdaki tablodan izlenebilir.

TABLO : 37
(000 TL.)

Yıllar	48. m. f. 1	48. m. f. 2	Toplam
1966	2 254	14 861	16 615
1967	3 253	23 262	26 520
1968	3 253	25 899	28 652
1969	3 253	27 405	30 658
1970	3 628	27 785	31 413
1971	3 628	32 977	36 505
1972	4 377	54 169	58 546
1973	4 738	90 514	95 252
1974	4 738	139 350	144 088

İştiraklere tahsis edilen sermaye 9 yıl zarfında 8 misli artarak 16 milyon TL. dan 144 milyon TL. ya yükselmiştir.

4.A. 2 — İŞTİRAKLERİN AKTİF İÇİNDEKİ YERİ :

İştiraklere tahsis edilen sermayenin toplam aktif içindeki payı yıllar itibariyle aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

TABLO : 38

Yıllar	Aktif Toplamı (000 TL.)	İştiraklerin % Payı
1966	493 947	3,36
1967	624 502	4,24
1968	800 143	3,58
1969	1 296 914	2,36
1970	1 042 539	2,03
1971	1 899 060	1,93
1972	2 667 803	2,19
1973	3 461 903	2,75
1974	4 154 042	3,47

Bu değerler sistemin ortalama değerine yakın rakamlardır.

4.B. — İŞTİRAKLERDEN ELDE EDİLEN GELİR :

4.B. 1 — MUTLAK RAKAMLAR İTİBARIYLA :

1966-1974 döneminde iştiraklerin toplam gelirlere katkısı mutlak rakamlar itibariyle aşağıdadır.

TABLO : 39

Yıllar	İştirak Kârı (000 TL.)
1966	470
1967	1 027
1968	584
1969	1 270
1970	789
1971	921
1972	2 555
1973	1 570
1974	2 043

İştirak kârları mutlak rakamlar olarak çok istikrarsız bir gelişim içinde görünmektedir.

4.B. 2 — İŞTİRAK GELİRLERİNİN TOPLAM GELİRLERDEKİ PAYI :

İştirak gelirlerinin payı aşağıdaki tablodan incelenebilir.

TABLO : 40

Yıllar	Toplam Gelirler (000 TL.)	İştirak Kârları- nın % Payı
1966	45 433	1,03
1967	56 362	1,82
1968	70 612	0,83
1969	95 255	1,33
1970	123 318	0,64
1971	169 649	0,54
1972	237 006	1,08
1973	296 291	0,53
1974	383 021	0,53

İştirak kârlarının toplam gelirlere katkısı oldukça düşüktür.

4.C. — İŞTİRAKLERİN RANDIMANI :

1966-1974 döneminde iştiraklerin randımanı aşağıdaki gibidir.

TABLO : 41

Yıllar	Randıman %
1966	2,83
1967	3,87
1968	2,04
1969	4,14
1970	2,51
1971	2,51
1972	4,36
1973	1,65
1974	1,42

Bu değerler sistemin ortalama değerlerine nazaran da oldukça düşüktür.

4.D. — İŞTİRAK KREDİLERİ :

T. Garanti Bankası'nın yayınlanmış bilânçolarında, 1966-1967-1968-1969 yıllarında önemsiz meblâğlar hariç diğer yıllarda iştiraklere kullandırılan krediler gösterilmediği için bu konuda banka ile ilgili ne bir rakam vermek ne de bir yorum yapmak imkânı mevcut değildir.

4.E. — İŞTİRAKLERE TAHSİS EDİLEN KAYNAK :

Yukarıda (4.D.) belirtilen nedenle iştiraklere tahsis edilen kaynak, iştiraklere tahsis edilen sermaye miktarı kadar olmaktadır. Bunun ise, bu açıdan sıhhatli bir rakam olmadığını belirtmek gereksizdir.

4.F. — İŞTİRAKLER : 1974

T. Garanti Bankasının iştiraklere tahsis ettiği sermaye faaliyet dalları itibariyle aşağıda verilmiştir.

TABLO : 42

	(000 TL.)	%
a. Bankalar	15 168	10,52
b. Smaî Müesseseler	103 549	71,88
c. Nafia ...	24 982	17,30
d. Ticarî Müesseseler	438	0,30
	144 088	100,00

İştiraklerin işletmeler itibariyle ayrıntılı durumu aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 43
(000 TL.)

	Sermayesi	Bankanın Taahhüdü	Katılma Oranı %	Ödenen Miktar	
				Nominal	Kayıtlı
a) Bankalar					
T. Sınai Kalkınma Bankası	193 375	7 312,5	3,8	7 312,5	8 643,7
Sınai Yatırım ve kredi Bankası	40 000	2 200	5,5	2 200	2 200
Kocaeli Bankası	5 000	4 000	80,0	4 000	4 000
Birleşik Tasarruf ve Kredi Bankası	1 000	75	7,5	75	75
T. Maden Bankası	12 000	1 000	8,3	250	250
		14 587,5		13 837,5	15 168,7
b) Sınai Kuruluşlar					
Elka	50 000	49 822	99,6	49 822	49 761,8
Goodyear	81 000	958,5	1,2	958,5	958,5
Çukurova, Elektrik	325 000	1 619	0,5	1 247	1 396,4
Envistiman Sanayii	1 000	300	30,0	300	300
E. R. Squibb	6 477	5	0,1	5	23
Ereğli Demir Çelik	600 000	2 500	0,4	2 500	2 500
Otobüs Karoseri	100 000	50 990	51,0	12 747,5	12 747,5
Güçüm Civata	30 000	13 501	45,0	8 986,7	8 986,7
Lassa	400 000	100 000	25,0	26 875	26 875
		219 695,5		103 441,7	103 548,9
c) Nafia Kuruluşları					
Ark İnşaat	400	1	0,3	1	1
Garanti İnşaat	25 000	24 871	99,5	24 871	24 932
		24 872		24 872	24 933
d) Ticarî Kuruluşlar					
Garanti Ticaret	500	437,5	87,6	437,5	437,5
Manifaturacılar Çarşısı	511	0,5	0,1	0,5	0,5
		438		438	438
Genel Toplam		259 593		142 589,2	144 088,6

5 — TÜRK TİCARET BANKASI :

Türk Ticaret Bankası'nın iştiraklere tahsis edilen sermaye bakımından Diğer Millî Bankalar Grubundaki payı % 5,21, sistem içinde ise % 2,57 dir.

5.A. — İŞTİRAKLERE TAHSİS EDİLEN SERMAYE :

5.A. 1. — MUTLAK RAKAMLAR İTİBARIYLA :

Türk Ticaret Bankası'nın 1966-1974 döneminde iştiraklerine tahsis ettiği sermaye miktarını aşağıdaki tablodan izlemek mümkündür.

TABLO : 44
(000 TL.)

Yıllar	48. m. f. 1	48. m. f. 2	Toplam
1966	3 925	8 916	12 841
1967	3 931	9 213	13 144
1968	3 933	10 201	14 134
1969	2 935	24 132	27 067
1970	3 253	36 537	39 790
1971	3 258	51 633	54 891
1972	3 258	68 095	71 353
1973	3 259	77 110	80 368
1974	3 260	114 754	118 014

İştiraklere tahsis edilen sermaye dönemde 9 misli artarak 12 milyon TL. den 118 milyon TL. ya ulaşmıştır.

5.A. 2. — İŞTİRAKLERİN AKTİF İÇİNDEKİ YERİ :

İştiraklerin aktifteki % payı aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 45

Yıllar	Aktif Toplamı (000 TL.)	Aktifteki % Payı
1966	938 801	1,37
1967	1 089 309	1,21
1968	1 508 460	0,94
1969	2 036 526	1,33
1970	2 669 357	1,75
1971	2 901 153	1,89
1972	4 154 224	1,72
1973	5 369 588	1,49
1974	6 325 566	1,86

Bulunan bu % değerler sistemin ortalamasından düşüktür.

5.B. — İŞTİRAKLERDEN ELDE EDİLEN GELİR :

5.B. 1. — MUTLAK RAKAMLAR İTİBARIYLA :

İştirak kârları mutlak rakamlar olarak aşağıdaki tabloda verilmiştir:

TABLO : 46

Yıllar	İştirak Kârı (000 TL.)
1966	499
1967	543
1968	721
1969	1 144
1970	1 373
1971	2 161
1972	4 295
1973	4 774
1974	5 481

5.B. 2. — İŞTİRAK GELİRLERİNİN TOPLAM GELİRLERDEKİ PAYI :

İştirak gelirlerinin toplam gelirlerdeki payı aşağıda izlenebilir.

TABLO : 47

Yıllar	Toplam Gelirler (000 TL.)	İştirak Kârla- rının % Payı
1966	85 883	0,58
1967	101 909	0,53
1968	122 707	0,59
1969	153 056	0,75
1970	192 152	0,71
1971	249 125	0,87
1972	342 786	1,25
1973	426 382	1,12
1974	525 810	1,04

İştiraklerin toplam gelirlere katkı oranı oldukça düşüktür.

5.C. — İŞTİRAKLERİN RANDIMANI :

Aynı dönem için bulunan iştiraklerin randıman değerleri ise aşağıdaki gibidir.

TABLO : 48

Yıllar	Randıman %
1966	3,88
1967	4,13
1968	5,09
1969	4,22
1970	3,45
1971	3,94
1972	6,02
1973	5,94
1974	4,64

Bu değerler sistemin ortalama rakamlarıyla aynı düzeylerdedir.

5.D. — İŞTİRAK KREDİLERİ :

Yayınlanan yıl sonu bilâncolarından bulunmuş kredi rakamları aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 49
(000 TL. ve %)

Yıllar	İştirak Kredileri	Diğer Krediler	Toplam Krediler	İştirak Krd. Payı
1966	7 094	549 628	556 721	1,27
1967	7 119	616 371	623 491	1,14
1968	6 797	886 687	893 485	0,76
1969	6 664	1 173 062	1 179 726	0,56
1970	6 311	1 298 384	1 304 695	0,48
1971	6 851	1 605 284	1 612 135	0,42
1972	6 377	2 369 669	2 376 046	0,27
1973	6 392	3 065 931	3 072 324	0,21
1974	6 760	3 589 180	3 595 940	0,19

İştirak kredilerinin bilâncoda gösterilmesi ile ilgili durumlar bu banka için de geçerlidir.

5.E. — İŞTİRAKLERE TAHSİS EDİLEN KAYNAK :

Konuyla ilgili rakamlar aşağıda izlenebilir.

TABLO : 50

Yıllar	Tahsis Edilen Kaynak (000 TL.)	Aktifteki % Payı
1966	19 935	2,12
1967	20 263	1,86
1968	20 932	1,39
1969	33 731	1,65
1970	46 100	2,03
1971	61 742	2,13
1972	77 730	1,87
1973	86 761	1,61
1974	124 774	1,97

İştiraklere kullandırılan kredilerin güvenli olarak bilinmemesi iştiraklere tahsis edilen kaynak miktarı rakamlarının değerini azaltmaktadır.

5.F. — İŞTİRAKLER : 1974

İştiraklerin faaliyet sahaları itibariyle dağılımı aşağıdaki gibidir.

TABLO : 51

	(000 TL.)	%
a — Bankalar	7 631	6,5
b — Sigorta Şirketleri	450	0,4
c — Sanayi Şirketleri	94 829	80,4
d — Enerji Şirketleri	11 772	9,9
e — Nakliyat Şirketleri	350	0,3
f — Diğer Ticari Şirketler	2 781	2,3
g — Tasfiye Halindeki Şirketler	200	0,2
Toplam	118 014	100,0

İştirakler firmalar itibariyle aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 52

BANKALAR	Tahsis Edilen Sermaye
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	5 953 325, —
T.C. Turizm Bankası A.Ş.	1 000 000, —
Türkiye Maden Bankası A.Ş.	312 500, —
Denizcilik Bankası T.A.O.	200 000, —
Türkiye Halk Bankası	100 000, —
Türkiye Birleşik Tasarruf ve Kredi Bankası A.O.	100 000, —
T.C. Merkez Bankası A.Ş.	31 320, —
Türkiye İş Bankası A.Ş.	24 000, —
Eskişehir Bankası T.A.Ş.	10 320, —
SİGORTA ŞİRKETLERİ	
Ankara Anonim Türk Sigorta Şirketi	450 000, —
SANAYİ ŞİRKETLERİ	
Edirne Yağ Sanayi ve Ticaret A.Ş.	2 500 000, —
Nasaş Alüminyum Sanayii ve Ticaret A.Ş.	6 000 000, —
Tezsan Takım Tezgâhları Sanayi ve Ticaret A.Ş.	7 150 000, —
Titaş Makine Sanayi ve Ticaret T.A.Ş.	4 938 400, —
Çukurova Makina İmalât ve Ticaret A.Ş.	8 500 000, —
Bergama Pamuk İpliği ve Dokuma Sanayi T.A.Ş.	1 250 000, —
Standart Plâstik ve Kimya Sanayi A.Ş.	4 500 000, —
Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	3 000 000, —
Fürsan Formantasyon Ürünleri Sanayi ve Tic. A.Ş.	11 000 000, —
Antalya Dokuma Sanayi T.A.Ş.	500 000, —
Tüstaş Sınai Tesisler A.Ş.	850 000, —
Aydın Tekstil (İplik ve Dokuma) Nebati Yağlar Sanayi ve Ticaret A.Ş.	100 000, —
Kurşun Sanayi A.Ş.	100 000, —
Teksa Tekstil Ticaret ve Sanayi A.Ş.	10 375 000, —
Anadolu Cam Sanayi A.Ş.	1 490 250, —
Çupasan Çukurova Plâstik Ambalâj San. ve Tic. A.Ş.	2 625 000, —
Alamsaş Alarko Ağır Makina Sanayi A.Ş.	5 687 500, —
Göksan, Göynük Kalker ve Yapı Sanayi A.Ş.	5 000 000, —
Metas-İzmir Metalurji Fabrikası T.A.Ş.	18 000 000, —
Türk Telekomünikasyon Endüstrisi A.Ş.	1 312 500, —
ENERJİ ŞİRKETLERİ	
Çukurova Elektrik T.A.Ş.	11 772 600, —
NAKLİYAT ŞİRKETLERİ	
Denizcilik Bankası Deniz Nakliyat T.A.Ş.	350 000, —
DİĞER İŞLETMELER	
«Gıma» Gıda ve İhtiyaç Maddeleri T.A.Ş.	2 250 000, —
Yeni Desen Ticaret Limited Şirketi	522 231, 47
Kültür Yayın Limited Ortaklığı	9 000, —
Toplam	118 013 946.47

6 — İSTANBUL BANKASI :

İstanbul Bankasının iştiraklere tahsis ettiği sermaye açısından Diğer Millî Bankalar Grubundaki payı % 4,81, sistemde ise % 2,38'dir.

6.A. — İŞTİRAKLERE TAHSİS EDİLEN SERMAYE :

6.A. 1. — MUTLAK RAKAMLAR İTİBARIYLA :

1966-1974 yıllarında bankanın iştiraklerine tahsis ettiği sermaye miktarı aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 53

(000 TL.)

Yıllar	48. m. f. 1	48. m. f. 2	Toplam
1966	556	1 455	2 011
1967	1 537	719	2 256
1968	1 151	2 437	3 589
1969	1 369	3 977	5 346
1970	1 356	5 822	7 179
1971	2 701	5 625	8 327
1972	2 551	6 340	8 891
1973	2 322	61 352	63 674
1974	2 834	106 281	109 115

Önemli artışlar 1973 ve 1974 yıllarında meydana gelmiştir. Bu artış, bankanın sahiplerinin ve yönetim kadrosunun el değiştirmesi neticesinde ortaya çıkmıştır.

6.A. 2. — İŞTİRAKLERİN AKTİF İÇİNDEKİ YERİ :
İştiraklerin aktifteki payı aşağıdaki tablodan izlenebilir.

TABLO : 54

Yıllar	Aktif Toplamı (000 TL.)	Aktifteki % Payı
1966	145 357	1,38
1967	177 242	1,27
1968	213 002	1,68
1969	256 662	2,08
1970	266 644	2,69
1971	287 217	2,89
1972	396 105	2,24
1973	644 503	9,88
1974	1 329 126	8,21

Mutlak miktardaki artışa paralel olarak 1973 ve 1974 te iştiraklerin aktif içindeki payıda çok keskin bir artış göstermiştir. İştiraklerin aktif içindeki payı 1966-1972 döneminde sistem ortalaması civarında iken 1973-1974 te ortalamadan büyük sapma göstermiştir.

6.B. — İŞTİRAKLERDEN ELDE EDİLEN GELİR :

6.B. 1. — MUTLAK RAKAMLAR İTİBARIYLA :

İştirak kârları aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 55

Yıllar	İştirak Kârı (000 TL.)
1966	49
1967	193
1968	108
1969	117
1970	322
1971	223
1972	178
1973	269
1974	6 358

6.B. 2. — İŞTİRAK GELİRLERİNİN TOPLAM GELİRLERDEKİ
PAYI :

İştirak gelirlerinin toplam gelirlerdeki yeri aşağıda görülmektedir.

TABLO : 56

Yıllar	Toplam Gelirler (000 TL.)	İştirak Kârları- nın % Payı
1966	14 984	0,33
1967	17 362	1,11
1968	21 613	0,50
1969	24 686	0,47
1970	27 970	1,51
1971	32 995	0,67
1972	44 871	0,39
1973	53 614	0,50
1974	91 528	6,94

6.C. — İŞTİRAKLERİN RANDIMANI :

1966-1974 döneminde iştiraklerin randımanı bir tablo halinde aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 57

Yıllar	Randıman %
1966	2,43
1967	8,56
1968	3,01
1969	2,19
1970	4,49
1971	2,68
1972	2,01
1973	0,42
1974	5,99

İştiraklerin randımanın oldukça dengesiz bir eğilim göstermesi, bilanço ve kâr-zarar tablosundaki bilgilerin sıhhati konusunda şüphe uyandırmaktadır.

6.D. — İŞTİRAK KREDİLERİ :

Bilâncolardan çıkarılan iştirak kredileri ve diğer krediler aşağıdadır.

TABLO : 58
(000 TL. ve %)

Yıllar	İştirak Kredileri	Diğer Krediler	Toplam Krediler	İştirak Kredilerinin Payı
1966	1 576	74 997	76 573	2,06
1967	270	91 634	91 904	0,29
1968	165	109 846	110 011	0,15
1969	298	123 178	123 476	0,24
1970	299	127 871	128 170	0,23
1971	93	130 629	130 723	0,07
1972	94	176 088	176 182	0,05
1973	5 455	224 163	229 618	2,37
1974	61 719	542 638	604 356	10,21

İştiraklerdeki artışa paralel olarak iştiraklere kullandırılan krediler de 1974 yılında önemli miktarda artmıştır.

6.E. — İŞTİRAKLERE TAHSİS EDİLEN KAYNAK :

Aynı dönem içinde İstanbul Bankasının iştiraklerine tahsis ettiği kaynak miktarı aşağıdaki tabloda görülmektedir.

TABLO : 59

Yıllar	Tahsis Edilen Kaynak (000 TL.)	Aktifteki % Payı
1966	3 588	2,47
1967	2 526	1,42
1968	3 754	1,76
1969	5 644	2,20
1970	7 478	2,80
1971	8 420	2,93
1972	8 965	2,27
1973	69 129	10,72
1974	170 834	12,85

İştiraklerin ve iştiraklere kullandırılan kredilerin son iki yılda artmış olması iştiraklere bankanın ayırdığı kaynak miktarının da olağanüstü şekilde birdenbire yükselmesi sonucunu doğurmuştur.

6.F. — İŞTİRAKLER : 1974

TABLO : 60

F i r m a	31.12.1974 değer)	
	(Nominal	(Fiili bakiye)
a) Bankalar	1 000 000. —	1 194 975. —
T. Sınai K.B.	1 000 000. —	1 194 975. —
b) Sigorta Şirketleri	225 000. —	225 000. —
Güneş Sigorta A.Ş.	225 000. —	225 000. —
c) Sanayi Şirketleri	101 064 000. —	101 381 500. —
Bolu Çimento San. A.Ş.	7 520 000. —	7 520 000. —
Ereğli Demir Çelik Fab. A.Ş.	3 000 000. —	3 000 000. —
Türksan İşçi Emegi San. ve Tic. A.Ş.	30 000. —	30 000. —
Fruko-Tamek Meyva Suları San. A.Ş.	1 040 000. —	17 100 000. —
Tamek Gıda San. A.Ş.	465 000. —	7 672 000. —
Metal Kapak San. ve Tic. A.Ş.	8 120 000. —	16 250 000. —
Pe-Re-Ja İleri Kimya San. A.Ş.	4 989 000. —	6 174 000. —
Oralsan-Orta Anadolu Las. San. A.Ş.	12 000 000. —	3 000 000. —
İstanbul Gıda ve Turizm A.Ş.	46 400 000. —	23 200 000. —
Ankara Gıda Meşrubat ve Meyve Suları San. Tic. A.Ş.	6 000 000. —	6 000 000. —
Asma İplik Çuval San. A.Ş.	3 000 000. —	3 910 000. —
Sun-Ova Gıda ve Yem San. A.Ş.	2 500 000. —	1 525 000. —
Niğde Meyve Suları Sanayi A.Ş.	6 000 000. —	6 000 000. —
d) Ticari Şirketler ve Diğerleri	1 629 250. —	6 314 025. —
İstanbul Tic. ve Finansman A.Ş.	1 193 750. —	1 186 025. —
Bolu Bak. San. ve Tic. A.Ş.	50 000. —	50 000. —
Manifatura ve Kumaşlar Çarşı Kurma Kooperatifi	500. —	500. —
Mekta Ticaret A.Ş.	140 000. —	177 500. —
Meda Meşrubat Dağıtım ve Tic. A.Ş.	245 000. —	4 900 000. —
Toplam :	103 918 250. —	109 115 500. —

7 — SÜMERBANK :

Sümerbank'ın iştiraklerinin Kanunla Kurulmuş Bankalar Grubunun toplam iştirakleri içindeki payı % 35,72'dir. Tüm sistem için aynı oran % 17,35 tir. Sümerbank'ın Resmi Gazete'de bilânçolarının neşredilmediği görülmüştür. Bu nedenle, bu bankanın iştiraklerine kullandığı kredi de tesbit edilememiştir. Bu tesbitin yapılamaması nedeniyle iştiraklere tahsis olunan kaynak miktarıda doğru olarak bulunamamakta ve bu değer iştiraklere tahsis olunan sermayeye eşit olmaktadır.

7.A. — İŞTİRAKLERE TAHSİS EDİLEN SERMAYE :

Bilânçoların Resmî Gazete'de yayınlanmaması nedeniyle iştiraklerin 48 m. f. 1 ve f. 2 ayırımı tesbit edilememiştir. T. Bankalar Birliğinin yayınlandığı global rakamlar aşağıdadır.

TABLO : 61
(000 TL. ve %)

Yıllar	İştirakler	Aktif Toplamı	İştiraklerin % Payı
1966	530 941	2 124 313	24,99
1967	527 537	2 384 030	22,13
1968	518 380	2 660 800	19,48
1969	695 110	3 789 190	18,34
1970	669 982	3 981 212	16,83
1971	735 266	3 812 294	19,28
1972	746 629	4 373 610	17,07
1973	773 274	4 796 584	16,12
1974	794 713	5 638 821	14,09

Sümerbank'ın iştiraklerinin aktif içindeki payı dönemde sürekli azalmış olmakla beraber, oldukça yüksek oranlardır. Bunda en önemli neden şüphesiz bankanın özel amaçlı bir iktisadi devlet teşekkülü olmasıdır.

7.B. — İŞTİRAKLERDEN ELDE EDİLEN GELİR :

İştirak kârları, toplam gelirler ve iştirak kârlarının toplam gelirler içindeki payı aşağıdaki gibidir.

TABLO : 62
(000 TL. ve %)

Yıllar	İştirak Kârı	Toplam Gelir	İştirak Kârının % Payı
1966	15 673	119 570	13,11
1967	18 000	120 787	14,90
1968	24 608	174 264	14,12
1969	30 397	179 498	16,93
1970	29 404	224 108	13,12
1971	—	226 548	—
1972	11 506	245 874	4,68
1973	33 337	277 449	12,01
1974	21 177	354 587	5,97

Çok dalgalı bir seyir göstermesine rağmen, aktifte büyük bir yer işgal eden iştiraklerin gelirler içinde de önemli bir paraya sahip olması olağandır. 1971, 1972 ve 1974 yılları birer ekstrem örnek olmuştur.

7.C. — İŞTİRAKLERİN RANDIMANI :

İştiraklerin aynı dönemdeki randımanları ise şöyle olmuştur.

TABLO : 63

Yıllar	Randıman %
1966	2,95
1967	3,41
1968	4,75
1969	4,37
1970	4,39
1971	—
1972	1,54
1973	4,31
1974	2,66

Randıman oranları ortalama olarak sistemin değerlerinden düşüktür.

7.D. — İŞTİRAKLER : 1974

TABLO : 64

İştirakin Ünvanı	Şirketin		Bankanın			
	İtibari	Ödenmiş	Taahhüdü	Ödediği	Taah Öde.	
	Sermayesi	Sermayesi			Nisb.	Nisb.
	TL.	TL.	TL.	TL.	%	%
1 — BANKALAR :						
T.C. Merkez Ban.	25 000	25 000 000, —	277 400	277 400, —	1,1	1,1
T. Emlâk Kredi Ban.	1 000 000	663 364 640,28	1 000 000	1 000 000, —	0,1	0,1
T. Vakıflar Ban.	100 000	100 000 000, —	1 000 000	1 000 000, —	1,0	1,0
T. Halk Ban. A.Ş.	1 000 000	389 516 000, —	1 000 000	1 000 000, —	0,1	0,3
T. Ticaret Ban A.Ş.	125 000	125 000 000, —	450 000	450 000, —	0,3	0,3
İşçi Kredi B. T.A.Ş.	3 000	3 000 000, —	300 000	300 000, —	10,0	10,0
T. Bağ. Ban. A.Ş.	5 000	2 750 000, —	130 000	130 000, —	0,3	0,3
Tas. Ha. T. Kre. B.	20 000	19 020 068,14	20 000	20 000, —	0,1	0,1
2 — SİGORTA ŞİRKETİ :						
Güven T.A. Sig. Ş.	1 000	1 000 000, —	398 500	398 500, —	39,8	39,8
a) Tekstil Sanayii :						
Adıyaman P.D.S.	70 000	75 000 000, —	74 823 500	74 823 500, —	99,8	99,8
Antalya P. D. Sa.	80 000	80 000 000, —	63 300 000	63 300 000, —	81,6	81,6
Aydın Tekstil A.Ş.	30 000	30 000 000, —	4 570 500	4 570 500, —	15,1	15,1
Balıkesir P. D. S.	35 500	16 651 750, —	7 624 505	3 687 005, —	21,0	21,1
Bergama Pam. İpl.	35 000	35 000 000, —	25 294 000	25 294 000, —	72,3	72,3
Karaman İplik ve	70 000	70 000 000, —	67 825 000	67 825 000, —	96,9	96,9
Pamuk Mensucat						
Manisa P. Men. A.Ş.	65 000	70 000 000, —	54 892 500	54 892 500, —	84,4	84,4
Nevşehir Pa. D. S.	50 000	50 000 000, —	49 377 500	49 377 500, —	98,7	98,7
b) Çimento Sanayii:						
T. Çimento S. T.A.Ş.	50 000	749 550 000, —	45 000 000	45 000 000, —	6,0	6,0
Ankara Çim. San.	775 000	75 000 000, —	4 166 000	4 166 000, —	5,5	5,5
c) Şeker ve Gıda Sanayii :						
T. Şeker Fb. A.Ş.	500 000	437 500 000, —	33 332 000	33 332 000, —	6,6	7,6
(Yurttaş) Y. Ü. S.						
ve Tic. A.Ş.	9 000	8 276 125, —	300 000	300 000, —	3,3	3,7

İştirakin Ünvanı	Şirketin		Bankanın		Taah. Öde.	
	Sermayesi	Ödenmiş	Taahhüdü	Ödediği	Nisb. Nisb.	
	İtibari TL.	Sermayesi TL.	TL.	TL.	%	%
d) Kimya Sanayii :						
Azot San. T.A.Ş.	900 000	871 400 000, —	22 500 000	22 500 000, —	2,5	2,8
Mensucat Bo. S. A.Ş.	80 000	80 000 000, —	73 062 500	73 062 500, —	91,6	91,6
Sent. İp. Fb. A.Ş.	104 000	103 854 550, —	9 120 000	9 120 000, —	8,7	8,7
Basf Sb. T. K. S. A.Ş.	60 000	32 417 565,01	23 900 000	12 961 626,01	40,0	40,0
Soda San. A.Ş.	310 000	265 000 000, —	62 000 000	53 000 000, —	20,0	20,0
T. Petrol A.O.	2 000 000	1 732 196 750, —	5 000 000	5 000 000, —	0,2	0,3
e) Demir ve Çelik Sanayii :						
Ereğli D. Ç. Fab.	600 000	569 102 000, —	153 000 000	153 000 000, —	25,5	26,9
Mannes. Sb. Bo. End.	49 500	49 550 000, —	17 700 000	17 700 000, —	35,7	35,7
f) Diğer Çeşitli Sanayii :						
Set. H. Md. S. ve Tİ. A.	500	375 000, —	100 000	75 000, —	20,0	20,0
Tas. H. Ege Elekt. T.A.Ş.	28 000	—	—	—	—	—
g) Tic. Zirai ve Diğer Şirketler :						
Umumi Mağ. T.A.Ş.	10 000	10 000 000, —	750 000	750 000, —	7,5	7,5
T. Yap. ve Tif. A.Ş.	60 000	27 000 000, —	6 000 000	6 000 000, —	10,0	22,2
(GİMA) Gı. ve İh.	48 000	48 000 000, —	6 000 000	6 000 000, —	12,5	12,5
Kütahya Por. ve Gı. Md.	15 000	12 726 414,51	2 400 000	2 400 000, —	16,0	18,8
Toplam	8 316 550	6 772 253 862,94	818 703 905	794 713 031,01		

8 — ETİBANK :

İştiraklere tahsis olunan sermaye açısından sistem içindeki payı % 11,95 olan Etibank'ın Kanunla Kurulmuş Bankalar grubundaki payı ise % 25,82 dir. Yukarıda (7'de) Sümerbank için söylediğimiz mali tablolar problemi bu banka için de mevcuttur.

8.A. — İŞTİRAKLERE TAHSİS EDİLEN SERMAYE :

Etibank'ın iştirakleri ve bunun aktif içindeki payı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

TABLO : 65

(000 TL. ve %)

Yıllar	İştirakler	Aktif Toplamı	İştiraklerin % Payı
1966	158 629	3 186 157	4.98
1967	147 452	3 432 098	4.29
1968	191 946	4 564 103	4.20
1969	259 024	5 964 813	4.34
1970	361 433	3 925 469	9.21
1971	383 588	6 381 639	6.01
1972	383 588	8 070 004	4.75
1973	393 561	9 331 296	4.22
1974	574 507	11 546 495	4.97

İştiraklere tahsis edilen sermaye 9 yıl zarfında 2,5 misli artış gösterirken, iştiraklerin aktif içindeki payı genellikle sistemin ortalamasından biraz yukarılarda olup yıllar içinde istikrarlı olmuştur.

8.B. — İŞTİRAKLERDEN ELDE EDİLEN GELİR :

İştirak kârları ve iştiraklerin banka gelirlerine katkısı oranı aşağıda izlenebilir.

TALO : 66
(000 TL. ve %)

Yıllar	İştirak Kârı	Toplam Gelir	İştirak Kârının % Payı
1966	6 842	216 579	3.16
1967	7 629	301 284	2.53
1968	11 547	410 993	2.81
1969	1 717	550 28	0.31
1970	1 575	337 873	0.47
1971	1 572	301 642	0.52
1972	1 846	379 125	0.49
1973	1 845	424 353	0.43
1974	1 845	569 450	0.32

Görüldüğü gibi iştiraklerin toplam gelire katkısı çok aşağı düzeylerde kalmıştır.

8.C. — İŞTİRAKLERİN RANDIMANI :

İştiraklerin randımanı ise aşağıdadır.

TABLO : 67

Yıllar	Randıman %
1966	4.31
1967	5.17
1968	6.01
1969	0.66
1970	0.43
1971	0.41
1972	0.48
1973	0.47
1974	0.32

1968'den sonra iştiraklerin randımanı olağanüstü bir düşüş göstermiş ve bu düşme süreklilik kazanmıştır.

8.D. — İŞTİRAKLER : 1974

İştirak edilen firmalar, iştirak payları ile birlikte aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

TABLO : 68

ETİBANK'IN İŞTİRAKLERİ

İŞTİRAKLERİN ADI	Nominal Sermaye (Bin TL.)	Etibank'ın Payı	
		(Bin TL.)	%
Karadeniz Bakır İşl. A.Ş.	600 000	294 000	49.60
Çinko-Kurşun Metal San. A.Ş.	400 000	196 000	49.00
Türkiye Petrolleri A.O.	2 000 000	16 665	0.83
Türkiye Civa İşl. A.Ş.	15 000	6 000	40.00
Azot Sanayii T.A.Ş.	900 000	31 500	3.50
Anadolu Mermer ve Gran. S.A.Ş.	500	170	34.00
Asbest Madencilik ve San. A.Ş.	500	175	35.00
Samaş San. Madenleri A.Ş.	7 000	2 465	35.21
Elektrometallurji San. A.Ş. (T.H.)	30 000	16 500	55.00
Krom İşl. A.Ş. (T.H.)	1 000	50	5.00
Kümaş Kütahya Manyezit İşl. A.Ş.	30 000	9 000	30.00
Ankara A.T. Sigorta Şti.	3 000	892	29.75
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	1 000 000	250	0.02
Türkiye Bağcılar Bank. A.Ş.	5 000	20	0.40
Türkiye Kredi Bank. A.Ş. (T.H.)	20 000	20	0.10
Denizcilik Bankası T.A.O.	1 750 000	300	0.02
D.B. Deniz Nakliyatı T.A.Ş.	750 000	250	0.03
Sanayi Nakliyat A.Ş.	5 000	250	5.00
Toplam	7 517 000	574 507.5	

T.H. : Tasfiye Halinde

İştiraklerin % 51,21'ini yalnızca Karadeniz Bakır İşletmeleri A.Ş. iştirak payı teşkil etmektedir. Bu işletme de (Bölüm VI de görüldüğü gibi) zarar eden ve kümülâtif zararı kayıtlı sermayesinin % 25'ini aşan bir kuruluştur. Bu ise bankanın iştiraklerinin randumanını olumsuz yönde etkilemektedir.

9 — T.C. ZİRAAT BANKASI :

T.C. Ziraat Bankası'nın da yukarıda belirtilen şekilde malî tablolarının Resmî Gazete'de yayınlandığına tesadüf edilmemiştir. Bu bankanın iştirakler açısından Kanunla Kurulmuş Bankalar içindeki payı % 19,93, sistem içinde ise % 9,68'dir.

9.A. — İŞTİRAKLERE TAHSİS EDİLEN SERMAYE :

İştiraklere tahsis olunan sermaye miktarı ve bunun aktif içindeki payı aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 69
(000 TL. ve %)

Yıllar	İştirakler	Aktif Toplamı	İştiraklerin % Payı
1966	235 730	10 734 042	2.20
1967	236 318	12 231 234	1.93
1968	235 985	14 903 999	1.58
1969	257 363	17 236 193	1.49
1970	263 691	19 311 924	1.36
1971	270 241	21 593 009	1.25
1972	270 790	26 972 587	1.00
1973	362 777	35 795 717	1.01
1974	443 458	50 094 735	0.88

İştiraklerin aktif içindeki payı dönemde sürekli olarak azalmıştır. Bankanın aktif toplamı itibariyle en büyük banka olması nedeniyle iştiraklerin aktif içindeki payının düşük olması da normaldir.

9.B. — İŞTİRAKLERDEN ELDE EDİLEN GELİR :

İştiraklerin toplam gelire katkısı miktar ve oran olarak aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 70 (000 TL. ve %)

Yıllar	İştirak Kârı	Toplam Gelir	İştirak Kârının % Payı
1966	9 952	606 625	1.64
1967	9 798	755 915	1.29
1968	10 477	892 073	1.17
1969	9 500	1 057 035	0.90
1970	7 827	1 278 417	0.61
1971	10 108	1 612 015	0.63
1972	6 786	1 746 443	0.39
1973	31 555	2 196 498	1.44
1974	16 535	3 074 682	0.54

İştiraklerin aktif içindeki payının düşük olmasına paralel olarak iştirak gelirlerinin toplam gelirler içindeki payı da düşük oranlardadır.

9.C. — İŞTİRAKLERLE RANDIMANI :

T.C. Ziraat Bankasının iştiraklerinin randımanı ise şöyledir.

TABLO : 71

Yıllar	Randıman %
1966	4.22
1967	4.15
1968	4.44
1969	3.69
1970	2.97
1971	3.74
1972	2.51
1973	8.69
1974	3.73

Randıman oranları sistemin ortalama değerleri civarındadır.

9.D. — İŞTİRAKLER : 1974 .

Bankanın 1974 sonu itibariyle, iştiraklerinin faaliyet kolları bakımından tahsis edilen sermayesi ve bunların kâr durumu aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 72

Faaliyet Dalı	İştirak		Firma İştirak Kârı	
	(000 TL.)	%	Sayısı	(000 TL.) %
1 — Bankalar	82 307	18.6	9	579 3.5
2 — Ziraat sanat müesseseleri	247 032	55.7	9	11 892 72.0
3 — Gübre Sanayii	84 000	18.9	2	1 779 10.8
4 — Tekstil Sanayii	9 796	2.2	6	1 768 10.7
5 — Elektrik ve Enerji Sanayii	15	0.0	1	2 —
6 — Makine Sanayii	3 456	0.8	1	577 2.2
7 — Sigorta Şirketleri	550	0.1	1	137 0.8
8 — Hayvancılık ve memûlleri	3 051	0.7	3	— —
9 — Sair Şirketler	13 250	3.0	3	— —
Toplam	443 458	100.0	35	16 535

Görüldüğü gibi, gübre sanayii ve bankalar iştirak olarak oldukça verimsiz olmalarına rağmen ziraat sanat müesseseleri ile tekstil sanayii verimli iştirak sahalarıdır.

İştirakler firma olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

TABLO : 73

T.C. ZİRAAT BANKASI İŞTİRAKLERİNİN 31/12/1974
TARİHİ İTİBARIYLA DURUMU

Firmalar	İştirakin Ödenen sermayesi	Bankaca Ödenen	İştiraklere açılan kredi	1974 Yılında 1973 kârından Banka gelirle- rine intikal eden miktarı (TL.)
BANKALAR :				
İşçi Kredi Ban. T.A.Ş.	3 000 000	100 000	—	15 000,00
T. Bağcılar Ban. A.Ş.	4 017 500	60 000	103 999	—
T. Halk Bankası A.Ş.	339 519 000	1 150 000	—	—
T. Kre. Bank. (T. Ha.)	14 163 474	247 500	—	—
T.C. Merkez Ban. A.Ş.	25 000 000	3 180 800	—	381 696,00
T.C. Ticaret B. A.Ş.	125 000 000	750 000	—	97 500,00
T. Tütüncüler B. A.Ş.	7 000 000	21 001	667 927	1 995,00
T.C. Turizm B. A.Ş.	514 670 485	75 798 000	—	—
T. Vakıflar B. T.A.O.	100 000 000	1 000 000	—	82 162,50
Toplam		82 307 301	771 926	579 353,50
ZİRAİ SANAT MÜESSESE.:				
Adapazarı Şeker Fab- rikası T.A.Ş.	27 500 000	4 446 750	3 267 778	421 723,38
Aksaray Azmi Milli T.A.Ş.	6 000 000	1 826 400	3 853 209	—
Ceyhan Sanayii ve Ti- icaret İşletmeleri A.Ş.	20 000 000	34 645	—	—
Yurttaş Yurt Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.	8 276 125	3 258 000	12 638 728	—
Kütahya Şeker Fabri- kaları T.A.Ş.	23 500 000	5 816 250	—	680 559,85
T. Şeker Fb. T.A.Ş.	437 500 000	145 827 500	2 068 596	10 790 004,93
Ülfet G., Sabun S. A.Ş.	27 500 000	23 506 000	44 835 978	—
Yem Sanayii T.A.Ş.	120 000 000	62 160 000	—	—
Sakarya Kauçuk San. End. A.Ş. (Tas. Halin.)	29 500 000	156 530	—	—
Toplam		247 032 075	66 664 289	11 892 288,16
GÜBRE SANAYİİ :				
Azot Sanayii T.A.Ş.	871 400 000	31 500 000	28 078 433	—
Gübre Fab. T.A.Ş.	173 584 459	52 500 000	139 189 076	1 779 082,41
Toplam		84 000 000	167 267 509	1 779 082,41

Firmalar	İştirakin Ödenen sermayesi	Bankaca Ödenen	İştiraklere açılan kredi	1974 Yılında 1973 kârından Banka gelirle- rine intikal eden miktarı (TL.)
TEKSTİL SANAYİİ :				
Antalya Pamuklu Do- kuma Sanayii T.A.Ş.	80 000 000	1 000 000	—	94 892,00
Aydın Tekstil İplik Dokuma ve Nebati Yağlar San. İşl. A.Ş.	30 000 000	500 000	5 021 924	304 957,55
Balkesir Pamuklu Do- kuma Sanayii T.A.Ş.	16 651 750	4 785 750	3 260 059	1 125 000,00
Bergama Pamuk İpli- ği Dokuma San. T.A.Ş.	35 000 000	1 400 000	—	187 687,40
Kaman İplik ve Pa- muklu Mensucat T.A.Ş.	70 000 000	510 000	—	—
Manisa Pamuk. Men. A.Ş.	65 000 000	1 600 000	13 929	56 000,00
Toplam		9 795 750	8 295 912	1 767 536,75
ELEKTRİK ENERJİ SAN. :				
Çukurova Elektrik A.Ş.	248 517 811	15 000	—	2 250,00
Toplam		15 000	—	2 250,00
MAKİNA SANAYİİ :				
Türk Traktör ve Zira- at Makineleri A.Ş.	70 000 000	3 456 500	46 336 027	377 309,88
Toplam		3 456 500	46 336 027	377 309,88
SİGORTA ŞİRKETLERİ :				
Başak Sigorta A.Ş.	1 500 000	550 000	—	136 750,00
Toplam		550 000	—	136 750,00
HAYVANCILIK ve MAMUL. :				
Tasfiyesi Bitmiş Kuzu Yetiş. Tic. ve Ltd. Şti. Türkiye Yapığı ve Tiftik A.Ş.	300 000	51 132	—	—
Toplam	40 900 000	3 000 000	11 287 296	—
SAİR ŞİRKETLER :				
Gıda ve İhtiyaç Mad- deleri (GİMA) T.A.Ş.	48 000 000	10 950 000	1	—
İstanbul D.çelik S. T.A.Ş.	2 000 000	800 000	—	—
Migros Türk Tic. A.Ş.	9 000 000	1 500 000	—	—
Toplam		13 250 000	1	—
Genel Toplam		443 457 758	300 622 960	16 534 570,70

10 — TÜRKİYE EMLÂK KREDİ BANKASI :

Türkiye Emlâk Kredi Bankası'nın Kanunla Kurulmuş Bankalar içinde, iştirakler açısından işgal ettiği yer % 6,64'tür. Tüm sistem içinde ise % 3,22 dir.

10.A. — İŞTİRAKLERE TAHSİS EDİLEN SERMAYE :

10.A. 1. — MUTLAK RAKAMLAR İTİBARIYLA :

T. Emlâk Kredi Bankası'nın bilânçosundaki iştirakler kaleminin bakiyesi yıllar itibariyle aşağıdaki gibidir.

TABLO : 74
(000 TL.)

Yıllar	48. m. f. 1	48. m. f. 2	Toplam
1966	1 098	163 840	164 938
1967	1 098	156 725	157 824
1968	948	156 089	157 037
1969	935	116 089	117 024
1970	8 176	108 836	117 012
1971	8 176	123 668	131 844
1972	8 176	138 500	146 679
1973	8 450	138 500	146 950
1974	9 274	138 503	147 777

9 yıllık süre içinde iştirakler kaleminin önemli bir değişme göstermediğini söyleyebiliriz.

10.A. 2. — İŞTİRAKLERİN AKTİF İÇİNDEKİ YERİ :

İştirakler kaleminin toplam aktifteki payı yıllar itibariyle aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 75

Yıllar	Aktif Toplamı (000 TL.)	Aktifin % Payı
1966	5 778 028	2.85
1967	7 020 190	2.25
1968	7 544 906	2.08
1969	8 298 021	1.41
1970	9 534 022	1.23
1971	8 436 460	1.56
1972	7 410 737	1.98
1973	8 572 315	1.71
1974	9 438 960	1.58

Aktif toplamı büyürken iştirakler kaleminin bakiyesinin önemli değişiklikler göstermemesi sonucu iştiraklerin aktif içindeki payı azalmıştır. Bu oranlar sistemin ortalamasından düşüktür.

10.B. — İŞTİRAKLERDEN ELDE EDİLEN GELİR :

10.B. 1. — MUTLAK RAKAMLAR İTİBARIYLA :

1966-1974 yıllarının iştirak kârları mutlak rakamlar olarak şöyledir.

TABLO : 76

Yıllar	İştirak Kârı (000 TL.)
1966	4.879
1967	8.825
1968	7.412
1969	12.553
1970	1.909
1971	2.323
1972	1.759
1973	1.48
1974	1.762

10.B. 2. — İŞTİRAK GELİRLERİNİN TOPLAM GELİRLERDEKİ
PAYI :

Düşme yönünde eğilim gösteren iştirak kârlarının toplam gelirler
içindeki payı da aşağıda görüleceği gibi sürekli düşme yönündedir.

TABLO : 77

Yıllar	Toplam Gelirler (000 TL.)	İştirak Kârlarının % Payı
1966	182 816	2.67
1967	191 513	4.61
1968	203 154	3.65
1969	230 249	5.45
1970	259 980	0.73
1971	334 667	0.69
1972	363 236	0.48
1973	527 820	0.22
1974	652 324	0.27

10.C. — İŞTİRAKLERİN RANDIMANI :

İştiraklerin randımanı aynı dönem için aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 78

Yıllar	Randıman %
1966	2.96
1967	5.59
1968	4.72
1969	10.73
1970	1.63
1971	1.76
1972	1.20
1973	0.78
1974	1.19

1970 den itibaren iştiraklerin randımanı anormal derecede düşmüştür.

10.D. — İŞTİRAK KREDİLERİ :

İştirak kredilerinin toplam krediler içindeki payı bulunurken, bankanın kullandığı İpotek Mukabili Krediler krediler toplamında dikkate alınmamıştır.

TABLO : 79
(000 TL. ve %)

Yıllar	İştirak Kredileri	Diğer Krediler	Toplam Krediler	İştirak Krd. % Payı
1966	3 140	2 256 234	2 259 375	0.14
1967	40 351	3 365 688	3 406 039	1.18
1968	16 581	3 797 865	3 814 446	0.43
1969	23 392	359 847	383 239	6.50
1970	16 422	435 646	452 068	3.63
1971	29 609	543 438	573 046	5.16
1972	27 964	867 081	895 045	3.12
1973	55 712	1 455 632	1 511 344	3.68
1974	42 072	1 690 814	1 732 886	2.43

1969'da diğer krediler toplamının düşmesini muhasebe usulündeki bir değişmeye bağlamak mümkündür. Diğer krediler düşerken İpotek Mukabili Krediler ise aynı keskinlikte yükselmiştir.

10.E. — İŞTİRAKLERE TAHSİS EDİLEN KAYNAK :

İştiraklere, bankanın ayırdığı fon miktarını aşağıdaki tablodan izleyebiliriz.

TABLO : 80

Yıllar	Tahsis Edilen Kaynak (000 TL.)	Aktifteki % Payı
1966	168 078	2.91
1967	198 174	2.82
1968	173 617	2.30
1969	140 417	1.69
1970	133 434	1.40
1971	161 452	1.91
1972	174 640	2.35
1973	202 662	2.36
1974	189 849	2.01

10.F. — İŞTİRAKLER : 1974

31.12.1974'te T. Emlâk Kredi Bankasının iştiraklerinin firmalar itibariyle durumu aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 81

Ticaret Ünvanı	Şirketin Sermayesi TL.	Sermaye Payı TL.
İNŞAAT ŞİRKETLERİ :		
«TİMLO» T. İnşaat ve Malzeme Ltd. Şti.	30 000 000	29 880 000
Ankara İmar Limited Şirketi	20 000 000	19 990 000
İstanbul İmar Limited Şirketi	10 000 000	5 000 000
Toplam		54 870 000
ÇİMENTO SANAYİİ ŞİRKETLERİ :		
T. Çimento Sanayii T.A.Ş.	750 000 000	44 900 000
Ankara Çimento Sanayii T.A.Ş.	75 000 000	37 080 000
Mahalli Çimento Şirketleri (On adet Çimento Sanayii T.A.Ş.)	287 000 000	53 000
Toplam		82 033 000
BANKACILIK ŞİRKETLERİ :		
A - Faaliyetteki Bankalar :		
T.C. Merkez Bankası A.Ş.	25 000 000	1 314 000
T. Vakıflar Bankası T.A.O.	100 000 000	2 197 000
T. Ticaret Bankası A.Ş.	125 000 000	304 750
Denizcilik Bankası T.A.O.	1 500 000 000	200 000
T. İş Bankası A.Ş.	40 000 000	400
B - Tasfiye Halindeki Bankalar :		
Tutum Bankası A.Ş.	10 000 000	5 015 000
T. Kredi Bankası A.Ş.	20 000 000	20 000
Toplam		9 051 150
SİGORTACILIK ŞİRKETLERİ :		
Güven Türk Anonim Şigorta Şirketi	1 000 000	398 000
Millî Reasürans T.A.Ş.	1 000 000	25 000
Toplam		423 000
DEPOCULUK, NAKLİYECİLİK ŞİRKETLERİ :		
Umumî Mağazalar T.A.Ş.	10 000 000	500 000
Denizcilik Bankası Deniz Nakliyatı T.A.Ş.	750 000 000	250 000
Toplam		750 000
PAMUKLU DOKUMA SANAYİİ ŞİRKETLERİ :		
Manisa Pamuklu Mensucat A.Ş.	70 000 000	500 000
Karaman İplik ve Pamuklu Men. T.A.Ş.	65 500 000	150 000
Toplam		650 000
Genel Toplam		147 777 150

Bankanın 1973 yılı iştirak kârlarından payına düşen ve 1974 yılı içinde tahsil olunan 1.759.343 TL. nin firma grupları itibariyle dağılımı şöyledir.

TABLO : 82

Firma Grupları	TL.
İnşaat Şirketleri	526 121
Çimento Şirketleri	6 174
Bankacılık Şirketleri	381 205
Sigorta Şirketleri	678 343
Depoculuk ve Nakliyat Şirketleri	150 000
Toplam	1 759 343

Bankanın iştiraklerinin randımanının düşük olması çimento şirketlerine yapılan iştirakler nedeniyle. Çimento şirketlerinin iştiraklerdeki payı % 55,51 iken iştirak kârlarındaki payı % 0,03 olmuştur.

11 — DENİZCİLİK BANKASI :

Denizcilik Bankasının iştirakleri sistemin % 2,75'ini, Kanunla Kurulmuş Bankalar Grubunun ise % 5,66'sını oluşturmaktadır. Yayınlanan bilâncolarından iştiraklerin 48. m. f. 1 ve f. 2 ayırımı ile kredilerin iştiraklere kullandırılan kısmını tesbit etmek olanağı yoktur.

11.A. — İŞTİRAKLERE TAHSİS EDİLEN SERMAYE :

İştiraklere tahsis edilen sermaye ve bunun aktif toplamı içindeki payı aşağıdaki gibidir. Aktif toplamı bulunurken birikmiş zararlar düşülmüştür.

TABLO : 83

(000 TL. ve %)

Yıllar	İştirakler	Aktif Toplamı	İştirakin % Payı
1966	57 408	2 065 020	2.78
1967	57 395	2 181 245	2.63
1968	57 383	2 344 377	2.45
1969	57 545	2 452 656	2.34
1970	57 545	2 565 332	2.24
1971	125 025	3 310 217	3.77
1972	125 025	3 182 775	3.93
1973	125 025	2 915 578	4.29
1974	126 025	3 321 539	3.79

İştiraklerin aktif içindeki payı sistem ortalaması civarındadır. Ancak iştirakler 1966-1970 arasında artış göstermezken 1971'de bir misli artış göstermiştir. 1971-1974 döneminde ise yine iştiraklerde herhangi bir artış görülmemektedir. Aktif toplamı ise kuruluşun sürekli zarar etmesi nedeniyle önemli bir gelişme gösterememektedir.

11.B. — İŞTİRAKLERDEN ELDE EDİLEN GELİRLER :

İştirak kârları ve toplam gelirler aşağıda gösterilmiştir.

Tablo : 84
(000 TL. ve %)

Yıllar	İştirak Kârı	Toplam Gelir	İştirak Kârının % Payı
1966	1	713 589	—
1967	1	743 733	—
1968	1	814 559	—
1969	1 990	818 679	0.24
1970	35	964 566	—
1971	2 840	1 202 251	0.24
1972	52	1 381 258	—
1973	535	1 675 472	0.03
1974	—	2 088 650	—

İştiraklerin banka gelirine herhangi bir olumlu katkısı bulunmamaktadır.

11.C. — İŞTİAKLERİN RANDIMANI :

İştiraklerin randımanı aşağıda görüleceği gibi oldukça düşüktür.

Tablo : 85

Yıllar	Randıman %
1966	—
1967	—
1968	—
1969	3.46
1970	0.06
1971	2.27
1972	0.04
1973	0.43
1974	—

11.D. — İŞTİRAKLER : 1974

İştiraklerin 1974 yıl sonunda firmalar itibariyle ayrıntılı durumu şöyledir :

Tablo : 86

Firma	Sermayesi	%	TL.
1 — D.B. Deniz Nakliyat T.A.Ş.	750 000 000	16.48	123 600 000
2 — GİMA	48 000 000	0.52	250 600
3 — Ray Sigorta A.Ş.	2 000 000	8.72	175 000
4 — T.C. Turizm Bankası	600 000 000	0.17	1 000 000
5 — Kıbrıs Türk Turizm İşletmeleri Ltd. Şti.	20 000 000	5.60	1 000 000
			126 025 600

12 — T. VAKIFLAR BANKASI

T. Vakıflar Bankası'nın 1974 sonunda, İştiraklere tahsis edilen sermaye bakımından Kanunla Kurulmuş Bankaların içindeki payı % 5,27, tüm sistem içinde ise % 2,56'dır.

12.A. — İŞTİRAKLERE TAHSİS EDİLEN SERMAYE :

12.A. 1. — MUTLAK RAKAMLAR İTİBARIYLA :

Aşağıdaki tablodan da görüleceği üzere 1967-1971 yılları arasında bilançoda iştirakler kaleminin 48. m. f. 1 ve f. 2 ye göre tasnifi yapılmamıştır.

TABLO : 87

(000 TL.)

Yıllar	48. m. f. 1	48. m. f. 2	Toplam
1966	5 154	2 600	7 754
1967	—	—	12 262
1968	—	—	22 050
1969	—	—	32 496
1970	—	—	43 846
1971	—	—	53 046
1972	4 562	56 311	60 873
1973	8 901	70 511	79 412
1974	7 135	110 252	117 386

İştiraklere tahsis edilen sermaye miktarı 9 yıl içinde 16 misli artış

göstererek, 1966 da 7 milyon TL. iken 1974 te 117 milyon TL.'ya çıkmıştır.

12.A. 2. — İŞTİRAKLERİN AKTİF İÇİNDEKİ YERİ :

Aynı dönem içinde iştiraklerin aktif içindeki payı da aşağıdaki gibi olmuştur.

TABLO : 88

Yıllar	Aktif Toplamı (000 TL.)	İştiraklerin % Payı
1966	805 895	0.96
1967	1 008 040	1.21
1968	1 181 841	1.86
1969	1 387 024	2.34
1970	1 587 981	2.76
1971	1 952 963	2.71
1972	1 571 727	2.37
1973	3 489 387	2.27
1974	4 518 932	2.60

İştiraklerin aktif içindeki payı artmakla beraber sistemin ortalama-sından aşağı düzeylerde kalmıştır.

12.B. — İŞTİRAKLERDEN ELDE EDİLEN GELİR :

12.B. 1. — MUTLAK RAKAMLAR İTİBARIYLA :

Yıllar itibariyle iştirak kârları aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 89

Yıllar	İştirak Kârı (000 TL.)
1966	248
1967	475
1968	465
1969	669
1970	700
1971	551
1972	598
1973	1 137
1974	1 162

12.B. 2. — İŞTİRAK GELİRLERİNİN TOPLAM GELİRLERDEKİ
PAYI :

İştiraklerin banka gelirlerine katkı oranı yıllar itibariyle şöyledir.

TABLO : 90

Yıllar	Toplam Gelirler (000 TL.)	İştirak Kârlarının % Payı
1966	67 165	0.37
1967	89 777	0.53
1968	100 937	0.46
1969	110 133	0.60
1970	124 458	0.56
1971	157 989	0.35
1972	237 931	0.25
1973	296 660	0.38
1974	398 221	0.29

İştiraklerin banka gelirlerine katkısı oldukça düşüktür.

12.C. — İŞTİRAKLERİN RANDIMANI :

Dönemde iştiraklerin randımanı bir tablo halinde aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 91

Yıllar	Randıman %
1966	3.20
1967	3.87
1968	2.11
1969	2.06
1970	1.59
1971	1.04
1972	0.98
1973	1.43
1974	0.99

Görüldüğü gibi iştiraklerin randımanı da sistemin ortalamasına kıyasla oldukça düşüktür.

12. D. — İŞTİRAK KREDİLERİ :

Bankanın kredilerinin iştirakler ve diğer müşteriler arasında dağılımı şöyledir.

TABLO : 92
(000 TL. ve %)

Yıllar	İştirak Kredileri	Diğer Krediler	Toplam Krediler	İştirak Krd. % Payı
1966	8 053	527 672	535 725	1.50
1967	14 674	560 056	574 730	2.55
1968	20 329	626 014	646 344	3.14
1969	30 628	777 566	808 194	3.79
1970	34 826	806 418	841 245	4.14
1971	42 570	923 601	966 171	4.40
1972	42 874	1 329 720	1 372 594	3.12
1973	79 493	1 943 843	2 023 336	3.93
1974	134 617	2 549 961	2 684 578	5.01

Krediler toplamında ipotek mukabili krediler dikkate alınmamıştır. İştirak Kredilerinin toplam krediler içindeki payının artmış olduğunu söyleyebiliriz.

12.E. — İŞTİRAKLERE TAHSİS EDİLEN KAYNAK :

Bankanın katılma payı ve kredi şeklinde iştiraklerine tahsis ettiği kaynak miktarı aşağıda bir tablo halinde verilmiştir.

TABLO : 93

Yıllar	Tahsis Edilen Kaynak (000 TL.)	Aktifteki % Payı
1966	15 808	1.96
1967	26 936	2.67
1968	42 379	3.58
1969	63 123	4.55
1970	78 673	4.95
1971	95 616	4.89
1972	103 747	4.03
1973	158 908	4.56
1974	252 003	5.58

İştiraklere tahsis edilen kaynağın aktifteki payı dönem içinde artmıştır.

12.F. — İŞTİRAKLER : 1974

TABLO : 94

	Taahhüt Edilen Bankaca Sermaye	Ödenen Miktar	Taahhüt Bakiyesi
I - BANKALAR			
T. Ticaret Bankası A.Ş.	3 750 000. —	3 750 000. —	—
T. Sınai Yatırım ve Kredi Ban.	4 000 000. —	4 000 000. —	—
II - SİGORTA ŞİRKETLERİ			
Güneş Sigorta A.Ş.	1 270 000. —	1 270 000. —	—
III - SANAYİ ŞİRKETLERİ			
Manisa Pamuklu Mens. T.A.Ş.	300 000. —	300 000. —	—
Karaman İplik Do. Sa. T.A.Ş.	250 000. —	250 000. —	—
Trakya Çimento San. T.A.Ş.	100 000. —	100 000. —	—
Eskişehir Çimento Sa. T.A.Ş.	1 583 500. —	1 583 093. 75	406. 25
(B Grubu)	12 000 000. —	12 000 000. —	—
(C Grubu)	6 576 000. —	6 576 000. —	—
K.Deniz Bakır İşl. A.Ş. (E.G.)	8 000 000. —	8 000 000. —	—
(G Grubu)	9 257 000. —	9 257 000. —	—
Erzurum Holding A.Ş.	200 000. —	200 000. —	—
Ereğli Demir Çelik Fab. A.Ş.	3 000 000. —	3 000 000. —	—
Kütahya Por. ve Gıda San. A.Ş.	1 000 000. —	1 000 000. —	—
(Yifaş) Yeşilyurt İplik. F. A.Ş.	500 000. —	500 000. —	—
Tüdaş Tarım Ürün. Değer. A.Ş.	1 000 000. —	500 000. —	500 000. —
Söğüt Seramik A.Ş.	500 000. —	375 000. —	125 000. —
Terme Bakır Sanayi A.Ş.	1 000 000. —	250 000. —	750 000. —
Lassa Lâstik Sanayii A.Ş.	20 000 000. —	5 750 000. —	14 250 000. —
Güneysu Meyva Suları ve Gıda Sanayi A.Ş.	200 000. —	200 000. —	—
Keban Holding ve Ort. Be- ton Sanayi A.Ş.	1 000 000. —	250 000. —	750 000. —
Nusaybin Teks. Sa. ve Ti. A.Ş.	7 500 000. —	1 875 000. —	5 625 000. —
Acıselsan Acıpayam Selülöz San. Tic. A.Ş.	2 000 000. —	1 000 000. —	1 000 000. —
Orta Anadolu Lâstik A.Ş.	3 000 000. —	750 000. —	2 250 000. —
İşkir-İşçi İş Adamı Kimya San. Kuruluşları A.Ş.	10 000 000. —	2 500 000. —	7 500 000. —
IV - DİĞER TİCARİ İŞLETMELER			
Gıda ve İhti. Ma. A.Ş. (GİMA)	2 000 000. —	2 000 000. —	—
Ülfet Gıda ve Sabun Sa. T.A.Ş.	750 000. —	750 000. —	—
Turistik Seyahat A.Ş.	100 000. —	100 000. —	—
Türk-İsviçre Turizm Gel. A.Ş.	36 308. 23	14 535. 29	21 802. 94
Taksim Otelcilik A.Ş.	55 714 000. —	49 285 500. —	6 428 500. —
Toplam	156 586 838. 23	117 386 129. 04	39 200 709. 19

13 — OSMANLI BANKASI :

Osmanlı Bankası, yabancı bankalar toplam iştiraklerinin % 93,33 üne sahiptir. Tüm bankacılık sistemindeki yeri ise yalnızca % 1,84 tür.

13.A. — İŞTİRAKLERE TAHSİS EDİLEN SERMAYE :

13.A. 1. — MUTLAK RAKAMLAR İTİBARIYLA :

1966-1974 döneminde mutlak rakamlar olarak (yıllar itibariyle) Osmanlı Bankasının iştiraklerine tahsis etmiş olduğu sermaye miktarı aşağıdaki tablodan görülebilir.

TABLO : 95
(000 TL.)

Yıllar	48. m. f. 1	48. m. f. 2	Toplam
1966	18 032	—	18 032
1967	20 846	—	20 846
1968	22 152	—	22 152
1969	26 688	—	26 688
1970	31 495	—	31 495
1971	32 245	—	32 245
1972	3 851	62 132	65 983
1973	3 851	76 667	80 518
1974	3 851	80 664	84 515

1972 de iştirakler bir önceki yıla kıyasla bir misli artış göstermiştir. Artışın tamamı 48. m. f. 2 ye göre katılınan iştirakler nedeniyle olurken, 48. m. f. 1 deki sınıflamaya dahil iştiraklere katılma miktarı ise büyük ölçüde azalmıştır.

13.A. 2. — İŞTİRAKLERİN AKTİF İÇİNDEKİ YERİ :

İştiraklerin aktif toplamı içindeki payı aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 96

Yıllar	Aktif Toplamı (000 TL.)	İştiraklerin % Payı
1966	1 205 022	1.49
1967	1 281 608	1.63
1968	1 422 281	1.56
1969	1 626 604	1.64
1970	1 664 343	1.89
1971	2 139 767	1.51
1972	3 282 537	2.01
1973	2 988 835	2.69
1974	3 134 176	2.69

Mutlak rakamlara paralel olarak iştiraklerin aktifteki payı 1972 den itibaren yükselmekle beraber sistemin ortalamasından düşüktür.

13.B. — İŞİRAKLERDEN ELDE EDİLEN GELİR :

13.B. 1. — MUTLAK RAKAMLAR İTİBARIYLA :

1966-1974 arasında sağlanan iştirak kârları aşağıdaki gibidir.

TABLO : 97

Yıllar	İştirak Kârı (000 TL.)
1966	1 356
1967	1 862
1968	2 041
1969	2 378
1970	2 853
1971	3 411
1972	3 852
1973	4 765
1974	6 532

İştirak kârları mutlak rakamlar itibariyle düzenli bir gelişim göstermiştir.

13.B. 2. — İŞTİRAK GELİRLERİNİN TOPLAM GELİRLERDEKİ
PAYI :

İştiraklerin gelirlere katkısı aşağıdaki oranlarda olmuştur.

TABLO : 98

Yıllar	Toplam Gelirler (000 TL.)	İştirak Kârla- rının % Payı
1966	92 515	1.46
1967	112 801	1.65
1968	119 850	1.70
1969	134 709	1.76
1970	153 499	1.86
1971	189 335	1.80
1972	250 158	1.54
1973	271 386	1.75
1974	271 500	2.41

İştiraklerin aktif içindeki yeri sisteme nazaran düşük olmakla beraber iştirak gelirlerinin toplam gelirler içindeki payı sistemin civarındadır.

13.C. — İŞTİRAKLERİN RANDIMANI :

Dönem içinde iştiraklerin randımanı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

TABLO : 99

Yıllar	Randıman %
1966	7.52
1967	8.93
1968	9.21
1969	8.91
1970	9.06
1971	10.58
1972	5.84
1973	5.92
1974	7.73

Bulunan değerler 1972 ve 1973 yılları hariç sistemin ortalama randımanından yüksek değerlerdir.

13.D. — İŞTİRAK KREDİLERİ :

Kredilerin, iştirak kredileri ve diğer krediler arasında bölünüşü aşağıdaki gibidir.

TABLO : 100
(000 TL. ve %)

Yıllar	İştirak Kredileri	Diğer Krediler	Toplam Krediler	İştirak Krd. % Payı
1966	—	623 726	623 726	—
1967	—	655 267	655 267	—
1968	—	717 869	717 869	—
1969	—	879 134	879 134	—
1970	—	859 981	859 981	—
1971	—	1 249 952	1 249 952	—
1972	1 219	1 744 078	1 746 078	0,07
1973	801	1 642 914	1 643 715	0,05
1974	11 202	1 833 081	1 844 283	0,61

Yayınlanan bilâncolarda 1966-1971 arasında hiç bakiye yoktur, 1972-1974'te ise oldukça düşük meblâğlı iştiraklere kullandırılan kredi miktarları yer almaktadır.

13.E. — İŞTİRAKLERE TAHSİS EDİLEN KAYNAK :

İştiraklere kullandırılan kredilerin olmaması veya oldukça düşük olması nedeniyle iştiraklere tahsis edilen kaynak rakamları, iştiraklere tahsis edilen sermaye (13.A.1.) ve iştiraklerin aktif içindeki payı (13.A.2.) ile aynı rakam ve oranlardadır.

13.F. — İŞTİRAKLER : 1974

Osmanlı Bankasının 1974 sonu itibariyle katıldığı firmalar aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 101

İŞTİRAKİ ADI	31.12.1974 TL.
Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası	912 676.—
İstanbul Umum Sigorta Şirketi	9 000.—
«GİMA» Gıda İhtiyaç Maddeleri T.A.Ş.	600 000.—
İttihadi Millî T.A.Ş.	265 000.—
» »	277 500.—
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.O.	17 618 820.40
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.O. (Müessis H.)	1.—
Sınai Yatırım ve Kredi Bankası A.O.	4 120 000.—
İstanbul Turizm ve Otelcilik	43 785 000.—
Rabak	11 484 359.—
Goodyear Lâstikleri A.Ş.	869 671.13
Uniroyal Lâstik T.A.Ş.	543 365.—
Sentetik İplik Fabrikaları A.Ş.	1 060 527.50
«Sititur» Sigorta Acenteliği Tic. ve Turizm A.Ş.	97 500.—
Tam Hayat Sigorta A.Ş.	700 000.—
Tam Hayat Sigorta A.Ş. (Müessis Hisse)	1.—
Kömür İşletmeleri A.Ş.	77 942.16
Türkiye Maden Bankası A.Ş. (tasfiye halinde)	500 000.—
Ereğli Demir Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	500 000.—
Umumi Mağazalar	1 000 000.—
Sunta Tahta Sanayi T.A.Ş. 3 cü tertip	104 000.—
Toplam	84 515 263.67

VI — BAZI BANKA İŞTİRAKLERİNİN SERMAYE PİYASASINDAKİ DURUMU :

Gerek bankalar, gerekse banka iştiraklerinin hemen tamamı anonim şirket şeklindedir. Anonim şirketlerin sermayesi ise pay senetleri ile temsil edilir. Bu pay senetlerinin alınıp satılması işlemleri sermaye piyasasının önemli bir parçasını oluşturur. Sermaye piyasası ile ekonomik gelişmişlik arasında yakın bir bağlantının olduğu kabul edilen bir olgudur.

Pay senetlerinin piyasada işlem gören değeri çoğu kez bunların üzerinde yazılı nominal meblağdan farklıdır. Bu farklılığı doğuran ana unsurun pay senedinin ait olduğu firmaların kârlılık ve temettü dağıtma durumu olduğunu ileriye sürmek mümkündür. Pay senedinin piyasadaki değeri temettü oranı ve resmî faiz haddi dikkate alınıp kapitalize edilerek bulunan değerdir. Bu konuda çeşitli yöntemleri ve daha fazla bilgiyi hemen her işletme iktisadî kitabında bulmak mümkündür.

Banka ve Ekonomik Yorumlar Dergisinin Şubat 1975 ve Aralık 1975 sayılarında yayınlanmış tablolardan yararlanarak bazı bankaların ve bunların iştiraklerinin sermaye piyasasındaki durumları aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 102

Firma Adı	31.12.1974 Sermayesi (000 TL.)	Hisse Senedi Nominal Değeri	Kârı (000 TL.)		Temettü %		Hisse enedi Satış Fiyatı 31.12.1974	Menkul Kıymet- ler Borsasında		Kote Edilenler
			1973	1974	1973	1974		İşlem tarihi	Fiyatı	
1 - Ak Çimento	105 000	500	48 459	37 742	20,00	20,0	910	9.5.1974	1 000	K
2 - Anadolu Cam	300 000	1 000	Zarar	Zarar	—	—	900	—	—	—
3 - Çimsa	180 000	1 000	—	736(kz)	—	—	1 180	—	—	—
4 - Çukurova Elektrik	325 000	500	42 957	62 510	15,00	15,00	700	22.3.1973	1 000	K
5 - Ereğli Demir Çelik	567 461	500	72 336	694 865	7,00	15,00	425	26.11.1974	470	K
6 - İstanbul Porselen	15 000	1 000	6 151	?	9,00	9,00	1 200	15.4.1974	1 600	K
7 - Karadeniz Bakır	600 000	500	45 128 (kz)	150336(kz)	—	—	400	—	—	—
8 - Kordsa	100 000	1 000	1 171 (kz)	5 509(kz)	—	—	1 100	—	—	—
9 - Olmuk	75 000	500	34 522	49 279	30,00	30,00	1 350	19.11.1974	1 300	K
10 - Polylen	85 000	1 000	26 765	21 800	31,50	25,00	1 975	15.11.1974	1 925	K
11 - Sifaş	104 000	1 000	62 647	?	40,00	25,00	2 450	15.10.1974	2 600	K
12 - Sınai Kalkınma B.	425 000	500	110 102	122 565	15,00	30,00	850	26.11.1974	750	K
13 - Şişe Cam	100 000	500	24 890	?	15,00	20,00	720	11.7.1974	825	K
14 - Uniroyal	90 000	1 500	33 630	12 600	20,00	25,00	4 250	18.9.1974	4 200	K
15 - T. İş Bankası	40 000	500	152 504	201 461	75,00	75,00	6 900	25.3.1974	6 250	K
16 - Yapı ve Kredi B.	300 000	1 000	121 956	147 624	37,52	20,00	2 900	23.12.1974	3 000	K

(kz) : Kümülatif zarar
K : Borsaya kote edi
lenler

VII — BELLİ BAŞLI BAZI BANKALARIN İŞTİRAKÇİLİĞİNİN TOPLU DEĞERLEMESİ :

Yukarıda (V) inci bölümde ayrı ayrı incelenen bankalarla ilgili olarak tesbit edilen oranlar bu bölümde biraraya getirilerek karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Daha sonra Türk Bankacılığında iştirakçiliğin durumu genel olarak değerlendirilmeye çalışılacaktır.

VIII.A. — İNCELENEN BANKALARIN SİSTEMDEKİ PAYI :

İncelenen onüç bankanın, iştirakler açısından Türk Bankacılığında işgal ettikleri yer 974 sonu itibariyle aşağıda toplu halde gösterilmiştir.

TABLO : 103

B a n k a	Sistemdeki % Payı	Kümülatif	Toplam
1 — T. İş Bankası	23.90	23.90	
2 — Sümerbank	17.35	41.25	
3 — Etibank	11.95	53.20	
4 — Ziraat Bankası	9.68	62.88	
5 — Akbank	9.38	72.26	
6 — Yapı ve Kredi Bankası	5.12	77.38	
7 — T. Emlâk Kredi Bankası	3.22	80.60	
8 — T. Garanti Bankası	3.14	83.74	
9 — Denizcilik Bankası	2.75	86.49	
10 — Türk Ticaret Bankası	2.57	89.06	
11 — T. Vakıflar Bankası	2.56	91.62	
12 — İstanbul Bankası	2.38	94.-	
13 — Osmanlı Bankası	1.84	95.84	
Toplam	95.84	—	
14 — Diğer 27 Banka	4.16	100.—	
Genel Toplam	100.00		

Görüldüğü gibi Türk Bankacılığında iştirakler belli başlı birkaç bankanın elinde toplanmıştır. Örneğin, T. İş Bankasının sistemdeki payı yaklaşık olarak 1/4 tür. Bu bankaya Sümerbank ve Etibank'ta katıldığına oran % 53,20 olmaktadır. Ziraat Bankası, Akbank ile Yapı ve Kredi Bankası'nın da işe karışmasıyla bu oran % 77,38'e ulaşmaktadır.

Bu ilk altının içindeki üç banka (Etibank, Sümerbank, Ziraat Bankası) özel amaçlı kuruluşlardır. Özellikle Etibank ve Sümerbank'ın esas uğraşları bankacılıktan ziyade madencilik ve imalat sanayi alanındadır.

Bu nedenle bu iki bankanın iştiraklerinin yüksek olması faaliyet gayelerinin bir sonucudur.

Diğer üç banka ise (T. İş Bankası, Akbank ile Yapı ve Kredi Bankası) Türk Bankacılığının Oligopolcü bankalarıdır. İştirakler açısından bu üç bankanın sistemdeki payı % 38,40, Diğer Milli Bankalar grubundaki payı ise % 77,66 dır.

VII.B. — İŞTİRAKLERLE AKTİFTEKİ PAYI :

Yukarıda incelenen 13 bankanın ve sistemin ortalama rakamları aşağıda verilmiştir.

TABLO : 104
(%)

	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	Orta- lama
1 — Sistem	4.24	3.79	3.91	3.34	3.42	3.26	2.77	2.75	2.68	3.34
2 — T. İş Bankası	5.42	5.23	4.54	4.44	4.48	3.91	3.38	3.91	3.96	4.36
3 — Sümerbank	24.99	22.13	19.48	18.34	16.83	19.28	17.07	16.12	14.09	18.70
4 — Etibank	4.98	4.29	4.20	4.34	9.21	6.01	4.75	4.22	4.97	5.21
5 — Ziraat B.	2.20	1.93	1.58	1.49	1.36	1.25	1.00	1.01	1.88	1.52
6 — Akbank	1.92	3.01	3.64	3.62	3.66	2.96	2.31	3.11	3.44	3.10
7 — Yapı ve Krd. B.	2.89	2.49	1.79	1.88	2.18	1.98	1.63	1.58	1.55	1.99
8 — T. Emlâk Kd. B.	2.85	2.25	2.08	1.41	1.23	1.56	1.98	1.71	1.56	1.84
9 — T. Garanti B.	3.36	4.24	3.58	2.46	2.03	1.93	2.19	2.75	3.47	2.87
10 — Denizcilik B.	2.78	2.63	2.45	2.34	2.24	3.77	3.93	4.29	3.79	3.13
11 — T. Ticaret B.	1.37	1.21	0.94	1.33	1.75	1.89	1.72	1.49	1.86	1.50
12 — Vakıflar B.	0.96	1.21	1.86	2.34	2.76	2.71	2.37	2.27	2.60	2.12
13 — İstanbul B.	1.38	1.27	1.68	2.08	2.69	2.89	2.24	9.88	8.21	3.70
14 — Osmanlı B.	1.49	1.63	1.56	1.64	1.89	1.51	2.01	2.69	2.69	1.90

9 yıllık dönemin ortalama rakamları kıyaslandığında sistemin ortalamasını 4 bankanın aştığı görülmektedir. Bunlardan Sümerbank ve Etibank'ta yukarıda belirtildiği gibi, bu oranların yüksekliği normaldir. Ancak diğer iki bankadan İstanbul Bankasının 1973 ve 1974 yıllarındaki anormal yükselişler nedeniyle dönem ortalaması yükselmiştir.

İştiraklerin aktif içindeki payı incelenirken aşağıdaki hususlar gözönünde tutulmalıdır :

— İştirakler genellikle farklı yılların değişik para değerlerini yansıtan iktisap kıymetleriyle bilânçolarda gösterilmektedir. Buna karşılık, sabit kıymetler ile tahviller ve hisse senetleri cüzdanı dışındaki bilânço değerleri mevcut yılın para değeri ile bilânçoya aksederler. Bu nedenle iştiraklerin aktifler içindeki gerçek paylarının daha yüksek oranlarda olduğu düşünülebilir.

— Yeni iştiraklere katılma dışında iştiraklere tahsis edilen sermaye, iştirak firmaların sermaye arttırmaları nedeniyle artış göstermektedir. Halbuki aktifte, önemli yer işgal eden değerlerin (krediler gibi) büyüme nedenleri değişik etkenlerden doğmakta ve çoğu kez süratli olmaktadır. Bu ise iştiraklerdeki artışın aktifteki artışları takip edememesi sonucunu doğuracaktır.

VII.C. — İŞTİRAK GELİRLERİNİN TOPLAM GELİRLERDEKİ PAYI :

İştirak gelirlerinin toplam gelirler içindeki payı 13 banka ve sistem için aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : 105
(%)

	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	Orta- lama
1 — Sistem	2.56	2.50	2.50	2.40	1.93	1.36	1.26	1.83	1.55	2.00
2 — T. İş Bankası	6.22	6.50	6.13	5.89	4.75	4.29	3.69	3.99	4.15	5.06
3 — Sümerbank	13.11	14.90	14.12	16.93	13.12	—	4.68	12.01	5.97	10.53
4 — Etibank	3.16	2.53	2.81	0.31	0.47	0.52	0.49	0.43	0.32	1.22
5 — Ziraat B.	1.64	1.29	1.17	0.90	0.61	0.63	0.39	1.44	0.54	0.95
6 — Akbank	1.87	1.90	1.77	1.68	2.14	2.38	2.97	3.68	3.47	2.42
7 — Yapı ve Krd. B.	4.44	3.76	2.64	2.56	3.08	2.36	0.35	1.18	1.22	2.39
8 — T. Emlâk Kd. B.	2.67	4.61	3.65	5.47	0.73	0.69	0.48	0.22	0.27	2.08
9 — T. Garanti B.	1.03	1.82	0.83	1.33	0.62	0.54	1.08	0.53	0.53	0.92
10 — Denizcilik B.	—	—	—	0.24	—	0.24	—	0.03	—	0.05
11 — T. Ticaret B.	0.58	0.53	0.59	0.75	0.71	0.87	1.25	1.12	1.04	0.82
12 — Vakıflar B.	0.37	0.53	0.46	0.60	0.56	0.35	0.25	0.38	0.29	0.42
13 — İstanbul B.	0.33	1.11	0.50	0.47	1.51	0.67	0.39	0.50	6.94	1.38
14 — Osmanlı B.	1.46	1.65	1.70	1.76	1.86	1.80	1.54	1.75	2.41	1.77

5 bankanın dönem ortalaması sistemin dönem ortalamasından yukarıdadır. Bunlardan Sümerbank'a ait oranın ortalamadan yüksek olması aktifinin yaklaşık 1/5'ini iştiraklere bağlamış olması nedeniyle normaldir.

Bu konuda yapılacak kıyaslamada iştiraklerin aktif içindeki yerini de göz önüne almak gerekir. İştirak gelirlerinin toplam gelirlere olan oranı, iştiraklerin aktife olan oranından yüksek olan yalnızca 3 banka vardır. Bunlar T. İş Bankası, Yapı ve Kredi Bankası ile T. Emlâk Kredi Bankası'dır. Ancak T. Emlâk Kredi Bankası'na ait iştirak kârı / toplam gelirler oranı sürekli düşme yönündedir.

Toplam kaynaklarından iştiraklere tahsis ettiği oranda, toplam gelirler içinde iştirak geliri sağlayamayan bankaların bu yönde tahsis ettikleri kaynakların kendileri için alternatif olarak verimsiz olduğu ileriye sürülebilir. Nitekim bu durum müteakip bölümde açıkça görülecektir.

VII.D. — İŞTİRAKLERİN RANDIMANI :

İştirak portföyünün randımanı açısından aşağıdaki tablo düzenlenmiştir.

TABLO : 106
(%)

	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	orta- lama
1 — Sistem	4.93	5.76	6.07	5.63	4.66	3.62	3.80	5.52	4.91	4.98
2 — T. İş Bankası	9.47	11.10	10.79	10.66	8.95	9.27	9.07	8.59	9.38	9.62
3 — Sümerbank	2.95	3.41	4.75	4.37	4.39	—	1.54	4.31	2.66	3.15
4 — Etibank	4.31	5.17	6.01	0.66	0.43	0.41	0.48	0.47	0.32	2.02
5 — Ziraat B.	4.22	4.15	4.44	3.69	2.97	3.74	2.51	8.69	3.73	4.23
6 — Akbank	7.66	5.19	3.75	3.14	4.56	6.51	9.99	9.50	8.21	6.50
7 — Yapı ve Krd. B.	10.70	11.02	11.01	10.10	11.09	9.53	1.66	5.96	6.72	8.63
8 — T. Emlâk Kd. B.	2.96	5.59	4.72	10.73	1.63	1.76	1.20	0.78	1.19	3.39
9 — T. Garanti B.	2.83	3.87	2.04	4.14	2.51	2.51	4.36	1.65	1.42	2.81
10 — Denizcilik B.	—	—	—	3.46	0.06	2.27	0.04	0.43	—	0.69
11 — T. Ticaret B.	3.88	4.13	5.09	4.22	3.45	3.94	6.02	5.94	4.64	4.59
12 — Vakıflar B.	3.20	3.87	2.11	2.06	1.59	1.04	0.98	1.43	0.99	1.91
13 — İstanbul B.	2.43	8.56	3.01	2.19	4.49	2.68	2.01	0.42	5.99	3.53
14 — Osmanlı B.	7.52	8.93	9.21	8.91	9.06	10.58	5.84	5.92	7.73	8.18

— Yalnızca 4 bankanın (T. İş Bankası, Akbank, Yapı ve Kredi Bankası, Osmanlı Bankası) döneme ait ortalama randıman oranı, sistemin ortalama randımanı oranını aşmıştır.

— Bu oran iştirak portföyünün kullanımında kârlılık prensibinin bir göstergesidir. Örneğin kaynaklarının büyük bir kısmını iştiraklere ayıran Sümerbank'ın iştiraklerinin randımanı oldukça düşüktür. Bu bankanın üstlendiği ekonomik ve sosyal amaç gözönünde tutulmazsa bu durum bankanın malî yapısı için olumsuz bir göstergedir.

— Bu oranın düşük olmasının nedeni portföy seçiminde dağılımın iyi yapılamaması da olabilir. Bu konuda Etibank, T. Garanti Bankası, İstanbul Bankası ve Denizcilik Bankası iyi birer örnektir. Denizcilik Bankası'nın iştirak portföyü hemen tek bir kuruluştan meydana gelmektedir. Bunun malî açıdan kâr etmemesi ya da yeterince kârlı olmaması portföyün randımanını etkileyecektir.

— Ayrıca daha önce de belirtildiği gibi Randıman oranını etkileyecek bir diğer unsur iştirak edilen firmaların kâr dağıtma politikası ile gecikmeler unsurudur. (IV.C)

VİLE. — İŞTİRAK KREDİLERİ ORANI :

Yukarıdaki bölümlerde belirtilen sınırlılıklar ve yetersizlikler içinde konuyla ilgili aşağıdaki tablo düzenlenmiştir.

TABLO : 107
(%)

		1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974
1 - Sistem	[*]	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2 - T. İş Bankası	[**]	11.48	12.60	12.28	16.33	16.82	16.57	14.36	13.24	18.01
3 - Sümerbank	[*]	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4 - Etibank	[*]	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5 - Ziraat B.	[*]	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6 - Akbank	[**]	5.42	3.51	9.55	10.50	12.82	11.05	11.23	15.35	17.09
7 - Yapı ve Kredi B.	[*]	—	—	—	—	—	—	0.08	0.12	0.12
8 - T. Emlâk Kredi	[***]	0.14	1.18	0.43	6.50	3.63	3.16	3.12	3.68	2.43
9 - T. Garanti B.	[*]	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10 - Denizcilik B.	[*]	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11 - T. Ticaret B.	[***]	1.27	1.14	0.76	0.56	0.48	0.42	0.27	0.21	0.19
12 - T. Vakıflar B.	[***]	1.50	2.55	3.14	3.79	4.14	4.40	3.12	3.93	5.01
13 - İstanbul B.	[**]	2.06	0.29	0.15	0.24	0.23	0.07	0.05	2.37	10.21
14 - Osmanlı B.	[***]	—	—	—	—	—	—	0.07	0.05	0.61

[*] Yayınlanmış tablolarda iştirak kredileri ile ilgili bir bakiye yoktur.

[**] 38 inci madde kredilerini de içermekle beraber sıhhati konusunda bir şey söylenemez.

[***] 39 uncu madde şumultü içinde olanlar sanılmaktadır.

Bu konuda yayınlanmış verilerin daha önce de belirtildiği gibi güvenilirliği çok zayıftır. Bu nedenle bu konuda yeknesak bir muhasebe uygulamasına ulaşana kadar ne bir inceleme ne de bir yorum yapmak mümkündür.

VII.F. — İŞTİRAKLERE TAHSİS EDİLEN KAYNAĞIN AKTİF İÇİNDEKİ PAYI :

Daha önce belirtilmiş olan yayınlama yetersizliği ve eksiklikleri bu konuda kesin ya da gerçeğe yakın rakamlar elde etmemizi engellemektedir. Yetersiz ve eksik de olsa konu ile ilgili olarak aşağıdaki tablo düzenlenmiştir. Tablo herhangi bir yorum yapmaya imkân vermemektedir.

TABLO : 108
(%)

		1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974
1 - Sistem	[*]	4.24	3.76	3.91	3.34	3.42	3.26	2.77	2.75	2.68
2 - T. İş Bankası	[**]	11.81	12.11	10.88	12.93	12.76	12.18	10.45	11.28	14.16
3 - Sümerbank	[*]	24.99	22.13	19.49	18.34	16.83	19.28	17.07	16.12	14.09
4 - Etibank	[*]	4.98	4.29	4.20	4.34	9.21	6.01	4.75	4.22	4.97
5 - Ziraat B.	[*]	2.20	1.93	1.58	1.49	1.36	1.25	1.00	1.01	0.88
6 - Akbank	[**]	5.10	3.61	9.10	9.65	10.95	9.49	8.86	11.78	12.78
7 - Yapı ve Kredi B.	[*]	2.89	2.49	1.79	1.88	2.18	1.98	1.67	1.65	1.62
8 - T. Emlâk Kredi	[***]	2.91	2.82	2.30	1.69	1.40	1.91	2.35	2.36	2.01
9 - T. Garanti B.	[*]	3.36	4.24	3.58	2.36	2.03	1.93	2.19	2.75	3.47
10 - Denizcilik B.	[*]	2.78	2.63	2.45	2.34	2.24	3.77	3.93	4.29	3.79
11 - T. Ticaret B.	[***]	2.12	1.86	1.39	1.65	2.03	2.13	1.87	1.61	1.97
12 - T. Vakıflar B.	[***]	1.96	2.67	3.58	4.55	4.95	4.89	4.03	4.58	5.57
13 - İstanbul B.	[**]	2.47	1.42	1.76	2.20	2.80	2.93	2.27	10.72	12.85
14 - Osmanlı B.	[***]	1.49	1.63	1.56	1.64	1.89	1.51	2.04	2.72	3.05

[*] İştiraklere verilen kredi bilinmediğinden iştiraklere tahsis edilen sermayenin aktifteki payını gösterir.

[**] İştirak kredilerinin 38 inci m. içindeki kredileri kapsadığı sanılan bankalar.

[***] İştirak kredilerinin yalnızca 39. m. içindeki kredileri kapsadığı sanılan bankalar.

VII.G. — SONUÇ DÜŞÜNCELER :

«Bankaların ülke sanayileşmesine katkıda bulunabilme olanaklarından biri iştirak şeklinde sınıfl kuruluşların sermayelerine katılmak veya daha önemlisi bunları bizzat kurmaktır. Özellikle gelişme halinde bulunan ve sermaye piyasası olmayan ülkelerde bankalar, sınıfl teşebbüslerin gerçekleşmesi için lüzumlu olan fakat bulunması kolay olmayan üç faktörü, sermaye, teşebbüs kabiliyeti, idari ve teknik bilgi faktörlerini bir arada temin edebilirler. İşte gelişmekte olan ülkelerde bankaların sanayileşme ve kalkınmada rehber bir rol oynamaları gerekliliği, bunların sahip oldukları büyük malî gücün, teşebbüs gücünün, geniş teknik ve idari kadroların bir sonucu olmaktadır.» [*]

Sorun bu şekilde ortaya konunca Türk Bankacılığının İştirakçilik politikasının değerlendirilmesinde kullanılacak ilk kriter iktisadî kalkınma açısından olmalıdır.

Kanunla kurulmuş özel amaçlı kamu kesimi bankalarının iştirakçilik politikasını yalnızca kârlılık açısından değerlendirmek eksik ve yanlış olacaktır. Bu bankalar ülke ekonomisinin yönlendirilmesinde değişik ve önemli fonksiyonlar yüklenmişlerdir. Hatta bunlardan Etibank, Sümerbank ve Denizcilik Bankası'nı bankacılık kesiminde incelemek bile yanlış olacaktır. Çünkü bankacılık bu kuruluşların yan ve önemsiz faaliyet sahasıdır.

Özel kesim bankalarına gelince burada karşımıza çeşitli durumlar çıkmaktadır.

Akbank'ın özel durumu değerlendirmede gözönüne alınacak ilk noktadır. Bu banka kurucusunun hayat hikâyesini anlatan bir kitapta açıklandığı gibi bir holdingi finanse etme amacıyla kurulmuştur. Bu, Hacı Ömer Sabancı Holdingdir. Banka ve Holding müştereken büyümüşler ve gelişmişlerdir. Sabancılar olmadan Akbank'ı, Akbank olmadan Sabancı Holdingi düşünmek mümkün değildir. Daha önceki bölümde de görüleceği gibi bankanın iştiraklerinin önemli kısmı Sabancı Holding'e dahil kuruluşlardır. Banka bu kuruluşları gerek sermaye ve gerekse kredi yoluyla finanse etmektedir. İştiraklerin ve Holding firmalarının büyük kısmının tekstil endüstrisinde toplanmış olması banka için bir riziko kaynağı olabilir.

[*] Selçuk Abac, Türkiye'nin Sanayileşmesinde Bankaların Rolü. Cumhuriyetin 50'nci Yılında Türkiye'de Sanayileşme ve Sorunları Semineri, ayrı bası, S. 567

Banka iştirakleri yoluyla Türk ekonomisine olumlu katkılarda bulunmaktadır, ancak Holding'in bir aile firmaları topluluğu olması halka açık anonim şirketlerin gelişmesi ve servet dağılımı açısından önemli bir sorun olmaktadır. Banka ve Holding'in ilerde Türkiye'deki piyasa modelinin türü üzerinde önemli etkilerde bulunacağını söylemek mümkündür.

T. İş Bankası'nın mülkiyet yapısının oldukça değişik olması bu banka ile ilgili değerlendirmelerde gözönüne alınmalıdır. Bankanın iştirakler portföyü 50 yıllık bir gelişimin sonucunda ortaya çıkmıştır. Kurulduğu ilk yıllardan beri banka Türkiye'nin sanayileşmesinde resmi görevler yüklenmiştir. İştirakçilik politikasının en önemli özelliklerinden birisi de yeni şirketlerin kurulmasında öncü görev yüklenmesidir.

İstanbul Bankası'nda ise 1973'ten sonra ilginç bir gelişim ortaya çıkmış ve banka yönetim değiştirmiştir. Bu değişiklikle birlikte bankanın iştirakçilik politikası Akbank'ın politikasına benzemeye başlamıştır.

Bankaların iştirakçilik politikasında, iştiraklerin banka yöneticilerine ek menfaatler sağlayan birer kuruluşlar olarak ortaya çıkmaları da mümkündür. Bu unsurun ortaya çıkması çok verimsiz iştiraklere katılmanın ve muhafaza etmenin bir açıklayıcı nedeni olabilir.

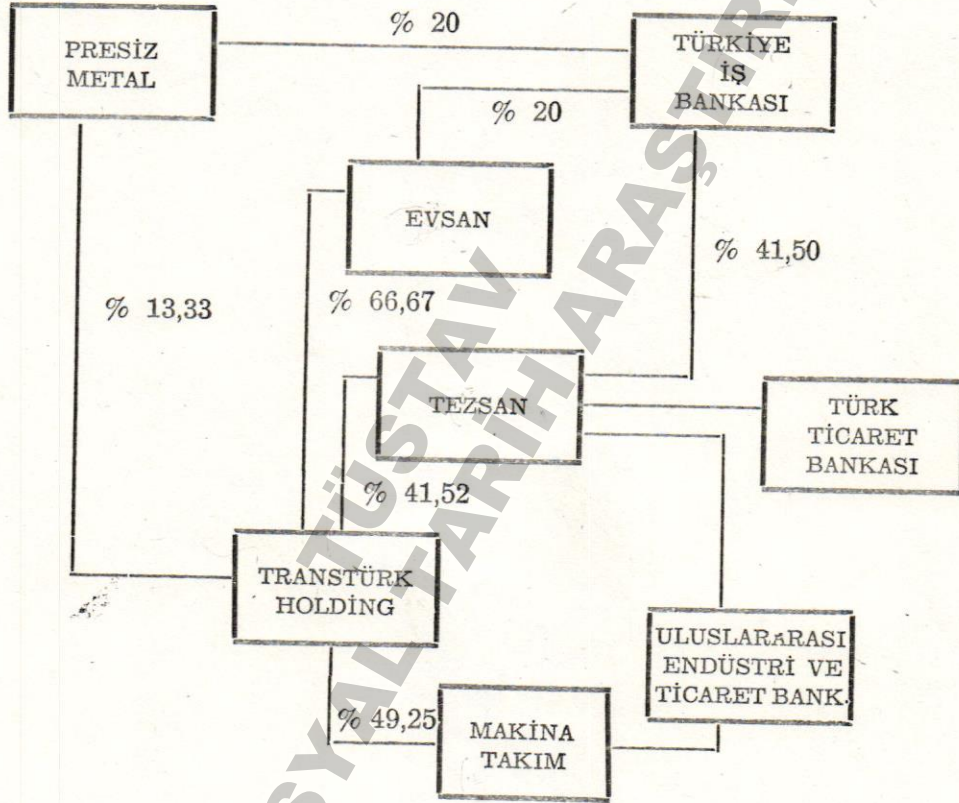
Türkiye'de bankalar iştirakçilik politikası nedeniyle bir çok kuruluşlarla yakın ilişkiler içine girmiştir. Bu husus müteakip sahifelerdeki şekillerde daha açıkça görülebilir.

Bankaların iştirak portföylerindeki firmaların pay senetlerini halka satmaları ve bu şekilde sağladıkları fonlarla tekrar yeni kurulan firmalara iştirak etmeleri iktisadi kalkınma, şirketlerin halka açılması ve sermaye piyasasının gelişmesi bakımından faydalı olacaktır.

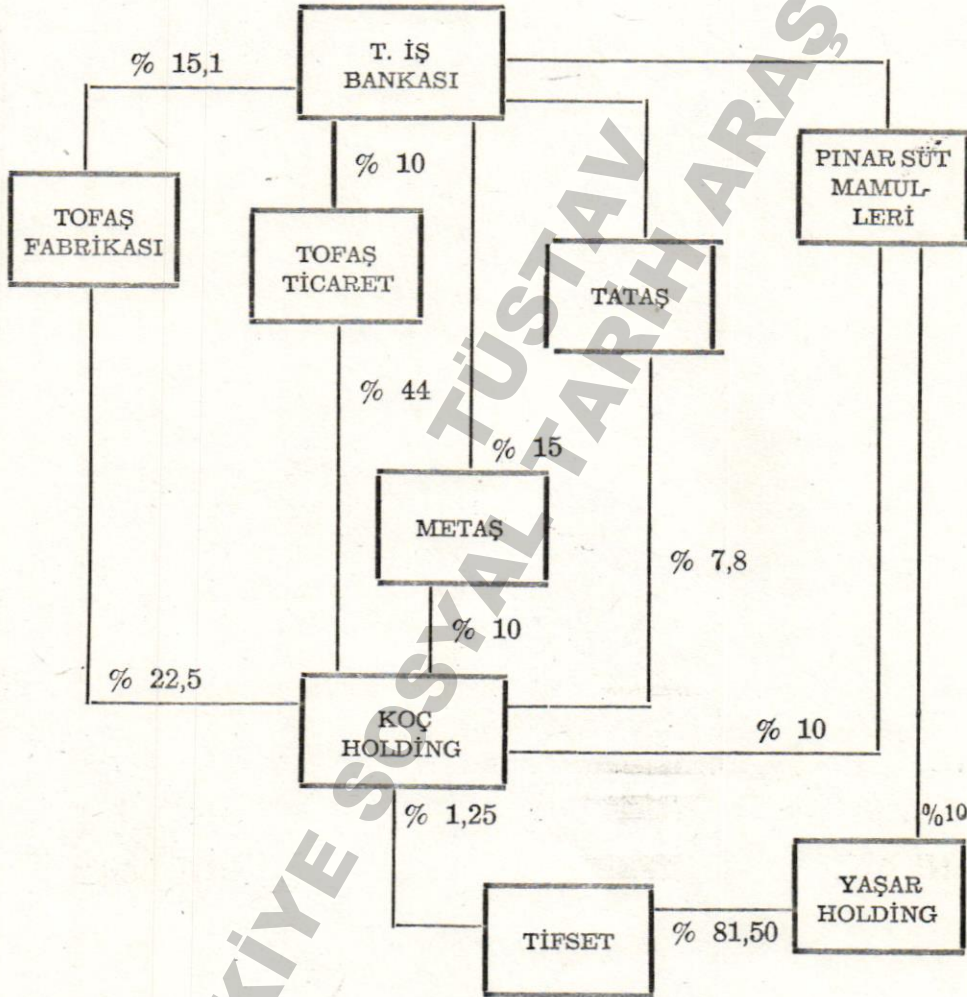
Türkiye'de halka açık anonim şirketlerin ve sermaye piyasasının gelişmesi ancak birer güven kurumları olan bankaların sayesinde ve öncülüğünde mümkündür.

ŞEKİLLER :

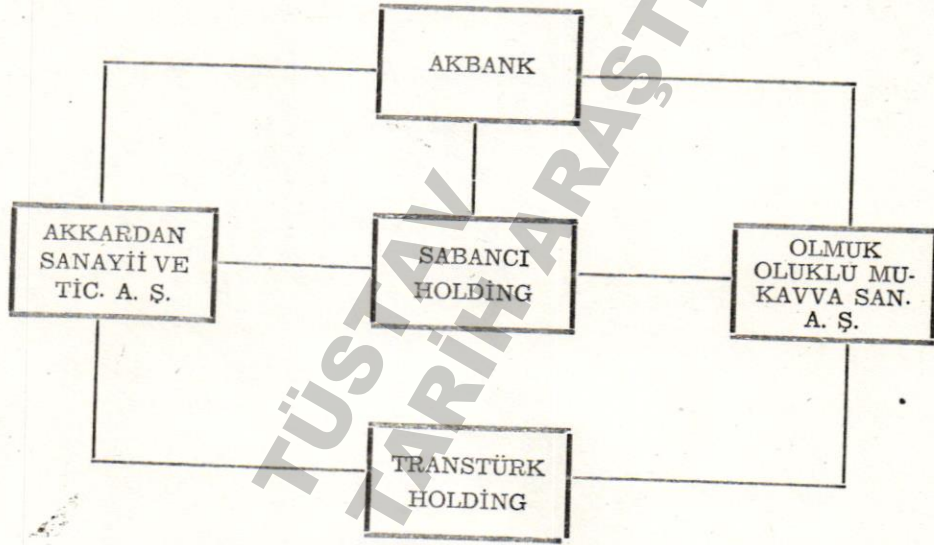
Şekil : 1

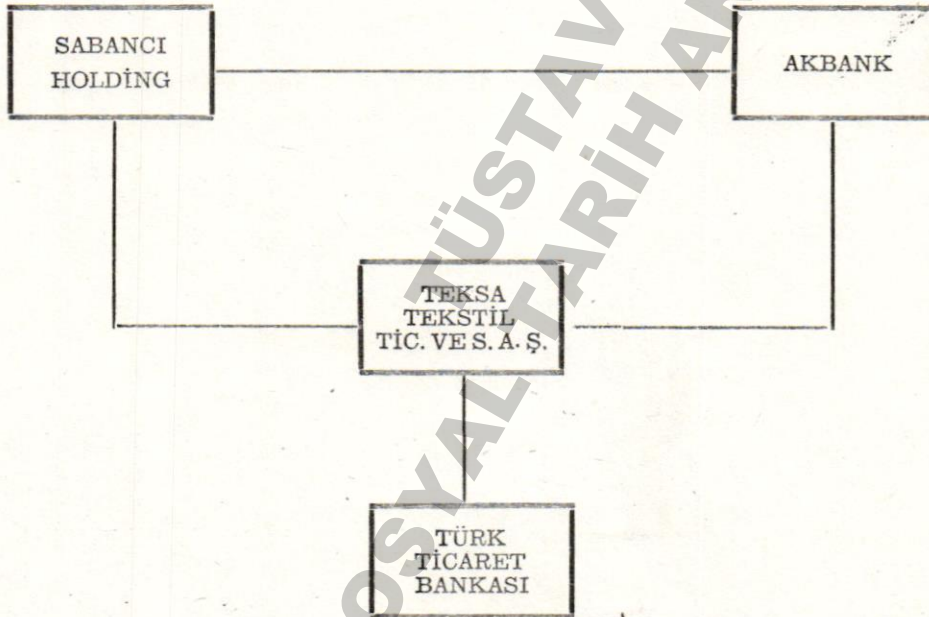
Şekil : 2

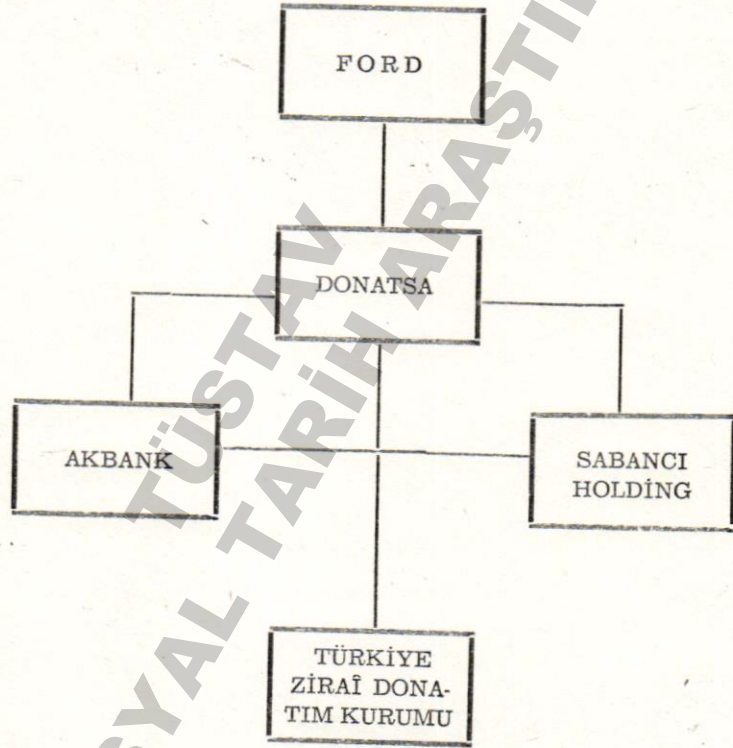
Şekil : 3

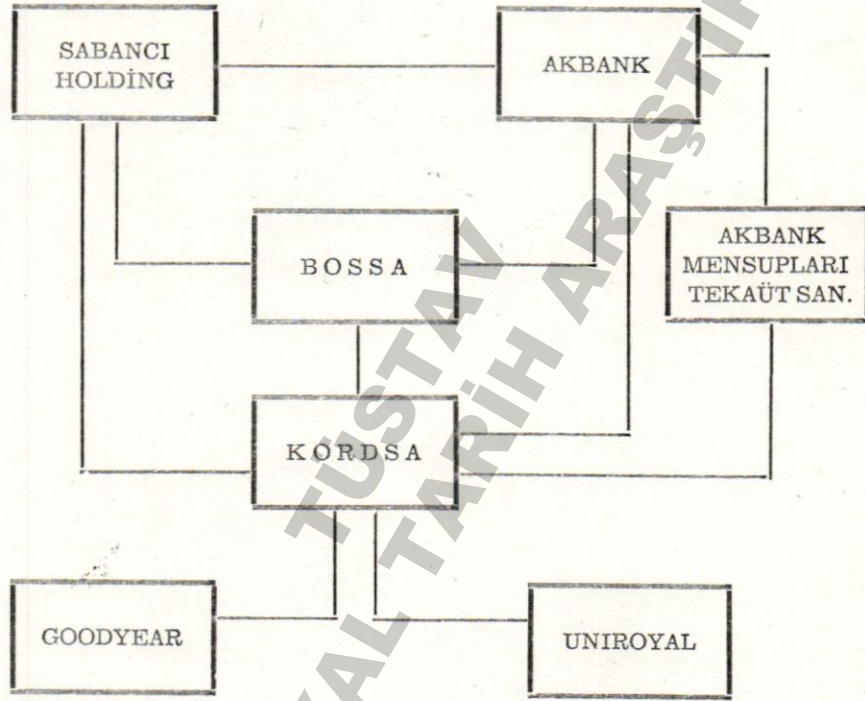
Şekil : 4

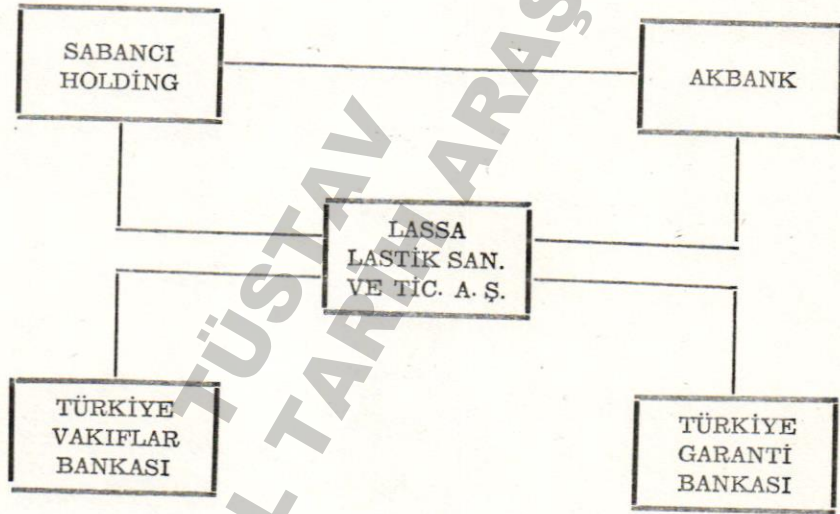
Şekil : 5

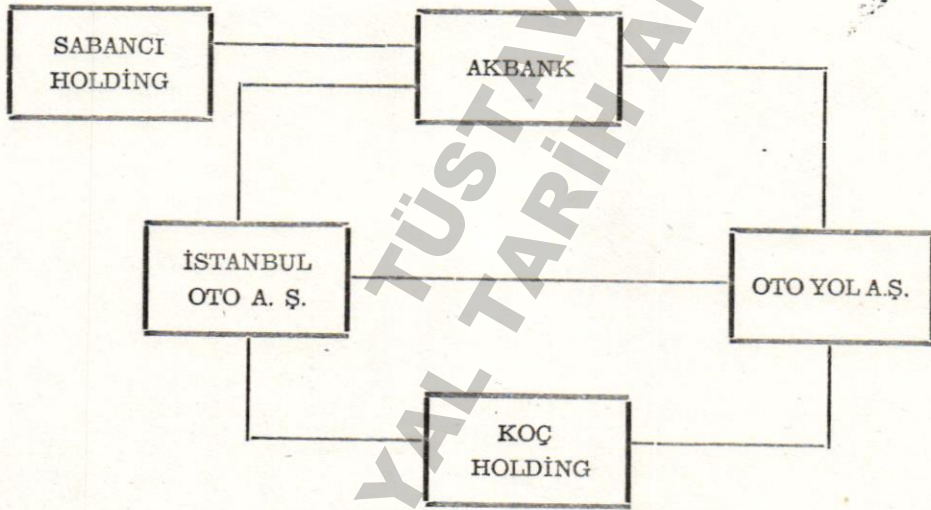
Şekil : 6

Şekil : 7

Şekil : 8

EK :

TÜRKİYE SİNAİ KALKINMA BANKASI :

Türkiye'nin sanayileşmesinde önemli yeri olan bu kuruluşu konumuzun kapsamı dışında kalması nedeniyle inceleyemedik. Ancak iştiraklerle ilgili bir çalışmada bu bankayı ihmal etmemek gerekir.

Banka zaman zaman portföyündeki hisse senetlerini satışa çıkarmaktadır. Bankanın iştirakleri ve bunun aktif içindeki yeri şöyledir.

Yıllar	İştirakler (000 TL.)	Aktif Toplam (000 TL.)	İştiraklerin % Payı
1971	121 011	2 307 609	5.29
1972	153 366	2 599 119	5.90
1973	153 536	3 614 474	4.25
1974	203 659	4 009 219	5.08

Bankanın iştirak ettiği firmalar aşağıda ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

TABLO
İŞTİRAKLER
(31.12.1974)

Firma	Sermayesi Esas	İştirak Taahhüdü	Nispet %	Filen Öde- nen (İtibari Değeriyle)
Rabak Elektrolitik Bakır ve Mamulleri A. Ş.	105 000 000. —	9 000 000. —	8.57	9 000 000. —
Anadolu Çimen. T.A.Ş.	40 000 000. —	9 811 000. —	24.53	9 811 000. —
Türk Demir Döküm Fab.	34 000 000. —	5 750 000. —	16.91	5 750 000. —
Bayraklı Boya ve Ver- nik San. A.Ş.	4 500 000. —	750 000. —	16.67	750 000. —
Koruma Tarım İlâç. A.Ş.	35 000 000. —	7 000 000. —	20.00	7 000 000. —
Yatırımlar Holding A.Ş.	5 788 000. —	1 125 000. —	19.44	1 125 000. —
Gorbon Işıl Seramik A.Ş.	3 000 000. —	490 000. —	16.33	490 000. —
Plâstifay Kimya End. A.Ş.	18 000 000. —	2 739 000. —	15.22	2 739 000. —
Makina Takım End. A.Ş.	25 000 000. —	1 325 000. —	5.30	1 325 000. —
Türk Ytong Sanayii A.Ş.	12 000 000. —	3 000 000. —	25.00	3 000 000. —
Pimaş, Plâs. İnş. Mal. A. Ş.	50 000 000. —	2 330 000. —	4.66	2 330 000. —
Çelik Halat ve Tel S. A.Ş.	27 000 000. —	6 750 000. —	25.00	6 750 000. —
Kaleflex Yer Döşemeleri Sanayii A.Ş.	12 500 000. —	2 500 000. —	20.00	2 500 000. —
İleri Kimya San. A.Ş.	15 000 000. —	1 875 000. —	12.50	1 875 000. —
Tamsan, Tomruk ve Ağaç Mamülleri A.Ş.	15 000 000. —	3 213 500. —	21.43	3 213 500. —

Firma	Sermayesi Esas	İştirak Taahhüdü	Nispet %	Faillen Öde- nen (İtibari Değeriyle)
Sasa, Sun'i ve Sentetik Elyaf Sanayii A.Ş.	275 000 000. —	275 000 000. —	10.00	1815 000 000. —
Karadeniz Bakır İşlet- meleri A.Ş.	600 000 000. —	310 000 000. —	5.16	310 000 000. —
Aksa, Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	137 500 000. —	137 500 000. —	10.00	137 500 000. —
Eaton Yale and Towne Otomotiv Sanayii A.Ş.	10 000 000. —	1 480 000. —	14.80	740 000. —
Nasaş Aliminyum Sana- yii ve Tic. A.Ş.	195 000 000. —	195 000 000. —	10.00	161 250 000. —
Kartonsan Karton San. ve Tic. A.Ş.	35 000 000. —	5 000 000. —	14.29	5 000 000. —
Cam Elyaf San. A.Ş.	60 000 000. —	6 000 000. —	10.00	6 000 000. —
Türkiye Maden Ban. A.Ş.	12 000 000. —	1 500 000. —	12.50	375 000. —
Kurşun Sanayii A.Ş.	7200 000. —	2500 000. —	34.72	2 500 000. —
Ege Biracılık ve Malt Sanayii A.Ş.	50 000 000. —	4 305 000. —	8.61	4 305 000. —
Parsan, Makina Parçala- rı Sanayii A.Ş.	60 000 000. —	111 400 000. —	18.57	111 400 000. —
Altaş, El Aletleri Dövme Çelik Sanayii ve Tic. A.Ş.	30 000 000. —	7 500 000. —	25.00	7 500 000. —
Toz Metal Ticaret ve Sanayii A.Ş.	10 000 000. —	1 500 000. —	15.00	1 500 000. —
Kilsan Kil Sanayii ve Ticaret A.Ş.	40 000 000. —	4 000 000. —	10.00	4 000 000. —
Göynük Kalker ve Yapı Sanayii A.Ş.	20 000 000. —	5 000 000. —	25.00	5 000 000. —
Asil Çelik Sanayii ve Ticaret A.Ş.	40 000 000. —	5 200 000. —	13.00	1 800 000. —
Güney Biracılık ve Malt Sanayii A.Ş.	65 000 000. —	16 250 000. —	25.00	6 312 500. —
Ağın Dericilik San. A.Ş.	12 000 000. —	2 300 000. —	19.17	2 300 000. —
Osmaneli Döküm Sanayii ve Ticaret A.Ş.	25 000 000. —	2 500 000. —	10.00	2 200 000. —
Malatya Kayısı Kurutma ve Pulp Fabrikası A.Ş.	20 000 000. —	5 000 000. —	25.00	1 250 000. —
Ondüline Yapı Malzeme- leri A.Ş.	30 000 000. —	6 000 000. —	20.00	6 000 000. —
Pınar Konservecilik A.Ş.	20 000 000. —	4 000 000. —	20.00	2 000 000. —
Toplam		240 583 500. —		206 108 000. —

B İ B L İ Y O Ğ R A F Y A

1. Resmi Gazete'lerde yayınlanmış 1966-1974 arası Bankaların Bilânço ve Kâr-Zarar Hesapları.
2. T. Bankalar Birliği : Bankaların Yıl Sonu Bilânço ve Kâr-Zarar Hesapları, 1966-1974 Yılları.
3. Yıl Sonu Faaliyet Raporları (İncelemede adı geçen 14 bankaya ait).
4. Banka ve Ekonomik Yorumlar, Şubat 1975 ve Aralık 1975 sayıları.
5. İlke Dergisi, Haziran 1974 ve Ağustos 1974 sayıları.
6. Feridun Ergin, Kredi Sistemi, İstanbul, 1975.
7. Selçuk Abaç, Türkiye'nin Sanayileşmesinde Bankaların Rolü, Türkiye'nin Sanayileşmesi ve Sorunları Seminerinden ayrı bası.

22.12.1978

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI DR. FARUK SÜKAN'IN
TÜRKİYE'DEKİ, "BANKA SİSTEMİ" NİN BOZUKLUKLARI İLE İLGİ-
Lİ BASINA YAPTIĞI AÇIKLAMALAR:

BANKALAR VE DİĞER KREDİ KURULUŞLARI, EKONOMİYE BÜYÜK FAYDALAR SAĞLAYAN KURULUŞLARDIR. HATTA MEMLEKETİMİZİN MALİYESİNE VE EKONOMİSİNE, KAYNAK BULMAK VE KREDİ VERMEK BAKIMINDAN BANKALAR SİSTEMİ EN BÜYÜK ROLÜ OYNAMAKTADIR. BANKALAR, HEM YATIRILABİLİR FONLARI ARTIRMAK, HEM YATIRIM KARARLARINI KOLAYLAŞTIRMAK, HEM YATIRIM PROJELERİNİ HAZIRLAMAK, BUNLARIN VERİMLİLİĞİNİ VE UYGULANABİLİRLİĞİNİ ARAŞTIRMAK VE HEM DE TÜKETİMİ ARTIRMAK VEYA TANZİM ETMEK SURETİYLE EKONOMİYE DİNAMİZM KATMAKTADIRLAR. BİR MEMLEKETTE FAALİYETTE BULUNAN BANKALARLA BUNLARIN KURULUŞ VE ÇALIŞMALARINI DÜZENLEMELERİNİN MAKSADIYLA UYGULANAN USULLERİN, KURALLARIN VE ALINAN TEDBİRLERİN TÜMÜ, O MEMLEKETİN "BANKA SİSTEMİNİ" MEYDANA GETİRMEKTEDİR. TÜRKİYE'DEKİ BANKALAR SİSTEMİ, EKONOMİMİZE, İKTİSADİ VE SOSYAL KALKINMAMIZA HİZ VERECEK YERDE; BÖLGELER ARASINDAKİ DENGESİZLİKLERE, MİLLİ GELİRİN DAĞILIMINDA AKSAKLIKLARA VE ÇAĞIMIZIN HEDEFİ OLAN SOSYAL ADALETİN SAĞLANMASINDA İMKANSIZLIKLARA VESİLE OLMAKTADIR.

MİLLET MECLİSİ'NDE 17.1.1978 TARİHİNDE GÜVENOYU ALAN VE HALEN YÜCE MECLİSLERİN GÜVENİYLE GÖREVİNE DEVAM EDEN BU HÜKÜMETTE, "HER TÜRLÜ YOLSUZLUKLARIN VE KAMU KURULUŞLARINDA Kİ AKSAKLIKLARIN" TESPİT VE TAKİP EDİLMESİYLE İLGİLİ ÇALIŞMALARIN KOORDİNASYONU GÖREVİ ÜHDEME VERİLMİŞTİR. BİR YILA YAKIN BİR ZAMANDAN BERİ, MAHDUT VE FAKAT BİLGİLİ, SEVİYELİ VE VATANPERVER BİR KADRO İLE BİRLİKTE, BU GÖREVİ YERİNE GETİRMEK İÇİN YAPTIĞIM ÇALIŞMALAR GÖSTERMİŞTİR Kİ, TÜRK BANKA SİSTEMİ BOZUKTUR. BİRÇOK YOLSUZLUKLAR, BU BOZUK SİSTEMDEN KAYNAKLANMAKTADIR. BANKA SİSTEMİMİZDE Kİ BOZUKLUKLAR YÜZÜNDEN BÜYÜK VE HAKSIZ KAZANÇLAR ELDE EDİLMEKTEDİR. BANKA SİSTEMİMİZDE Kİ

AKSAKLILIKLAR KALKINMAMIZI ENGELLEYECEK BOYUTLARA ULAŞMIŞTIR. BANKALAR VASITA KILINARAK YAPILAN SUİSTİMALER, BASINA VE KAMUOYUNA YANSIDIKCA, VATANDAŞIN VİCDANINDA SON DERECE HAKLI TEPKİLER DOĞMAKTADIR. ARTIK BÜTÜN AÇIKLIĞI İLE BANKALAR SİSTEMİNDE Kİ BOZUKLUKLARIN ÜZERİNE GİTMEK ZAMANI GELMİŞTİR.

TÜRK BANKA SİSTEMİNDE Kİ BOZUKLUKLARI KAMUOYUNA AÇIKLAMAYI, ÜSLENDİĞİMİZ GÖREVIN BİR GEREĞİ OLARAK GÖRMEKTEYİZ. BU SEBEPLE ÇALIŞMALARIMIZ SONUNDA, YAPTIĞIMIZ TESPİTLERİ VE MÜŞAHEDELERİ, ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİ, DETAYA İNMEYEN, KISA HATLARIYLA AÇIKLIYORUZ.

BOZUK BANKA SİSTEMİNİN YARATTIĞI DENGESİZLİKLER:

1977 YILI SONUNDAKİ DURUMA GÖRE ÜLKEMİZDE 1'İ EMİSYON BANKASI, 4'Ü KALKINMA VE YATIRIM BANKASI, 8'İ İHTİSAS BANKASI, 5'İ YABANCI BANKA ve 26'SI DA TİCARİ BANKA OLMAK ÜZERE 44 BANKA BULUNMAKTADIR. 118 BİN KİŞİNİN ÇALIŞTIĞI 44 BANKADAN OLUŞAN BANKA SİSTEMİMİZİN 1977 YILI SONUNDA TOPLAM MEVDUATI 243,6 MİLYAR LİRAYA, TOPLAM KREDİLERİ DE 231,4 MİLYAR LİRAYA ULAŞMIŞTIR. BU RAKAMLARA T.C. MERKEZ BANKASI, KALKINMA VE YATIRIM BANKALARININ MEVDUAT VE KREDİLERİ DAHİL DEĞİLDİR. BUNLAR DA DAHİL EDİLDİĞİNDE GÖRÜLECEKTİR Kİ, ÜLKEMİZİN MALİ SİSTEMİNE KAYNAK VE KREDİ OLARAK BANKA SİSTEMİ EGEMENDİR.

BANKA SİSTEMİNİN YARATTIĞI KREDİ DÜZENİNDEKİ EN ÖNEMLİ SORUNLAR İSE 1977 YILI SONUNDA 231 MİLYAR LİRA OLAN VE İÇİNDE BULUNDUĞUMUZ GÜNLERDE 250 MİLYAR LİRAYI AŞAN BANKA KREDİLERİNİN GEREK KİŞİLER, GEREK BÖLGELER VE GEREKSE SEKTÖRLER ARASINDAKİ DAĞILIMINDA ORTAYA ÇIKAN VE ÜLKEMİZİN, TOPLUMUMUZUN ÇIKARLARIYLA ÇELİŞEN DENGESİZLİKLERDİR. BU DENGESİZLİKLER, BAZI İLGİNÇ VERİLERLE BİRLİKTE AŞAĞIDA ORTAYA KONULACAKTIR.

KREDİLERİN KİŞİLER ARASINDA DENGESİZ DAĞILIMI:

ÜLKEMİZDE KREDİLERİN KİŞİLER ARASINDAKİ DAĞILIMINDA BÜYÜK DENGESİZLİKLERİN BULUNDUĞU, TOPLUMUN "AZINLIK" DİYE NİTELEYEBİLECEĞİMİZ BİR KESİMİNİN KREDİLERDEN "ASLAN PAYI" ALIRKEN, TOPLUMUN BÜYÜK KESİMİNİN KREDİLERDEN ALDIĞI PAYIN SON DERECE YETERSİZ OLDUĞU VE BU DURUMUN DA ÇEŞİTLİ NEDENLERDEN KAYNAKLANDIĞI AÇIKTIR. BU NEDENLERİN EN ÖNEMLİLERİ ÖZEL SEKTÖR VE KAMU SEKTÖRÜ BANKALARINDAN OLUŞAN TÜRK BANKA SİSTEMİNDEKİ BANKALARIN ÖZEL DURUMLARIDIR. DAHA AÇIK BİR DEYİŞLE ÜLKEMİZDEKİ ÖZEL BANKALARIN BİRER "AİLE BANKASI" DURUMUNA DÖNÜŞMÜŞ OLMALARI, DEVLET BANKALARININ İSE HEMEN HEMEN HEPSİNİN KANUNLARLA TESPİT EDİLMİŞ BİRER FONKSİYONLARI BULUNDUĞU HALDE BU FONKSİYONLARINI GEREĞİNCE YERİNE GETİRMEMELERİ, KREDİLERİN KİŞİLER ARASINDA ADALETSİZ BİR BİÇİMDE DAĞILMASINA NEDEN OLMAKTADIR.

TÜRKİYE'DE KREDİLERİN KİŞİLER ARASINDA DENGESİZ DAĞILIMINA NEDEN OLAN ÖZEL BANKALARLA KAMU BANKALARININ DURUMLARI, ÖZEL BANKALARIN SERMAYELERİNE SAHİP OLANLAR VE DEVLET BANKALARINDAN DAĞITILAN KREDİLERİN ÖZELLİKLERİ AÇISINDAN İNCELENDİĞİNDE ORTAYA BAZI ÖNEMLİ GERÇEKLER ÇIKMAKTADIR.

AİLE BANKALARI:

KREDİ DÜZENİNDE ETKİNLİKLERİ BÜYÜK OLAN ÖZEL BANKALARIN BÜYÜK BİR KISMININ SERMAYELERİNE BİRER AİLE EGEMENDİR. MESELA AKBANK'IN 600 MİLYON LİRA OLAN SERMAYESİNİN % 80,8'İNE SABANCI HOLDİNG VE SABANCI AİLESİ SAHİPTİR. SAPMAZ HOLDİNG İLE BİRLİKTE BU ORAN % 94'E ULAŞMAKTADIR.

BİR DİĞER BÜYÜK BANKA OLAN GARANTİ BANKA'SININ 300 MİLYON LİRA OLAN SERMAYESİNİN % 54,8'i KOÇ HOLDİNG, % 24,4'Ü YİNE SABANCI HOLDİNG VE % 9,2'Sİ DE SAPMAZ HOLDİNG TARAFINDAN TEMSİL EDİLMEKTEDİR.

GÖRÜLDÜĞÜ GİBİ BU AİLELER GENELLİKLE BİRER HOLDİNGE YANI ŞİRKETLER TOPLULUĞUNA DA SAHİPTİRLER. UYGULAMA GÖSTERMİŞTİR Kİ ÖZEL BANKALARIN SERMAYE VE İDARELERİNE EGEMEN OLAN BU AİLELER, HALKIN TASARRUFLARINDAN OLUŞAN KAYNAKLARINI ESAS OLARAK YİNE KENDİLERİNE AİT ŞİRKETLERE KREDİ OLARAK KULLANDIRMAKTADIR. BU TÜR KULLANIMDA ÖZEL BANKALARIN YARARLANDIKLARI EN ÖNEMLİ YASAL DAYANAK DA 7129 SAYILI BANKALAR KANUNU'DUR. BU KANUNUN 38 İNCİ MADDESİNE GÖRE, BANKALAR SERMAYELERİNİN % 25'İNDEN FAZLASINA SAHİP OLDUKLARI ŞİRKETLERE HERHANGİ BİR KAYITLAMA OLMADAN, SINIRSIZ KREDİ ACABİLMEKTEDİR. OYSA DİĞER KİŞİLERE AÇILACAK KREDİLER BANKALARIN SERMAYELERİNİN % 10'U VE % 25'i İLE SINIRLIDIR. BU KANUN MADDESİ İLE ÖZEL BANKALARIMIZ KENDİ ŞİRKETLERİNE SINIRSIZ KREDİ KULLANDIRMA İMKANINI YILLARDIR KULLANMIŞLAR VE KREDİ DÜZENİNDEKİ BU ADALETSİZ DAĞILIMA NEDEN OLMUŞLARDIR.

BAZI ÖZEL BANKALARIN SINIRSIZ VE SORUMSUZ KREDİ DAĞITMALARI, BU BANKALARIN SERMAYE VE YÖNETİM BAKIMINDAN EL DEĞİŞTİRMELERİNE VE SİLE OLMUŞTUR.

MESELA "AİLE BANKASI" NİTELİĞİNDE OLAN İSTANBUL BANKASI, MEVDUAT, SERMAYE VE İHTİYATLARINDAN OLUŞAN KAYNAKLARININ % 46'SİNİ, YANI YAKLAŞIK YARISINI, KENDİ ŞİRKETLERİNE KREDİ VE SERMAYE OLARAK KULLANDIRMIŞ, TAHSİS ETMİŞTİR.

BİR BAŞKA ÖZEL BANKA OLAN GARANTİ BANKASI DA TOPLAM KREDİLERİNİN (4,5 MİLYAR LİRA) % 35,2'SİNİ (1,6 MİLYAR LİRA) YANI ÜÇTE BİRİNDEN FAZLASINI YİNE KENDİ İŞTİRAKLERİNE, KENDİ ŞİRKETLERİNE KULLANDIRMIŞTIR.

AKBANK'IN İŞTİRAKLERİNE KULLANDIRDIĞI KREDİLER İSE 3,3 MİLYAR LİRA OLUP BU TUTAR BU BANKA'NIN 19,5 MİLYAR LİRA OLAN TOPLAM KREDİLERİNİN % 16,9'UDUR.

BU ÖRNEKLERİ ARTIRMAK MÜMKÜNDÜR. BU DA GÖSTERMEKTEDİR Kİ KREDİ DÜZENİNDEKİ ÖZEL BANKALAR SERMAYE YAPILARININ VE BAZI YASAL DAYANAKLARIN SONUCU OLARAK TOPLADIKLARI MEVDUATLARLA MERKEZ BANKASINDAN SAĞLADIKLARI REESKONT İMKANLARINDAN OLUŞAN KAYNAKLARINI ÖNCELİKLE KENDİ ŞİRKETLERİNE KULLANDIRMAKTADIR. BU DURUM DA TABİATILYLA BANKA KREDİLERİNİN KİŞİSEL DAĞILIMINDA ADALETSİZLİKLERE YOL AÇMAKTADIR. KUŞKUSUZ BU DURUM ÖZEL SEKTÖRE AÇILAN KREDİLERE KARŞI OLUNDUĞU ANLAMINA GELMEZ. ANCAK BÜYÜK ŞİRKETLERİN YANISIRA ORTA VE KÜÇÜK TEŞEBBÜSLERİN DE KREDİYLE DESTEKLENMELERİ GEREKİR.

BU DURUM, YANİ BÜYÜK BANKALARDAN ORTA VE KÜÇÜK İŞLETMELERİN YETERİNCE KREDİ SAĞLAYAMAMALARI, ANADOLU'DAKİ BAZI MAHALLİ BANKALARIN SERMAYELERİNİN VE DOLAYISIYLA YÖNETİMLERİNİN ELE GEÇİRİLMESİNE YÖNELİK ÇABALARI ARTIRMİŞTİR. ÖYLESİNE Kİ BUGÜN ARTIK BAZI MAHALLİ BANKALAR BİLE BAZI SERMAYE GRUPLARI İLE BAZI AİLE ŞİRKETLERİ İLE BÜTÜNLEŞMİŞ BULUNMAKTADIR. MESAİ ESKİŞEHİR BANKASI (ZEYTİNOĞULLARI), EİAZIĞ İKTİSAT BANKASI (ACARERLER) GİBİ.

DEVLET BANKALARI :

DEVLET BANKALARI DA HEPSİNİN ÖZEL FONKSİYONU BULUNMASINA RAĞMEN ÖZEL BANKALARINKİNE BENZER BİR KREDİ POLİTİKASI UYGULAMAKTADIR. KANUNLARLA KURULMUŞ BU BANKALARIN ÖZEL KANUNLARINDA BELİRTİLMİŞ AMAÇLAR UNUTULARAK BELLİ TİCARİ ŞİRKETLER, BÜYÜK TUTARDAKİ KREDİLERLE VE ÇOĞU ZAMAN KANUNLARA AYKIRI BİR BİÇİMDE FİNANSE EDİLMİŞTİR.

BANKALARIN, MEVZUAT BOŞLUKLARINDAN İSTİFADE EDEREK, DİLEDİKLERİ KİMSELERE, DİLEDİKLERİ KONULARDA, DİLEDİKLERİ KADAR KREDİ VERMELERİ, MİLLİ EKONOMİDE SAPMALAR VE DENGESİZLİKLERE YOL AÇMIŞTIR. KALKINMA PLANLARINDA VE YILLIK PROGRAMLARDA MEYDANA GELEN SAPMALAR DA, BANKALARIN BU TUTUMLARININ ROLÜ BÜYÜKTÜR.

BU KONUDAKİ SOMUT ÖRNEKLER, YAPILAN İNCELEMELERDE TESPİT EDİLEN YOLSUZLUKLAR, USULSÜZLÜKLER SON DERECE FAZLADIR.

UYGULAMA GÖSTERMİŞTİR Kİ, GEREK ÖZEL BANKALAR VE GEREKSE DEVLET BANKALARI, KREDİLERİN BELLİ BİR KAÇ KİŞİ ÜZERİNDE TOPLANMASINI SAĞLAYAN KOŞULLAR İÇİNDE FAALİYETLERİNİ SÜRDÜRMEKTEDİR. MEVCUT KREDİ DÜZENİNDEKİ KREDİLERİN DAĞILIMINDAKİ BOZUKLUKLAR ANCAK ÖZEL BANKALARIN SERMAYE VE KREDİ DURUMLARINA İLİŞKİN YASA DEĞİŞTİRİLEREK. DEVLET BANKALARI DA SADECE ASIL FONKSİYONLARI İÇİN UĞRAŞAN MALİ KURULUŞLAR DURUMUNA DÖNÜŞTÜRÜLEREK DÜZELTİLEBİLECEKTİR.

SOSYAL GÜVENLİK FONLARI:

BU ARADA BÜYÜK BİR İÇ KAYNAK, İÇ FİNANSMAN SIKINTISI ÇEKEN KAMU SEKTÖRÜNE YÖNELTİLMESİ GEREKEN BAZI SOSYAL GÜVENLİK FONLARININ DA ÇOK UZUN SÜRELERLE DOLAYLI BİR ŞEKİLDE BAZI ÖZEL FİRMALARA KREDİ KAYNAĞI OLARAK TAHSİS EDİLMESİ İLGİ ÇEKİCİDİR. BU KONUDA HÜKÜMETİMİZ SOSYAL GÜVENLİK FONLARININ KAMU BANKALARINA YATIRILMASINI ÖNGÖREN BİR KARARNAMEYİ YÜRÜRLÜĞE KOYMUŞTUR. SOSYAL GÜVENLİK FONLARI, BANKALARA YATIRILIRKEN BAZI TERCİHLERİN YAPILDIĞI, YATIRILAN BU FONLARA AİT PARALARIN BAZI ŞAHİS VE FİRMALARA KREDİ OLARAK KULLANDIRILDIĞI ANLAŞILMIŞTIR. BU SURETLE SOSYAL GÜVENLİK FONLARININ KULLANILMASINDA İSTİSMARLAR OLMUŞTUR. SOSYAL GÜVENLİK FONLARININ İSTİSMARINA VESİLE OLAN VE BU YOLDAN ŞAHSİ ÇIKAR SAĞLAYAN YÖNETİCİLER İLE İŞ VE TİCARET ALEMİNİN MENSUPLARININ YAKALARINA YAPIŞMAK, BUNLARDAN YAPTIKLARININ HESABINI SORMAK LAZIMDIR.

KREDİLERİN BÖLGELER ARASINDA DENGESİZ DAĞILIMI:

ÜLKEMİZDE HEMEN HEMEN HERKESİN MÜŞAHEDE ETTİĞİ BÖLGELER ARASI DENGESİZLİKLERDEN BİRİ DE KREDİ DÜZENİNDEN KAYNAKLANMAKTADIR. BİR DİĞER İFADEYLE BÖLGELER ARASINDA KREDİLERİN DAĞILIMI AÇISINDAN BÜYÜK DENGESİZLİKLER SÖZKONUSUDUR. BU DENGESİZLİK TABİATIIYLA BÖLGELER ARASINDA OLUŞAN DİĞER BAZI DENGESİZLİKLERE DE (GELİR DAĞILIMI GİBİ) SEBEP OLMAKTADIR.

1977 YILI SONUNDAKİ DURUMA GÖRE, KALKINMA VE YATIRIM BANKALARI DAHİL BANKA KREDİLERİNİN YALNIZCA % 3'Ü MİKTAR OLARAK 8 MİLYAR LİRASI DOĞU VE GÜNEY-DOĞU ANADOLU BÖLGELERİNDE KULLANDIRILMIŞTIR. KREDİLERİN % 34'Ü (111,8 MİLYAR LİRA) ORTA-ANADOLU, % 31,8'i (104,4 MİLYAR LİRA) MARMARA, % 11,6'si (38 MİLYAR LİRA) AKDENİZ, % 10,2'si (33,4 MİLYAR LİRA) EGE VE % 9,4'Ü DE (30,9 MİLYAR LİRA) KARADENİZ BÖLGELERİNDE KULLANILMIŞTIR. AYNI YIL SONUNDA DOĞU VE GÜNEY-DOĞU ANADOLU BÖLGELERİNİN BANKA SİSTEMİNE SAĞLADIKLARI MEVDUAT İSE TOPLAM MEVDUATIN % 6 SIDIR. YANI BU BÖLGELER ÜLKEMİZİN EN AZ GELİŞMİŞ YÖRELERİ OLMALARINA RAĞMEN, DİĞER BÖLGELERE % 3 ORANINDA KAYNAK AKTARMAKTADIR.

KREDİLERİN BÖLGELER ARASINDA BU ŞEKİLDE DENGESİZ DAĞILIMININ KÖKENİNDE, ULAŞIM ZORLUĞU VE ALT YAPI TESİSLERİNİN YETERSİZLİĞİNDEN DOLAYI DOĞU VE GÜNEY-DOĞU ANADOLU'DA YATIRIM YAPILMAMASI; ÖZEL SEKTÖRÜN VE HATTA KAMU SEKTÖRÜNÜN BU BÖLGELERDE YATIRIM YAPMAKTAN SÜREKLİ KAÇINMASI BULUNMAKTADIR. BAZI KALKINMA VE YATIRIM BANKALARININ SON YILLARDAKİ GAYRETLERİNE VE YİNE BAZI TEŞVİK EDİCİ ARAÇLARA RAĞMEN BU BÖLGELERİMİZİN EKONOMİK DURUMU, HALA DİĞER BÖLGELERİMİZDEN ÇOK FARKLIDIR.

BU DURUM, BU BÖLGELERİN EKONOMİK ÖZELLİKLERİ (HAYVANCILIK, TARIM VE BUNLARA BAĞLI SANAYİLEŞME) DİKKATE ALINARAK DEVLET ÖNCÜLÜĞÜNDE GERÇEKLEŞTİRİLECEK ALT-YAPI TESİSLERİ VE YATIRIMLARLA DEĞİŞEBİLİR. BUNLAR YAPILMADAN BANKA KREDİLERİNİN KENDİLİĞİNDEN BU BÖLGELERE YÖNELMESİNİ BEKLEMEK BİR YANILGIDAN BAŞKA BİR ŞEY OLAMAZ.

KREDİ VE MİLLİ GELİR DAĞILIMI:

TÜRKİYE'DE BANKACILIK SİSTEMİ ÖYLE İŞLEMEDİR Kİ, ÇOK İŞGÜCÜNE AZ KREDİ; AZ İŞGÜCÜNE ÇOK KREDİ VERİLMEKTEDİR. KREDİ DAĞILIMINDA Kİ BOZUKLUK, MİLLİ GELİRİN DAĞILIMINI DA MENFİ BİR ŞEKİLDE ETKİLEMEKTEDİR. MİLLİ GELİR DAĞILIMININ DÜZELTİLMESİ VE SOSYAL ADALET İLKESİNİN GERÇEKLEŞMESİ İÇİN, KREDİ DAĞILIMININ DÜZELTİLMESİ ŞARTTIR.

EKONOMİNİN YÖNLENDİRİLMESİNDE, DENETİMİNDE VE İDARESİNDE KREDİYİ BİR VASITA OLARAK KULLANAN BATI ÜLKELERİNDE, KREDİ DAĞILIMI İLE MİLLİ GELİR ARASINDA BİR BAĞ KURULMUŞTUR.

KREDİLERİN SEKTÖRLER ARASINDA DENGESİZ DAĞILIMI VE İHTİSAS BANKALARI :

1977 YILININ 4 NCÜ AYI SONUNDA, BANKA KREDİLERİNİN % 21,6'SI (41,5 MİLYAR LİRA) TARIM; % 26,6 SI (51,2 MİLYAR LİRA) SANAYİ; % 8'İ (15 MİLYAR LİRA) DIŞ TİCARET VE TURİZM; % 32,2'Sİ DE (62 MİLYAR LİRA) TİCARET SEKTÖRLERİ TARAFINDAN KULLANILMIŞTIR. KONUT KREDİLERİ İLE KÜÇÜK SANAT VE ESNAF KREDİLERİNİN TOPLAM KREDİLER İÇİNDEKİ PAYLARI İSE SİRASIYLA % 7,8 (15 MİLYAR LİRA) VE % 3,8 (7,3 MİLYAR LİRA) DIR.

1970 YILINDAN SONRA KREDİLERİN GELİŞİMİ DEĞERLENDİRİLDİĞİNDE, TARIM VE SANAYİ SEKTÖRLERİNİN TOPLAM KREDİLER İÇİNDEKİ PAYLARININ AZALDIĞI, TİCARET SEKTÖRÜNÜN PAYININ İSE ARTTIĞI GÖRÜLMEKTEDİR.

TÜKETİM MALLARINA KREDİ:

1977 YILININ DÖRDÜNCÜ AYI SONUNDAKİ VERİLERE GÖRE TOPLAM KREDİLERDEN % 26 DOLAYINDA PAY ALAN (51,2 MİLYAR LİRA) SANAYİ SEKTÖRÜNDE, ASIL OLARAK TÜKETİM MALLARI ÜREten SANAYİ (BU ARADA MEŞRUBAT, SAKIZ SANAYİİ) FİNANSE EDİLMİŞTİR. KUŞKUSUZ BU DURUM BÜYÜK ÖLÇÜDE TÜRKİYE'DEKİ SANAYİLEŞME POLİTİKASININ SONUCUDUR. HER TÜRLÜ TEŞVİKE RAĞMEN BİR TÜRLÜ ARA MALLARI VE YATIRIM MALLARI ÜREten BİR AŞAMAYA GEÇİRİLEMİYEN TÜKETİM MALLARI ÜREten SANAYİ, KARLILIK NEDENİYLE, SANAYİ SEKTÖRÜNDEKİ AĞIRLIĞINI KORUMAKTADIR. BUNUN TABİİ SONUCU OLARAK DA SANAYİ SEKTÖRÜNE KULLANDIRILAN KREDİLERDEN ASIL PAYI TÜKETİM MALLARI ÜREten SANAYİ ALMAKTADIR.

TÜKETİCİYE KREDİ:

BUGÜN TÜKETİCİYE BANKALAR KREDİ VERMEMEKTEDİR. BANKALARIN YAPACAĞI BU İŞİ, TÛCCAR VE ESNAF YAPMAKTADIR. BU YÛZDEN TÜKETİCİ YÛKSEK FİYATLA MAL SATIN ALMAK ZORUNDA KALMAKTADIR.

TÛRK TOPLUMU, İHTİYAÇLARI OLAN VE DAHA ÇOK TÜKETMEK EĞİLİMİNDE BULUNAN BİR TOPLULUKTUR. TÛRK TOPLUMUNUN TÜKETİM İSTEĞİNİ TABİİ GÖRMEK VE BUNU KARŞILAMAK LAZIMDIR. TOPLUMSAL YAPI DA MEYDANA GELEN DEĞİŞMELER, BAZI MEDENİ İHTİYAÇLARI, ZARURİ İHTİYAÇLAR HALİNE GETİRMİŞTİR. TÛRK TOPLUMUNA, BU ZARURİ İHTİYAÇLARDAN VAZGEÇ DEMEK ARTIK MÛMKÛN DEĞİLDİR. BU SEBEPLE TÜKETİCİYİ, KREDİLİ SATIŞ ADI ALTINDA AŞIRI KAR SAĞLAYANLARIN AĞINA DÛŞÛRMEMEK İÇİN, BANKALAR SİSTEMİNDE YAPILACAK DEĞİŞİKLİKLE TÜKETİME VERİLMESİ LAZIM GELEN KREDİ MAKANİZMASI DA GELİŞTİRİLMELİDİR.

TÜKETİME, VERİLMESİ GEREKEN KREDİ TANZİM EDİLİRKEN, BU KREDİNİN DAYANIKLI VE ZARURİ TÜKETİM MALLARINA KAYMASI SAĞLANMALI VE BU TİP KREDİNİN ENFLASYONU KAMÇILAYICI NİTELİKTE OLMAMASI GÖZÖNÜNDE TUTULMALIDIR.

D.Ç.M.'LER VE DÖVİZ DARBOĞAZI:

TİCARET SEKTÖRÜNÜN TOPLAM KREDİLERDEN ALDIĞI PAY, 1977 YILINDA % 32,2'YE YÜKSELMİŞTİR. SON YILLARDA 2,4 MİLYAR DOLAR TUTARINDAKİ DÇM GİBİ KAYNAKLARINI BÜYÜK ÖLÇÜDE YURT DIŞI İMKANLARA DAYANARAK ARTIRAN BANKA SİSTEMİNDE BU TÜR KAYNAKLARIN HEMEN HEMEN TÜMÜYLE TİCARET SEKTÖRÜNE YÖNELDİĞİ SÖYLENEBİLİR. BU ARADA EKONOMİMİZİN DIŞA BAĞIMLILIĞINI BÜYÜK ÖLÇÜDE ARTIRAN VE HAZİNEMİZE YILLIK FAİZ MALİYETİ 200 MİLYON DOLARI (5 MİLYAR LİRA) AŞAN DÇM HESAPLARININ TÜRK BANKA SİSTEMİNİ DE KAYNAK OLARAK DIŞA BAĞIMLI KILDIĞINI ÖZELLİKLE BELİRTMEK GEREKİR. 1975-1977 DÖNEMİNDE ÖZELLİKLE YABANCI BANKALARA AİT OLUP DA ÜLKEMİZE YÖNELEN DÇM'LER (Kİ BUGÜNKÜ KURDAN 60 MİLYAR LİRADIR) KARŞILIĞINDA VERİLEN KREDİLERİN SEKTÖREL DAĞILIMI ZAMANINDA DİKKATE ALINMADIĞINDAN, BU TÜR DIŞ KAYNAKLAR ÇOĞUNLUKLA MİLLİ EKONOMİMİZİN ÇIKARLARIYLA ÇELİŞEN ALANLARDA KULLANDIRILMIŞTIR. BU TÜR KREDİLER DÖVİZ GETİRİCİ, İHRACATA YÖNELİK SANAYİDE KULLANILSAYDI BUGÜN İÇİNDE BULUNDUĞUMUZ DÖVİZ DARBOĞAZINDA BU DERECE ÇARESİZ KALMAZDIK.

TARIMSAL KREDİLER :

KREDİ DÜZENİNDE SEKTÖREL AÇIDAN ÖNEMLİ SORUNLARDAN BİRİ DE TARIMSAL KREDİLERİN DURUMUDUR. BÜYÜK ÖLÇÜDE TARIMA DAYALI BİR EKONOMİYE SAHİP OLAN ÜLKEMİZDE BU SEKTÖRÜN KREDİ DURUMU SON YILLARDA İLGİ ÇEKİCİ BOYUTLARA ULAŞMIŞTIR. 1974 YILININ SONUNDA TOPLAM BANKA KREDİLERİNDEN % 26 PAY ALAN TARIM SEKTÖRÜ, 1977 YILINDA TOPLAM

KREDİLERDEN ANCAK % 21,6 ORANINDA PAY ALABİLMEKTEDİR. TARIMIN MİLLİ GELİRİMİZE KATKISI (% 25) DİKKATE ALINDIĞINDA % 21 ORANININ NE DERECE DÜŞÜK OLDUĞU GAYET AÇIKTIR.

ASLINDA TARIM SEKTÖRÜNDEKİ KREDİ DURUMUNU DEĞERLENDİRMEK İÇİN DAHA AYRINTILI VERİLERE DAYANMAK GEREKİR.

ZİRAAT BANKASI :

TARIMSAL KREDİLER KONUSUNDA ÜLKEMİZDE ÖNEMİ BİLİNER ZİRAAT BANKASININ TOPLAM KREDİLERİ 1976 YILI SONUNDA 54 MİLYAR LİRA OLUP BUNUN 45 MİLYARI TARIMSAL KREDİDİR. 3202 SAYILI KURULUŞ KANUNUNUN 4. MADDESİNDE "ZİRAİ KREDİNİN TEVZİİNDE EVVELA KÜÇÜK ÇİFTÇİNİN İHTİYAÇLARI KARŞILANIR" HÜKMÜNE RAĞMEN ZİRAAT BANKASI KURULUŞ KANUNU'NA AYKIRI BİR BİÇİMDE KREDİ KULLANDIRMAYI SÜRDÜRMEKTEDİR. COK ACI BİR GERÇEK OLARAK ZİRAİ KREDİ ALANLARIN % 55'İ TOPLAM ZİRAİ KREDİLERİN % 10 UNU KULLANMAKTADIR VE KİŞİ BAŞINA DÜŞEN ORTALAMA KREDİ YALNIZCA 1100 LİRADIR. ZİRAİ KREDİ KULLANANLARIN BİNDE 16'SI DA TOPLAM ZİRAİ KREDİLERİN % 13 ÜNÜ KULLANMAKTADIR VE BU KİŞİLERE DÜŞEN ORTALAMA ZİRAİ KREDİ TUTARI 450 BİN LİRADIR. GÖRÜLÜYOR Kİ ZİRAİ KREDİLER DE KİŞİLER ARASINDA ADALETSİZ BİR BİÇİMDE DAĞILMAKTADIR.

TEFECİLİK :

ZİRAAT BANKASINCA 1977 YILI SONUNDA VERİLEN 68 MİLYAR LİRA TUTARINDAKİ ZİRAİ KREDİDEN İSE SADECE 5 MİLYAR LİRANIN, YANİ % 7,3 ÜNÜN KÜÇÜK ÜRETİCİ VE KÖYLÜYE VERİLDİĞİ, BU BANKACA VERİLEN KREDİLERİN 11 MİLYAR LİRASININ ZİRAİ AMAÇ DIŞI KREDİ OLDUĞU GERÇEĞİ ORTADAYKEN, TARIM SEKTÖRÜNÜN EN ÖNEMLİ SORUNLARI OLAN TEFE-CİLİĞİ VE VERİMSİZLİĞİ ORTADAN KALDIRMAK MÜMKÜN DEĞİLDİR.

TARIMSAL KREDİLERDE EŞİTSİZLİK :

DİĞER TARAFTAN TOPLAM KREDİLERDE OLDUĞU GİBİ ZİRAİ KREDİLERDE DE EÖLGELER ARASI BÜYÜK BİR EŞİTSİZLİK MEVCUTTUR. NİTEKİM 1976 YIL SONU İTİBARIYLA ZİRAAT BANKASINCA KULLANDIRILAN TOPLAM 45 MİLYAR CİVARINDAKİ ZİRAİ KREDİLERİN ANCAK % 7,9 UNA TEKABÜL EDEN 3,5 MİLYAR LİRALIK KİSMİ DOĞU VE GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİNE, % 8,6 SINA TEKABÜL EDEN 4 MİLYAR LİRALIK KİSMİ DA İÇ ANADOLU BÖLGESİNE KULLANDIRILMIŞTIR.

TARIMSAL KREDİLERDE Kİ AZALIŞ :

TARIMSAL KREDİLER KONUSUNDA ÖNEMLİ BİR GERÇEK DE BU TÜR KREDİLERDE GERÇEK ANLAMDA BİR ARTIŞ OLUP OLMADIĞIDIR. TİCARET BAKANLIĞI KONJONKTÜR DAİRESİ TOPTAN EŞYA FİYATLARI GENEL ENDEKSİYLE BANKALARIN VERDİKLERİ TARIMSAL KREDİ ARTIŞLARI KARŞILAŞTIRILDIĞINDA SATINALMA GÜCÜ YÖNÜNDEN TARIMSAL KREDİLERDE BİR ARTIŞ DEĞİL AZALIŞ OLDUĞU GÖRÜLMEKTEDİR. NİTEKİM 1973 YILINDA TARIMSAL KREDİLERİN SABİT FİYATLA DEĞERİ 10,7 MİLYAR LİRA İKEN 1977 YILINDA 9,6 MİLYAR LİRAYA DÜŞMÜŞTÜR.

TÜRKİYE'DE KREDİ DÜZENİ DEĞİŞTİRİLMEK İSTENİYORSA BU DEĞİŞİKLİĞE, TARIMSAL KREDİ DÜZENİNDE VE BÖYLE BİR TARIMSAL DÜZENİ YARATAN ZİRAAT BANKASINDA BAŞLANMALIDIR.

İHTİSAS BANKALARININ DURUMU :

KREDİLERİN SEKTÖREL DAĞILIMIYLA YAKINDAN İLGİLİ BİR KONU DA ÜLKEMİZDE DEVLET TARAFAINDAN ÖZEL KANUNLARLA KURULAN BANKALARIN, YANİ İHTİSAS BANKALARININ DURUMUDUR. BU BANKALARIN HEPSİ BELLİ BİR AMACI GERÇEKLEŞTİRMEK, BELLİ KESİMLERİN VE SEKTÖRLERİN

FINANSMAN SORUNLARINI ÇÖZÜMLEMEK İÇİN KURULMUŞTUR. ANCAK NE VARKİ İHTİSAS BANKALARI BUGÜN KURULUŞ KANUNLARINA AYKIRI DÜŞEN BİR KREDİ POLİTİKASINI UYGULAMAKTADIRLAR.

TÜRKİYE HALK BANKASI :

MESELA, T.HALK BANKASI'NIN DURUMU BU KONUDAKİ SOMUT ÖRNEKLERDEN BİRİNİ OLUŞTURMAKTADIR. T.HALK BANKASI'NIN KURULUŞ KANUNUNA GÖRE ASIL AMACI "ESNAFA VE ESNAF DERNEKLERİ İLE KÜÇÜK SANAT KOOPERATİFLERİ'NE KREDİ AÇMAKTIR. ANCAK BU BANKANIN TOPLAM KREDİLERİNİN % 35 İNİ, YANI ÜÇTE BİRİNDEN FAZLASINI, TUTAR OLARAK DA 3 MİLYAR 167 MİLYON LİRASINI BU TÜR ÖZEL AMAÇLAR DIŞINDA KALAN TİCARİ KREDİLER OLUŞTURMAKTADIR. ESNAF VE SANATKARIN KREDİ İHTİYACINI YETERİNCE KARŞILAYAMAYAN BU BANKA, MESELA SAPMAZ HOLDİNG'E DOĞRUDAN VE BİLVASITA OLARAK 161 MİLYON LİRA; PAKTAŞ'A 47 MİLYON LİRA; ROCHE İLAÇ ŞİRKETİNE 89 MİLYON LİRA KREDİ KULLANDIRMIŞTIR. BUNDAN DA ÖNEMLİSİ BU BANKACA AÇILAN ÖZEL AMAÇLI KREDİLERİN DURUMUDUR. T. HALK BANKASI KREDİLERİNİN % 65 İNİ OLUŞTURAN BU KREDİLERİN ÖNEMLİ BİR KISMININ GERÇEK ESNAF VE ESNAF KURULUŞLARINA DAĞITILMADIĞI SÖYLENEBİLİR. BUNUN DA NEDENİ "ESNAF" TANIMININ YAPILMAMASI VE KAPSAMININ YETERİNCE BELİRLENMEMESİDİR. BU DURUM POLİTİK ETKENLERLE DE BİRLEŞEREK ESNAF VE ESNAF KURULUŞLARIYLA İLGİSİ OLMAYAN KİŞİLERE "ESNAF VE KÜÇÜK SANAYİCİ" ADI ALTINDA BÜYÜK TUTARLARA ULAŞAN KREDİLERİN AÇILMASINA NEDEN OLMAKTADIR. BU KONUYLA İLGİLİ BİR DİĞER GERÇEK DE T.HALK BANKASINCA ESNAF VE ESNAF KURULUŞLARINA AÇILAN KREDİLERİN GİDER VERGİSİNDEN MUAF OLMASI DOLAYISIYLA "ESNAF" KAVRAMININ ARKASINA GİZLENEREK BU BANKADAN KREDİ KULLANAN TACİR KİŞİLERİN DEVLET'E MİLYONLARCA LİRA VERGİ ÖDEME YÜKÜMLÜLÜĞÜNDEN KURTULMALARIDIR. YANI BUGÜNKÜ UYGULAMA, HEM GERÇEK ESNAF VE HEM DE HAZİNE ALEYHİNE SONUÇLAR DOĞURMAKTADIR.

./..

TÜRKİYE EMLAK KREDİ BANKASI :

4947 SAYILI KURULUŞ KANUNU'NUN 2 NCİ MADDESİNE GÖRE ASIL AMACI "MESKENİ OLMAYAN YURTTAŞLARA UCUZ MESKEN YAPTIRMAK... İÇİN KREDİ AÇMAK" OLAN T.EMLAK KREDİ BANKASI'NIN FAALİYETLERİ İSE BÜYÜK ÖLÇÜDE BU ÖZEL AMACA TERS DÜŞMEKTEDİR. BU BANKANIN KONUT KREDİLERİ DIŞINDAKİ TİCARİ KREDİLERİ (3,5 MİLYAR LİRA) SON YILLARDA ARTARAK TOPLAM KREDİLERİNİN (8,5 MİLYAR LİRA) % 42'SİNE ULAŞMIŞ, KONUT KREDİSİ UYGULAMASI İSE ASIL AMACINDAN SAPTIRILMIŞTIR.

DENİZCİLİK BANKASI :

DENİZCİLİK BANKASI'NIN BANKACILIKLA İLGİLİ GÖREVLERİNİ BELİRLEYEN 5842 SAYILI KANUN'UN 5 NCİ MADDESİ DE BANKAYA "... BİMHASSA GEMİ İNŞA, TAMİR VE MÜBAYAA EDEN VEYA DENİZ İŞLETMECİLİĞİ YAPAN GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLERE... KREDİLER AÇMAK" GÖREVİNİ YÜKLEMEDİR. ANCAK BU BANKA BÜYÜK ÖLÇÜDE ÖZEL AMAÇ DIŞI KREDİLERE (1 MİLYAR LİRA) YÖNELMİŞ BULUNMAKTADIR. DENİZCİLİK BANKASI MEVDUATLA OLUŞAN KAYNAKLARINI DENİZCİLİK ALANINA YÖNELTMEK YERİNE DİĞER ALANLARA PLASE ETMEKTE, ANCAK MERKEZ BANKASI REESKONT İMKANLARI İLE MALİYE BAKANLIĞI FONLARINA DAYANARAK DENİZ KREDİSİ VERMEKTEDİR. KALDI Kİ BANKA'YA TAHSİS EDİLEN ÖZEL AMAÇLI FONLARIN BİR KISMI DA BU AMAÇLAR DIŞINDA KULLANDIRILMIŞ OLUP BU DURUM, BU BANKA'NIN YILLIK RAPORLARINDA AÇIKÇA GÖZLENMEKTEDİR.

HER YIL DIŞ TİCARET TAŞIMACILIĞI İÇİN YABANCI ÜLKELERİN GEMİLERİNE YAKLAŞIK 500 MİLYON DOLAR NAVLUN ÖDEYEN BİR ÜLKEDE DENİZ TAŞIMACILIĞININ BU DÜZEYDE KALMASI, BÜYÜK ÖLÇÜDE BU BANKA'NIN GELİŞTİRİLMEMESİNDEN VE HATALI KREDİ POLİTİKASINDAN KAYNAKLANMAKTADIR. ÖDEMELER DENGEMİZİ DE OLUMSUZ YÖNDE ETKİLEYEN BU SORUNUN ÇÖZÜMÜ, DENİZCİLİK BANKASI'NIN SADECE ÖZEL AMAÇLAR İÇİNDE UĞRAŞI GÖSTERMESİNE BAĞLIDIR.

ETİBANK :

ÖZELLİKLE MADENCİLİK KONULARINDA UĞRAŞI GÖSTERMESİ GEREKEN BİR DEVLET BANKASI OLAN ETİBANK'DA YAKIN GEÇMİŞTE ORTAYA ÇIKARILAN KREDİ YOLSUZLUKLARI İSE KAMUOYUNCA YAKINDAN BİLİNMEKTEDİR.

SONUÇ OLARAK TÜRKİYE'DE İHTİSAS BANKALARININ ETKİNLİĞİNDEN SÖZETMEK MÜMKÜN DEĞİLDİR. KREDİ DÜZENİNDE YAPILMASI GEREKEN İLK DEĞİŞİKLİK BU BANKALARIN ETKİNLİKLERİNİ SAĞLAMAK, YANI "DEVLET BANKALARINI DEVLETLEŞTİRMEK" TİR.

BAZI MÜŞAHEDELER:

YAPTIĞIMIZ TESPİTLERİN BAZILARINI YUKARIDA KISACA ARZ ETMİŞ BULUNMAKTAYIZ. ŞİMDİ EVVELA BAZI MÜŞAHEDELERİMİZİ GENEL HATLARIYLA ORTAYA KOYDUKTAN SONRA, ALINACAK BAZI TEDBİRLERİ DE AÇIKLIYACAĞIZ.

- TÜRKİYE'DE KREDİ VEREN KURULUŞLARA BAKILDIĞINDA İLK NAZARDA, KREDİ VEREN KURULUŞLARIN ÇEŞİT BAKIMINDAN FAZLALIĞI DİKKATİ ÇEKMEKTEDİR.

HER KURULUŞ, HER KURUM VE HATTA HERKES KREDİ VEREBİLMEKTEDİR. İSTER "BANKER" DENİLSİN, İSTER "TEFECİ" DENİLSİN, MENKUL VEYA GAYRİMENKUL TEMİNAT KARŞILIĞINDA, ÇOK YÜKSEK FAİZLERLE KREDİ VEREN VEYA İSTEYENE KREDİ BULAN ŞAHIS VE KURULUŞLAR VARDIR. HERGÜN GAZETELER BUNLARIN İLAN VE REKLAMLARIYLA DOLUDUR. BUNLAR SAĞLADIKLARI MUAZZAM KARLAR KARŞISINDA DEVLETE VERGİ DE VERMEMEKTEDİRLER.

MEMLEKETİMİZDE KREDİ VEREN KURULUŞLARIN TÜR BAKIMINDAN FAZLALIĞININ ÖNEMLİ İKİ SEBEBİ VARDIR. BUNLARDAN BİRİSİ BANKALAR SİSTEMİNİN KENDİSİNE DÜŞEN GÖREV VE FONKSİYONU YETERİNCE YAPAMASI, DİĞERİ İSE BANKALAR SİSTEMİNE GÜVENİLMEMESİDİR.

- BURADA, TÜRK MİLLETİNİ YAKINDAN TANIYAN BİR ŞAHİS OLARAK BİR GERÇEĞİ DAHA İFADE ETMEK İSTİYORUM. BİLHASSA TÜRK KÖYLÜSÜ MÜSRİF DEĞİLDİR. AKSİNE KANAATKARDIR. KAZANDIĞININ HEPSİNİ TÜKETMEK EĞİLİMİNDE DE DEĞİLDİR. KAZANCININ BİR KISMINI TASARRUF ETMEKTEDİR. ANCAK TÜRK MİLLETİNİN VE BİLHASSA KÖYLÜSÜNÜN TASARRUFLARININ BÜYÜK KISMI, BANKALARIMIZIN TASARRUF TOPLAMALARINDA Kİ GAYRET VE BAŞARILARINA RAĞMEN, HENÜZ MEVDUAT OLARAK BANKALARIMIZA İNTİKAL ETMİŞ DEĞİLDİR. KÖYLÜMÜZ TASARRUFUNU ALTIN VE ZİYNET EŞYASINA YATIRMAKTADIR. BU YÜZDEN BUGÜN TÜRKİYE, DÜNYADA İKİNCİ DERECE ALTIN İTHAL EDEN BİR ÜLKE HALİNİ ALMIŞTIR. TÜRK KÖYLÜSÜNÜN PARASINI, BANKALARA DEĞİLDE ALTINA YATIRMASINDA, AŞIRI ENFLASYONUN TESİRİ OLMAKLA BERABER BANKALAR SİSTEMİNİN BOZUKLUĞU VE BANKALARA DUYULAN KUŞKU DA ROL OYNAMAKTADIR. BUGÜN ALTIN VE ZİYNET EŞYASI OLARAK ANADOLU DA BÜYÜK BİR SERMAYE POTANSİYELİ MEVCUTTUR. EĞER BU POTANSİYEL SERMAYE VE PARA PİYASASINA İNTİKAL ETMİŞ OLSA, İÇ KREDİ İHTİYAÇLARI BU SURETLE FAZLASIYLA KARŞILANMIŞ OLACAKTIR.

- BUGÜN TÜRKİYE'DE KREDİLER GİBİ KREDİ KURULUŞLARI DA BİR DÜZENSİZLİK VE BAŞIBOŞLUK İÇİNDEDİR. ŞU ANDA MEMLEKETİMİZDE BÜTÜN KREDİ KURULUŞLARINCA HANGİ KONUDA VE NE MİKTARDA KREDİ VERİLDİĞİNİ, YA DA VERİLMESİ GEREKTİĞİNİ, NE DEVLETİN KENDİSİ VE NE DE HER HANGİ BİR KURULUŞ BİLMEMEKTEDİR.

- ÖZEL BANKALAR, YA BAZI TİCARİ VE SİNÂİ ŞİRKETLER KURMUŞ VEYA BUNLARA ORTAK OLMUŞLARDIR. ÖZEL BANKALARIN BU TARZDA HAREKET ETMELERİ, BAZI FAYDALAR SAĞLAMIS, ÖNEMLİ BÜYÜK TESİSLERİN DOĞMASINI VE ÇALIŞMASINI TEMİN ETMİŞTİR. ANCAK ÖZEL BANKALARIN BU GİRİŞİMLERİ, BAZAN BİZZAT GİRİŞİMDE BULUNAN BANKAYI KENDİ FONKSİYONUNDAN UZAKLAŞTIRMIS VE HATTA İFLASA VE TASFİYEYE SÜRÜKLEMİŞ; BAZAN DA KURULAN TESİSİ MİLLİ EKONOMİCE TAŞINMASI ZOR OLAN BİR YÜK HALİNE SOKMUŞTUR.

- BAZI İŞ ADAMLARI VE AİLE GRUPLARI, BAZI BANKALARIN HİSSE SENETLERİNİ ELE GEÇİRMEK İÇİN GAYRET GÖSTERMİŞLER VE BUNLARIN ÇOĞUNLUĞUNU ELDE ETMİŞLERDİR. BU DAVRANIŞLARI SADECE BANKACILIKTAN SAĞLANABİLECEK KAZANÇLA İZAH ETMEK MÜMKÜN DEĞİLDİR. HATTA BAZI BANKALARIN DAĞITTIKLARI KAR ORANI, KREDİ MALİYETLERİNİN ALTINDADIR. BANKACILIK DIŞINDA DAHA FAZLA KAR SAĞLAYAN ALANLAR VE İŞLER VARDIR. BUNA RAĞMEN BAZI ÖZEL BANKALARIN SERMAYE VE YÖNETİMLERİNİ ELE GEÇİRME GAYRETLERİNİN ALTINDA BAŞKA SEBEPLER YATMAKTADIR. BAZI ÖZEL BANKALARIN SERMAYE VE YÖNETİMLERİNİ ELLERİNDE BULUNDURAN ŞAHISLAR VE AİLE GRUPLARI, KENDİ SİNAİ VE TİCARİ KURULUŞLARINA KOLAYLIKLA KREDİ SAĞLAMAKTA; BUNLAR DİLEDİKLERİ ALANLARDA İSTİHSAL VE PAZARLAMAYI KENDİ ÇIKARLARI DOĞRULTUSUNDA TANZİM ETMEKTEDİRLER. HATTA İKTİSADİ İMKANLARI ELLERİNDE BULUNDURANLAR, SİYASİ İKTİDARLARA DA TESİR İCRA ETMEKTEDİRLER. BİR MANADA İKTİSADİ İKTİDAR, SİYASİ İKTİDARA DÖNÜŞMEKTEDİR.

- TÜRK BANKA SİSTEMİNDE, MAALESEF İHTİSASLAŞMA GERÇEKLEŞMEMİŞTİR. BANKACILIĞIMIZ "ŞUBE BANKACILIĞI" NDAN DA ÖTEYE GİDEMEMİŞTİR.

- BANKALARIMIZIN EN ÖNEMLİ KAYNAĞI MEVDUATTIR. BANKALARIMIZ MEVDUAT TOPLAMADA VE KREDİ KAYNAĞI BULMADA GÖSTERDİKLERİ GAYRETLERİ, DAŞARI VE İTİNAYI, MAALESEF KREDİ VERİRKEN GÖSTERMEMİŞLERDİR. KREDİ KAYNAKLARI GERÇEK İHTİYAÇ SAHİPLERİNE DEĞİL, SPEKÜLATİF KAZANÇLARA AKMIŞTIR. BANKALARIMIZ PAHALI ÇALIŞMAKTADIR.

BAZI TEKLİF VE TEDBİRLER :

1- KREDİLERİN KİŞİLER ARASINDA DENGESİZ DAĞILIMINI ÖNLEMELİK İÇİN BANKALAR KANUNU'NUN 38 NCİ MADDESİ DEĞİŞTİRİLMELİ: BANKALARIN KENDİ İŞTİRAKLERİNE KULLANDIRABİLECEKLERİ KREDİLER DE GENEL SINIRLAMA İÇİNE DAHİL EDİLMELİDİR.

2- KREDİLERİN BÖLGELER ARASINDAKİ DENGESİZ DAĞILIMINI ÖNLEMEK İÇİN UZUN VADELİ PLANLA DOĞU VE GÜNEY-DOĞU ANADOLU BÖLGELERİNE YÖNELMEK; BU BÖLGELERİ YOL, SU VE ELEKTRİK GİBİ ALT YAPI İMKANLARI-NA KAVUŞTURMAK VE YİNE BU BÖLGELERDE DEVLET ÖNCÜLÜĞÜNDE TARIM VE HAYVANCILIĞA DAYANAN BİR SANAYİLEŞME POLİTİKASINI UYGULAMAK GEREKMEKTEDİR.

3- DEVLET'İN KREDİ DÜZENİNDEKİ DENETİMİNİ ARTIRMAK İÇİN DENETİMDEN SORUMLU BANKALAR YEMİNLİ MURAKİPLARININ YETKİLERİNİN GENİŞLETİLMESİ ZORUNLUDUR.

4- GÜNÜMÜZÜN DEĞİŞEN ŞARTLARINA UYGUN OLARAK BANKALAR KANUNUNDAKİ MÜEYYİDELERİN DEĞİŞTİRİLMESİ, ETKİLİ CEZAI VE EKONOMİK MÜEYYİDELERİN GETİRİLMESİ GEREKİR.

5- İHTİSAS BANKALARI İLE İLGİLİ OLARAK DA, BU BANKALARIN KURULUŞ AMAÇLARI DOĞRULTUSUNDA ÇALIŞMALARI SAĞLANMALI; ÖZEL AMAÇLAR DIŞINDA KALAN KREDİLER TASFİYE EDİLEREK, DUNDAN BÖYLE TİCARİ KREDİLERE YÖNELİNMEMESİ İÇİN GEREKLİ YASAL VE İDARİ ÖNLEMLER ALINMALIDIR.

ÖZEL OLARAK :

A) T.C. ZİRAAT BANKASI KREDİLERİNİN TÜMÜNÜN ZİRAİ KREDİLERE TAHSİS EDİLMESİ; ZİRAİ KREDİLER İÇİNDE DE KİŞİSEL VE BÖLGESEL FARKLILIKLARIN GİDERİLMESİ; ÖZELLİKLE KÜÇÜK ÇİFTÇİ VE KÖYLÜNÜN ZİRAİ KREDİLERDEN ALDIĞI PAYIN ARTIRILMASI; KONTROLLÜ ZİRAİ KREDİ UYGULAMASININ YAYGINLAŞTIRILMASI ZORUNLUDUR.

B) T. HALK BANKASININ DA YALNIZCA GERÇEK ESNAF VE ESNAF KURULUŞLARIYLA, SANATKARLARA KREDİ DAĞITMASINI SAĞLAMAK İÇİN KREDİ ALMAYA MÜSTAHAK ESNAF VE SANATKAR TANIMININ YAPILMASI, KAPSAMLARININ BELİRLENMESİ GEREKLİDİR.

./..

c) T. EMLAK KREDİ BANKASININ GERÇEK FONKSİYONUNA KAVUŞMASI İÇİN "UCUZ MESKEN EDİNECEK KİŞİ VE EDİNİLECEK KONUT KAVRAMLARI"NIN AÇIĞA KAVUŞTURULMASI; BU BANKANIN LÜKS KONUT ÜRETİMİNDEN VE AMAÇ DIŞI KREDİ UYGULAMALARINDAN KAÇINMASI; MEMUR KESİMİNİN YARARLANACAĞI TOPLU KONUT-KİRA SİSTEMİ UYGULAMASINA GEÇMESİ GEREKLİDİR. ÖZELLİKLE KONUT FİYATLARININ VE KONUT KİRALARININ OLAĞANÜSTÜ BOYUTLARA ULAŞTIĞI GÜNÜMÜZDE BANKANIN ÜRETECEĞİ KONUTLARI DÜŞÜK BİR KİRAYLA TÜM ÇALIŞANLARA TAHSİS ETMESİ ZORUNLU OLUP, BU KONUDA EN KISA ZAMANDA T. EMLAK KREDİ BANKASI KURULUŞ KANUNUNDA GEREKLİ DEĞİŞİKLİĞİN YAPILMASI ŞARTTIR.

d) DENİZCİLİK BANKASI DA TÜRKİYE'NİN ÖDEMELER DENGESİ SORUNUNUN ÇÖZÜMÜNE KATKIDA BULUNACAK BİR FONKSİYONA KAVUŞTURULMALIDIR. DENİZ TİCARET FİLOMUZUN KAPASİTESİNİN ARTIRILARAK, ÜLKEMİZİN TÜM DIŞ TİCARET TAŞIMACILIĞININ KENDİ GEMİLERİMİZLE YAPILMASINI SAĞLAMAK İÇİN BU BANKANIN BİR HOLDİNG HALİNE DÖNÜŞTÜRÜLMESİ; BANKACILIK KISMININ İSE ÖNCELİKLE 18 İŞLETMEDEN OLUŞAN DENİZCİLİK BANKASI A.O. BÜNYESİNDEN ÇIKARILARAK SADECE ÖZEL AMAÇLAR ÇERÇEVESİNDE FAALİYET GÖSTEREN BAĞIMSIZ BİR MALİ KURULUŞ HALİNE GETİRİLMESİ GEREKLİDİR.

YAPILAN ÇALIŞMALAR :

ÖNEMLİ BİR HUSUS OLARAK BELİRTMEK GEREKİR Kİ HÜKÜMETİMİZ KREDİLERİN KİŞİLER VE SEKTÖRLER ARASINDAKİ DENGESİZ DAĞILIMINI DÜZELTMEK VE YENİDEN DÜZENLEMELİ, DEVLETİMİZİN BANKA-KREDİ SİSTEMİ ÜZERİNDEKİ DENETİMİNİ ARTIRMAK İÇİN YETKİ KANUNU'NA DAYANARAK BANKALAR KANUNUNU DEĞİŞTİRME YÖNÜNDEKİ ÇALIŞMALARINI SÜRDÜRMEKTEDİR. YİNE KREDİLERİN BÖLGESEL DAĞILIMINDAKİ DENGESİZLİĞİ GİDERMEK İÇİN KISA VE UZUN VADELİ PLANLARLA GERİ KALMIŞ YÖRELERE YÖNELİNMIŞTİR. ÖZETLE KREDİLERİN KİŞİSEL, SEKTÖREL VE BÖLGESEL DAĞILIMI KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR SÜRDÜRÜLMEKTEDİR. BUNUN YANISIRA İHTİSAS BANKALARININ ETKİNLİKLERİNİN SAĞLANMASINA DÖNÜK ÇALIŞMALARA DA BİRAN ÖNCE

GEREKLİ YASAL VE YÖNETSEL ÖNLEMLERLE BAŞLAMININ GEREĞİNE İNANIYORUZ.

BANKALARDA Kİ YOLSUZLUKLARIN TAKİBİ :

DİĞER TARAFTAN BANKALARDAKİ ÇEŞİTLİ YOLSUZLUK İHBARLARIYLA İLGİLİ OLARAK BANKALAR YEMİNLİ MURAKİPLERİ TARAFINDAN ÇEŞİTLİ BANKA GENEL MÜDÜRLÜK VE ŞUBELERİNDE YAPILAN İNCELEMELERİN BİR KISMI SÜRMEKTE OLUP, BÜYÜK BİR KISMI İSE SONUÇLANMIŞ VE YASALARA AYKIRI İŞLEMLER BELİRLENEREK SORUMLULAR HAKKINDA RAPORLAR DÜZENLENMİŞTİR. BUGÜNE KADAR BANKALAR YEMİNLİ MURAKİPLERİNCA 11 BANKA GENEL MÜDÜRLÜĞÜNDE VE 100'Ü AŞKIN BANKA ŞUBESİNDE İNCELEME YAPILMIŞ; İNCELEME SONUÇLARI BANKALAR KANUNUNUN 80 NCİ MADDESİ UYARINCA MALİYE BAKANLIĞI TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLEREK BİR ÇOK YOLSUZ VE USULSUZ İŞLEM, CUMHURİYET SAVCILIKLARINA İNTİKAL ETTİRİLMİŞ BULUNMAKTADIR.